

BC. ANNA HOMOLÁČOVÁ

1866

*Bojiště bitvy u Hradce Králové 1866:
Koncepte memoryscape jádrového území krajinné památkové zóny*

SWAZEK I

BOJIŠTĚ BITVY U HRADCE KRÁLOVÉ 1866:

Koncepce memoryscape jádrového území krajinné památkové zóny

DIPLOMNÍ PROJEKT

SWAZEK I

Teoretická & analytická část

Bc. Anna Homoláčová

Vedoucí práce: Ing. Jitka Trevisan

Zimní semestr 2024/2025

15120 Ústav krajinářské architektury

Fakulta architektury

České vysoké učení technické v Praze

ČESKÉ VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V PRAZE FAKULTA ARCHITEKTURY Autor, diplomant: Bc. Anna Homoláčová AR 2024/2025, ZS Název diplomové práce /český název/: „Bojiště bitvy u Hradce Králové 1866: Koncepce memoryscape jádrového území krajinné památkové zóny“ Název diplomové práce /anglický název/: ‘The Battlefield of Königgrätz 1866: Conception of Memoryscape of the Core Area of the Landscape Conservation Zone’ Jazyk práce: český	
Vedoucí diplomové práce: Ing. Jitka Trevisan OpONENT diplomové práce: doc. Dr. Ing. Alena Salašová Ústav: 15120 Ústav krajinářské architektury	
Klíčová slova /česká/: Bojiště bitvy u Hradce Králové, bitva na Chlumu, bitva u Sadové, 1866, krajinářská architektura, krajinná památková zóna, asociativní kulturní krajina, memoriální kulturní krajina, zemědělská krajina, prusko-rakouská válka, šedo-modro-zelená infrastruktura, památková péče, kulturní dědictví, temné dědictví, memoryscape, lifescape, paměť	
Anotace /česká/: Diplomní projekt je zasvěcen krajinářsko-architektonickému řešení jádrového území bojiště rozhodující bitvy prusko-rakouské války, která se odehrála dne 3. července roku 1866 v oblasti vrchu Chlum a lesa Svib, severozápadně od pevnostního města Hradec Králové. Specifikum zdejší krajiny tkví v její ochraně skrze institut památkové zóny, jenž cílí na fixaci unikátních kulturních hodnot, kterými jsou především vysoce koncentrované pomníky a kříže, situované v autentických místech krveprolití. Koncepční studie jádrového území bojiště vychází z historických vrstev organicky utvářené a asociativní kulturní krajiny, které adaptuje do kontextu 21. století. Hlavní téma bitvy je provázáno s místní zemědělskou tradicí a osvětovou činností, cílenou na probuzení emocionálního prožitku z autentické scény bitvy. Koncepční vrstvy memoryscape (prostor paměti) a lifescape (živá krajina) usilují o udržitelnou podobu krajiny, již se snaží docílit prostřednictvím drobných krajinářských gest, koncipovaných s úctou k válečným obětem, hromadně pohřbeným po celém území krajinného památníku.	
Anotace /anglická/: The diploma project is dedicated to the landscape-architectural design of the core area of the battlefield of the decisive battle of the Austro-Prussian War, which took place on 3 July 1866 near the fortress city of Hradec Králové. The uniqueness of this landscape lies in its protection under the status of a landscape conservation zone, aimed at preserving its exceptional cultural values, primarily the highly concentrated monuments and crosses situated at authentic sites of bloodshed. The conceptual study of the core battlefield area is based on historical layers of an organically formed and associative cultural landscape, which are adapted to the context of the 21st century. The central theme of the battle is interwoven with the local agricultural tradition and educational activities designed to evoke an emotional experience of the authentic battle scene. The conceptual layers memoryscape and lifescape aim to create a sustainable form of the landscape, mainly through subtle interventions, designed with deep respect for the war victims buried en masse across the entire area of the landscape memorial.	
PROHLÁŠENÍ AUTORA Prohlašuji, že jsem předloženou diplomovou práci vypracoval samostatně a že jsem uvedl veškeré použité informační zdroje v souladu s „Metodickým pokynem o etické přípravě vysokoškolských závěrečných prací.“ V Praze dne 13. 01. 2025 Homoláčová	

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Mgr. program navazující

Jméno a příjmení: Bc. Anna Homoláčová
Datum narození: 12. 11. 1999

Akademický rok, semestr: 2024/2025, zimní semestr
Studijní program: Krajinářská architektura
Ústav: 15120 Ústav krajinářské architektury
Ateliér: Trevisan–Sklenář
Vedoucí diplomové práce: Ing. Jitka Trevisan

Téma diplomové práce:
„Bojiště bitvy u Hradce Králové 1866: Koncepce memoryscape jádrového území krajinné památkové zóny“

/1./ Zadání diplomové práce:
/popis zadání projektu a očekávaného cíle řešení/

Diplomová práce je zasvěcena dějišti rozhodující bitvy prusko-rakouské války, která se odehrála dne 3. července roku 1866 v oblasti vrchu Chlum a lesa Svib nacházející se ve vzdálenosti cca 10 km severozápadně od pevnostního města Hradec Králové ve východních Čechách. Jedná se o memoriální krajinu jednoho z nejkrvavějších evropských válečných konfliktů 19. století, která byla roku 1996 prohlášena krajinnou památkovou zónou (KPZ).

Cílem diplomové práce je zodpovězení výzkumných otázek:

I. „Jakým způsobem lze hodnoty organicky vyvinuté a asociativní kulturní krajiny bojiště bitvy u Hradce Králové zprostředkovat současným a budoucím generacím prostřednictvím nástrojů krajinářského architekta?“

II. „Jakými krajinářsko-architektonickými prostředky lze důstojně uctít krajinu spjatou s temným dědictvím evropské společnosti?“

Odpovědi na výzkumné otázky budou vyjádřeny zpracováním příkladového řešení koncepce jádrového území KPZ Areálu bojiště bitvy u Hradce Králové v návrhové části diplomové práce.

Kniha diplomního projektu (tzv. „portfolio“) bude sestávat ze tří vzájemně provázaných částí:

I. Teoretická část definuje klíčové pojmy diplomové práce, nastíní základní legislativu spjatou s ochranou a péčí o historickou kulturní krajinu prostřednictvím institutu „krajinná památková zóna“, dále rozebere tematiku bojišť v mezinárodním kontextu.

II. Analytická část vymezí jádrové území KPZ a vytvoří souhrnnou databázi jeho relevantních účelových analýz a rozborů.

III. Návrhová část zpracuje koncepci jádrového území KPZ v kontextu širších vztahů Mikroregionu obcí památkové zóny 1866.

Výstavní plakát (tzv. „poster“) zobrazí stěžejní výstupy návrhové části, které umožní celistvé pochopení hlavních myšlenek projektu.

Předpokládanou součástí navrhovaného krajinářsko-architektonického řešení je:

- Nalezení identity a programové naplně řešení lokality s úctou k válečným obětem, které jsou pochovány po celém území KPZ.
- Vymanění krajiny bojiště z idealizované představy dokonale zakonzervovaného prostředí z roku 1866 a její adaptace aktuálním potřebám v kontextu 21. století.
- Koncepce prostupnosti, kompozičních vztahů a rozvojových priorit území (koncepce dopravní infrastruktury, prověření parkovacích kapacit, stanovení těžišť lokality, propojení bodů zájmu, koncepce průhledů, výhledů a „dalekých pohledů“ do krajiny).
- Odhalení obrazu bojiště v krajině a jeho transformace do osvěty veřejnosti.
- Stanovení podmínek stabilizace, ochrany a údržby unikátních hodnot jádrového území KPZ v souladu se zásadami památkové péče.
- Stanovení podmínek proveditelnosti a návrh etapizace projektu.

Východisky pro zpracování koncepce jádrového území KPZ budou relevantní územně plánovací podklady, územně plánovací dokumentace a data Národního památkového ústavu (NPÚ).

Diplomní projekt bude rozpracován do stupně krajinářsko-architektonické studie.

/2./ Popis závěrečného výsledku, výstupy a měřítka zpracování:
/viz dokument „Diplomová práce a její průběh ZS 2024/2025, studijní program Krajinářská architektura“/

2x PORTFOLIO /formát A4/
1x POSTER /formát 4 x A1/

Předpokládané závěrečné výstupy:
SITUACE, ŘEZY, ŘEZOPOHLEDY celkové /měřítka 1 : 1 000 – 1 : 50 000/
SITUACE, ŘEZY, ŘEZOPOHLEDY detailní /měřítka 1 : 50 – 1 : 500/
PROSTOROVÁ ZOBRAZENÍ /vizualizace, perspektivy či axonometrie/

Závěrečné výstupy a jejich měřítka zpracování mohou být v průběhu práce upraveny dle dohody s vedoucí diplomové práce.

Vzhledem k akademické povaze diplomního projektu bude k závěrečným výstupům přiložen seznam odborné literatury a dalších použitých zdrojů, které budou citovány dle ČSN ISO 690.

/3./ Seznam dalších dohodnutých částí projektu:
/viz dokument „Diplomová práce a její průběh ZS 2024/2025, studijní program Krajinářská architektura“/

1x FYZICKÝ MODEL jádrového území KPZ se zobrazením navrhovaného řešení v návaznosti na širší vztahy /měřítka 1 : 5 000/

Datum a podpis studenta:
16. 09. 2024

Homoláčová

Datum a podpis vedoucí diplomové práce:
14. 09. 2024

h/

Datum a podpis děkana FA ČVUT:

I. Hlaváček

Registrováno studijním oddělením dne:

18/9/24 Kly

obsah:
teoretická část

analytická část

<i>anotace projektu</i>	<i>11</i>
<i>vymezení klíčových pojmů diplomové práce</i>	<i>21</i>
<i>tematika historické kulturní krajiny bojiště v kontextu památkové péče</i>	<i>31</i>
<i>evidenční list KPZ areálu bojiště bitvy u Hradce Králové</i>	<i>41</i>
<i>správa bojiště, činnost a vyjádření hlavních aktérů působících v KPZ</i>	<i>61</i>
	<i>historický vývoj</i> <i>75</i>
	<i>přírodní podmínky</i> <i>89</i>
	<i>problémy a hodnoty řešeného území</i> <i>135</i>
	<i>seznam použitých zdrojů a literatury</i> <i>151</i>

Nesoulad vytváří jakákoli krajina, která v současnosti okouzluje, avšak v minulosti byla dějištěm násilí. Číst takové místo jen v kontextu jeho temných dějin znamená znemožnit mu možnosti budoucího života, upírat mu nápravu či naději – a to je další forma útlaku. Jestli existuje dobrý způsob, jak pohlížet na takové krajiny, dal by se popsat jako maják, který vysílá přerušované záblesky světla a tmy – minulé bolesti a současné krásy.

— (Robert Macfarlane, 2022)

ANOTACE PROJEKTU:

úvod do teoretické & analytické části diplomové práce

Diplomní projekt je zasvěcen krajinářsko-architektonickému řešení jádrového území bojiště rozhodující bitvy prusko-rakouské války, která se odehrála dne 3. července roku 1866 v oblasti vrchu Chlum a lesa Svíb severozápadně od pevnostního města Hradec Králové.

První svazek projektu je věnován teoretické části, která se zabývá tématem ochrany kulturní krajiny skrze institut krajinné památkové zóny. Ve druhé polovině svazku je přiložen soubor analýz, jež jsou podstatné pro pochopení souvislostí návrhové části.

Cílem diplomního projektu je zpracování koncepční studie jádrového území bojiště, která navrhne příkladové řešení specifické lokality, jež je od roku 1866 neoddělitelně spjata s temným dědictvím evropské společnosti.

Věnováno památce mých praprarodičů, kteří se po r. 1943 v rámci československé vojenské jednotky účastnili bojů na bojištích u Kyjeva a Bílé Cerekve.

TEORETICKÁ ČÁST

I.I VYMEZENÍ KLÍČOVÝCH POJMŮ DIPLOMOVÉ PRÁCE

„*prostor*“

Od počátku lidské existence je pojem *prostor (space)* chápán jako vnější prostředí tělesné schránky člověka. Pojetí prostoru bývá spojováno se dvěma základními teoretickými koncepty, které vykazují multidimenzionální charakteristiky.

První koncept reprezentuje myšlenka absolutního prostoru (*absolute space*) představujícího neměnné kontinuum, jenž existuje nezávisle na přítomnosti hmotných objektů. Parafrází absolutního prostoru je dokonalá prázdnota (*vakuum*), v níž se odehrávají veškeré děje bez působení vlivu vnějších sil. V přeneseném významu se absolutní prostor vztahuje na člověkem neobyvatelné oblasti zemského povrchu (*tzv. anekuménu*), kterou tvoří oceány, pouště či ledové pláně (Siwek, 2011, s. 31).

Druhý koncept rozvíjí teorii relativního prostoru (*relative space*) založenou na prostorových vztazích a vzájemných interakcích mezi hmotnými objekty. Relativní prostor je naplněn významy, které jej konkretizují a činí konečným, neboť je spojen s každodenním lidským životem a jeho přírodními a společenskými kontexty (Siwek, 2011, s. 31–48). Na Zemi takový prostor zahrnuje trvale osídlená území (*tzv. ekuménu*), jež se historicky utvářela v úrodných nivách velkých řek a v blízkosti hlavních obchodních tras (Salašová et al., 2014, s. 21–23).

Prostor lze dále v obecném smyslu rozlišit na fyzický, který je souhrnem všech hmotných objektů na zemském povrchu, a abstraktní, utvářený v lidské mysli na základě představ a mentálních obrazů (Lisowski, 2003 cit. dle Siwek, 2011, s. 50). Výrazné prvky ve fyzickém prostoru, například slunce či hvězdy na obloze, mohou lidem značně usnadnit jeho porozumění. Jedná se o tzv. *orientační body (landmarks)*. K orientaci v prostoru je klíčová znalost polohy, vzdálenosti a směru, což jsou veličiny nejen prostorové, ale také duchovní, psychické či akustické. Všechny tyto dimenze vyjadřují fakt, že lidská existence je vždy situována v nějakém prostředí, ať už fyzickém nebo abstraktním (Szaló, 2017, s. 112).

„*Naše prožitky a naše činnosti se konstituují vždy již pod vlivem významů směřování, které nelze odvodit z naší momentální pozice ve fyzickém prostoru, avšak ani z objektivních, geometricky vymezených souřadnic naší pozice. Je to vždy určitý žitý svět, v němž je naše existence situovaná a který prostupuje naše prožívání a naše činnosti, ať už jde o skutečný prostor nebo prostor fantazijních představ.*“
—— (Szaló, 2017, s. 112)

Poznávání prostoru probíhá buď přímo na základě osobní zkušenosti, nebo zprostředkovaně skrze proces učení. Přímý způsob zkoumání umožňuje poznat bezprostřední okolí pozorovatele (*proximity*) na základě smyslového vnímání, vlastní intuice a podprahových vjemů, které jsou následně v mentálních obrazech reinterpretovány v mozku. S rozvojem lidské řeči se mezi jednotlivci i skupinami rozšířilo povědomí o vzdálenější krajině (*landscape*), jež se předávalo z generace na generaci, díky čemuž postupně zakořenilo v kolektivní paměti. Obrazy získané přímo i zprostředkovaně jsou často velmi subjektivní a v mnoha případech zcela odlišné od skutečné reality (Siwek, 2011, s. 57–60).

„*Člověk našťestí při poznávání prostoru – stejně jako při poznávání obecně – není odkázán jen na svou paměť a osobní zkušenost. Umí si přisvojovat znalosti i zprostředkovaně: učením a jazykem.*“
—— (Siwek, 2011, s. 60)

K pojmu „*prostor*“ se váží následující odborné termíny, které jsou úzce spojeny s architekturou a územním plánováním:

- „*veřejný prostor*“
(1) prostor pro veřejný život, přístupný všem bez ohledu na věk, etnicitu, sociální či ekonomický status;
(2) abstraktní prostor společenské debaty, představující důležitou platformu pro vyjádření kolektivních a individuálních postojů (označován také jako *veřejná sféra*)
(Habermas, 2022; Langman, 2005)

- „*veřejná infrastruktura*“
(1) veřejná služba obecného zájmu s cílem zajištění udržitelného rozvoje území, který zabezpečuje uspokojení současných potřeb, aniž by ohrozil uspokojení potřeb budoucích generací
(Tunka, 2013)

Viz stavební zákon (2021):

„*Veřejnou infrastrukturou se rozumí pozemky, stavby a zařízení sloužící veřejné potřebě, a to:*

a) *dopravní infrastruktura, kterou jsou zejména stavby pozemních komunikací, drah, vodních cest, leteckých staveb a s nimi související stavby a zařízení;*

b) *technická infrastruktura, kterou jsou zejména systémy a sítě technické infrastruktury a s nimi související stavby a zařízení pro zásobování vodou, odvádění a čištění odpadních vod, energetiku, včetně výroben a zdrojů energie, zařízení pro akumulaci energie, dobíjecích stanic a zásobníků plynu, produktovody a elektronické komunikace, a dále stavby a zařízení ke snižování nebezpečí v území a pro zlepšování stavu vod nebo k nakládání s odpady;*

c) *zelená infrastruktura, již se rozumí plánovaný, převážně spojitý systém ploch nebo jiných prvků vegetačních, vodních a pro hospodaření s vodou, přírodního či polopřírodního charakteru, které svým cílovým stavem umožňují nebo významně podporují plnění široké škály ekosystémových služeb a funkcí; součástí zelené infrastruktury je také územní systém ekologické stability (tzv. ÚSES);*

Seznámí-li se člověk s prostorem důvěrně, přestává jej vnímat pouze jako kontextuální fyzické prostředí vlastní existence. Prostor tak nabývá hlubších symbolických významů spojených s emocemi a vzpomínkami: vyvolává pozitivní citové vazby spjaté s klidem a bezpečím (*topofilie*), nebo naopak negativní konotace vyvolávající odpor či strach (*topofobie*). Negativně citově zabarvenými prostory jsou obvykle člověku neznámá prostředí, která jsou spjata s nepříjemnou zkušeností či osobní tragédií (*např. nemocnice*). Neznámé prostory však mohou sloužit také jako příležitost pro získání nových zážitků a zkušeností, čímž obohacují člověka o nové vzpomínky. Je to často právě tento emocionální aspekt, který přispívá k vytváření silných vazeb k určitým prostředím, ať už se jedná o domov, město nebo krajinu (Siwek, 2011, s. 68–69).

„Rodný kraj má své charakteristické body, jimiž mohou být velmi výrazné a všeobecně srozumitelné prvky jako např. pomníky a chrámy, uctívaná bojiště nebo hřbitovy. Tato viditelná místa vyvolávají v lidech pocit identity, probouzejí vědomí a vazbu s těmito místy. Silné pouto s rodným krajem však může vzniknout také nezávisle na posvátnosti prostoru: bez paměti o hrdinských bitvách, ať už vítězných nebo prohraných. A bez pocitu bázně nebo nadřazenosti vůči ostatním lidem. Silné pouto – i když neuvědomělé – se může objevit snadno spolu s pocitem bezpečí a uspokojováním biologických potřeb, s pamětí vůní a zvuků, společenských aktivit a domácích radostí, které se časem nabromadí.“¹

—— (Yi-Fu Tuan, 1977, s. 159)

Tab. 1 – Příklady míry přímé a nepřímé znalosti prostoru

MÍRA ZNALOSTI PROSTORU	OSOBNÍ ZKUŠENOST	ZPROSTŘEDKOVANÉ POZNÁNÍ
důvěrná znalost	vlastní dům nebo byt	prostor každodenního života člověka, bez potřeby zprostředkování
dobrá znalost	vlastní čtvrť, město, vesnice	prostor zprostředkovaný na základě relací přátel a známých
průměrná znalost	místo dovolené či služební cesty	prostor známý z doslechu, který se člověk chystá navštívit za účelem rekreace či pracovní povinnosti
částečná znalost	místo jen občas navštěvované	prostor známý ze školy, filmu, televize nebo internetu, který se člověk chystá navštívit za účelem poznání a autentického prožitku (<i>např. bojiště</i>)
neznalost	místo nikdy nenavštívené	prostor na okraji zájmu člověka, nezprostředkovaný

(zpracováno dle Siwek, 2011)

„místo“

Lokalizováním výsekem prostoru je *místo* (*place*), které značí vztažný bod k jiným místům na zemském povrchu. Místo je určeno přesnou polohou na mapě (*location*) a vykazuje unikátní charakteristiky určité oblasti, které jej činí zcela jedinečným v kontextu celého geografického prostoru. Na rozdíl od abstraktního pojmu *prostor* se jedná o konkrétní dějiště každodenních vztahů mezi jednotlivci a skupinami (*locale*), které mu přisuzují specifické vlastnosti dané přírodními a kulturními aspekty dané oblasti (Vávra, 2010, s. 466).

Místa nabývají různých významů v závislosti na tom, jak jsou subjektivně prožívána a interpretována, a to jak z pohledu místních obyvatel, tak externích návštěvníků. Význam místa (*sense of place*) je důležitý pro formování lokální identity, která je spjata především s tzv. *krajinou domova* (*homeland*), tedy důvěrně známým místem, s nímž má daný jedinec či skupina spojeny nejsilnější životní prožitky. Charakteristickým rysem krajiny domova je její stabilita vycházející z důvěrné znalosti místa a zkušenostmi nabytého pocitu bezpečí. Identitu místa posilují orientační body umocňující jeho specifický vzhled, jako jsou významné budovy, parky, vodní toky, cesty, stromy či památníky (Vávra, 2010, s. 464).

d) občanské vybavení, kterým jsou stavby, zařízení a pozemky sloužící k zajištění základních potřeb obyvatel, zejména pro vzdělávání, výchovu a sport, sociální a zdravotní služby, kulturu, veřejnou správu a ochranu obyvatelstva;

e) veřejná prostranství“

(Zákon č. 283/2021 Sb., § 10)

Viz zákon o obcích (2000):

„Veřejným prostranstvím jsou všechna náměstí, ulice, tržště, chodníky, veřejná zeleň, parky a další prostory přístupné každému bez omezení, tedy sloužící obecnému užívání, a to bez ohledu na vlastnictví k tomuto prostoru.“

(Zákon č. 128/2000 Sb., § 34)

Původní znění citací:

¹ “A homeland has its landmarks, which may be features of high visibility and public significance, such as monuments, shrines, a hallowed battlefield or cemetery. These visible signs serve to enhance a people’s sense of identity; they encourage awareness of and loyalty to place. But a strong attachment to the homeland can emerge quite apart from any explicit concept of sacredness; it can form without the memory of heroic battles won and lost, and without the bond of fear or of superiority vis-a-vis other people. Attachment of a deep though subconscious sort may come simply with familiarity and ease, with the assurance of nurture or security, with the memory of sounds and smells, of communal activities and homely pleasures accumulated over time.”

(překlad: Siwek, 2011)

„Lidé, kteří vyrůstají, žijí a pracují na určitém místě na rozdíl od lidí z vnějšku rozvíjejí význam místa stejným oblečením, řečí, chováním na veřejnosti a dalšími aktivitami či projevy v každodenní rutině. Místní vytvářejí a rozvíjejí význam místa díky seznámení se s historií místa a díky symbolům, které dávají určitým elementům přírodního prostředí, a to jednak takovým, které mají srozumitelný význam jen pro ně samé a které jsou skryté lidem z vnějšku, anebo vytvářejí či rozvíjejí význam symbolů, které jsou zjevné i cizincům, jako jsou například pomníky, sochy, veřejné budovy apod. Cizinec význam místa vnímá jako odlišnost od svého domovského místa, např. díky významným orientačním bodům v místě nebo díky odlišnostem ve způsobech života.“

—— (Vávra, 2010, s. 468)

Jedinečná atmosféra vyzařující z konkrétního místa bývá označována pojmem *duch místa* (*genius loci*), úzce spjatým s lokální identitou. Zahrnuje nejen estetické kvality přírodního či vystaveného prostředí dané topografií zemského povrchu, výškou horizontu a světelnými podmínkami, ale také očím skryté symbolické významy, které jsou zdrojem silného asociativního působení (Norberg-Schulz, 1980, s. 25–32).

S charakterem místa souvisí také *autenticita* (*authenticity*), jejíž podstata tkví v uchovaném pamětním kódu minulých generací, který generuje původní, věrohodné, jedinečné pocity a prožitky. Autentická zkušenost je taková, jež odráží tradiční kulturu a v níž se jednotlivci cítí být v kontaktu se „*skutečným světem*“. Autentické místo je spjata s materiály, artefakty, objekty, výrobními postupy a rituály, které jsou odrazem lokální tradice (Handler & Saxton, 1988, s. 243).

Specifické vlastnosti konkrétní lokality lze vyčíst z místních názvů (*tzv. toponym*), dohledatelných na starých mapách či v lokálních záznamech. Toponyma jsou významným kulturně-historickým dědictvím reprezentujícím paměť člověka fixovanou v krajině, neboť jsou dokladem prostorového určení přírodních a kulturních jevů a činností, které mají v daném místě dlouhodobou tradici nebo zde přetrvávají v podobě reliktnů (Lábus & Vrbík, 2017, s. 27).

„Ztotožněný a zakořeněný jedinec zná místní názvy a při rozhovoru s místním nemusí používat popis s obecným pojmenováním. Zná významné události, které se na daném místě staly. Zná „vrtochy“ místního počasí, jaká překvapení počasí může očekávat během roku. Vyzná se ve jménech a příjmeních členů místní komunity a v rodinných vazbách v daném místě. Zná všeobecně dohodnuté/známé trasy, významné orientační body, při popisu území se vyjadřuje ve zkratce.“

—— (Vávra, 2010, s. 469)

„čas“

Společnou koexistencí času a prostoru vzniká *časoprostor*, vícerozměrný fenomén naplněný kulturními významy. Plynutí času vede k neustálým proměnám prostoru: struktury se nejen tvoří, ale také zanikají, což je přirozená součást dynamiky přírodních a kulturních procesů. Tyto změny pokládají základ pro vznik historie a její ukládání v kolektivní a individuální paměti (Siwek, 2011, str. 56). Zatímco architekt vidí výsledek své práce ihned po dokončení stavby, krajinářský architekt pracuje s živou hmotou, která se neustále mění. Konečný výsledek jeho práce je proto patrný mnohem později, typicky v řádu několika desítek let.

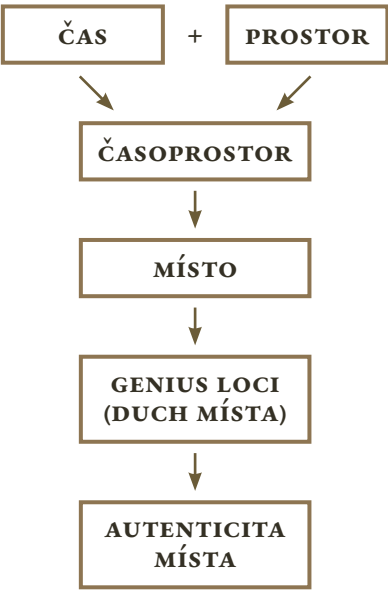
„V průběhu času si krajina osvojuje svůj specifický genius loci, kulturně a historicky podmíněný charakter, který obvykle neodráží pouze dílo a ambice současné společnosti, která místo obývá, ale také dílo a úsilí jejích předchůdců žijících na stejném území.“²

—— (Conzen, 1966, s. 56–57)

Obr. 1 Pomník Baterie mrtvých na bojišti bitvy u Hradce Králové, jehož fyzická přítomnost posiluje tamějšího *genia loci*.

(zdroj foto: vlastní)

Původní znění citací:

² “In the course of time the landscape acquires its specific genius loci, its culture and history conditioned character which commonly reflects not only the work and aspirations of the society at present in occupancy but also that of its precursors in the area.”

(překlad: vlastní)

„*krajina*“

V mezioborovém kontextu se *krajinou* (*landscape**) rozumí holistický koncept, jenž představuje fyzický i duševní prostor, jehož podstata je posuzována současně z objektivní i subjektivní perspektivy (Howard, Thompson & Waterton, 2013, s. 1).

Objektivní přístup tradičně zastávají především některé scientistní vědy, které se soustředí na komplexní poznání krajiny jako přírodního prostoru vzájemně se ovlivňujících ekosystémů, v němž je člověk pouze jednou z živých složek životního prostředí (Bukačová & Hájek, 2001, s. 29). V opozici stojí vědy humanitní, jež jsou zaměřeny na člověka a jeho subjektivní vnímání krajiny jako *arény dějin*, tedy pouze jakési kulisy, v níž se odehrávají životní příběhy lidského pokolení (Sádlo, 2005, s. 12).

Současné chápání krajiny je založeno na dualitě *vnější krajina–vnitřní krajina* (*landscape–inscape*), která je vyjádřením dlouhodobého obousměrného vztahu vnějšího/přírodního/fyzického a vnitřního/lidského/duševního světa; obě složky aktivně formují sebe navzájem, společně interagují, přizpůsobují se jedna druhé.

„*Vnější krajina je především nedozírným interpretačním polem, které dešifrujeme podle svého vnitřního nastavení: protože se ale krajina mění v důsledku našich zásahů, učiněných na základě její interpretace, získáváme další důvod k její reinterpretaci, čímž docház k posunům v interpretujícím rámci, ve vnitřní krajině.*“

—— (Bukačová & Hájek, 2001, s. 30)

Krajinu lze zkoumat z různých hledisek skrze *studia krajiny* (*landscape studies*), jež usilují o její interdisciplinární poznání ve čtyřech základních oblastech, kterými jsou:

1. zakoušení krajiny (*experiencing landscape*);
2. vztahy krajiny, kultury a kulturního dědictví (*landscape culture and heritage*);
3. krajina, společnost a spravedlnost (*landscape, society and justice*);
4. návrhy a plánování krajiny (*design and planning for landscape*).

Zakoušením krajiny se zabývají vědy soustředěné na nitro člověka, který krajinu vnímá jako své žité prostředí (např. environmentální filozofie, psychologie, pedagogika a estetika). *Vztahy krajiny, kultury a kulturního dědictví* jsou mj. zkoumány prostřednictvím archeologie a historie krajiny, kulturní antropologie, topografické a tematické kartografie. Věnují se krajině jakožto depozitáři lidské kultury. *Krajina, společnost a spravedlnost* řeší aktuální „velká“ témata typu globalizace, klimatická změna a participace, jež zkoumají např. obory environmentální sociologie, sociální geografie či transnacionální antropologie. *Návrhy a plánování krajiny* jsou předmětem specializovaných disciplín zaměřených na udržitelný rozvoj území a krajinné plánování, především např. urbanismus, krajinářská architektura a krajinná ekologie (Howard, Thompson & Waterton, 2013, s. 2–3).

Definicí pojmu *krajina* se dále zabývají vybraní autoři, kteří jej interpretují dle vlastního oborového zaměření:

„*Pojem ‚krajina‘ se nevztahuje pouze ke komplexnímu fenoménu, který lze popisovat a analyzovat s využitím objektivních vědeckých metod, ale týká se rovněž subjektivních potřebů a zkušeností; má proto percepční, estetický, umělecký a existenciální význam.*“³

—— (Lowenthal, 1975; Cosgrove & Daniels, 1988 cit. dle Howard et al., 2013, s. 13)

„*Krajina je část zemského povrchu s charakteristickým reliéfem, tvořená souborem funkčně propojených ekosystémů a civilizačními prvky.*“

(Zákon č. 114/1992 Sb., § 3 odst. 1)

„*Krajina znamená část území, tak jak je vnímána lidmi, jejíž charakter je výsledkem činnosti a vzájemného působení přírodních a/nebo lidských faktorů.*“⁴

(Evropská úmluva o krajině, 2004)

Poznámky:

* angl. *landscape* [ˈlænd,skeɪp], *n*

land:

- (1) zemský povrch, který není mořem;
- (2) plocha půdy konkrétního typu či užíváná ke specifickému účelu;
- (3) půda, o níž se smýšlí jako o majetku, jenž lze koupit nebo prodat;
- (4) pojem vztahující se k venkovské krajině a venkovskému způsobu života jako opozici k městu;
- (5) pojem odkazující k určité zemi či regionu způsobem, který je spojen s představivostí nebo emocemi

–scape:

- (1) slovní přípona pojící se s podstatnými jmény, která se vztahují k určitému území či tematické oblasti specifického charakteru, jenž je utvářen skutečnostmi, které lze v daném místě vidět, slyšet, cítit či zakusit, případně k uměleckému dílu, jenž takové území či oblast reprezentuje (např. *warscape* = *válečná krajina*, ale také *válečná scénérie* či *obraz dějiště války*)

(Oxford dictionary, 2001, s. 30)

Původní znění citací:

³ „*Landscape does not only refer to a complex phenomenon that can be described and analyzed using objective scientific methods, it also refers to subjective observation and experience and thus has a perceptive, aesthetic, artistic and existential meaning.*“

⁴ „*Landscape means an area, as perceived by people, whose character is the result of the action and interaction of natural and/or human factors.*“

(překlad: vlastní)

„*Krajinu můžeme nejlépe popsat jako vzájemně propojené materiality a citlivosti, nímž jednáme a jež zakoušíme.*“²

—— (Wylie, 2006 cit. podle Gibas & Pauknerová, 2020, s. 496–497)

„*Krajina je část zemského povrchu. Je to systém, který lze definovat a vymezit v prostoru a čase. Vyznačuje se vlastní strukturou, genetickými procesy, kybernetikou a fyziognomií.*“

—— (Salašová, 2014, s. 14)

„*Krajina je zrakově vnímatelná část převážně suchozemského povrchu země, která má horizont a je zahlédnutelná z distance.*“

—— (Stibral, 2009, s. 27)

„*Krajina je pole určitých relativně homogenních charakteristik, které mají svůj střed v místech, kde sousedí s polem jiných charakteristik nějakou hranicí (okraj krajiny‘). Krajinu je těžké dobře definovat, ale dá se dosti dobře cítit, lidé se na její hranici shodnou, vědí, kde ,to‘ už je jiné.*“

—— (Cílek, 2005, s. 83)

„*Krajina je nám vzdálena a tvoří kontext toho, co je nám blízké a čemu zprvu krajina neříkáme. Já, my, naše chalupa, ves, naše humna... inu a za humny, tam už je širý kraj.*“

—— (Sádlo, 2005, š. 11)

„*Neustálý, nezastavitelný, věčný pohyb v určení krajiny je její nejpřesnější definicí.*“

—— (Bukačová & Hájek, 2001, s. 31)

Diplomová práce, která je dílem krajinářské architektury, pojem *krajina* chápe jako prostorově vymezený územní celek se specifickou přírodní a kulturní pamětí, vnímaný z pohledu živého pozorovatele**.

„*kulturní krajina*“

Za kulturní krajinu lze označit důsledek vztahu *landscape–inscape*, tedy přelévající se rozhraní mezi přírodou a kulturou. Přívlastek *kulturní* vtiskává krajině lokální a regionální identitu, jež může v dnešní silně globalizované době napomoci k identifikaci národa s postaletí vrstvenou krajinou svých předků, která svou jedinečností vybízí k ochraně jakožto významná součást kulturního dědictví.

„*Kulturní krajina je stvořena z přírodní krajiny prostřednictvím kulturní skupiny. Kultura je hybnou silou, přírodní prostředí médiem, kulturní krajina výsledkem. Pod vlivem dané kultury, která se sama proměňuje, se krajina vyvíjí, prochází fázemi.*“⁴

—— (Sauer, 1925, s. 310)

„*Téma kulturní krajiny vyjadřuje jedinečnost a nezaměnitelnost té či oné země, ve které kulturní krajina tvoří ,tvář domova‘, ,kraj domova‘. Není jedna kulturní krajina, je hodně kulturních krajin.*“

—— (Bukačová & Hájek, 2001, s. 24)

„*Kulturní krajina (eventuálně krajinný ráz***) je fenomén, na kterém si už desítky expertů vylámaly zuby ve snaze o to zdánlivě nejjednodušší – definovat ho. (...) Řekněme tedy, že kulturní krajina je to, co není ani divočinou (např. národní park), ani lidským sídlem (např. město).*“

—— (Vlašin, 2000, s. 86)

„*Kulturní krajiny jsou kombinovaná díla přírody a člověka, která jsou dokladem vývoje lidské společnosti a sídel v průběhu historie, pod vlivem fyzikálních omezení anebo příležitostí daných jejich přírodním prostředím a vlivem postupných společenských, ekonomických a kulturních vlivů, jak vnitřních, tak vnějších. Termín ,kulturní krajina‘ v sobě nese rozmanitost projevů interakcí mezi člověkem a jeho přírodním prostředím.*“

(Výbor pro světové dědictví UNESCO)

TEMATIKA HISTORICKÉ KULTURNÍ KRAJINY BOJIŠTĚ V KONTEXTU PAMÁTKOVÉ PÉČE

- Právní legislativa a oborový kontext na úseku památkové péče
- Krajinné památkové zóny na území České republiky
- Charakteristika krajiny bojišť
- Bojiště v českém a evropském kontextu

PRÁVNÍ LEGISLATIVA A OBOROVÝ KONTEXT NA ÚSEKU PAMÁTKOVÉ PÉČE

Pro označení harmonických krajinných celků, které dodnes podávají svědectví o projevech lidské činnosti, se v kontextu památkové péče jeví adekvátním termín *historická kulturní krajina*¹. Současná podoba plošné ochrany území prostřednictvím prosazování zájmů památkové péče je výsledkem dlouhodobého procesu formování přístupu památkářů k uchopení historické kulturní krajiny, která je sama o sobě dosti komplexním a nelehko popsatelným fenoménem.

Relevantní právní předpisy:

➤ zákon Národního shromáždění Republiky československé č. 22/1958 Sb., *o kulturních památkách*, ve znění pozdějších předpisů

První platný zákon zasvěcený památkové péči na území dnešní České republiky. V účinnost vstoupil 3. května roku 1958, tedy v době, kdy např. ve Francii již 30 let platil zákon a v Německu.

Podstata zákona tkví v definici pojmů *památk*a (§ 2), *národní kulturní památka* (§ 3), *památková rezervace* (§ 4) a *ochranné pásmo* (§ 5), dále se předpis věnuje „*ochraně kulturních památek, jejich využití a péči o ně pro jejich kulturně politický význam tak, aby památky byly zachovány, řádně spravovány, účelně společensky využity a zpřístupněny lidu a staly se tak významnou součástí kulturního a hospodářského života socialistické společnosti*“.²

Ačkoli se zákon *cíleně nezabýval tematikou historické kulturní krajiny*, můžeme v něm nalézt počátky vývoje dalšího směřování ochrany historických prostředí územních celků a věcí, které mají vztah k významným osobám a událostem dějin či kultury.³ Z pohledu památkové péče o krajinu je stěžejní skutečnost, že v důsledku zákona došlo k prohlášení prvních kulturních památek s významným průnikem do extravilánu. Těmito památkami se rozuměly zejména historické stavební objekty a soubory *propisující se do krajinných scénérií jako významné krajinné dominanty a orientační body*. Příkladem mohou být hradiště, kláštery, poutní kostely, křížové cesty, zámecké parky, lesoparky, obory a další krajinné úseky, ale také některá vodohospodářská díla, jeskyně, aleje, či drobné stavby ve volné krajině (sloupy, pilíře, boží muka apod.).⁴

Neopominutelnými nástroji prvního zákona památkové péče se staly rovněž *památkové rezervace*, chránící celky nemovitých památek,⁵ a také *ochranná pásma*, jejichž cílem bylo ochránit širší kontext některých nemovitých památek omezením či zákazem určitých činností (zemědělských, stavebních, průmyslových, komunikačních apod.) v přesně vymezeném území.⁶

Do konce účinnosti zákona k 1. lednu 1988 byly díky tomuto právnímu předpisu prohlášeny kulturní památky a jejich soubory celosvětového významu, kupříkladu kulturní památka Rožmberská rybníční soustava na Třeboňsku, národní kulturní památka Pražský hrad, památková rezervace Kroměříž s Podzámeckou a Květnou zahradou či ochranné pásmo národní kulturní památky a památkové rezervace Tábor.

➤ zákon České národní rady č. 20/1987 Sb., *o státní památkové péči*, ve znění pozdějších předpisů a související vyhláška ministerstva kultury České socialistické republiky č. 66/1988 Sb., kterou se zákon provádí

Současná platná legislativa v sektoru památkové péče, účinná k 1. lednu roku 1988. Oproti památkovému

zákonu z roku 1958 již vědomě pracuje s tématem ochrany krajinných celků, a to zejména zavedením institutu *památkových zón*⁷ a stanovením podmínek pro zpracování *plánů ochrany památkových rezervací a památkových zón*⁸.

Cílem aktuálně platného právního předpisu je „*vytvoření všestranných podmínek pro další prohlubování politickoorganizačtorské a kulturně výchovné funkce státu při péči o kulturní památky, o jejich zachování, zpřístupňování a vhodné využívání, aby se podílely na rozvoji kultury, umění, vědy a vzdělávání, formování tradic a vlastenectví, na estetické výchově pracujících a tím přispívaly k dalšímu rozvoji společnosti*“.⁹ Zákonem jsou definovány pojmy *kulturní památka* (§ 2), *národní kulturní památka* (§ 4), *památková rezervace* (§ 5), *památková zóna* (§ 6) a *ochranné pásmo* (§ 17), dále je zde podrobněji rozebrána problematika archeologických výzkumů¹⁰ a základního organizačního uspořádání státní památkové péče České republiky¹¹.

Ačkoli se pojmy *památková zóna* a *památková rezervace* mohou jevit jako analogické a snadno zaměnitelné, specifikum památkové zóny spočívá v uplatnění veřejného zájmu *ochranou území vykazujících významné kulturní hodnoty, s menší koncentrací kulturních památek*¹² rozptýlených v širším územním kontextu. Předmětem ochrany památkových zón tedy nejsou jednotlivé kulturní památky (které chrání jiná zákonná ustanovení), nýbrž samotná území sídelních útvarů, historická prostředí či *krajinné celky*¹³, které jsou díky přítomným kulturním památkám význačnými fixátory lidské paměti. Kulturní krajinu lze chránit i skrze institut památkové rezervace, může tak být učiněno však pouze za předpokladu, jsou-li vybrané komponenty kulturní krajiny dostatečně koncentrované, evidované jako kulturní památky nebo se řadí mezi význačná archeologická naleziště.¹⁴ Další rozdíl tkví ve způsobu prohlašování obou nástrojů. Zatímco památkovou rezervaci prohlašuje vláda České republiky právním předpisem (tzn. vládním nařízením),¹⁵ památkovou zónu po projednání s příslušným krajským úřadem prohlašuje *Ministerstvo kultury opatřením obecné povahy*.¹⁶

➤ Návrh zákona *o ochraně památkového fondu* a o změně zákona č. 20/1987 Sb., *o státní památkové péči*, ve znění pozdějších předpisů (návrh zákona *o ochraně památkového fondu* z roku 2019)

Připravovaný nový památkový zákon, jehož návrh byl předložen k projednání Ministerstvem kultury v roce 2019.

Návrh zákona „*upravuje ochranu památkového fondu jako součásti národního kulturního pokladu České republiky a jako součásti evropského a světového kulturního dědictví a ve veřejném zájmu, při respektování nároků na současný život a na udržitelný rozvoj památkového fondu, stanovuje podmínky pro jeho uchování, využití, poznávání, dokumentaci, zprostředkování a zpřístupňování*“.¹⁷ V ustanoveních § 2 tohoto zákona jsou nejprve vymezeny základní pojmy památkové péče jako *památkový fond*, *kulturní památka*, *národní kulturní památka*, *památková rezervace*, *památková zóna* a *památk*a *s mezinárodním statusem*, z pohledu ochrany kulturní krajiny jsou dále relevantní části věnované péči¹⁸ a prohlašování¹⁹ památkových území a nástrojům ochrany prvků památkového fondu²⁰, z nichž nejrelevantnějšími z hlediska ochrany krajinných celků jsou plány ochrany památkových území²¹ a ochranná památková pásma²².

⁷ § 6 zákona č. 20/1987 Sb., *o státní památkové péči*.

⁸ § 6a zákona č. 20/1987 Sb., *o státní památkové péči*.

⁹ § 1 odst. 1 zákona č. 20/1987 Sb., *o státní památkové péči*.

¹⁰ Zákon č. 20/1987 Sb., *o státní památkové péči*, část III.

¹¹ Zákon č. 20/1987 Sb., *o státní památkové péči*, část IV.

¹² § 6 odst. 1 zákona č. 20/1987 Sb., *o státní památkové péči*.

¹³ § 6 odst. 1 zákona č. 20/1987 Sb., *o státní památkové péči*.

¹⁴ EHRlich, M.; KuČA, K.; KuČOVÁ, V.; PaCÁKOVÁ, B.; PaVLÁTOVÁ, M.; SaLaŠOVÁ, A.; ŠANTRŮČKOVÁ, M.; VOReL, I.; WEBER, M. *Typologie historické kulturní krajiny České Republiky*. 1. vyd. České Budějovice: Národní památkový ústav, 2020. Edice odborné a metodické publikace, svazek 105, 168 s. ISBN 978-80-85033-95-3.

¹⁵ § 5 odst. 1 zákona č. 20/1987 Sb., *o státní památkové péči*.

¹⁶ § 6 odst. 1 zákona č. 20/1987 Sb., *o státní památkové péči*.

¹⁷ § 1 odst. 1 návrhu zákona *o ochraně památkového fondu* a o změně zákona č. 20/1987 Sb., *o státní památkové péči*, ve znění pozdějších předpisů z roku 2019

II. krajinná památková zóna a související legislativa

¹ KuČOVÁ, V., STROBLOVÁ, L., WEBER, M. Ochrana a péče o historickou kulturní krajinu v České republice prostřednictvím institutu krajinných památkových zón (SWOT analýza). *Zprávy památkové péče*, 2013, roč. 73., č. 4, s. 340–346. ISSN 0044-4863.

² § 1 odst. 1 zákona č. 22/1958 Sb., *o kulturních památkách*.

³ § 2 odst. 1 zákona č. 22/1958 Sb., *o kulturních památkách*.

⁴ VÍCHA, O. Právní nástroje ochrany historické kulturní krajiny v právních předpisech na úseku památkové péče. *Acta Universitatis Carolinae Iuridica*, 2015, s. 87–116.

Příspěvek byl zpracován v rámci projektu *Metody a nástroje krajinářské architektury pro rozvoj území* (č. DF 11P01OVV019) financovaného z Programu aplikovaného výzkumu a vývoje národní a kulturní identity (NAKI) v letech 2011–2017.

⁵ § 4 odst. 1 zákona č. 22/1958 Sb., *o kulturních památkách*.

⁶ § 1 odst. 2 vyhlášky Ministerstva školství a kultury č. 118/1959 Ú.l., *o památkových ochranných pásmech*.

Návrhu památkového zákona předcházely v letech 2011–2017 dlouhé přípravy, jejichž cílem bylo „zajistit účinný, transparentní, předvídatelný a odborně garantovaný způsob nakládání s památkovým fondem České republiky, který by zároveň posílil právní jistotu občanů, odstranil zbytečnou administrativní zátěž a zmírnil dopady vznikající z omezování vlastnických práv“.²³ V připravovaném zákoně byl mj. nově vymezen pojem *památka místního významu*²⁴, který byl jakýmsi mezistupněm mezi, nicméně návrh zákona z roku 2019 tento pojem zcela vypustil.

Relevantní výzkumné projekty:

➤ Program aplikovaného výzkumu a vývoje národní a kulturní identity Ministerstva kultury (NAKI), Projekt DF 12P01OVV001 *Ochrana a péče o historickou kulturní krajinu prostřednictvím institutu krajinných památkových zón* (2012–2015)²⁵

Projekt cíleně zaměřený na prohloubení poznatků o možnostech ochrany hodnot historických kulturních krajin v celé šíři jejich celospolečenského významu skrze nástroj krajinných památkových zón (KPZ). V přípravné etapě programu NAKI byla zpracována SWOT analýza silných a slabých stránek, potenciálů a hrozeb samotného nástroje krajinných památkových zón, která byla zpracována roku 2013 na základě ustanovení zakotvených v Evropské úmluvě o krajině.²⁶ Z jejích závěrů vyplývá, že pro další rozvoj systému obecné ochrany krajiny v České republice je stěžejní interdisciplinarita a kontinuální a srozumitelná edukace široké veřejnosti v důležitosti významu krajiny jako nepostradatelného nositele kulturních hodnot. Analýza upozorňuje na do té doby nedostatečně podrobnou databázi popisných dat o hodnotách KPZ a na riziko vzniku oslabeného pouta mezi výstupy výzkumu a jejich praktickou implementací do sektorů výkonu státní správy a územního plánování.

Výzkumný projekt DF 12P01OVV001 se soustředil na identifikaci kulturních a přírodních hodnot jednotlivých KPZ a rozvoj nástrojů k jejich ochraně a regeneraci.²⁷ Členěn byl celkem do pěti etap s různým zaměřením.

18 § 27 návrhu zákona *o ochraně památkového fondu* a o změně zákona č. 20/1987 Sb., *o státní památkové péči*, ve znění pozdějších předpisů z roku 2019.

19 § 24 návrhu zákona *o ochraně památkového fondu* a o změně zákona č. 20/1987 Sb., *o státní památkové péči*, ve znění pozdějších předpisů z roku 2019.

20 Návrh zákona *o ochraně památkového fondu* a o změně zákona č. 20/1987 Sb., *o státní památkové péči*, ve znění pozdějších předpisů z roku 2019, hlava IV.

21 Návrh zákona *o ochraně památkového fondu* a o změně zákona č. 20/1987 Sb., *o státní památkové péči*, ve znění pozdějších předpisů z roku 2019, hlava IV, díl 1.

22 Návrh zákona *o ochraně památkového fondu* a o změně zákona č. 20/1987 Sb., *o státní památkové péči*, ve znění pozdějších předpisů z roku 2019, hlava IV, díl 2.

23 Ministerstvo kultury České republiky. *Příprava nového památkového zákona* [online]. c2023 [cit. 15. října 2023]. Dostupné z: www.mkcr.cz/priprava-noveho-pamatkoveho-zakona-cs-255.

24 EHRLICH, M.; KUČA, K.; KUČOVÁ, V.; PACÁKOVÁ, B.; PAVLÁTOVÁ, M.; SALAŠOVÁ, A.; ŠANTRŮČKOVÁ, M.; VOREL, I.; WEBER, M. *Typologie historické kulturní krajiny České Republiky*. 1. vyd. České Budějovice: Národní památkový ústav, 2020. Edice odborné a metodické publikace, svazek 105, 168 s. ISBN 978-80-85033-95-3.

25 Řešitelská pracoviště: Výzkumný ústav Silva Taroucy pro krajinu a okrasné zahradnictví Průhonice, v. v. i., Národní památkový ústav, Mendelova univerzita v Brně, Zahradnická fakulta v Lednici, České vysoké učení technické v Praze (Fakulta stavební)

26 KUČOVÁ, V., STROBLOVÁ, L., WEBER, M. Ochrana a péče o historickou kulturní krajinu v České republice prostřednictvím institutu krajinných památkových zón (SWOT analýza). *Zprávy památkové péče*, 2013, roč. 73., č. 4, s. 340. ISSN 0044-4863.

27 KUČOVÁ, V., STROBLOVÁ, L., WEBER, M. Ochrana a péče o historickou kulturní krajinu v České republice prostřednictvím institutu krajinných památkových zón (SWOT analýza). *Zprávy památkové péče*, 2013, roč. 73., č. 4, s. 342. ISSN 0044-4863.

ETAPY VÝZKUMNÉHO PROJEKTU DF 12P01OVV001:

➡ Cílem první přípravné etapy²⁵ bylo shromáždit všechny dostupné podklady a zanalyzovat dosavadní způsoby právní ochrany historické kulturní krajiny v České republice prostřednictvím nástroje KPZ. V první etapě dále proběhla selekce modelových území krajinných památkových zón zkoumaných v etapách navazujících, která měla sloužit jako referenční plochy pro implementaci mezinárodních smluv.

➡ V rámci druhé etapy vznikla metodika¹ věnující se tvorbě standardizovaných záznamů krajinných památkových zón v prostředí moderních informačních technologií, jejímž záměrem bylo vytvořit důvěryhodné ucelené uložisko administrativně-identifikačních a dalších odborných dat o KPZ s jednotnou strukturou.

➡ Třetí etapa pokryla identifikaci, interpretaci a prezentaci hodnot krajinných památkových zón v rozhraní geografických informačních systémů (GIS).

➡ Čtvrtá etapa byla věnována tvorbě metodických postupů sloužících jako podklad pro zpracování plánů ochrany KPZ.

➡ Účelem závěrečné páté etapy bylo vytvoření metodiky pro *sledování aktuálního stavu KPZ ve vztahu k vymezeným hodnotám krajiny a pro posouzení dlouhodobých vývojových trendů v území KPZ*.²

Výsledkem interdisciplinárního zkoumání z let 2012–2015 je řada metodik, odborných článků, publikací a mapových výstupů zaměřených na edukaci široké veřejnosti v problematice krajinných památkových zón, jež mohou sloužit jako cenné podklady pro regulaci činností v již dříve prohlášených KPZ v České republice a pro další směřování jejich udržitelného rozvoje. Závěry výzkumu prohlubují poznatky o vzájemně provázaných kulturních hodnotách KPZ, jako jsou např. kompoziční principy a popisy přítomných i zaniklých souvrství vypovídajících svědectví o dlouhodobém lidském přetváření krajiny. Výstupy programu tvoří do té doby chybějící databázi charakteristik specifických rysů státem chráněných krajinných celků, která může významně přispět ke zlepšení systému ochrany a péče o historickou kulturní krajinu v českých podmínkách.

V kontextu právních předpisů vztahujících se k ochraně historické kulturní krajiny na území České republiky je nutné upozornit na jejich nedostatky v plnohodnotném vymezení metodických podmínek zaměřených na plošnou ochranu krajiny jako nositele kulturních hodnot a charakteristického *genia loci*. Plošná ochrana území je zákonem ***striktně vázána na přítomnost kulturních památek a opomíjí ochranu krajiny v obecné rovině vyplývající ze vzájemných prostorových vazeb a významových souvislostí její hodnotové podstaty***.

První snahy o aktivní ochranu historické kulturní krajiny se na českém území objevily počátkem 80. let 20. století, kdy si tehdejší odborná veřejnost uvědomila nerovnováhu mezi existující dokumentací týkající se jednotlivých stavebních objektů chráněných jako movité a nemovité kulturní památky a ***absenci dat věnujících se popisu hodnot urbánních a krajinných celků***, které utvářejí typický a zcela unikátní charakter tuzemska, jenž je na první pohled zcela odlišný od prostředí jiných evropských a zámořských zemí.

Památková péče o větší územní celky se do 90. let 20. století soustředila především na ochranu intravilánu historických sídel, která sejevila jako stěžejní doklad lidského vývoje v dané lokalitě. Díky přítomnosti nápadně hodnotných architektonických staveb a památek lidského umu, jež byly zpravidla koncentrovány v uměle vystavěném prostředí mnohotvárné urbánní tkáně, byla definice předmětu ochrany snadněji uchopitelná a dokazatelná, než tomu bylo v rozlehlé a organicky utvářené krajině extravilánu, jejíž palimpsest kulturních hodnot zůstával po dlouhé časy mimo předmět zájmu. Z tohoto důvodu byla nejprve vyhlášována tzv. ***sídelní památkově chráněná území*** zahrnující městské památkové rezervace a městské a vesnické památkové zóny, které byly legislativně ukotveny v památkovém zákoně z roku 1988 v důsledku hrozící devastace historických jader měst a vesnic.

S postupně rostoucím úsilím o ochranu přírodních složek a krajinného rázu větších územích celků vzrostl interdisciplinární zájem o cílenou záštitu civilizačních složek krajiny. Jedná se o veškeré antropogenní činnosti, které od počátku lidské civilizace přetvořily „panenskou“ přírodu v kulturní krajinu, zahrnující jak dochované i zaniklé sídelní struktury a stavební objekty, tak typické projevy zemědělského, lesního a rybníčního hospodaření či např. záměrně kultivované komponované krajiny. K ochraně civilizačních složek v extravilánu (tzn. mimo jádra historických sídelních celků) došlo v roce 1992, kdy byly na území České republiky vyhlášeny první dvě krajinné památkové zóny – Lednicko-valtický areál a Areál bojiště bitvy u Slavkova. Ačkoli bylo do dnešní doby vyhlášeno již celkem 27 krajinných památkových zón, mětské a vesnické památkové zónv svými počtv mnohonásobně převládají.

II. krajinná památková zóna a související legislativa

KRAJINNÉ PAMÁTKOVÉ ZÓNY NA ÚZEMÍ ČESKÉ REPUBLIKY

K roku 2023 bylo na území České republiky v gesci Ministerstva kultury prohlášeno celkem **27 krajinných památkových zón**. Jedná se o unikátní ucelené sídelní a krajinné celky, které reprezentují paměť vývoje daného regionu a usilují o ochranu specifických kulturních hodnot v jeho po staletí utvářené podobě.

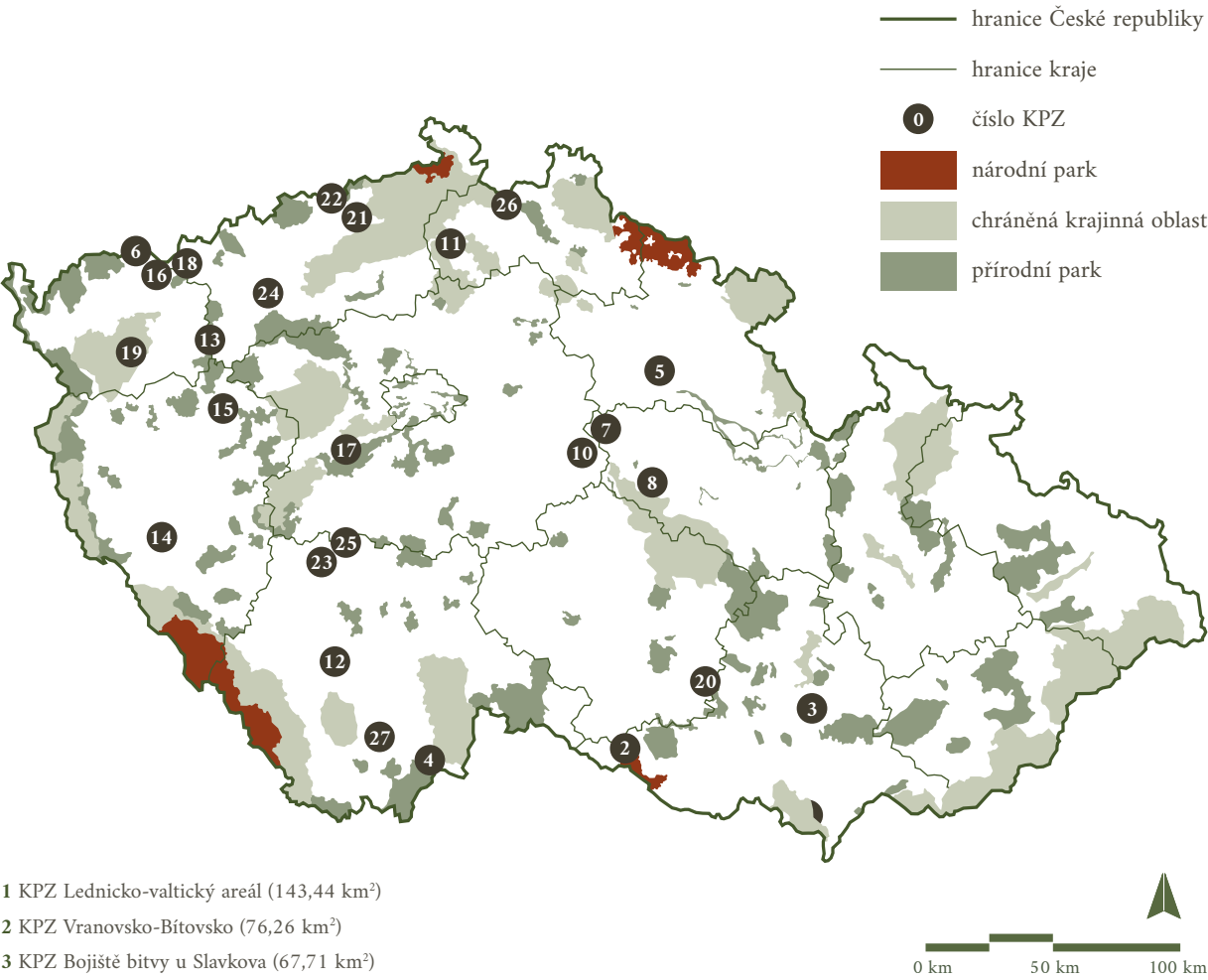
Výčet dosud prohlášených krajinných památkových zón na našem území dle Národního památkového ústavu České republiky je uveden v následující tabulce:

číslo KPZ	název KPZ	rejstříkové číslo v ÚSKP	kraj	okres	plošná rozloha (ha)	rok prohlášení KPZ
1	Bojiště bitvy u Slavkova	2112	Jihomoravský	Brno-venkov, Vyškov	6 771,23	1992
2	Lednicko-valtický areál*	2206	Jihomoravský	Břeclav	14 344,06	1992
3	Osovsko	2376	Středočeský	Beroun	1 336,90	1996
4	Žehušicko	2377	Středočeský	Kutná Hora	3 109,63	1996
5	Novohradsko	2378	Jihočeský	České Budějovice	6 590,29	1996
6	Řimovsko	2379	Jihočeský	České Budějovice	127,35	1996
7	Orlicko	2380	Jihočeský	Písek	487,44	1996
8	Libějovicko-Lomecko	2381	Jihočeský	Prachatice, Strakonice	2 194,56	1996
9	Valečsko	2382	Karlovarský, Ústecký	Karlovy Vary, Louny	1 813,32	1996
10	Chudenicko	2383	Plzeňský	Domažlice, Klatovy	1 656,54	1996
11	Plasko	2384	Plzeňský	Plzeň-sever	1 406,53	1996
12	Lembersko	2385	Liberecký	Liberec	328,88	1996
13	Zahrádecko	2386	Liberecký	Česká Lípa	2 570,52	1996
14	Bojiště u Přestanova, Chlumce a Varvažova	2387	Ústecký	Teplice, Ústí nad Labem	868,73	1996
15	Areál bojiště u Hradce Králové	2388	Královéhradecký	Hradec Králové	6 415,08	1996
16	Slatiňansko-Slavicko	2389	Pardubický	Chrudim	3 896,71	1996
17	Náměšťsko	2390	Vysočina	Třebíč	1 059,51	1996
18	Čimelicko-Rakovicko	2391	Jihočeský	Písek	733,94	2002
19	Vranovsko-Bítovsko	2392	Jihomoravský	Znojmo	7 626,28	2002
20	Hornická kulturní krajina Abertamy-Boží Dar-Horní Blatná*	2484	Karlovarský	Karlovy Vary	5 219,87	2014
21	Hornická kulturní krajina Jáchymov*	2485	Karlovarský	Karlovy Vary	1 356,96	2014
22	Hornická kulturní krajina Háj-Kovářská-Mědník*	2486	Ústecký	Chomutov	1 262,89	2014
23	Hornická kulturní krajina Krupka*	2487	Ústecký	Teplice	791,78	2014
24	Bečovsko	2490	Karlovarský	Karlovy Vary	1 249,41	2014

číslo KPZ	název KPZ	rejstříkové číslo v ÚSKP	kraj	okres	plošná rozloha (ha)	rok prohlášení KPZ
25	Kladrubské Polabí*	2491	Pardubický	Pardubice	4 575,07	2015
26	Kladská	2497	Karlovarský	Cheb, Sokolov	3 884,57	2020
27	Žatecká chmelařská krajina*	2498	Ústecký	Louny	550,38	2021

Tab. 1 Seznam prohlášených krajinných památkových zón na území České republiky řazený dle roku prohlášení KPZ a rejstříkového čísla uvedeného v Ústředním seznamu kulturních památek České republiky, zdroj: Národní památkový ústav České republiky, Praha

* památky na Seznamu světového kulturního dědictví UNESCO

- 1 KPZ Lednicko-valtický areál (143,44 km²)

2 KPZ Vranovsko-Bítovsko (76,26 km²)

3 KPZ Bojiště bitvy u Slavkova (67,71 km²)

4 KPZ Novohradsko (65,90 km²)

5 KPZ Areál bojiště bitvy u Hradce Králové (64,15 km²)

6 KPZ Hornická kulturní krajina Abertamy-Boží Dar-Horní Blatná (52,20 km²)

7 KPZ Kladrubské Polabí (45,75 km²)

8 KPZ Slatiňansko-Slavicko (38,97 km²)

9 KPZ Kladská (38,85 km²)

10 KPZ Žehušicko (31,10 km²)

11 KPZ Zahrádecko (25,71 km²)

12 KPZ Libějovicko-Lomecko (21,95 km²)

13 KPZ Valečsko (18,13 km²)

14 KPZ Chudenicko (16,57 km²)

15 KPZ Plasko (14,07 km²)

16 KPZ Hornická kulturní krajina Jáchymov (13,57 km²)
- 17 KPZ Osovsko (13,37 km²)

18 KPZ Hornická kulturní krajina Háj-Kovářská-Mědník (12,63 km²)

19 KPZ Bečovsko (12,49 km²)

20 KPZ Náměšťsko (10,60 km²)

21 KPZ Bojiště u Přestanova, Chlumce a Varvažova (8,69 km²)

22 KPZ Hornická kulturní krajina Krupka (7,92 km²)

23 KPZ Čimelicko-Rakovicko (7,34 km²)

24 KPZ Žatecká chmelařská krajina (5,50 km²)

25 KPZ Orlicko (4,87 km²)

26 KPZ Lembersko (3,29 km²)

27 KPZ Řimovsko (1,27 km²)

CHARAKTERISTIKA KRAJINY BOJIŠŤ

➡ Podle Evropské úmluvy o krajině nejlépe a jednoznačně odpovídají území bojišť tzv. krajině **asociativní** či též **memoriální**. Jedná se o krajiny, jejichž pochopení vyžaduje základní znalost příběhu, jehož památka má být v obraze takové krajiny udržována. Krajiny bojišť zpravidla samy o sobě nejsou přetvořeny významnými osami, průhledy ani významnými architektonickými soubory či monumenty. Význam asociativních krajin tkví v síle propojení historických, náboženských, uměleckých či kulturních asociací daného přírodního prvku (spíše než vlastními hmotnými kulturními stopami, které mohou být nevýznamné nebo se v krajině nemusí vyskytovat vůbec).

➡ Základem kulturní hodnoty krajinných památkových zón bojišť jsou **volné plochy polí se značnou koncentrací pietních objektů**, jako jsou památníky, pomníky, sochy, křížky apod. Na rozdíl od ostatních krajinných památkových zón (zejména těch komponovaných) součástí krajin bojišť obvykle nejsou tzv. ikonické architektonické památky, které svým charakterem určují celé území a jeho povahu (např. hrad, zámek, kostel apod.).²

➡ V současnosti jsou krajiny bojišť ohroženy výstavbou nových, rušivých objektů, které atakují pomníky v těsné blízkosti a poškozují jejich pietní prostředí. Základ zlepšení současného stavu KPZ bojišť tkví v prohlubování poznatků o hodnotách a významu těchto krajin. Bojiště nelze redukovat na jakési společné ochranné pásmo pomníků a vlastní místa bojů ponechat zbytečným, či dokonce nevratným změnám.

SPECIFIKA KRAJINY BOJIŠŤ DLE BRITSKÉHO REGISTRU ANGLICKÝCH BITEVNÍCH POLÍ²:

1) Bojiště jsou svědky zlomových nebo alespoň významných historických událostí; jsou místy, kde (obvykle na základě válečného úspěchu) vznikala a narůstala proslulost velkých politických vojenských osobností.

2) Jsou to místa památky těch, jejichž ukončené životy často souvisejí s milníky dějin dané země.

3) Krajiny bojišť mohou obsahovat významné topografické a archeologické doklady, které zvyšují naše porozumění monumentálním událostem historie, která se odehrála na jejich půdě.

4) Význam těchto krajin spočívá také v rozvoji vojenské strategie, protože na historických bojištích se obecně vyvíjela a prověřovala schopnost taktiky a válečných dovedností.

5) Hranice bojišť jsou jen velmi výjimečně přesně a ostře vymezené; aby mohlo být bojiště památkově chráněno, musí být umístěno do přesně topograficky vymezeného prostředí s přesnou mírou pravděpodobnosti.

6) Události, které se odehrávaly mimo hranice bojiště, často dramaticky ovlivňovaly význam a výsledek bitvy. Do ochrany bojiště mohou být zahrnuta další území důležitá pro kontext bitvy jako tábořiště vojsk, místa formálních aktů kapitulace, útoků na nákladní vlaky, popraviště či hromadné hroby.

7) Významnou hodnotou krajin bojišť je jejich celistvost, která je v poslední době narušována vstupy developerských projektů a budováním nové zástavby.

8) Bojiště jsou cennými prameny poznání. Přítomnost hrobů či staveb se stopami zásahů kulek atp. má silný archeologický kontext, na základě kterého může dojít k rekonstrukci bitvy.

9) Krajiny bojišť v různých lokalitách byly využívány různými způsoby. Na některých bojištích byly vybudovány pietní objekty, jiné podněcují vzpomínkové aktivity (bohoslužby a soukromé rozjímání). Landuse takovýchto krajin se liší v závislosti na regionální tradici.

¹ KUČOVÁ, V., STROBLOVÁ, L., WEBER, M. Ochrana a péče o historickou kulturní krajinu v České republice prostřednictvím institutu krajinných památkových zón (SWOT analýza). *Zprávy památkové péče*, 2013, roč. 73., č. 4, s. 340. ISSN 0044-4863.

² HISTORIC ENGLAND. *English Heritage Register of Historic Battlefields*, 2017.

DEFINICE KRAJINNÉ PAMÁTKOVÉ ZÓNY DLE AKTUÁLNÍHO ZÁKONA O PAMÁTKOVÉ PÉČI

(1) Území sídelního útvaru nebo jeho části **s menším podílem kulturních památek**, historické prostředí nebo část **krajinného celku**, které vykazují významné kulturní hodnoty, může Ministerstvo kultury po projednání s krajským úřadem prohlásit opatřením obecné povahy za památkovou zónu a určit podmínky její ochrany.

(2) Podrobnosti o prohlašování památkových zón stanoví obecně závazný právní předpis.

BOJIŠŤE V ČESKÉM A EVROPSKÉM KONTEXTU

➡ V České republice byly k dnešnímu dni prohlášeny celkem tři krajinné památkové zóny s tematikou bojišť. Jedná se o:

číslo KPZ	název KPZ	rejstříkové číslo v ÚSKP	kraj	okres	plošná rozloha (ha)	rok prohlášení KPZ
1	Bojiště bitvy u Slavkova	2112	Jihomoravský	Brno-venkov, Vyškov	6 771,23	1992
14	Bojiště u Přestanova, Chlumce a Varvažova	2387	Ústecký	Teplice, Ústí nad Labem	868,73	1996
15	Areál bojiště u Hradce Králové	2388	Královéhradecký	Hradec Králové	6 415,08	1996

Památník Mohyla míru na počest obětí bitvy tří císařů u Slavkova (2. 12. 1805)

Jubilejní pomník bitvy u Přestanova, Chlumce a Varvažova (1813) postavený ke 100. výročí bitvy

Pomník Baterie Mrtvých (pomník rakouské jízdní dělostřelecké baterie č. 7) v místě centrálního bojiště bitvy u Hradce Králové

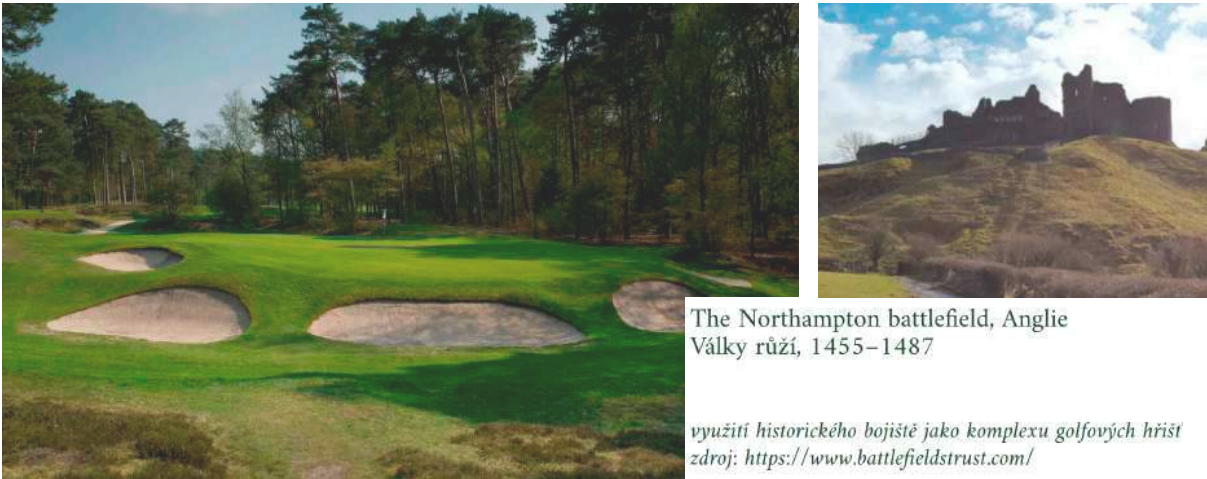
zdroj: Národní památkový ústav

➔ Příklady současného přístupu k bojištím ze zahraničí:

1) Bojiště jako zábavní park s promítacím plátnem, díky kterému lze zprostředkovat atmosféru boje v autentických kulisách:

2) Krajina anglického venkova – bojiště Války růží, které slouží jako rozsáhlé golfové hřiště:

3) Standardní evropský přístup k bojištím – edukační memoriální park s využitím povětrnostně odolné oceli (COR-TENU):

EVIDENČNÍ LIST KPZ AREÁLU BOJIŠTĚ BITVY U HRADCE KRÁLOVÉ

- Základní údaje o KPZ
- Administrativní a územní údaje KPZ
- Lokalizace KPZ
- Historie a kulturní hodnoty KPZ

III.

EVIDENČNÍ LIST KRAJINNÉ PAMÁTKOVÉ ZÓNY AREÁLU BOJIŠTĚ BITVY U HRADCE KRÁLOVÉ

Níže uvedené údaje byly zpracovány na metodickém základě¹ a mohou sloužit jako podklad pro oficiální zpracování standardizovaného záznamu KPZ (evidenčního listu).

A) ZÁKLADNÍ ÚDAJE

1. Název KPZ:

„Krajinná památková zóna Areál bojiště bitvy u Hradce Králové“

2. Evidenční/rejstříkové číslo:²

2388

3. Platný právní předpis o prohlášení KPZ:

Vyhláška Ministerstva kultury č. 208/1996 Sb. ze dne 1. července 1996, o prohlášení území vybraných částí krajinných celků za památkové zóny, stanovená dle § 6 odst. 1 zákona České národní rady č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění zákona České národní rady č. 425/1990 Sb., o okresních úradech, úpravě jejich působnosti a o některých dalších opatřeních s tím souvisejících (účinnost vyhlášky od 1. srpna 1996).

Dokumenty v MIS³:

➡ text vyhlášky: soubor C0003414.pdf, ID 84343 (datum vzniku: 07/1996, autor originálu: NPÚ ÚOP v Českých Budějovicích)

➡ zákres hranice území KPZ z doby vyhlášení: soubor H0005403.jpg, ID 7663982 (datum vzniku: 08/1996, autor originálu: Památkový ústav v Pardubicích)

B) ADMINISTRATIVNÍ A ÚZEMNÍ ÚDAJE

Krajinná památková zóna Areál bojiště u Hradce Králové se nachází ve východních Čechách mezi městy Hořice (SZ), Hradec Králové (JV), Nechanice (JZ) a Smiřice (SV). Hradec Králové je krajským městem s necelými 93 000 obyvatel, od jehož jádra je oblast centrálního bojiště (vzdušnou čarou) vzdálena ~ 10 km.

KPZ z velké části náleží do venkovského Mikroregionu Obcí památkové zóny 1866, který je tvořen dobrovolným svazkem 10 obcí, jež společně usilují o udržitelný rozvoj oblastí nejvíce zasažených prusko-rakouskou válkou odehranou roku 1866.

V rámci Nomenklatury územních statistických jednotek (NUTS)⁴ území KPZ náleží do níže uvedených kategorií (viz *Tab. I*):

řešený územní celek	NUTS 0 (stát) NUTS 1 (území)	NUTS 2 (region)	NUTS 3 (kraj)	NUTS 4 ⁵ (okres)	NUTS 5 (mikroregion)
KPZ Areál bojiště u Hradce Králové	Česká republika	Severovýchod	Královéhradecký kraj	Okres Hradec Králové	Mikroregion Obce památkové zóny 1866

Tab. 1 Zatrídění KPZ Areálu bojiště u Hradce Králové do soustavy CZ-NUTS.⁶

¹ DOSTÁLEK, J.; EHRLICH, M.; KUČA, K.; KUČOVÁ, V.; PACÁKOVÁ, B. *Metodika tvorby standardizovaného záznamu krajinné památkové zóny*. 1. vyd. Praha: Národní památkový ústav, 2014. Edice odborné a metodické publikace, svazek 53, 137 s. ISBN 978-80-7480-022-1.

² Čtyřmístné číslo, pod kterým je KPZ evidována v *Ústředním seznamu kulturních památek České republiky*.

³ Metainformační systém Národního památkového ústavu zajišťující digitální uložení oborových dokumentů.

⁴ Klasifikace CZ-NUTS slouží pro statistické účely, na jejím základě může být realizována např. regionální politika.

⁵ Pro potřeby Mikroregionu Obcí památkové zóny 1866 byly zavedeny pomocné jednotky NUTS 4 (stupeň okresu) a NUTS 5 (stupeň mikroregionu).

⁶ JAKUBEC, L.; ŠEDO VÁ, R.; ULMANNO VÁ, R. *Strategie rozvoje mikroregionu Obce památkové zóny 1866*. Ústí nad Orlicí: OHGS, s. r. o., 2004. 35 s.

4. Kraj:⁷

Královéhradecký kraj [CZ052]

➡ přenesenou působnost státní správy v oblasti péče o movité i nemovité kulturní dědictví na území Královéhradeckého kraje vykonává *Odbor kultury, památkové péče a cestovního ruchu Královéhradeckého kraje*

5. Okres:

Hradec Králové [CZ0521]

6. Obec s rozšířenou působností (ORP, III. stupeň):⁸

Hradec Králové [5205]

➡ přenesenou působnost státní správy v oblasti péče o movité i nemovité kulturní dědictví na území 20 níže uvedených obcí vykonává *Odbor památkové péče Magistrátu města Hradec Králové*

7. Obec s pověřeným obecním úřadem (POÚ, II. stupeň):

Území KPZ Areál bojiště u Hradce Králové spadá pod 3 obce s POÚ:

Hradec Králové [2046]: Benátky, Čistěves, Dohalice, Hněvčeves, Hradec Králové, Máslojedy, Mokrovousy, Neděliště, Sadová, Sovětice, Stěžery, Střezetice, Světí, Třesovice, Věstary (15 obcí)

Nechanice [2054]: Dolní Přím (1 obec)

Smiřice [2071]: Hořiněves, Račice nad Trotinou, Sendražice, Vrchovnice (4 obce)

8. Obce (I. stupeň):

Benátky, Čistěves, Dohalice, Dolní Přím, Hněvčeves, Hořiněves, Hradec Králové, Máslojedy, Mokrovousy, Neděliště, Račice nad Trotinou, Sadová, Sendražice, Sovětice, Stěžery, Střezetice, Světí, Třesovice, Vrchovnice, Věstary (20 obcí)

➡ Mikroregion Obce památkové zóny 1866: Benátky, Čistěves, Hořiněves, Máslojedy, Neděliště, Sendražice, Střezetice, Světí, Vrchovnice, Věstary (10 obcí)

9. Části obce:

obec Benátky [569861]: Benátky [2089]

obec Čistěves [569933]: Čistěves [24015]

obec Dohalice [569976]: Dohalice [28169], Horní Dohalice [28177]

obec Dolní Přím [569984]: Dolní Přím [30031], Horní Přím [43869], Probluz [133094]

obec Hněvčeves [570010]: Hněvčeves [40029]

obec Hořiněves [570044]: Hořiněves [45365]

obec Hradec Králové [569810]: Svobodné Dvory [161128]

obec Máslojedy [573779]: Máslojedy [92215]

obec Mokrovousy [570419]: Mokrovousy [98264]

obec Neděliště [570443]: Neděliště [409791]

obec Račice nad Trotinou [570702]: Račice nad Trotinou [137383]

obec Sadová [573191]: Sadová [152633]

obec Sendražice [570796]: Sendražice [147401]

obec Sovětice [570907]: Sovětice [152641]

obec Stěžery [570931]: Stěžírky [155471]

obec Střezetice [570966]: Dlouhé Dvory [26620], Střezetice [157589]

obec Světí [548154]: Světí [187429]

obec Třesovice [571059]: Popovice [125822], Třesovice [170755]

obec Vrchovnice [548057]: Vrchovnice [197408]

obec Věstary [571091]: Bříza [187402], Chlum [51543], Lípa [83925], Rosnice [187411], Rozběřice [142221], Věstary [187437]

⁷ Územní celek se samosprávnými kompetencemi, jenž současně řídí a kontroluje zákonný výkon státní správy prováděný ORP.

⁸ Obec s rozšířenou působností státní správy s kompetencemi na úseku památkové péče a státní ochrany přírody a krajiny.

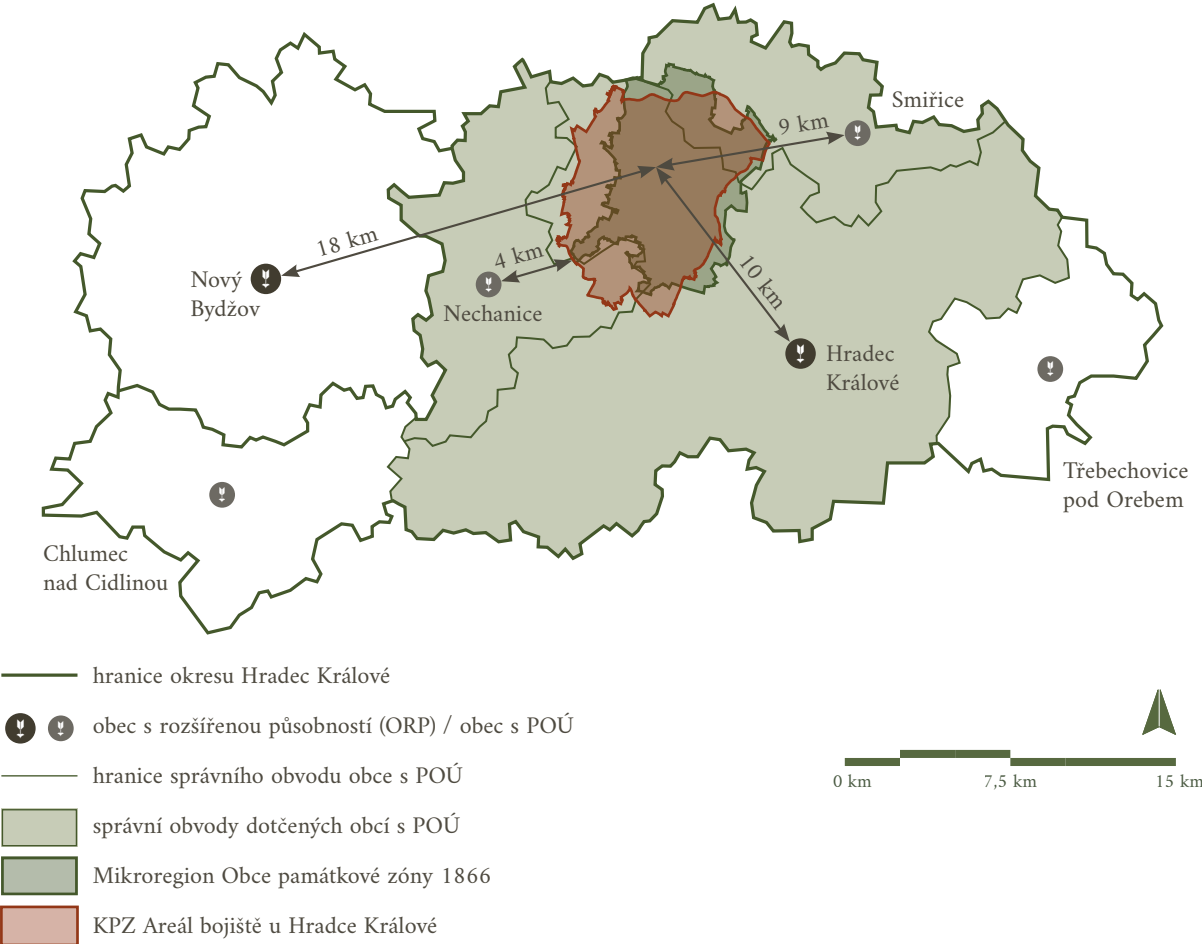
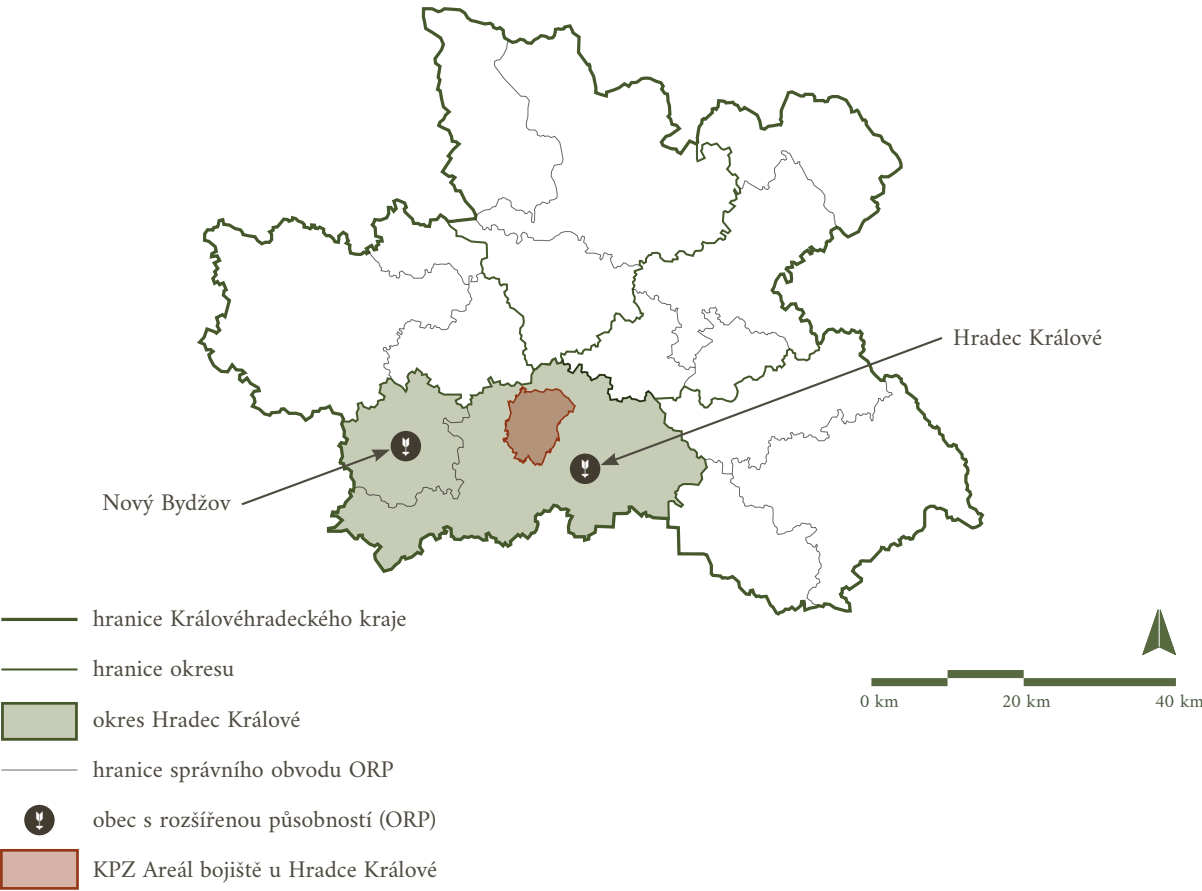
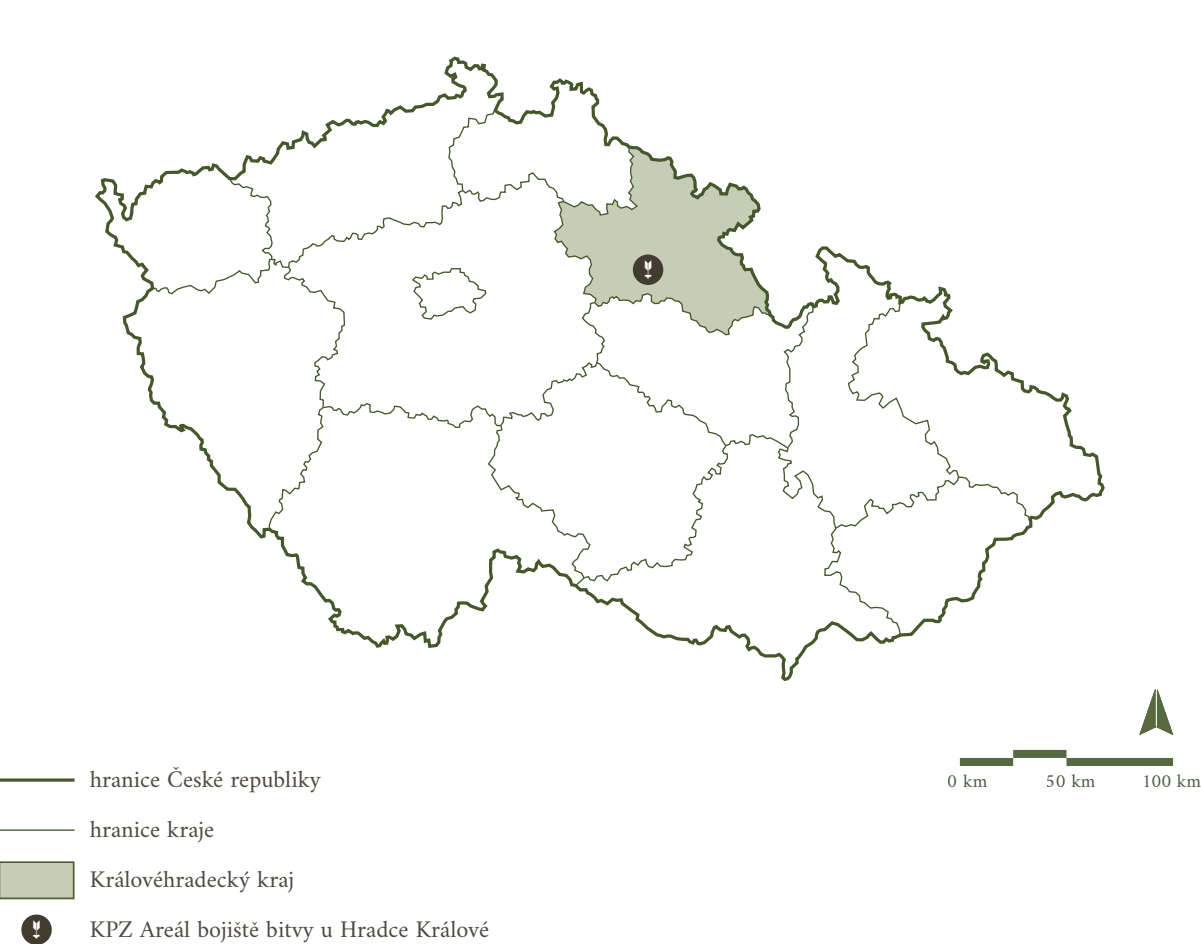
⁹ Obec, jejíž obecní úřad na vymezeném území vykonává v některých odvětvích přenesenou působnost státní správy.

10. Katastrální území:

- obec Benátky [569861]: Benátky [602086]
- obec Čistěves [569933]: Čistěves [624012]
- obec Dohalice [569976]: Dohalice [628166], Horní Dohalice [628174]
- obec Dolní Přím [569984]: Dolní Přím [630039], Horní Přím [643866], Probluz [733091]
- obec Hněvčeves [570010]: Hněvčeves [640026]
- obec Hoříněves [570044]: Hoříněves [645362]
- obec Hradec Králové [569810]: Svobodné Dvory [761125]
- obec Máslojedy [573779]: Máslojedy [692212]
- obec Mokrovousy [570419]: Mokrovousy [698261]
- obec Neděliště [570443]: Dolní Neděliště [702226], Horní Neděliště [702218]
- obec Račice nad Trotinou [570702]: Račice nad Trotinou [737381]
- obec Sadová [573191]: Sadová u Sovětic [752631]
- obec Sendražice [570796]: Sendražice u Smiřic [747408]
- obec Sovětice [570907]: Sovětice [752649]
- obec Stěžery [570931]: Stěžírky [755478]
- obec Střezetice [570966]: Dlouhé Dvory [626627], Střezetice [757586]
- obec Světí [548154]: Světí [787426]
- obec Třesovice [571059]: Popovice u Nechanic [725820], Třesovice [770752]
- obec Vrchovnice [548057]: Vrchovnice [797405]
- obec Věstary [571091]: Bříza u Věstar [787400], Chlum u Hradce Králové [651541], Lípa u Hradce Králové [683922], Rosnice u Věstar [787418], Rozběrice [742228], Věstary [787434]

c) LOKALIZACE

11. Orientační zobrazení KPZ v rámci ČR:

D) HISTORIE A KULTURNÍ HODNOTY

1. HISTORIE OBCE CHLUM U VŠESTAR V DOBĚ PŘED PRUSKO-RAKOUSKOU VÁLKOU

NÁZEV:

Chlum ➔ Obec je pojmenována po táhlém zalesněném návrší s nejvyšším bodem v nadmořské výšce 337 m n. m. Název „Chlum“ je v českých zemích frekventovaným označením kopců, vrchů či pahorků, ale také obcí, zámků, hradů, zřícenin, vodních toků či přírodních rezervací. V původním slova smyslu se jedná o zalesněnou vrcholovou část pohoří s rovinnou plochou a kulatým vrcholem.
➔ další označení: Chlom

FEUDÁLNÍ POZEMKOVÉ DRŽBY:

Jan Znojík, Zdeněk Znojík (1358–1403)
Běta Znojíková, Jindřich z Chlumu (1403–1413)
Vojtěch z Chlumu (1413–1419)
Hamzové ze Zábědovic (1419–konec 16. století) ➔ chlumskému kostelu odkázána louka Charvátku
Václav Sádovský ze Sloupna, Jiří ze Sloupna (konec 16. století–1607)
Václav Záruba z Hustířan, Ctibor Záruba (1607–1617)
Jan Václav Záruba (od r. 1617)

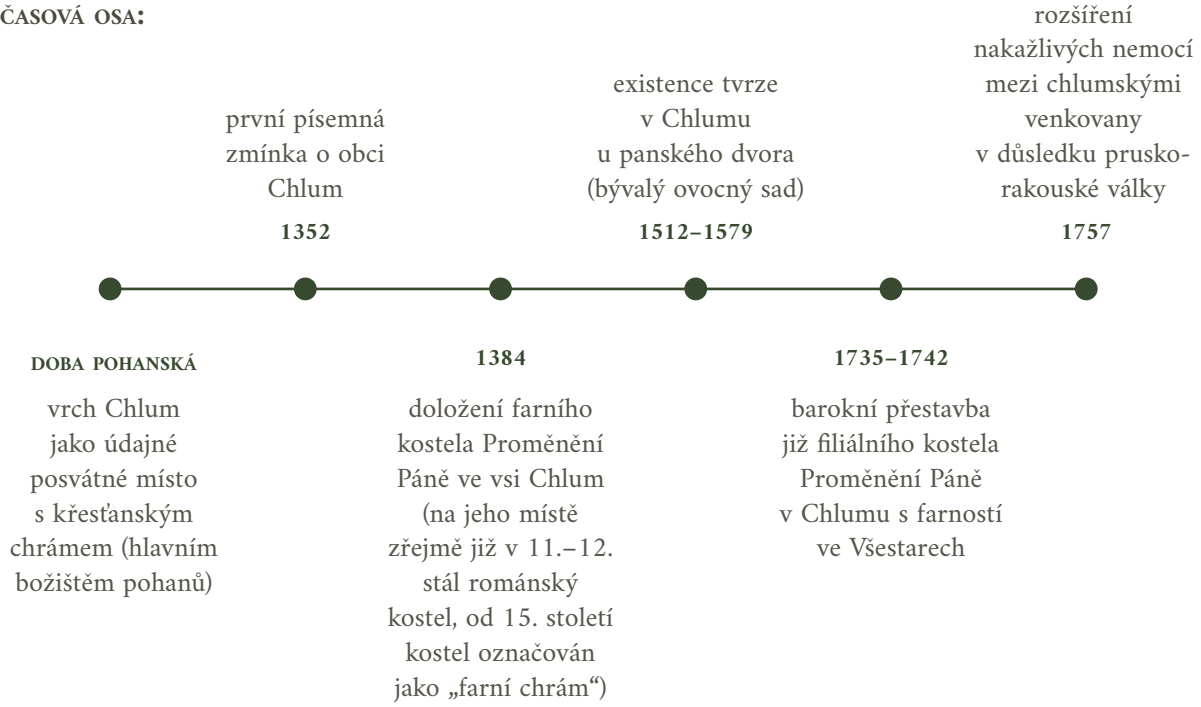

Pohled na obec Chlum z rozhledny nedaleko dnešního Muzea války 1866. Archeologické nálezy dokládající existenci dřívějšího osídlení zde byly nalezeny již z mladší doby kamenné. Malebný obraz krajiny dotváří dominantu původně gotického kostela Proměnění Páně.

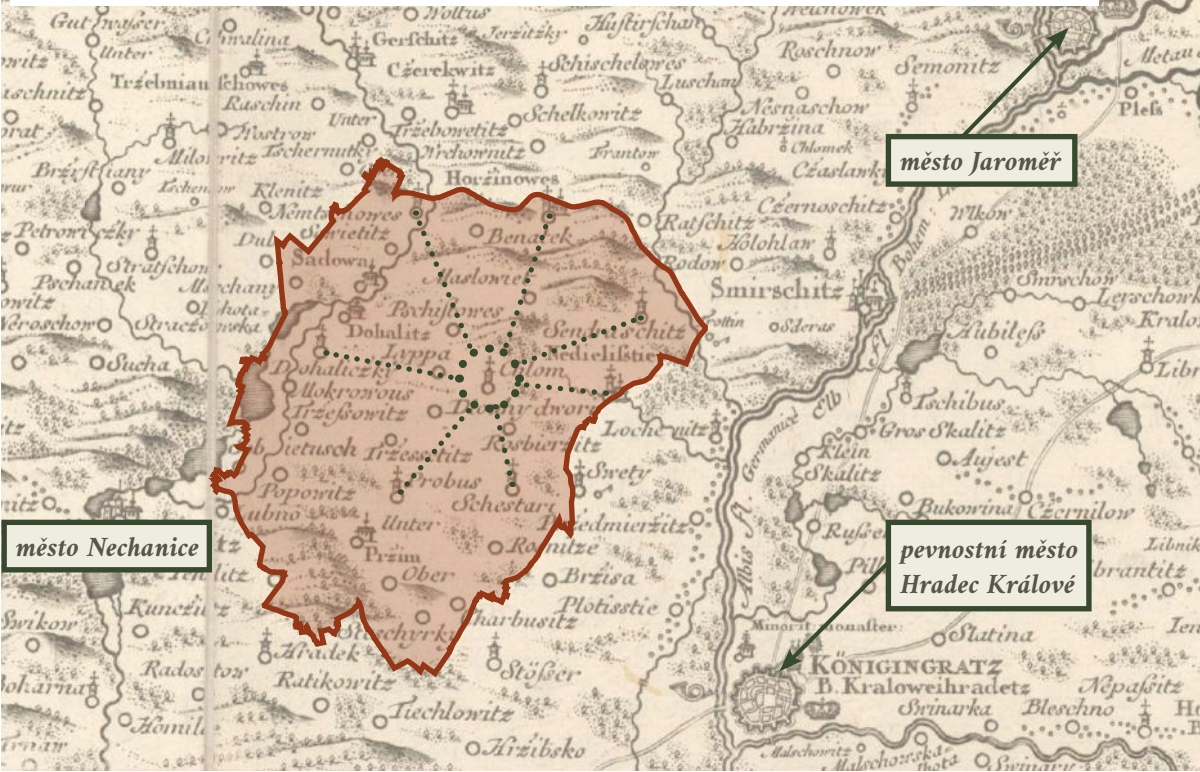

Boží muka při polní cestě z Chlumu na Neděliště připomínající četná úmrtí chlumských venkovanů, kteří zahynuli během epidemie v roce 1757. Boží muka byla významně poničena v důsledku červencových bojů v roce 1866.

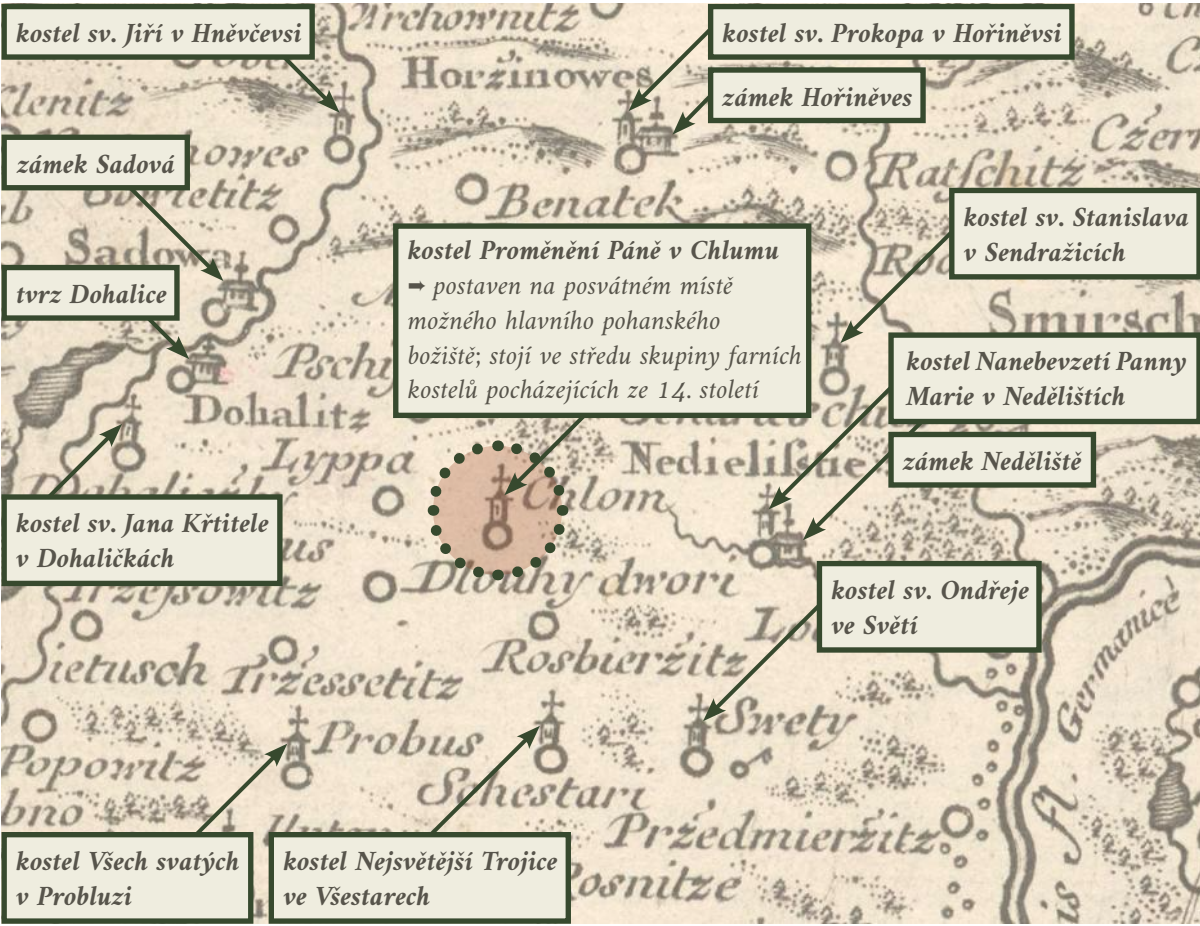
ČASOVÁ OSA:

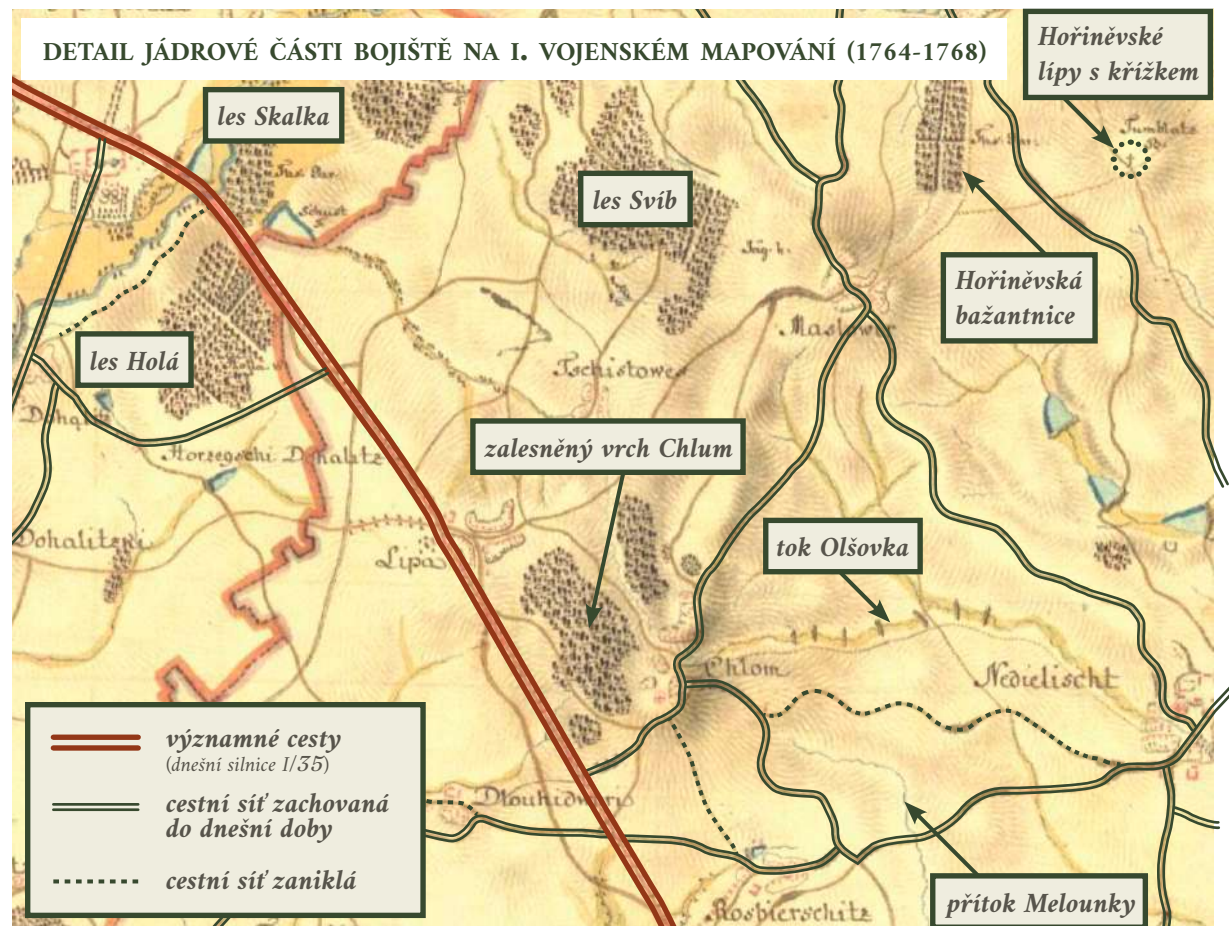
2. KPZ AREÁLU BOJIŠTĚ BITVY U HRADCE KRÁLOVÉ NA MÜLLEROVĚ MAPĚ (1720)

Zdroj mapového podkladu: <https://oldmaps.geolab.cz/>

Zdroj mapového podkladu: <https://oldmaps.geolab.cz/>

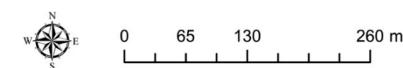

Zdroj mapového podkladu: <https://oldmaps.geolab.cz/>

Zdroj mapového podkladu: <https://ags.cuzk.cz/geoprohlizec/>

REKONSTRUOVANÁ PODOBA LESA SVÍB S PROSTOROVOU DISTRIBUCÍ VÁLEČNÝCH HROBŮ

Zdroj: HOLAS, Matouš. *Svědectví válečné krajiny: výsledky interdisciplinárního výzkumu východočeských bojišť z prusko-rakouské války roku 1866.*

Archeologické studie Univerzity Hradec Králové. Červený Kostelec: Pavel Mervart, 2023. 304 s. ISBN 978-80-7465-601-9.

SPRÁVA BOJIŠTĚ, ČINNOST A VYJÁDŘENÍ HLAVNÍCH AKTÉRŮ,
PŮSOBÍCÍCH V KPZ

- Jak funguje správa KPZ Areálu bojiště bitvy u Hradce Králové
- Hlavní aktéři působící v KPZ a jejich plány činnosti
- Souhrnný organigram správy KPZ

JAK FUNGUJE SPRÁVA KPZ AREÁLU BOJIŠTĚ BITVY U HRADCE KRÁLOVÉ

Na území KPZ Areálu bojiště bitvy u Hradce Králové v současnosti působí velké množství subjektů, které mají vlastní strategické cíle a plány činnosti. Pro umožnění jakékoli změny v území je klíčové získat všechny „hlavní hráče“ (dotčené orgány státní správy, vlastníky parcel, spolky, pořadatele a další aktéry spravující dotčené území). Vzájemná spolupráce všech zúčastněných dnes funguje poměrně dobře, aktéři se však mnohdy liší svými názory a vizemi dalšího směřování a rozvoje území. Propojení všech činností spojených s cestovním ruchem (tzn. restaurací a drobných občerstvení, veřejných toalet, parkovišť, Muzea války 1866 s rozhlednou na Chlumu, Sokola se sportovištěm a přírodním amfiteátre, vzpomínkových akcí, péče o památky a péče o turistické trasy, značení a informační systém) do jednoho uceleného „balíčku“ turistické nabídky není sice nemožná, přesto je minimálně velmi komplikovaná z důvodu rozdílných zájmů jednotlivých aktérů a jejich nutnosti podřídit se společnému cíli.

Níže je vypsán výčet hlavních subjektů působících v KPZ Areálu bojiště bitvy u Hradce Králové a agenda jejich činností v souvislosti se správou řešeného území. Podařilo-li se mi získat vyjádření týkající se dalšího směřování bojiště, uvádím jej společně s kontaktem na příslušnou osobu.

I. STÁTNÍ INSTITUCE:

NÁRODNÍ PAMÁTKOVÝ ÚSTAV

ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVIŠTĚ NPÚ V JOSEFOVĚ

➔ zabývá se výzkumem, dokumentací, prezentací a ochranou kulturních památek, památkových rezervací a památkových zón na území Královéhradeckého kraje

➔ poskytuje odborné poradenství a metodickou pomoc v oblasti památkové péče, přispívá k osvětě široké veřejnosti v tematice ochrany a obnovy kulturního dědictví

➔ zajišťuje odborný dohled při přípravě a provádění udržovacích prací či obnovy památek v památkově chráněných územích (vydává písemnou expertizu, která slouží jako podklad pro vydání závazného stanoviska příslušným orgánem státní správy ➔ **odborná expertiza vydaná OP NPÚ v Josefově není pro návrh závazná, pouze doporučená, návrh se jí nemusí podřizovat**)

➔ kontaktní osoby a jejich odpovědi/vyjádření na vznesené dotazy:

Ing. Michaela Mahdalová (*mahdalova.michaela@npu.cz*), pracovník Oddělení specialistů OP NPÚ v Josefově

- ke KPZ Areálu bojiště bitvy u Hradce Králové v současnosti **nejsou zpracovány žádné odborné analýzy ani průzkumy**, vyjma připravovaného Plánu ochrany pro území obce Hoříněves, který bude následně sloužit jako modelový dokument pro schvalování záměrů v ostatních obcích KPZ (zpracovatelem Plánu ochrany je brněnský ATELIER URBI, s. r. o.)

- pro KPZ Areál bojiště bitvy u Hradce Králové **není zpracován Standardizovaný záznam KPZ ani**

Koncepce regenerace KPZ

- při zpracovávání písemné expertizy OP NPÚ používá obecné metodické podklady, kterými jsou:

Kuča, K., Kučová, V., Salašová, A., Vorel, I., Weber, M. a kol. Krajinné památkové zóny. Praha, 2015.

Kuča, K. Ochrana kulturní krajiny z hlediska památkové péče. In: Štréblová Hronovská, K., Kupka, J. (eds). Ochrana kulturní krajiny – hledání cílů, možností a pravidel. ČVUT, Praha, 2013.

Kuča, K., Kučová, V. Principy památkového urbanismu. Státní ústav památkové péče, Praha, 2000.

Pacáková-Hošítková, B. Asociativní a organicky vyvinutá krajina bojiště bitvy u Hradce Králové. In: Zprávy památkové péče, ročník 74, 2014, č. 6, s. 435–446.

Škabrada, J., Voděra, S. Vesnické stavby a jejich úprava. SZN, 1975.

Škabrada, J. Konstrukce historických staveb. Argo, 2003.

Škabrada, J.: Lidové stavby. Architektura českého venkova. Argo, 1999.

Ing. Matěj Kubina (*kubina.matej@npu.cz*), vedoucí Oddělení garantů území OP NPÚ v Josefově

- soupis kulturních památek na území KPZ Areálu bojiště bitvy u Hradce Králové lze dohledat v online památkovém katalogu na webovém portálu NPÚ, jedná se však pouze o nejvýznamnější památníky bitvy, nikoli o drobné pomníky, křížky a hroby rozestě v krajině

- pomníky, křížky a hroby spojené s bitvou r. 1866 jsou buď chráněny jako válečné hroby (dle zákona č. 122/2004 o *válečných hrobech a pietních místech*), **nebo památkově chráněny vůbec nejsou, jelikož často nemají základy a památková péče s nimi proto neumí pracovat** (pokud nejsou drobné stavby v krajině prohlášeny za kulturní památku, nejsou považovány za stavbu, tudíž k nim orgány památkové péče nemohou vydávat odborné expertizy ani závazná stanoviska)

- OP NPÚ v Josefově v současnosti nemá evidovaný soupis pomníků, křížků ani hrobů upomínajících na události r. 1866, které tvoří podstatu krajinné památkové zóny

- evidenci a péči o pomníky a křížky na území bojiště se zabývá zapsaný spolek *Komitét pro udržování památek z války roku 1866*

- odborných podkladů k tematice KPZ Areálu bojiště bitvy u Hradce Králové příliš není, aktuálně je zpracováván Plán ochrany pro území obce Hoříněves; p. Ing. Kubina se přímo účastnil na konzultacích vznikajícího PO a byl by rád, kdyby se do něj promítl historický vývoj všech obcí v KPZ s podrobným popisem průběhu bitvy v jednotlivých obcích (včetně dalšího vývoje po bitvě); výsledný Plán ochrany má orgánům památkové péče pomoci definovat co a jak chránit v rámci KPZ

- p. Ing. Kubina z osobní preference hájí zájmy památkové péče z pohledu územního plánování, vznikající Plán ochrany by měl do budoucna přispět k řešení rozvojových ploch v územních plánech dotčených obcí

- p. Ing. Kubina je autorem zamítavé odborné expertizy týkající se zamýšlené dálniční odpočívky, která měla dle původního projektu dálnice D35 vzniknout cca 0,5 km od jádrového území bojiště na Chlumu (tedy v místě nejkrvavějších bojů prusko-rakouské války)

předmět odborné expertizy (úryvek z konzultačního vyjádření OP NPÚ v Josefově ze září roku 2019):

„Posuzovaná stavba „D35 Sadová–Plotiště, střední odpočívka s ČSPH v km 31,4“ je umístěna v území s archeologickými nálezy, v bezprostřední blízkosti dvou polykulturních archeologických lokalit, a to lokality v u tzv. Gabrielova dvora, která se nachází mezi polohou Za humny jižně od Lípy a polohou V kosách západně od Chlumu (konkrétně jde o sídliště z mladší doby kamenné, zejména sídliště kultury s lineární keramikou, sídliště kultury slezskoplatěnické z pozdní doby bronzové až starší doby železné, keltské sídliště z mladší doby železné a sídliště středověké). Zároveň jde o prostor, kde lze odůvodněně předpokládat přítomnost válečných hrobů z prusko-rakouské války r. 1866. Stávající působení krajiny je klidné a důstojné. Zemědělský charakter není v daném místě narušován zástavbou.“

„K zajištění ochrany částí krajinného celku a historických prostředí, které se sídly, architektonickými soubory, jednotlivými památkovými objekty, strukturou pozemků, komunikacemi, vodními plochami, vodními toky, trvalými porosty a realizovanými kompozičními záměry v krajině vykazují významné kulturní hodnoty, slouží rozhodnutí a opatření orgánů státní památkové péče, jakož i jiných orgánů státní správy podle zvláštních předpisů, ve kterých se respektují:

- a) hodnoty historického prostředí zóny ve vztahu k využití dotčených objektů, prostorů a částí území a k zachování a obnově historických dřevin
- b) historický charakter, vzájemné prostorové uspořádání, krajinné dominanty a měřítko jednotlivých objektů, sídelních útvarů a krajiny
- c) ochrana archeologických nálezů.“

výrok:

„NPÚ, ÚOP v Josefově na základě prostudování předložených podkladů a znalosti situace konstatuje, že **posuzované práce jsou v rozporu se zájmem ochrany výše uvedených kulturně historických hodnot**.“

odůvodnění:

„Krajinná památková zóna Bojiště u Hradce Králové byla vyhlášena z důvodu historických událostí (bitev), které se tu udály. Stačí se projít po okolí řešeného území a člověk narazí na mnoho odkazů na tuto dobu v podobě různých pomníků a křížků. Tato krajina je pamětí a svědectvím doby roku 1866. Je nutné k ní přistupovat s úctou a zachovávat ji v přirozené podobě. Neboť jedině tak je možné tuto paměť místa uchovat. V této památkové zóně je předmětem ochrany krajina. Fragmentace krajiny, druhová skladba lesních porostů,

zachování významných solitérů, působení vesnic, dominant, ochrana pietních objektů a jejich prostředí.

Navržená dálnice D35 **prochází historicky nepodloženou trasou, je tedy novotvarem v území.** Dálnice se dále stává předělem v této krajině a prakticky ji rozděljuje na dvě poloviny. Její umístění je ve vztahu k pietní krajině zcela nevhodné a to i z dalších důvodů. Dálnice bude významnějším zdrojem hluku. **Umístění je v otevřené krajině, která bude viditelná z významných strategických bodů a poloh bitvy roku 1866.** Paralelně s dálnicí dále prochází silnice E442, která kopíruje stopu historické císařské cesty, její dublování může být těžko považováno za přínos pro krajinu. Průběh dálnice byl však nakonec schválen, nicméně je nutné se snažit o maximální splynutí s krajinou, začlenění (byť je to prakticky nemožné). Dálnice by neměla být ani krajinářsky akcentovaná. Linie stavby má pokud možno projít územím, aniž by o sobě dávala výrazněji vědět. Její rozšiřování tedy není možné připustit. Délka úseku dálnice procházející krajinnou památkovou zónou má necelých 10 km. Při rychlosti 130 km v hodině projedete tímto úsekem za cca 5 minut. **Pokud je potřeba umístit odpočívadlo z důvodu zvýšení bezpečnosti užívání, je nutné odpočívadlo umístit mimo hranice krajinné památkové zóny. Délka úseku 10 km není pro dálkové cesty podstatná, aby bylo nutné odpočívadlo zřídit uprostřed krajinné památkové zóny.**

Navržené odpočívadlo je dále v rozporu s §3 vyhlášky 208/1996 Sb., bodem c) a d). K zajištění ochrany krajinné památkové zóny je nutné respektovat pod bodem d) následující: „historický charakter, vzájemné prostorové uspořádání, krajinné dominanty a měřítko jednotlivých objektů, sídelních útvarů a krajiny.“ Uvažovaná lokalita pro umístění odpočívadla se nachází pod vrchem Chlum, na němž došlo k jednomu ze zásadních střetů bitvy, tedy v přímé návaznosti na jádrovou oblast. Na Chlumu se tyčí vyhlídková věž, ze které je možno shlédnout krajinu bojiště. Místo odpočívadla je z tohoto místa velmi dobře viditelné. Dobře viditelné je i z nedalekého ossaria, významné kostnice, do které jsou dodnes vkládány nalezené kosterní pozůstatky bitvy 1866. Vzhledem k tomu, že se jedná o otevřenou krajinu, návrh působí ve volné krajině významně a svým umístěním a řešením krajinu přetváří. Nerespektuje vzájemné prostorové uspořádání – vkládá novotvar do historicky nezastavěného území, plochu zastavuje objekty čerpacích stanic a prostor doplňuje vzrostlou zelení. Nerespektuje historický charakter, protože tato volná plocha pole byla dle historických pramenů shromaždištěm 3. divize rezervní jízdy hraběte Coudenhove, žádné objekty zde nemohly stát. Zaparkované různobarevné a různě objemné dopravní prostředky v ploše na sebe budou jistě poutat pozornost. Prosklené plochy budou navíc vytvářet i odlesky, čímž dohromady budou narušovat přírodní charakter zemědělské krajiny, potažmo historické prostředí zóny. Při pohledech na krajinu například z vyhlídkové věže na Chlumu není žádoucí narazit na tento cizorodý prvek.“

(uvedeno se souhlasem p. Ing. Kubiny)

Fotografie s vyznačením budoucího koridoru dálnice D35 pořízená z rozhledny na Chlumu v říjnu 2023

(zdroj vlastní)

Níže je uveden informační leták vydaný k dubnu 2020, který přehledně uvádí základní informace o výstavbě dálnice D35 v úseku Sadová–Plotiště. V roce 2023 stavba získala stavební povolení a bylo vyhlášeno výběrové řízení na dodavatele. Od září 2023 v koridoru budoucí dálnice probíhá záchranný archeologický průzkum.

Sadová – Plotiště

STAV PŘÍPRAVY / REALIZACE

V roce 2014 proběhlo zpracování Bezpečnostního auditu na DÚR této stavby, který posloužil také pro nový záměr projektu. MŽP dne 21. 1. 2015 oznámilo, že posuzovaný záměr (posun MÚK Sadová) nemá významný vliv na životní prostředí a nebude posuzován podle zákona. Dne 12. 1. 2017 bylo vydáno územní rozhodnutí. Dne 15. 2. 2017 bylo na Magistrát města Hradec Králové doručeno odvolání obce Všešary proti ÚR. Dne 22. 3. 2017 vydal Krajský úřad rozhodnutí, kterým zamítl odvolání obce Všešary proti vydanému ÚR. Územní rozhodnutí nabylo právní moci 17. 2. 2017. Byl zpracován čístopis dokumentace DSP včetně bezpečnostního auditu a aktualizace hlukové a rozptylové studie na základě dopravního modelu D35 dle posledního sčítání v roce 2016. Probíhá IČ pro stavební řízení. Jsou dokončeny GP po jednotlivých k. ú. a probíhají výkupy pozemků dle znaleckých posudků. K 04/2020 je vypořádáno 49 LV z celkových 118 LV trvalých záborů stavby, tj. 42 % z celkové výměry. Bude následovat uzavření smluv na VB a před zahájením realizace stavby uzavření nájemních smluv. Probíhá monitoring hladiny podzemní vody. Je dokončena technická studie pro střední odpočívku Střezetice.

EIA	ZP	UR	SP	VŘ	ZS	UP
07/2008	01/2015	01/2017	✗	✗	září 2024	2026

Význam zkratk: EIA: Stanovisko EIA • ZP: Schválení záměru projektu • UR: Vydání územního rozhodnutí • SP: Vydání stavebního povolení • VŘ: Vyhlášení výběrového řízení • ZS: Zahájení výstavby • UP: Uvedení do provozu

DATA O STAVBĚ

Hlavní trasa:
délka: 7537 m
kategorie: D 25,5/120
počet všech stavebních objektů: 102
Mostní objekty:
na dálnici: 6
ostatní mosty: 3
Mimoúrovňové křižovatky:
MÚK Sadová
plocha vozovky MÚK: 4470 m²
Úpravy ostatních komunikací:
přeložky silnic III. tříd: 4 (724 m)
přístupy na pozemky: 8 (3274 m)

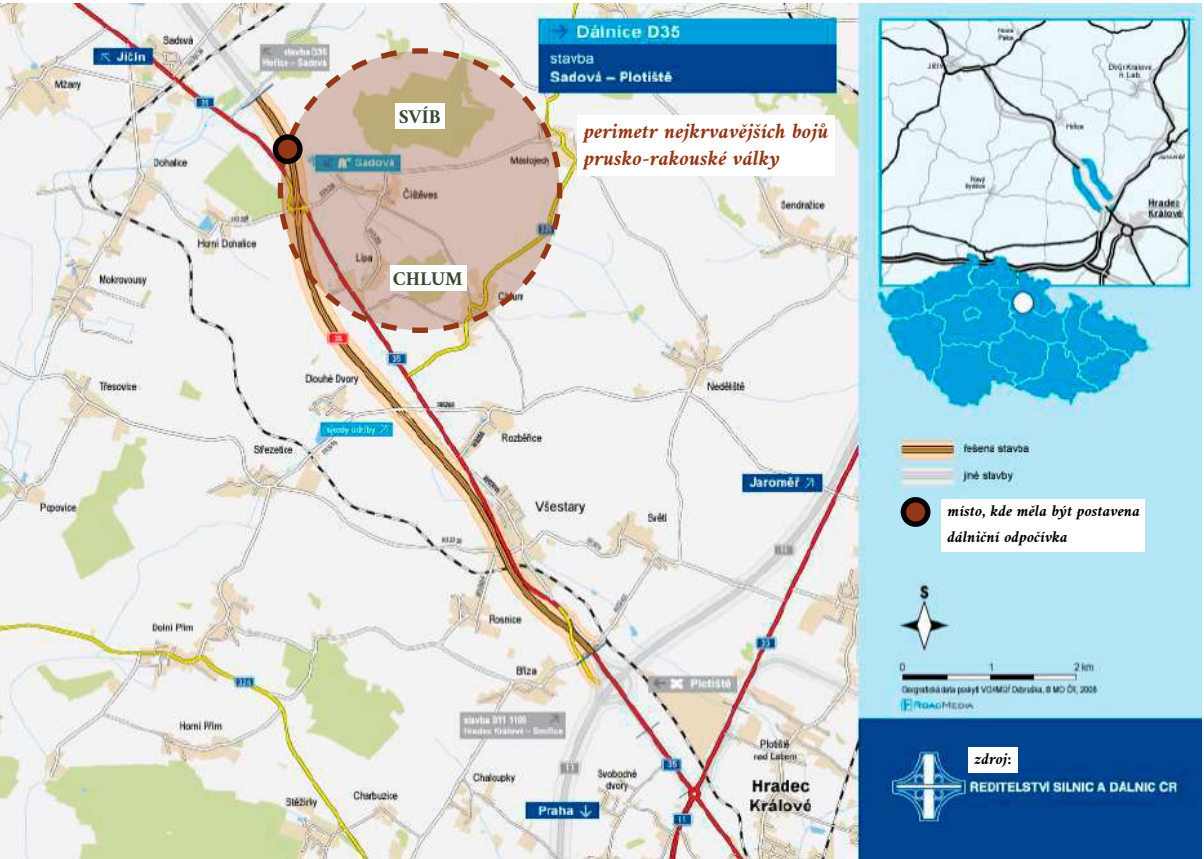
Protihlukové stěny:
počet: 2 (celková délka: 2093 m)
Přeložky a úpravy inž. sítí:
vodohospodářské objekty: 24
objekty elektro: 33
objekty plynovodu: 2
dražní objekty: 4
Celkový objem zemních prací:
výkopy: 692 177 m³
násepky: 323 243 m³

Název stavby:
D35 Sadová–Plotiště
Místo stavby:
Královéhradecký kraj
Katastrální území:
Sadová u Sovětic, Sovětics, Čistěves, Horní Dohalice, Lipa u Hradce Králové, Dlouhé Dvory, Rozbělice, Všešary, Rosnice u Všešar, Bržva u Všešar
Druh stavby:
novostavba

Objednatel:
Ředitelství silnic a dálnic ČR
Zpracovatel DSP:
Sdružení AF-CITYPLAN / SATRA
Předpokládaná cena stavby:
2 182 936 014 Kč (bez DPH)

Pozn: Tento leták byl aktualizován v dubnu 2020. Jelikož výstavbu významných dopravních komunikací ovlivňuje velké množství faktorů, které se nedají předem předvídat, jsou uvedené data pouze orientační.

zdroj:
ŘEDITELSTVÍ SILNIC A DÁLNIC ČR

MINISTERSTVO KULTURY ČESKÉ REPUBLIKY

➔ Ministerstvo kultury České republiky dle zákona České národní rady č. 20/1987 Sb., *o státní památkové péči*, **prohlašuje památkové zóny opatřením obecné povahy** po projednání s příslušným krajským úřadem

➔ KPZ Areál bojiště bitvy u Hradce Králové byla prohlášena vyhláškou č. 208/1996 Sb. ze dne 1. července 1996, *o prohlášení území vybraných částí krajinných celků za památkové zóny* (účinnost od 1. srpna 1996)

KRAJSKÝ ÚŘAD KRÁLOVÉHRADECKÉHO KRAJE

ODBOR KULTURY, PAMÁTKOVÉ PÉČE A CESTOVNÍHO RUCHU:

ODDĚLENÍ KULTURY A PAMÁTKOVÉ PÉČE

➔ vykonává přenesenou působnost státní správy v oblasti památkové péče o movité a nemovité kulturní dědictví na území Královéhradeckého kraje

➔ řídí, sjednocuje a kontroluje výkon státní správy prováděný obecními úřady obcí s rozšířenou působností (ORP) dle zákona o státní památkové péči a je odvolacím orgánem pro řízení vedená těmito úřady

➔ je sankčním orgánem, jenž ukládá pokuty právníkům a fyzickým osobám za porušení zákona č. 20/1987 Sb., *o státní památkové péči*

➔ **nastavuje systémové limity využití území KPZ Areálu bojiště u Hradce Králové (včetně regulace veškerých zásahů v krajině)**

➔ vydává souhlas s přemístěním movité či nemovité kulturní památky a rozhoduje o podmínkách přenechání kulturní památky k dočasnému užívání pro účely vědeckého výzkumu nebo účely výstavní

➔ **vede krajský seznam evidence válečných hrobů, zajišťuje koordinaci péče o válečné hroby na území Královéhradeckého kraje a pečuje o válečné hroby ve vlastnictví kraje**

➔ v oblasti archeologie rozhoduje o povinnostech vlastníka nemovitosti strpět provedení archeologických výzkumů a o podmínkách, za nichž mohou být provedeny; poskytuje odměnu nálezci archeologického nálezu

➔ zřizuje 11 odborných příspěvkových organizací, jednou z nich je mj. Muzeum východních Čech, které nese odpovědnost za správu území KPZ Areálu bojiště bitvy u Hradce Králové

➔ na území Královéhradeckého kraje pečuje o 34 národních kulturních památek

➔ zajišťuje strategické dokumenty pro území Královéhradeckého kraje – připravuje podklady pro krajské webové stránky a sociální síť v oblasti kultury, památkové péče a cestovního ruchu

➔ kontaktní osoby a jejich odpovědi/vyjádření na vznesené dotazy:

Mgr. Kateřina Churtajeva (*kchurtajeva@kr-kralovehradecky.cz*), vedoucí Odboru kultury, památkové péče a cestovního ruchu Krajského úřadu Královéhradeckého kraje

■ Muzeum východních Čech na místě bojiště spravuje svou muzejní pobočku (Muzeum války 1866), kde v současné době **připravují novou expozici, jejíž součástí bude i práce s exteriérem a okolní krajinou**

■ dotaz na popis obsahu vznikajícího Plánu ochrany pro území obce Hoříněves a systémové limity využití území KPZ přesměrován na Ing. Milana Smolíka, který však ani po opakovaných prosbách o zodpovězení dotazů neodpověděl

MAGISTRÁT MĚSTA HRADEC KRÁLOVÉ

ODBOR PAMÁTKOVÉ PÉČE

➔ zajišťuje výkon státní správy dle zákona č. 20/1987 Sb., *o státní památkové péči* a dle zákona č. 122/2004 Sb., *o válečných hrobech a pietních místech*

➔ **vykonává přenesenou působnost státní správy v oblasti památkové péče včetně agendy o válečných hrobech a pietních místech v působnosti obecního úřadu obce s rozšířenou působností (ORP)**

➔ spolupracuje při výkonu státní správy s Národním památkovým ústavem, Krajským úřadem Královéhradeckého kraje a Ministerstvem kultury ČR

➔ spolupracuje se správcí majetku při zajišťování oprav a údržby drobné architektury (jako jsou pomníky, sochy, drobné stavby sakrální povahy apod.) na území města Hradec Králové a **vydává závazná stanoviska pro záměry dotýkající se tematiky památkové péče**

➔ organizačně zabezpečuje činnost komise pro *Program regenerace městských památkových rezervací, městských památkových zón a městských památek* v Hradci Králové

➔ kontaktní osoby a jejich odpovědi/vyjádření na vznesené dotazy:

Ing. arch. Jan Falta (*Jan.Falta@mmhk.cz*), vedoucí Odboru památkové péče MMHK

■ hodnoty válečných bojišť se v poslední době dostávají do popředí batumské činnosti, ale i pozornosti veřejnosti

■ k obecně platným zákonitostem ohledně tematiky KPZ Areálu bojiště bitvy u Hradce Králové se nelze vzhledem ke složitosti území souhrnně vyjádřit, neboť chybí konkrétní představa rozsahu a charakteru úprav, případně i jejich umístění ve vztahu k chráněným hodnotám (válečným hrobům apod.) ➔ obrátit se na Odbor památkové péče až s konkrétním návrhem

MUZEUM VÝCHODNÍCH ČECH V HRADCI KRÁLOVÉ

Muzeum východních Čech v Hradci Králové je odbornou příspěvkovou organizací zřízenou Královéhradeckým krajem, která má své počátky v 80. letech 19. století.

➔ jako odborná příspěvková organizace **nese odpovědnost za správu území KPZ Areálu bojiště bitvy u Hradce Králové**

➔ **řeší případné krajinotvorné zásahy v jádrové části území bojiště vymezené v platném územním plánu obce Věstary**

➔ spravuje a uchovává bezmála 3 miliony archeologických, historických a přírodovědných sbírkových předmětů

➔ organizuje a koordinuje detektorové a záchranné archeologické průzkumy na území Královéhradeckého kraje, včetně záchranného průzkumu předcházejícímu výstavbě dálnice D35

➔ kontaktní osoby a jejich odpovědi/vyjádření na vznesené dotazy:

doc. Mgr. Petr Grulich, Ph.D. (*info@muzeumhk.cz*), ředitel Muzea východních Čech v Hradci Králové

■ velká část drobných památek v krajině (tzn. pomníků, křížků a válečných hrobů) je ve vlastnictví Mikroregionu obcí památkové zóny 1866

II. krajinná památková zóna a související legislativa

MUZEUM VÁLKY 1866

Muzeum války 1866 je oddělením Muzea východních Čech. Sídlí v muzejní budově nedaleko rozhledny v jádrové části bojiště na Chlumu.

➔ prostřednictvím stálé expozice poskytuje návštěvníkům komplexní informace o prusko-rakouské válce se zaměřením na bitvu u Hradce Králové

➔ Muzeum války 1866 je od listopadu 2023 uzavřeno veřejnosti z důvodu rekonstrukce, **usiluje se o interaktivní propojení vnitřní expozice s okolní krajinou bojiště**

➔ kontaktní osoby a jejich odpovědi/vyjádření na vznesené dotazy:

Mgr. Jan Hrubecký (j.hrubecky@muzeumhk.cz), vedoucí Oddělení Muzea války 1866, muzejní pedagog

■ vývoj přístupu institutu památkové péče ke krajině bojiště bitvy u Hradce Králové (volná parafráze):

Od roku 1866 byl přístup památkové péče zásadně ovlivněn konkrétní společenskou a politickou situací dané doby. Jednotlivé postoje lze pomyslně rozdělit do sedmi fází postupného vývoje budování vztahu k bojišti:

1) 1. FÁZE (1866–1881) – fáze výstavby prvních památek války

V roce 1887 se na území bojiště nacházelo velmi málo funerálních památek, které v důsledku absence péče samovolně chátraly. K uctění památky bitvy nechal baron rytíř z Liebigu, majitel smířického panství, rok po bitvě zbudovat Mauzoleum padlých jako místo paměti a vzpomínání na vojáky všech zúčastněných armád, kteří zde 3. 7. 1866 hrdinně padli. K ročnímu výročí bitvy byl rakouským 7. dělostřeleckým plukem vystavěn pomník Baterie Mrtvých na Chlumu, rychtář z Nového Bydžova věnoval památce mariánskou sochu.

2) 2. FÁZE (1882–1895) – fáze návratu válečných veteránů a založení Komitétu

Roku 1882 se na území bojiště vrátil veterán z války setník Steinský (který v bitvě přišel o pravou ruku), díky jehož iniciativě byl ještě téhož roku založen Komitét pro udržování památek z války roku 1866. V návaznosti na aktivity Komitétu se na území dřívějších bojů začali vracet i další váleční veteráni, kteří zde chtěli uctít památku padlých spolubojovníků. Již na přelomu 19. a 20. století se objevily první snahy o zpřístupnění bojiště veřejnosti, do 70. let 20. století byla v dnešním hostinci U polních myslivců na Chlumu provozována kuželna, kde se pravidelně konaly taneční zábavy. Největší rozmach výstavby drobných pomníků a křížků, které se v dnešní památkové zóně objevují v nebhývalé šíři co do kontextu celé ČR, byl zaznamenán v 90. letech 20. století. V této době byla postavena také vyhlídková věž na Chlumu (na níž při návštěvě bojiště vystoupil i císař František Josef I.), domek pro strážce bojiště a kuželna se změnila na hostinec.

3) 3. FÁZE (1896–1913) – fáze první systematizace bojiště

Na přelomu 19. a 20. století došlo k první systematizaci pohybu návštěvníků po bojišti, vzniklo jednoduché turistické značení a na bojišti byl poprvé permanentně přítomen správce, který byl pověřen správou jádrové oblasti v okolí Chlumu.

4) 4. FÁZE (1914–1918) – fáze studia a prvních expozic válečné tematiky

V důsledku první světové války došlo k hibernaci pokračujících plánů na výstavbu funerální architektury. Se vznikem Československa byla odvrácena oficiální pozornost od bojiště k národním hodnotám, odkaz konfliktu tudíž zůstal nadále zakořeněn v paměti místních. Tento odkaz je patrný i v dnešní době, kdy je k dispozici velké množství turistických průvodců, Muzeum války 1866 dokonce nabízí možnost domluvy pamětníka bitvy pro osobní prohlídku bojiště (po telefonickém jednání).

Během první světové války se prusko-rakouská válka stala předmětem studia odborníků československé armády na Vysoké škole válečné v Praze, na Památníku osvobození i ve skriptech Vojenské akademie v Hranicích. Královéhradeckému bojišti se zcela vyhlá vlna tzv. obrazoborectví, kdy byly populací československé národnosti ničeny sochy habsburských panovníků. Ke konci první světové války do Komitétu vstoupili armádní bojovníci, příslušníci četnictva a veteráni z bojů za územní integritu státu z roku 1919.

V roce 1936 (tedy v době, kdy byla atmosféra ve společnosti zahuštěna obavami z ohrožení Německem) bylo otevřeno Muzeum války 1866, jež bylo vyvrcholením několikaleté snahy Komitétu o zřízení stálé expozice bitvy, která zprostředkuje pokladnice sbírek všech členů.

Muzeum vzniklo za oficiální podpory státu, proto byla fakta o bitvě upravena dle oficiálního kánonu tehdejší politiky a dnes je proto

vnímána jako neobjektivní, neboť velmi nápadně zdůrazňuje tradici boje Československa proti německé totalitní hrozbě.

5) 5. FÁZE (1882–1988) – fáze úpadku historické paměti bojiště

V době okupace Čech, Moravy a Slezska německými vojsky byla geneze historické paměti bojiště potlačena. Někteří členové Komitétu z důvodu participace v domácím odboji (tzn. nikoli kvůli členství v Komitétu) skončili v nacistických věznicích. Po únoru 1948 započala vleklá vlna devastace území bojiště zapomněním, členské sbírky muzejní expozice byly nekompetentními osobami převezeny do nově vzniklého Vojenského historického ústavu v Praze, kvůli čemuž byla řada z nich zničena či ztracena.

6) 6. FÁZE (1989–2000) – fáze renesance historické paměti bojiště

Po listopadu 1989 nastalo období renesance historické paměti, kdy došlo k alespoň částečnému narovnání historických křivd a překonání dimenzí historického připomínání vojenských událostí. V této době začaly být pořádány první vzpomínkové akce s pravidelnou diváckou účastí.

7) 7. FÁZE (současnost) – fáze otevírání bojiště veřejnosti

Bojiště je dnes již téměř 27 let krajinnou památkovou zónou s aktivní péčí památkářů a restaurátorů. V roce 2016 se u příležitosti 150. výročí bitvy sešlo více než 25 000 účastníků. Aktuálně je v popředí trendů tzv. otevírání památek veřejnosti, tedy náhled na památky prostřednictvím moderních technologií (mobilních aplikací apod.) a zážitkovosti (netradiční prohlídky, exotické časy zpřístupnění apod.).

■ politikou instituce Muzea východních Čech je jít výše uvedeným současným trendům naproti – díky současné geopolitické konstelaci zde nejsou žádné společenské bariéry, které by stály v cestě onomu atraktivnímu poznávání (pravidelnými návštěvníky bojiště jsou např. studijní skupiny ozbrojených sil Spolkové republiky Německo)

■ správou budovy Muzea války 1866 a území jádrové části bojiště je pověřen Josef Nosek

názor p. Mgr. Hrubeckého na další směřování území bojiště do budoucna:

„Po stránce čistě etické se domnívám, že pokud budou dodrženy mantinely základní piety k funerálním památkám a statutu bojiště jako mementa lidského utrpení, bolesti, ale i odvahy a obětování, které s sebou každý válečný konflikt přináší, pak se počítám k zastáncům v příslušné legislativně ošetřených intencí uskutečňovaného „otevírání“ bojiště. Nicméně zcela chápu námitky konzervativněji založených kolegů k tomuto postupu.“

AGENTURA OCHRANY PŘÍRODY A KRAJINY ČR

➔ zajišťuje odbornou i praktickou péči o přírodu a krajinu, chrání společné přírodní dědictví na území ČR

➔ zabývá se především péčí o chráněné krajinné oblasti, národní přírodní rezervace a národní přírodní památky v obvodu územní působnosti

➔ zpracovává návrhy záchranných programů pro zvláště chráněné druhy rostlin a živočichů, jejich koordinaci, realizaci a průběžné vyhodnocování jejich plnění v obvodu své působnosti

➔ zpracovává návrhy na vymezení a dokumentaci ÚSES a zajišťování jeho aktualizace

➔ kontaktní osoby a jejich odpovědi/vyjádření na vznesené dotazy:

Ing. Eva Fišarová (eva.fisarova@nature.cz), dendroložka, pracovník Oddělení péče o přírodu a krajinu AOPK ČR (regionální pracoviště Východní Čechy)

■ AOPK ČR nestanovuje žádné limity a požadavky vztahující se k výsadbám dřevin pro území KPZ (taková kritéria a požadavky jsou ze strany AOPK ČR vyžadovány pouze v případě podaných žádostí o podporu z národních či evropských programů)

II. krajinná památková zóna a související legislativa

II. ZAPSANÉ SPOLKY:

KOMITÉT PRO UDRŽOVÁNÍ PAMÁTEK Z VÁLKY ROKU 1866

Komitét pro udržování památek z války roku 1866 je zapsaným spolkem, jenž byl založen r. 1888 válečným invalidou Janem Nepomukem Steinským.

➔ zajišťuje dobrovolnické aktivity spojené s ochranou, údržbou a evidencí kulturních památek z prusko-rakouské války roku 1866 na celém území České republiky

➔ pravidelně publikuje vlastní odborný časopis *Bellum 1866* zaměřený na válečnou tematiku

➔ je jedním z pořadatelů vzpomínkových akcí s tematikou prusko-rakouské války 1866 v České republice i v zahraničí

➔ zabývá se budováním sítí naučných stezek podporuje rozvoj cestovního ruchu v oblasti bojiště

➔ pořádá naučné exkurze a zájezdy po bojištích ve světovém kontextu

➔ Komitét 1866 je od roku 2008 držitelem plakety Péče o válečné hroby, již uděluje Ministerstvo obrany ČR

➔ kontaktní osoby a jejich odpovědi/vyjádření na vznesené dotazy:
Miroslav Suchý (*komitet@1866.cz*), předseda Komitétu 1866

vyjádření Komitétu 1866 (p. Suchého) ke zprostředkování území bojiště veřejnosti:

„Dotýkáte se velmi citlivého místa v krajině a v našich srdcích…

Dobře si pamatuji ta nedotčená místa zde i jinde na bojištích z 66. války. Myslím si, že toto mizí s arogancí, sobectvím a pokrytectvím a hlavně s absencí pokory. Nemyslím si, že bychom ze hřbitova měli dělat nějakou atrakci. Proč? Pro cestovní ruch? S tím už tam každý musí přicházet, s tou pokorou a s uvědomováním si toho, že jsme součástí celku. Tohoto tam nikdy žádné cyklostezky nedosáhnou. To je v lidech, kteří plodí potomky, vysvětlit jim to, z čeho vznikli.

Často chodím v noci na různá místa bojišť a Svíbský les je velmi přívětivým partnerem. Jde myslím o energii, kterou věnujeme péči o památky a tím se nám to vrací. Ty tisíce očí tam cítím, ale není to obava, naopak. To nemusí být ale pro všechny stejné. Cítím tam velký respekt.”

GARDA MĚSTA HRADCE KRÁLOVÉ

Garda města Hradce Králové je vojensko-historickým občanským sdružením založeným r. 1998, respektive r. 1990, kdy působilo pod názvem *Česká společnost vojenské historie – Hradec Králové*.

➔ v součinnosti se Statutárním městem Hradec Králové, Královéhradeckým krajem, Muzeem východních Čech, Obecním úřadem Věstary a *Komitétem 1866* je pořadatelem vzpomínkových akcí s tematikou války 1866 (*Projekt Königgrätz 1866*)

➔ na bojišti na Chlumu každoročně v červnu či červenci pořádá výroční akci/scénu „Pour le Mérite 1866“ na motivy skutečných historických událostí z bitvy u Hradce Králové v roce 1866, včetně přehlídky historických vojsk v dobové výstroji

➔ kontaktní osoby a jejich odpovědi/vyjádření na vznesené dotazy:
Radek Balcárek (*garda.mhk@seznam.cz*), ředitel projektu Königgrätz 1866

vyjádření Gardy (p. Balcárka) ke zprostředkování území bojiště veřejnosti:

„Jako spolek bychom určitě neuvítali masovější nárůst turismu a s ním i negativní jevy, které nemusím vypisovat a se kterými se potýkají ti, kteří podřídili svou činnost právě k tomu, aby přilákali velké množství lidí do svých lokalit. Nemají a nebudou mít možnost, prostředky, ani zákonnou vymožitelnost tyto negativní jevy ani zmírnit, ani jim zabránit. Přejeme si, aby bojiště 1866 zůstalo klidovou zónou především k rozjímání nad zbytečně zmařenými životy a k obdivu funerálních památek. A takový turismus už tu máme a je dostačující. Bojiště v současnosti naštěstí zůstává ušetřeno komerčních aktivit a je alespoň prozatím zónou klidu a piety. Já (a snad i další klíčoví aktéři), doufám, že to tak zůstane i do budoucna.

Nicméně – všichni jistě uvítají zkvalitnění turistických tras a stezek, zejména jednotný naváděcí systém na bojišti a to především v jeho ústřední části Chlum, který je dnes když ne zastaralý a nepřehledný, tak především v té centrální části zcela neexistující. Čili pro zkvalitnění stávající turistické nabídky je potřeba získat všechny hlavní hráče, spolky, majitele a pořadatele. Ta spolupráce ovšem již funguje a kromě mých poznámek k naváděcímu systému je pro ně myslím dostačující. Každá nedokonalost má svého majitele či správce a ti většinou o nedostacích vědí a v rámci svých možností se je snaží, nebo budou snažit zlepšit.”

AMFITEÁTR CHLUM

Amfiteátr Chlum je dobrovolným, nevládním, nepolitickým, neziskovým občanským sdružením provozovaným TJ Sokol Chlum, které již patnáctým rokem usiluje o zachování kulturní tradice Lesního divadla na Chlumu.

➔ společně s TJ Sokol Chlum provozuje přírodní amfiteátr Lesní divadlo v jádrové části bojiště (včetně parkovací plochy severně od lesa na Chlumu)

➔ zajišťuje bohatý kulturní program, zejména amatérská i profesionální divadelní představení

➔ pořádá vzdělávací a tematické akce pro děti (indiánský víkend, putování za pokladem lesních skřítků, putování nočním lesem)

➔ v letech 2013 a 2014 bylo sdružení pořadatelem letního hudebního festivalu *Chlumfest* v krásných kulisách přírodního amfiteátru

➔ kontaktní osoby a jejich odpovědi/vyjádření na vznesené dotazy:
Jakub Zvěřina (*zverinj@volny.cz*), jednatel TJ Sokol Chlum, člen sdružení Amfiteátr Chlum, místní rodák
■ již od roku 2016 (a zejména v posledních letech) podmínky amfiteátru Chlum nevyhovují požadavkům současné doby ➔ odliv návštěvníků z důvodu nevyhovujícího komfortu (nevyhovující sezení, absence prostoru, kde si je možné sednout s občerstvením, účinkující se převlékají v mobilním kontejneru s absencí hygienických zařízení apod.)
■ původní zázemí amfiteátru vyhořelo v 90. letech 20. století, zahrnovalo hlediště, nezastřešené jeviště (původně ještě s orchestřištěm, které bylo zasypáno v 70. letech), územní studie z r. 2016 přesunula zázemí pro herce do kontejneru a jako nový prvek přibyl výdejní stánek s občerstvením (územní studie Lesního divadla zpracovaná projektovou kanceláří Žaluda byla vedením obce Věstary zamítnuta, realizován byl pouze stánek s občerstvením)
■ stávající vybavení přírodního amfiteátru: zastřešené pódium 10 x 9 m, přípojka 3 x 400 V/63 A, šestistopý kontejner pro účinkující; automobily účinkujících mají možnost parkovat přímo za pódium, návštěvníci musí zaparkovat již u rozhledny na Chlumu
■ roku 2013 a 2014 se v Lesním divadle konal letní festival *Chlumfest* = akce plná hudebníků v krásném přírodním amfiteátru s možností stanování; k akci byl zajištěn svozový autobus z Hradce Králové

vyjádření p. Zvěřiny k dalšímu směřování Lesního divadla:

„Garda města Hradce Králové a Komitét pro udržování památek z roku 1866 jsou bohulibá sdružení, ale bohužel v zaslepenosti in sebe sama nadřazují své zájmy zájmům ostatních. V jejich podání by bylo celé bojiště (které je z pohledu rozsahu válečného konfliktu 1866 opravdu velké) dokonale zakonzervováno a jedinými možnými aktivitami by byly jen ty jejich. Záměrně jsem to nadnesl, ale je to tak

jejich sen. Co se na daném prostoru stalo před a po bitvě 1866 už pro ně není tak důležité... Čili Váš pohled na věc by najednou na danou problematiku poukázal jinak než by jim mohl vyhovovat a to se jim nelíbí.

Za mě upřímně, někoho jako Vy jsem hledal již léta, někoho kdo by byl schopen dát Lesní divadlo do souvislosti a ukázat, že jedinou cestou je vzájemná symbióza a ne vládnutí prostoru jak dobytému prostředí. Naším cílem nikdy nebylo udělat z prostoru Disneyland, ale pokračovat důstojným způsobem v téměř sto třicetileté historii daného prostoru. Uplynulých 15 let nám snad dalo za pravdu. Výše popsané žabomyši války nám berou energii a bohužel v současnosti nevidíme pro prostor Lesního divadla budoucnost.”

zdroj: www.amfiteatrchlum.cz

MYSLIVECKÝ SPOLEK NA BOJIŠTI CHLUM

- ➔ provádí mysliveckou činnost v jádrovém území centrálního bojiště
- ➔ pořádá a organizuje akce pro veřejnost (Myslivecké hody, Den s myslivci)

III. VLASTNÍCI PARCEL NA ÚZEMÍ KPZ:

Vzhledem k rozlehlosti území KPZ je v území zastoupeno velké množství vlastníků. Parcely v jádrové části bojiště jsou v majetkovém vlastnictví:

- ➔ České republiky (právo hospodařit s majetkem státu: Lesy ČR, Státní pozemkový úřad)
- ➔ Královéhradeckého kraje (právo hospodařit s majetkem kraje: Muzeum východních Čech, Správa silnic Královéhradeckého kraje)
- ➔ obcí (Benátky, Čistěves, Hoříněves, Máslojedy a Věstary)
- ➔ družstev, spolků a územních společenství (Zemědělské družstvo Věstary, myslivecký spolek Na Bojišti Chlum, Římskokatolická farnost Věstary, TJ Sokol Chlum)
- ➔ soukromých osob

IV. OSLOVENÉ ARCHITEKTONICKÉ A PROJEKTOVÉ KANCELÁŘE:

Níže uvádím vyjádření oslovených architektonických či projektových kanceláří, které byly pověřeny zpracováním dokumentací týkajících se KPZ Areálu bojiště bitvy u Hradce Králové.

ŽALUDA, PROJEKTOVÁ KANCELÁŘ

➔ projektová kancelář ŽALUDA ve spolupráci s ateliérem *a23 architekti* (Ing. arch. Michaela Dejdarová, Ing. arch. Karel Filsak) je autorem územního plánu obce Věstary z října roku 2011 a územní studie *Jádrové území krajinné památkové zóny – I. etapa* (týkající se plochy veřejné zeleně Lesního divadla) z června roku 2016

- ➔ kontaktní osoby a jejich odpovědi/vyjádření na vznesené dotazy:
 - Ing. Eduard Žaluda** (eduard.zaluda@gmail.com), autorizovaný architekt v oboru územního plánování
 - o osudu územní studie Lesního divadla kancelář nemá žádné informace
 - svolení použít/rozvíjet zpracovanou územní studii Lesního divadla v návrhové části diplomové práce

➔ shrnutí nejzásadnějších informací z již zpracované územní studie Lesního divadla:

„Územní studie I. etapy řeší pouze rozvoj stávajícího areálu Lesního divadla na Chlumu včetně vazby na veřejnou infrastrukturu a okolní prostředí. Řešení širších vazeb bude podkladem pro II. etapu územní studie, která zajistí koordinaci rozvoje širšího území. Místní části Chlum a jeho panorama, tvoří nejcennější hodnotu území, zejména pak v zohlednění KPZ – tato hodnota bude chráněna výškovou i tvarovou regulací případně nové výstavby. Záměrem je vyloučit nekoncepční řešení zástavby rozvojových lokalit, které by mohly vést k výraznému narušení identity místa.”

V územní studii jsou uvedeny limity využití území pro jádrovou oblast KPZ Areálu bojiště bitvy u Hradce Králové stanovené odborem kultury, památkové péče a cestovního ruchu Královéhradeckého kraje (aktuální k roku 2016):

„Pro části ploch s rozdílným způsobem využití zasahující do jádrového území KPZ platí kromě podmínek využití stanovených pro tyto plochy (viz plochy s rozdílným způsobem využití) následující podmínky využití:

hlavní využití:

opatření v krajině směřující k ochraně přírodního prostředí v období zvýšené turistické zátěže

přípustné využití:

komunikace pro pěší a cyklisty, prvky ÚSES (včetně interakčních prvků – např. plošné, skupinové, liniové a solitérní zeleně), dočasné plochy pro parkování a odstávku vozidel, dočasné plochy pro přechodné ubytování (stanové městečko atd.), plochy pro umístění mobilních zařízení technické infrastruktury, plochy pro umístění mobilních zařízení občanského vybavení (prodejní stánky, mobilní WC atd.), ekostabilizační prvky v krajině

podmíněně přípustné využití:

plochy investic do půdy (např. meliorační opatření atd.), pokud podstatným způsobem neomezí umístění nebo funkčnost navrhovaných opatření; místní a účelové komunikace za podmínky, že se plocha nachází v koridoru pro obnovu cest v krajině; revitalizační opatření v krajině za podmínky, že se plocha nachází v koridoru pro revitalizační opatření v krajině

nepřípustné využití:

jakékoliv využití, které by podstatným způsobem omezilo umístění navrhovaných opatření Územní studie VŠESTARY, jádrové území KPZ I. etapa / II. etapa.”

Aktuálně platné limity využití území pro jádrovou oblast KPZ nebyly KÚKK prozatím poskytnuty.

II. krajinná památková zóna a související legislativa

Dle stanoveného účelu požadovaných územních studií je v případě jádrového území KPZ (vyznačeného v ÚP Věstary) podmínkou:

- 1) řešit úpravy krajiny s cílem zvýšení ekologické stability území
- 2) stanovit limity využití území ve vztahu k přírodní a kulturně historické hodnotě území
- 3) prověřit možnosti zlepšení prostupnosti území
- 4) řešit úpravy krajiny s cílem zvýšení turistické atraktivity území
- 5) prověřit možnosti dalšího rozvoje občanské vybavenosti veřejného charakteru, především v oblasti prezentace památek na bitvu
- 6) stanovit provozní řád pro období zvýšené návštěvnosti v souvislosti s oslavami výročí bitvy z roku 1866
- 7) prověřit kapacity parkování v době zvýšené návštěvnosti a v případě potřeby vymezit dočasné plochy pro odstavení vozidel.

V územním plánu obce Věstary jsou uvedena využití funkčních ploch, mj. plochy veřejných prostranství/ veřejné zeleně, na které se nachází Lesní divadlo:

„Hlavní využití:

plochy systému sídelní zeleně veřejně přístupné, které mají významnou prostorotvornou a společenskou funkci

přípustné využití:

plochy veřejných prostranství s převahou veřejné zeleně, resp. plochy veřejně přístupné zeleně; travnaté plochy s výsadbami vhodné druhové skladby (sadové úpravy), drobné vodní plochy, zařízení občanské vybavenosti slučitelné s účelem ploch veřejné zeleně (tedy jako stavby doplňkové, které zvyšují kvalitu a využitelnost těchto ploch jako prostoru veřejného), pěší a cyklistické komunikace, vodní plochy a toky, dětská hřiště a hřiště pro míčové hry, plochy pro konání kulturních a společenských akcí jako koncerty, divadelní představení atd.; drobné zpevněné plochy

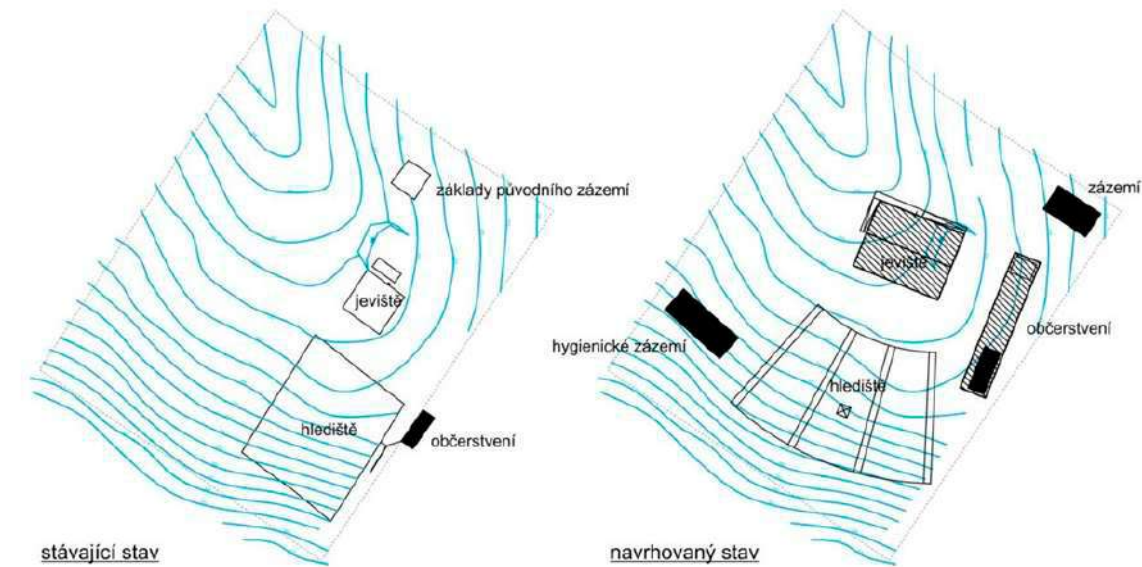
podmíněně přípustné využití:

stavby občanského vybavení slučitelné s účelem sídelní zeleně veřejně přístupné, které zvyšují využitelnost těchto ploch pro obyvatele za podmínky, že realizací těchto opatření nebude narušen účel daného prostranství; stavby technické a dopravní infrastruktury pro obsluhu řešeného území, pokud se jejich alternativní trasování mimo plochy zeleně prokáže jako neúměrně finančně náročné

nepřípustné využití:

stavby, zařízení a činnosti neslučitelné s hlavním, přípustným a podmíněně přípustným využitím.”

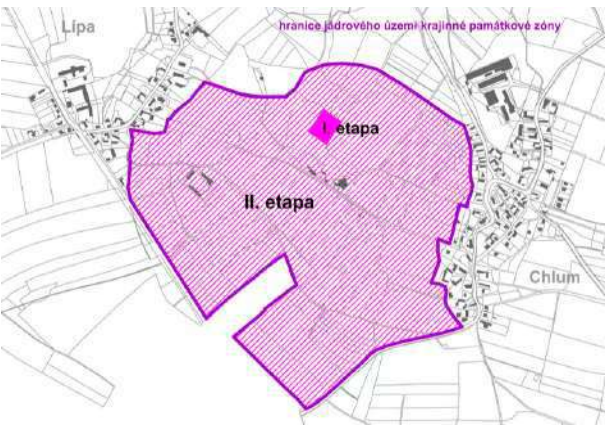
Situace navrhovaného řešení Lesního divadla (viz ÚS *Jádrové území krajinné památkové zóny – I. etapa*):

současný stav přírodního amfiteátru (Lesního divadla)

navrhovaný stav (viz územní studie z roku 2016)

vymezení ploch I. (zpracována r. 2016) a II. (dosud nezpracována) etapy územní studie v jádrovém území KPZ (zdroj: ÚP Věstary)

ATELIER URBI

➔ brněnská architektonická kancelář *Atelier URBI* je autorem Plánu ochrany pro území obce Hořiněves, jehož pracovní verze je aktuálně projednávána s dotčenými orgány státní správy a připravuje se jeho čistopis

➔ pořizovatelem veřejné zakázky na zpracování Plánu ochrany je Královéhradecký kraj

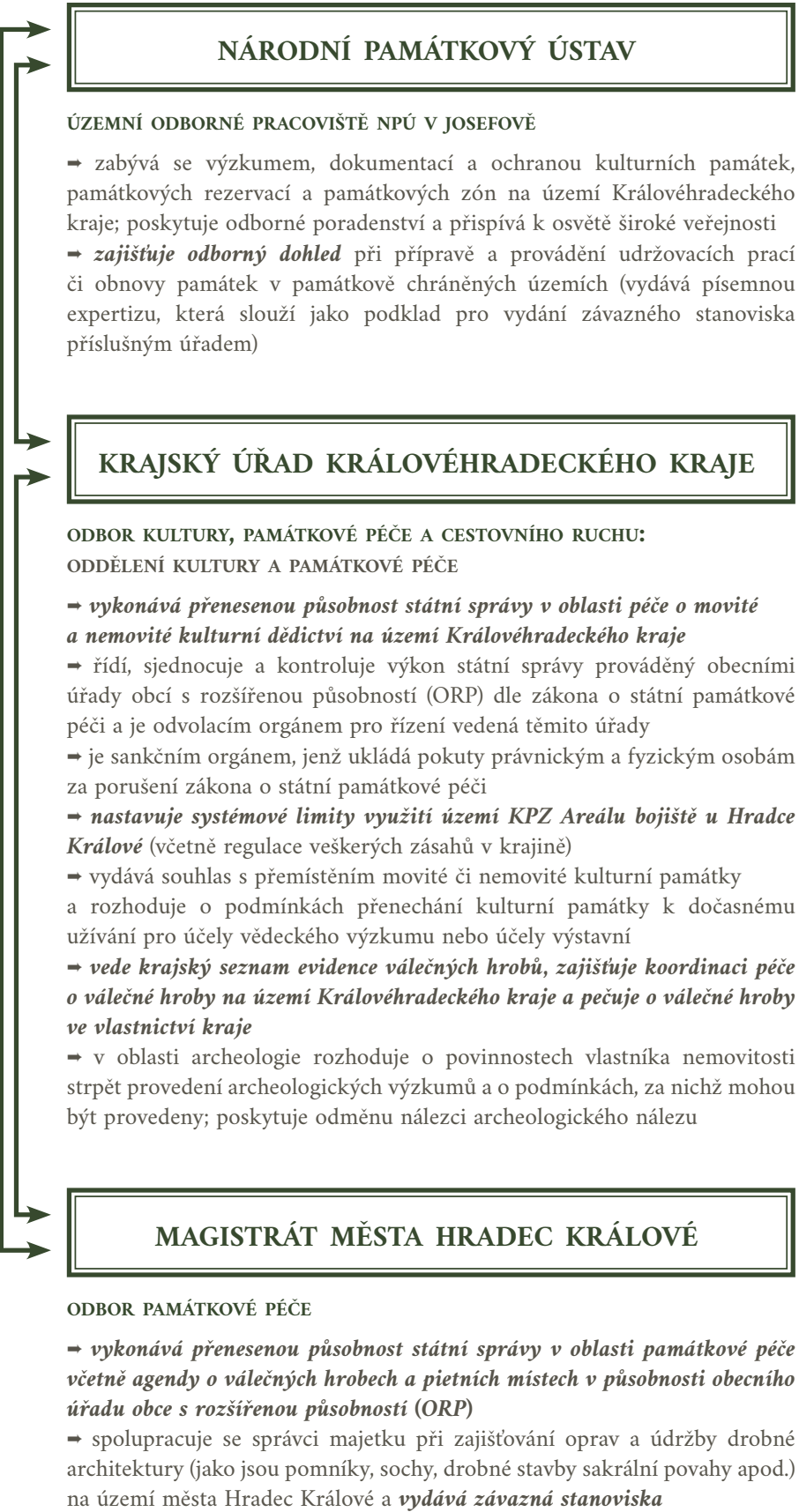
➔ kontaktní osoby a jejich odpovědi/vyjádření na vznesené dotazy:

- Ing. arch. Martina Kabelková** (kabelkova@uur.cz), autorizovaný architekt v oboru územního plánování
- Plán ochrany byl zpracováván dle vyhlášky Ministerstva kultury č. 420/2008 Sb., kterou se stanovují náležitosti a obsah plánu ochrany památkových rezervací a památkových zón a dle *Metodiky Plánů ochrany* Ministerstva kultury z roku 2012 (Karel Kuča, Věra Kučová, Irena Kratochvílová)
 - starostka obce Hořiněves byla proti jeho vzniku, jelikož má špatné zkušenosti s památkáři a územními plánovači (proto v současnosti obec nemá územní plán)
 - cílem Plánu ochrany je určit pět různých zón (1 = nejméně přísné požadavky, 5 = nejprísnejší požadavky), které stanoví podmínky a požadavky pro stavebníky v daném území (tzn. pro jakýkoli stavební záměr v dané zóně Plánu ochrany je třeba souhlas/závazné stanovisko dotčeného orgánu státní správy)
 - důležitou a specifickou součástí Plánu ochrany jsou tzv. memoriální hodnoty, kam byly zařazeny pomníky, křížky a hroby upomínající na prusko-rakouskou válku (jedná se o nejvýznamnější memoriální památky KPZ)
 - dále jsou v grafické části dokumentace zobrazeny tzv. určující stavby, které jsou pamětníky bitvy
 - Plán ochrany bude vyhlášen jako opatření obecné povahy, jeho obsahem bude výroková část a odůvodnění

II. krajinná památková zóna a související legislativa

SOUHRNNÝ ORGANIGRAM KPZ AREÁLU BOJIŠTĚ BITVY U HRADCE KRÁLOVÉ

I. STÁTNÍ INSTITUCE:

MUZEUM VÁLKY 1866

Muzeum války 1866 je oddělením Muzea východních Čech. Sídli v muzejní budově nedaleko rozhledny v centrální části bojiště na Chlumu.

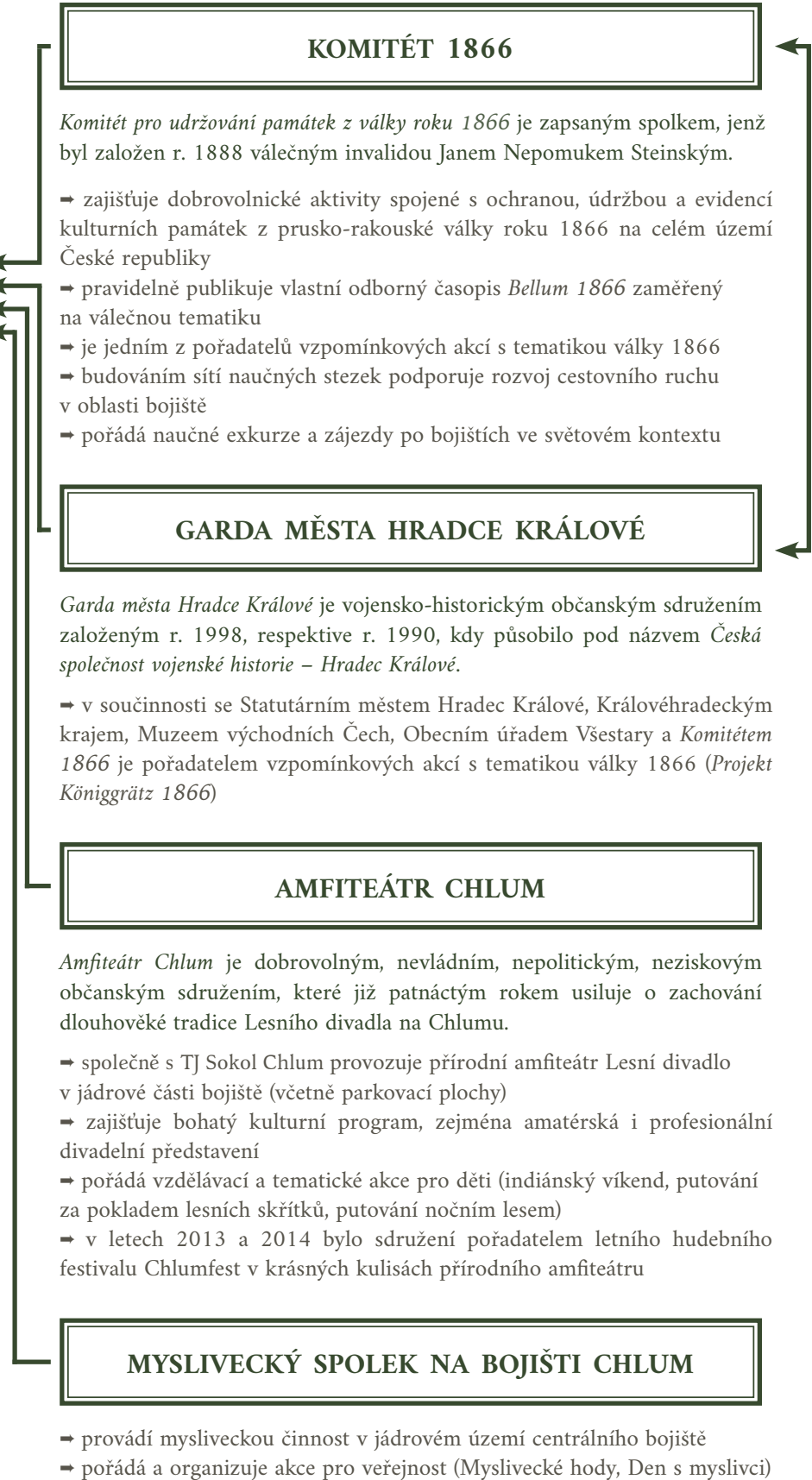
- prostřednictvím stálé expozice poskytuje návštěvníkům komplexní informace o prusko-rakouské válce se zaměřením na bitvu u Hradce Králové

II. VLASTNÍCI PARCEL NA ÚZEMÍ KPZ:

Vzhledem k rozlehlosti území KPZ je v území zastoupeno velké množství vlastníků. Parcely v jádrové části bojiště jsou v majetkovém vlastnictví:

- České republika (právo hospodařit s majetkem státu: Lesy ČR, Státní pozemkový úřad)
- Královéhradeckého kraje (právo hospodařit s majetkem kraje: Muzeum východních Čech, Správa silnic Královéhradeckého kraje)
- obcí (Věstary, Čistěves,
- družstev, spolků a územních společenství (Zemědělské družstvo Věstary, myslivecký spolek Na Bojišti Chlum, Římskokatolická farnost Věstary, TJ Sokol Chlum)
- soukromých osob

III. ZAPSANÉ SPOLKY A OBČANSKÁ SDRUŽENÍ:

ANALYTICKÁ ČÁST

I

„Již den pondělní, dne 2. července, počal se odpoledne chmuřit, obloha zatahovala se leblými mraky. Slunce již nepálilo. Byl to skutečně klid před bouří. Ani z blízkého ležení v polích nedocházelo mnoho vojáků do vsí.

Nebylo ovšem již nic k jídlu k dostání, vše bylo snědno. Podotýkám také, že neslyšel jsem po celou tu dobu války hrát nikdy vojenskou hudbu, ač mnoho vojenských kapel naší vsí prošlo, a v poli se svými pluky tábořilo. I lid domácí byl zaražen, nikdo nepracoval, ba ani dobytek ve chlévech nebyl dostatečně obsloužen.

Noc byla tichá, lidé slyšeli nočním tichem proniknout častěji jednotlivé výstřely z pušek. Byly to výstřely na sebe narazivších jednotlivých předních stráží. Starší lidé měli vesměs tušení, a také se od důstojníků a vojáků dozvěděli, že zítra dojde jistě k velké bitvě, a proto bud' nespali, anebo spali jen málo. Každý měl starost, kam se schová, neb kam uteče.“

—— (dobové svědectví Josefa Volfy, rodáka z obce Máslojedy)

HISTORICKÝ VÝVOJ

I.I HISTORICKÝ VÝVOJ

A) PRAVĚKÉ A STAROVĚKÉ OSÍDLENÍ

Území KPZ Areálu bojiště bitvy u Hradce Králové se rozkládá v úrodné nížině, která byla kolonizována člověkem již v době předhistorické. Zdejší pravěká sídliště zaujímala severovýchodní okraj nejstarší trvale osídlené a hospodářsky využívané oblasti Čech (*tzv. ekumeny*), jež se soustředila v blízkosti toků velkých řek (Kuča & kol., 2015). Krajina bojiště, vymezená řekou Bystřicí a veletokem Labe, je významnou archeologickou lokalitou, která představuje ohnisko kontinuálního vědeckého výzkumu.

V centrální části bojiště se nachází velké množství polykulturních nalezišť, která svědčí o pravěkém osídlení datovaném do starší doby kamenné. Nejstarší sídliště byla doložena v severozápadní části lesa Skalka (*k. ú. Sovětice*), v polích severně a východně od lesa Skalka (*k. ú. Benátky, k. ú. Hněččeves*) a v polích „Na vršku“ (*k. ú. Vřestary*) jihovýchodně od Chlumu (Archeologická mapa ČR, 2024).

Na temeni táhlého chlumského návrší jsou dodnes patrné příkopy a valy pravěkého hradiště, které byly narušeny výstavbou polních opevnění v době prusko-rakouské války (Muzeum východních Čech, 2024). Jihovýchodní část úbočí vrchu Chlum je nalezištěm kruhového rondelu z mladší doby kamenné (*neolitu*) o průměru až 165 metrů. Dva menší rondely byly doloženy v poli „Nad studánkou“ (*k. ú. Benátky*) severovýchodně od lesa Dubina (Archeologická mapa ČR, 2024).

Četné archeologické nálezy byly zaznamenány rovněž v jádrovém území bojiště, a to zejména ve středovém otevřeném prostoru polí „U Chlumu“, „Za čistěvskými humny“ a u „Vrasky“ mezi lesy Kavkaz a Svřb. Nálezy úlomků keramických nádob zde potvrzují přítomnost sídlišť z mladší až pozdní doby kamenné a z období lužické kultury. Dalším významným nalezištěm je lokalita Gabrielina dvora, jež zahrnuje pole „V kosách“ a zádušní pole v blízkosti intravilánu k. ú. Lípa. Tamější nálezy jsou datovány do střední až mladší doby kamenné, období kultur s vypíchanou keramikou, období lužické kultury popelnicových polí a období slezskoplatěnické kultury. Na poli „Za humny“ v k. ú. Lípa byl objeven pohřební areál z mladší až pozdní doby kamenné a období lužické kultury. Ze severní části lesa Svřb pocházejí nálezy kamenné industrie z mladší doby kamenné a z období kultur s vypíchanou keramikou (Archeologická mapa ČR, 2024).

Do řešené lokality zasahují území s jednoznačným výskytem archeologických nálezů (ÚAN I) a území s důvodně předpokládaným výskytem archeologických nálezů (ÚAN II) vymezená dle kategorií NPÚ. V souladu s § 22 odst. 2) zákona 20/1987 Sb. o státní památkové péči je nutné oznámit Archeologickému ústavu AV ČR záměr provádět v tomto území stavební činnost nebo jinou činnost, při níž mohou být ohroženy archeologické nálezy.

LEGENDA

ARCHEOLOGICKÉ NÁLEZY

— jádrové území KPZ Areálu bojiště bitvy u Hradce Králové

✧ naleziště artefaktu

✱ naleziště sídliště bodové

▨ naleziště sídliště plošné

⬢ naleziště sídliště plošné

⬢ naleziště pohřebiště

--- naleziště sídliště plošné

⊙ reliktní rondel/rondeloidu

🏰 reliktní sídla elity (dvora/tvrze)

🏰 reliktní sídla elity (hrádku/zámku)

✝ kostel

▨ koridor plánované dálnice D35

1 Chlum, pole Na vršku (nedatováno)
reliktní pravěkého rondelu (C, E); průměr: 165 m, pozůstatek dubového ohrazení.

2 Benátky, pole Dubina (nedatováno)
reliktní pravěkého rondelu (C, E); průměr: 73 m, 2 příkopy, pozůstatek dubového ohrazení.

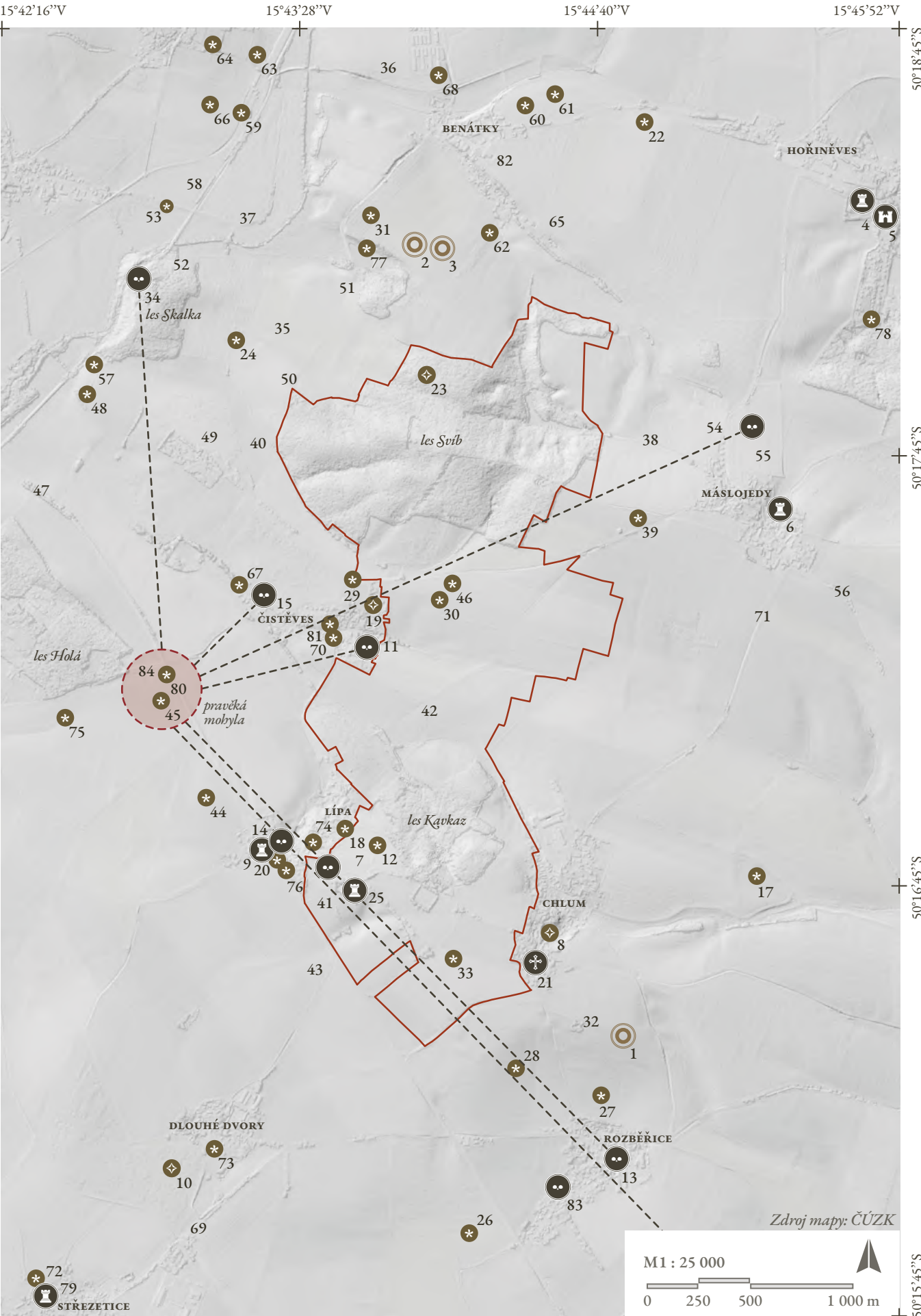
3 Benátky, pole Nad studánkou (nedatováno)
reliktní pravěkého rondelu (C, E); průměr: 92 m, 2 příkopy, pozůstatek dubového ohrazení.

4 Hoříněves, zámecký areál (nedatováno)
dvůr/pozůstatek výrobního areálu (L, N); historická budova.

5 Hoříněves, zámecký areál (nedatováno)
pozůstatek dvora ze 13./14. století (L, N); 1322 – starobylý dvůr a dům velmi prostý, 1620 – tvrz se stavením a dvorem se zahradou; zachovány zbytky původního terénu a výrazně přestavěný zámek.

6 Máslojedy, SV intravilánu (nedatováno)
pozůstatek tvrze/sídla elity z poslední třetiny 15. století (M); součást mladší stavby.

7 Lípa, pole Za humny (cca 1800–1900)
pohřební areál (C, E, G) a sídliště (C, E, G, H, I, J, K, L, M); nález kamenné industrie, keramických střepů, přeslenů a

I. historický vývoj: organicky utvářená krajina

nádob, zlomků kosti, bronzové strusky, bronzové jehlice, skleněných korálků, zlaté ozdoby a projektilu/kule/munice.

8 *Chlum, jádro intravilánu (1800–1900)* artefakt (G♦); nález bronzového dláta.

9 *Lípa, Z intravilánu (1800–1900)* místo bývalé tvrze (L, M); nález amorfního železného úlomku.

10 *Dlouhé Dvory, extravilán (cca 1800–1925)* artefakty (C); nález kamenné industrie a keramického přeslenu.

11 *Čistěves, JV intravilánu (cca 1800–1928)* pohřební areál (H).

12 *Lípa, zádušní pole (cca 1870–1880)* sídliště (C, E♦); nález kamenné industrie.

13 *Rozběřice, SV intravilánu (1879)* pohřební areál (I); nález kamenné sekery, bronzových nánožníků a náramku.

14 *Lípa, jádro intravilánu (1887)* pohřební areál (G♦, H); nález bronzové jehlice.

15 *Čistěves, U Šustů (1898)* pohřební areál (H).

16 *Všestary, extravilán (1908)* pohřební areál (H); nález zlomku keramiky.

17 *Neděliště, pole Na předbánech (1909)* sídliště (H, K); nález zlomků keramiky.

18 *Lípa, pole u Močidla (cca 1912–1971)* sídliště (C, I, J, K); nález zlomků keramiky, kamenné sekery a skleněných korálků.

19 *Čistěves, SV intravilánu (cca 1912–1971)* artefakt (L); nález stříbrné mince.

20 *Lípa, JZ okraj intravilánu (1922)* sídliště (H); nález zásobní jámy a zlomku keramiky.

21 *Chlum, jádro intravilánu (1926)* kostel Proměnění Páně (K, L, M, N); v makovici věže je ukryta latinská a česká listina se starými mincemi z roku 1870, nález zlomků keramiky a lidské kosti.

22 *Benátky, pole u železniční tratě (1945)* sídliště (C♦, E♦, G♦); nález zlomků keramiky a kamenné industrie.

23 *S okraj lesa Svib (cca 1945–1990)* artefakt (C, E♦); nález kamenné industrie.

24 *Benátky, pole V jezerech (cca 1945–1990)* sídliště (C♦♦, E♦); nález zlomku keramiky a kamenné industrie.

25 *Lípa, Gabrielin dvůr (1956)* sídliště (E, H, L, M) a samostatná usedlost/ výrobní dvůr (N); nález zlomků keramiky.

26 *Rozběřice, pole Na dlouhých (1968)* sídliště (C♦, I, J); nález zlomků keramiky a náramku.

27 *Rozběřice, pole Na stráni (1969)* sídliště (K); nález zlomku keramiky.

28 *Rozběřice, pole Na kopcích (1969)* sídliště (H); nález zlomku keramiky.

29 *Čistěves, cesta k Máslojedům (1971)* sídliště (K, L); nález zlomků keramiky.

30 *Čistěves, Za čistěvskými humny (1972)* sídliště (pravěk); nález zlomku keramiky.

31 *Benátky, pole Zadní straně (1972)* sídliště (E♦); nález zlomku keramiky a kamenné industrie.

32 *Chlum, pole Na vršku (1974)* sídliště (A, C, D, E♦, G♦, H, L, M); nález zlomků keramiky a kamenné industrie.

33 *Lípa, pole V kosách (1975)* sídliště (C); nález zlomku keramiky a kamenné industrie.

34 *SZ část lesa Skalka (1975)* pohřebiště/hřbitov (G) a reliktý výšinných sídlišť (A, H).

35 *Benátky, pole Za březinou (1975)* sídliště (A, B, C♦♦, E♦, G♦, K, L, M); nález zlomků keramiky a kamenné industrie.

36 *Hněvčeves, pole Sod železniční tratě (1975)* sídliště (C♦, E♦, G, I, J, K, L, M); nález zlomků keramiky.

37 *Hněvčeves, pole u Koutnice (1975)* sídliště (A, C♦♦, D, E♦, H, I, K, L, M); nález zlomků keramiky a kamenné industrie.

38 *Máslojedy, pole V končinách (1975)* sídliště (C, H, I, J, K); nález zlomků keramiky, kamenné industrie a kostěného šidla.

39 *Lípa, U hájovny (1975)* sídliště (E); nález zlomku keramiky.

40 *Čistěves, pole Na prašivce (1975)* sídliště (F, G, H, K); nález zlomků keramiky, mazanice.

41 *Lípa, J okraj intravilánu (1982)* sídliště (B, G♦, H); nález zlomku keramiky, mazanice, kamenné industrie.

42 *Čistěves, pole U Chlumu (1983)* sídliště (C♦, K); nález zlomku keramiky.

43 *Lípa, pole U Dlouhých Dvůrů (1984)* sídliště (C♦, K); nález zlomků keramiky a kamenné industrie.

44 *Lípa, pole Pod kapličkou (1984)* sídliště (G, K, L, M); nález zlomků keramiky a kamenné industrie.

45 *Čistěves, pole JV od lesa Holá (1984)* sídliště (I); nález zlomku keramiky a mazanice.

46 *Čistěves, pole u Vrasky (1984)* sídliště (E, G); nález zlomků keramiky a mazanice.

47 *Sadová, extravilán (1984)* sídliště (C♦); nález zlomku keramiky.

48 *Sovětice, pole U Skalky (1984)* sídliště (C♦, G); nález zlomků keramiky.

49 *Čistěves, pole U německého (1984)* sídliště (E♦); nález zlomku keramiky a kamenné industrie.

50 *Benátky, pole Za březinou (1984)* sídliště (C♦, C♦♦, F, G, K); nález zlomku keramiky, mazanice, kamenné industrie a šidla.

51 *Benátky, Z okraj lesa Dubina (1984)* sídliště (C♦♦); nález zlomku keramiky a kamenné industrie.

52 *Hněvčeves, extravilán (1984)* sídliště (C♦♦, E♦, I, K,); nález zlomků keramiky, mazanice, kamenné industrie, hliníku a zvířecí kosti.

53 *Hněvčeves, extravilán (1984)* sídliště (C♦♦, I, L, M); nález zlomků keramiky, kamenné indutrie a kachle.

54 *Máslojedy, pole V končinách (1984)* sídliště (J, K, L, M); nález zlomků keramiky.

55 *Máslojedy, extravilán (1984)* pohřebiště/hřbitov (H) a sídliště (H); nález zlomku keramiky a mazanice.

56 *Máslojedy, pole V od intravilánu (1984)* sídliště (C♦); nález zlomku keramiky.

57 *Sovětice, pole U Skalky (1987)* sídliště (C); nález zlomku keramiky a kamenné industrie.

58 *Benátky, extravilán (1987)* sídliště (C♦♦); nález zlomku keramiky.

59 *Benátky, extravilán (1987)* sídliště (C♦♦); nález zlomku keramiky.

60 *Hněvčeves, u železniční tratě (1987)* sídliště (B, C♦♦, E♦, I, K); nález žlabu, zásobní jámy, zlomků keramiky, kamenné industrie a hliněné sošky.

61 *Hněvčeves, u železniční tratě (1987)* sídliště (E♦♦); nález zásobní jámy se zvířecími kostmi a části keramické nádoby.

62 *Hněvčeves, J okraj intravilánu (1987)* sídliště (D); nález zlomku keramiky a hliníku.

63 *Hněvčeves, J okraj intravilánu (1987)* sídliště (M); nález zlomku keramiky.

64 *Benátky, Na předních stráních (1987)* sídliště (E♦); nález zlomku keramiky.

65 *Benátky, pole Za bumny (1987–1988)* sídliště (C♦♦); nález zásobní jámy, žlabu, zlomku keramiky, mazanice a amorfního zlomku/předmětu.

66 *Hněvčeves, pole Čtyřcítka (1993)* sídliště (E♦♦); nález zlomku keramiky.

67 *Čistěves, Z intravilánu (1993–1994)* sídliště (E♦, I, K); nález zlomků keramiky.

68 *Benátky, u železniční tratě (1993–1994)* neurčený areál (B, F); nález zásobní jámy a zlomků keramiky.

69 *Dlouhé Dvory, extravilán (2001)* sídliště (C♦); nález zlomku keramiky.

70 *Čistěves, jádro intravilánu (2002)* sídliště (K, L); nález zlomků keramiky a zvířecí kosti.

71 *Máslojedy, pole Na vrasku (2003)* neurčený areál (M, N); nález zlomku keramiky a strusky.

72 *Střezetice, S intravilánu (2004)* neurčený areál (C♦); nález zlomku keramiky a mazanice.

73 *Dloubé Dvory, J intravilánu (2004)* neurčený areál (C♦); nález zásobní jámy a zlomku keramiky.

74 *Lípa, jádro intravilánu (2004)* neurčený areál (C♦); nález zlomku keramiky.

75 *Horní Dohalice, pole Na radlici (2004)* neurčený areál (C, I); nález zlomku keramiky.

76 *Lípa, J okraj intravilánu (2007)* sídliště (C♦); nález zásobní jámy a zlomku keramiky.

77 *Hoříněves, J okraj intravilánu (2007)* sídliště (M, N); nález zlomku keramiky.

78 *Hoříněves, JV okraj intravilánu (2007)* sídliště (C♦); nález zlomku keramiky.

79 *Střezetice, S intravilánu (2008)* sídliště (M, N); nález rýh tří objektů pravděpodobně pozdně středověkého dvorce/tvrze, zásobní jámy a zlomků keramiky.

80 *Čistěves, pole V od lesa Holá (2015)* sídliště (I); nález objektu (chaty), kulové/ sloupové jámy, zlomku keramiky, uhlíků a popela.

81 *Čistěves, jádro intravilánu (2015)* sídliště (L); nález zlomku keramiky a mazanice.

82 *Banátky, JV okraj intravilánu (2016)* sídliště (E♦, M, N); nález zásobní a kulové/sloupové jámy, žlabu, zlomku keramiky, mazanice a kamenné sekery.

83 *Rozběřice, SZ okraj intravilánu (2019)* izolovaný válečný hrob (N); nález lidské kostry (možná souvislost s válkou 1866), bronzového křížku a knoflíku, zlomku keramiky a projektilu/kule/munice.

84 *Čistěves, pole JV od lesa Holá (2024)* pohřební areál (E♦♦).

NÁLEZ PRAVĚKÉ MOHYLY – VÝSTAVBA DÁLNICE D35

V červnu 2024 byla díky záchrannému archeologickému průzkumu v trase plánované dálnice D35 v úseku Plotiště–Sadová objevena tzv. *dlouhá mohyla*. Jedná se o monumentální funerální stavbu, která svým vzhledem demonstruje sociální status zemřelého. Mohyla byla pravděpodobně vytvořena zemědělci z jižní Skandinávie, zahrnuje minimálně čtyři pohřby a předpokládá se, že se nachází v centru posvátného prostoru, ke kterému se vztahují ostatní pohřebiště v okolí.

Datace mohyly: eneolit – kultura nálevkovitých pohárů (3 800–3 350 př. n. l.)

Délka: 190 m (nejdelší pravěká mohyla ve střední Evropě), šířka: 15,1 m

Orientace: SV–JZ

Kde: na rozhraní katastrů Dlouhé Dvory a Lípa u Hradce Králové

Zdroj foto: Univerzita Hradec Králové

I.2 POČÁTKY PRUSKO-RAKOUSKÉHO ANTAGONISMU

A) DOBOVÝ KONTEXT POČÁTKU 18. STOLETÍ

Dnešní Německo bylo po dlouhá staletí součástí Svaté říše římské, jež byla tvořena svazkem drobných států a svobodných měst podléhajících vládě společného císaře. Mezi největší území impéria patřilo Bavorsko, Sasko a Prusko. Císař Svaté říše římské byl již od středověku volen kurfiřty. Jeden z nich se stal prvním králem Pruska, které se postupně rozšířilo o Braniborsko, Pomoransko a východní Prusko.

Habsburská monarchie se na počátku 18. století snažila o upevnění postavení evropské velmoci, což vedlo k řadě ekonomických, politických a vojenských reforem. Evropskou kulturu si zcela podmanilo barokní umění, které bylo významným nástrojem reprezentace moci rodu Habsburků i katolické církve.

V roce 1707 se Anglie a Skotsko spojily v jednotné království Velké Británie, zesílil také vliv Ruska po vítězství nad Švédskem v Severní válce. V Tichém oceánu pokračovaly průzkumné námořní plavby západního pobřeží Austrálie.

PRUŠTÍ PANOVNÍCI (ROD HOHENZOLLERNŮ)

Fridrich I. (1657–1713, ☞ 1701)

Fridrich Vilém I. (1688–1740, ☞ 1713)

Fridrich II. Veliký (1712–1786, ☞ 1740)

Fridrich Vilém II. (1744–1797, ☞ 1786)

Fridrich Vilém III. (1770–1840, ☞ 1797)

Fridrich Vilém IV. (1795–1861, ☞ 1840)

Vilém I. Pruský (1797–1888, ☞ 1861)

B) SPOR O NADVLÁDU NAD ZEMĚMI NĚMECKA

Prusko-rakouská rivalita započala v průběhu válek o rakouské dědictví, v jejichž důsledku byla Habsburská monarchie nucena postoupit Slezsko Prusku. Napjaté vztahy obou zemí přiosťřila sedmiletá válka a následná válka o bavorské dědictví.

Soupeření obou mocností bylo na čas přerušeno nadvládou Francie během napoleonských válek, které významně oslabily obě zneprátelené strany. Po porážce Napoleona I. v bitvě u Waterloo byl uspořádán Vídeňský kongres, který vzkřísil snahy o vyvážení sil v Evropě. Nově nastolenou rovnováhu politické moci však vzápětí narušil revoluční rok 1848, jenž vyústil v řadu dalších válečných konfliktů.

K obnovení sváru mezi Pruskem a Rakouskem došlo během Frankfurtského sněmu, který usiloval o sjednocení německých zemí do společného státu. Jednou z hlavních otázek parlamentu bylo, zda do nového státního zřízení zahrnout také Rakousko, jehož suverenita ohrožovala pruský post hlavní evropské velmoci.

RAKOUŠTÍ PANOVNÍCI (ROD HABSBUKŮ)

Leopold I. (1640–1705, ☞ 1657)

Josef I. (1678–1711, ☞ 1705)

Karel III. (1685–1740, ☞ 1711)

Marie Terezie (1717–1780, ☞ 1740)

Josef II. (1741–1790, ☞ 1780)

Leopold II. (1747–1792, ☞ 1790)

František I. (1768–1835, ☞ 1792)

Ferdinand V. (1793–1875, ☞ 1835)

František Josef I. (1830–1916, ☞ 1848)

VZNIK PRUSKÉHO KRÁLOVSTVÍ

Dosavadní pruský vévoda a braniborský kurfiřt Fridrich III. byl ve městě Královci korunován titulem *král v Prusku* pod jménem Fridrich I. Stalo se tak poté, co se nemohl prohlásit pruským králem, neboť královský titul byl tehdy vázán výhradně na území tzv. *královského Pruska*, které tou dobou patřilo Polskému království. Nový titul významně posílil společenskou prestiž rodu Hohenzollernů v Evropě.

PRAGMATICKÁ SANKCE

Výnos, jímž císař Karel VI. zajistil své dceři Marii Terezii nástup na rakouský trůn. Stala se tak vůbec první a poslední ženou, která kdy vládla Habsburské monarchii a zdělila celistvé území Habsburské říše zahrnující Rakousko, Uhry, Čechy, Moravu a Slezsko. Přestože např. Prusko bylo jednou z mocností, které sankci podpořily, po smrti Karla VI. byla její platnost řadou evropských velmocí zpochybněna.

KORUNOVACE MARIE TEREZIE

Dne 12. května roku 1743 byla Marie Terezie korunována českou královnou. Akt korunovace upevnil mocenskou pozici rodu Habsburků v bojích o rakouské dědictví a stvrdil legitimitu její vlády nad Habsburskou monarchií. Titul české královny přinesl určitou míru stability pro celou říši, Marie Terezie však musela nadále čelit vážným vojenským a politickým výzvám přicházejícím od vlivných evropských států.

VÁLKA O BAVORSKÉ DĚDICTVÍ

Bavorsko se po smrti posledního potomka z rodu Wittlesbachů, bavorského kurfiřta Maxmiliána III. Josefa, ocitlo bez dědice trůnu. O nástupnictví se vzápětí rozpoutala tzv. *bramborová válka* mezi Pruskem a Rakouskem. Nástup falckého kurfiřta Karla Theodora na trůn zajistil, že žádná z obou mocností nedosáhla výrazného posílení svých pozic, což zachovalo rozložení sil ve Svaté říši římské.

PÁD SVATÉ ŘÍŠE ŘÍMSKÉ

V důsledku napoleonských válek a vlivem revolučních myšlenek byl téměř tisíc let starý svazek států Svaté říše římské rozpuštěn. Učinil tak císař František II, poté, co Napoleon Bonaparte založil Rýnský spolek, konfederaci šestnácti německých států. Jedná se o významnou událost evropských dějin, jež završila éru středověkého řádu a položila základ pro vznik moderních národních států.

FRANKFURTSKÝ SNĚM

Během revolučního roku 1848 byl ve Frankfurtu nad Mohanem zvolen první celoněmecký parlament, jenž usiloval o spojení rozdrobených částí Německého spolku do jednotného státu s vlastní ústavou. Přestože pokus o sjednocení německého státu skončil neúspěchem, byly položeny základy snah o suverénní sjednocené Německo, které byly zdrojem vzrůstajícího německého nacionalismu.

1701

1713

1743

1778–1779

1806

1848–1849

1701–1714

VÁLKA O ŠPANĚLSKÉ DĚDICTVÍ

Po smrti posledního krále ze španělské větve Habsburků, Karla II., se rozhořel spor o španělský trůn mezi francouzsko-španělskou koalicí a Velkou aliancí spojenců složenou z Anglie, Nizozemí a Habsburské monarchie. Válka zabránila sjednocení Francie a Španělska, rakouský rod Habsburků získal některé územní državy v Itálii a Nizozemí. Španělský trůn si udržel král Filip V. z rodu Bourbonů.

- ☐ 1701 bitva u Chiari
- ☐ 1704 bitva u Höchstädtu
- ☐ 1706 bitva u Ramillies
- ☐ 1706 bitva u Turína
- ☐ 1709 bitva u Malplaquet
- ☐ 1710 bitva u Villaviciosa
- 1712 bitva u Denainu ✕

1740–1748

VÁLKY O RAKOUSKÉ DĚDICTVÍ

Série konfliktů, které vypukly v Evropě po smrti císaře Karla VI. Spory se týkaly zejména územních držav rodu Habsburků a legitimity nástupnictví Marie Terezie na rakouský trůn. Pruský král Fridrich II. Veliký vpadl do Slezska, čímž rozpoutal období tzv. *Slezských válek* mezi Pruskem a Rakouskem. Prusku se nakonec podařilo Slezsko ovládnout, čímž získalo vlivné postavení evropské mocnosti prvního řádu.

- ☐ 1741 bitva u Molwitz
- ☐ 1742 bitva u Chotusitz
- ☐ 1745 bitva u Hohenfriedbergu
- ☐ 1745 bitva u Kesselsdorfu
- 1748 bitva u Maastrichtu ✕

1756–1763

SEDMILETÁ VÁLKA

Sílící napětí mezi Pruskem a Rakouskem vyvrcholilo sedmiletým konfliktem, do nějž byly postupně zvlčeny další světové mocnosti. Díky značné strategické, vojenské a finanční pomoci ze strany Anglie dokázalo Prusko odolat početní převaze Francie, Ruska, Švédska a Rakouska, které usilovalo o zpětné získání Slezska. Prusko svým vítězstvím udrželo území Slezska a potvrdilo pozici evropského hegemonu.

- ☐ 1756 bitva u Lobosic
- ☐ 1757 bitva u Kolína
- ☐ 1757 bitva u Rossbachu
- ☐ 1757 bitva u Leutbenu
- ☐ 1758 bitva u Hochkirchu
- ☐ 1760 bitva u Torgau
- 1762 bitva u Freibergu ✕

1772, 1793, 1795

TROJÍ DĚLENÍ POLSKA

Ke konci 18. století se Polsko-litevská unie stala ekonomicky, politicky a vojensky chudým státem. Slabá centrální vláda a s ní spojená volba polských králů zahraničními mocnostmi vedly k postupné ztrátě polské suverenity. Území Polsko-litevské unie bylo postupně rozděleno mezi Prusko, Rakousko a Rusko. Tato dělení vedla k úplnému zániku polského státu, který byl plně obnoven až po první světové válce.

☐
1772

ZÍSKÁNÍ TITULU PRUSKÝ KRÁL

V průběhu prvního dělení Polska Fridrich II. Veliký obsadil do té doby polskou oblast východního Pruska, díky mohl oficiálně používat titul *pruský král*.

1803–1815

NAPOLEONSKÉ VÁLKY

Dočasné mírové období mezi Pruskem a Rakouskem nastalo krátce po bouřlivé Francouzské revoluci, kdy se k moci dostal císař Napoleon Bonaparte. Francouzská revoluce rozvrátila tradiční mocenské struktury a ohrozila monarchie po celé Evropě, což vedlo k sérii válek mezi Francií a jejími sousedy. Koalice států se pokusily zastavit Napoleonovu expanzi, což se jim definitivně podařilo v roce 1815.

- ☐ 1800 bitva u Marenga
- ☐ 1805 bitva u Slavkova (bitva tří císařů)
- ☐ 1806 bitva u Jeny a Auerstedtu
- ☐ 1807 bitva u Friedlandu
- ☐ 1809 bitva u Wagramu
- ☐ 1813 bitva u Lipska (bitva národů)
- 1815 bitva u Waterloo ✕

1814–1815

VÍDEŇSKÝ KONGRES

Po pádu Napoleona bylo do Vídně svoláno shromáždění evropských velmocí, jejichž společným cílem bylo nastolení míru a rovnováhy sil na území Evropy. Součástí nového plánu byla obnova legitimních monarchií, které byly svrženy během napoleonských válek, včetně dynastie Bourbonů, Habsburků a Hohenzollernů. Kongres dal vzniknout Německému spolku, který nahradil již zaniklý Rýnský spolek.

(Fučíková & Krolupperová, 2017; Munzar, 2016)

I.3 PRUSKO-RAKOUSKÁ VÁLKA

A) PŘÍČINY PRUSKO-RAKOUSKÉ VÁLKY

Po neúspěchu Frankfurtského sněmu zůstala myšlenka jednotného německého státu hluboce zakořeněna ve společnosti. Významnou překážku v realizaci pruské vize však představovalo národnostně rozmanité Rakousko, které usilovalo o stabilizaci Německého spolku ve stávající podobě. Prusko proto začalo hledat záminku k válce, která měla oslabit rakouský vliv v Evropě a usnadnit celý proces sjednocení.

Tou se staly události v německých zemích Šlesvicku a Holštýnsku, které byly roku 1863 obsazeny Dánskem. Vzápětí se rozpoutala válka, kterou vyhrál Německý spolek. Prusko získalo Šlesvicko a Rakousko Holštýnsko, které s jeho územím nesousedilo. Rakousko proto navrhlo vyměnit Holštýnsko s Pruskem za územně výhodnější Slezsko, o které přišlo v dřívějších válkách o rakouské dědictví. Prusko tento návrh odmítlo, což vyostřilo dlouholetou rivalitu mezi oběma mocnostmi. Konflikt vyvrcholil prusko-rakouskou válkou, známou také pod názvem *válka o německé dědictví*, která se odehrála převážně na území českých zemí v roce 1866.

VILÉM I. PRUSKÝ

FRANTIŠEK JOSEF I.

B) PRŮBĚH PRUSKO-RAKOUSKÉ VÁLKY

Kromě Pruska vyhlásila válku Rakousku také nově sjednocená Itálie, která se stala významným pruským spojencem. V jejím zájmu byla oblast Benátska, jež byla od roku 1797 součástí Rakouské monarchie. Ačkoli se proti Prusku vymezily další státy Německého spolku, jedinou početně významnou posilu získalo Rakousko v Sasku, jehož armádě hrozilo zajetí ze strany Pruska.

Válečný konflikt vyvrcholil v polovině června roku 1866. Spojenecká rakousko-saská armáda se musela rozdělit na dvě části, přičemž rakouská severní armáda se soustředila převážně v českých zemích při hranicích s Pruskem, zatímco saská jižní armáda zamířila na bojiště v italském Benátsku. Pruská armáda byla rozdělena na tři proudy, které se měly posléze střetnout na bojišti rozhodující bitvy, jež se vlivem válečných událostí odehrála na táhlém návrší obce Chlum nedaleko Hradce Králové. Několikaměsíční válečný konflikt skončil porážkou Rakouska, jež vedla k zániku Německého spolku, což byl významný krok ke sjednocení Německa.

PRVNÍ ŠLESVICKÁ VÁLKA

V polovině 19. století vznikl konflikt mezi Německým spolkem a Dánskou korunou o německá vévodství Šlesvicko a Holštýnsko, která tehdy spadala pod nadvládu dánského krále. Pobouřené německé etnikum zahájilo povstání s cílem zvrátit snahy o jejich připojení k Dánsku, které zakončil vojenský střet, jenž vedl k porážce Spolku a udržení dánské nadvlády nad oběma vévodstvími.

1848–1851

DRUHÁ ŠLESVICKÁ VÁLKA

Roku 1852 byl přijat mírový Londýnský protokol, jenž fixoval původní územní stav před první šlesvickou válkou. Dohodu však následně porušil nový dánský král, který připojil Šlesvicko k Dánsku, čímž vyvolal další vlny nevole u německého obyvatelstva. Prusko se pod vedením kancléře Otto von Bismarcka spojilo s Rakouskem, společnými silami Dánsko porazilo a získalo obě vévodství.

1864

BITVA U CUSTOZY

Rakouská armáda se před začátkem prusko-rakouské války rozděila na dvě části. Menší nová tzv. jižní armáda zamířila do rakouského Benátska, o nějž usilovala Itálie. Rakouský polní maršál arcivévoda Albrecht zaskočil početnější italskou armádu u Custozy, kde se v červnu 1866 rozpoutal lýtý boj. Neorganizované velení vedlo k porážce Italů u řeky Mincio, obě válčící strany přišly až o 8 000 mužů.

24. ČERVEN 1866

BITVA U ČESKÉ SKALICE

BITVA U MNICHOVA HRADIŠTĚ

Následujícího dne se rozpoutala bitva u České Skalice, jež skončila porážkou Rakouska se ztrátou téměř 5 600 mužů, zatímco Prusové zde přišli o necelých 1 400 vojáků. Mezitím se na severu Čech odehrála bitva u Mnichova Hradiště, v níž Rakousko utrpělo další porážku, ve které přišlo o dalších cca 1 600 mužů.

28. ČERVEN 1866

BITVA U HRADCE KRÁLOVÉ

Bitva u HK (na Chlumu, u Sadové) je nejvýznamnějším a rozhodujícím střetnutím prusko-rakouské války. Jedná se o 2. největší bitvu 19. století a jedno z nejstrašnějších jezdeckých střetnutí v evropské historii. Rozhodující bitva u Hradce Králové se udála 3. července 1866, kdy se pruská armáda objevila poblíž západní části obce Hoříněves.

3. ČERVENEC 1866

PODEPSÁNÍ PRAŽSKÉHO MÍRU

První snahy Rakouska o uzavření příměří se objevily již v polovině července a vyvrcholily podepsáním předběžného mikulovského míru dne 26. července 1866 za účasti Pruska, Rakouska, Itálie a prostředníka Francie. Prusko-rakouská válka byla oficiálně ukončena dne 23. srpna uzavřením pražského míru, čímž došlo k přijetí mírových podmínek a definitivnímu konci Německého spolku.

23. SRPEN 1866

1850

KRIZE V HESENSKU-KASSELU

V důsledku událostí revolučního roku 1848 došlo k dalšímu soupeření Pruska a Rakouska o převahu v Německém spolkem. Zatímco Rakousko podpořilo autoritářskou vládu Fridricha Viléma I., Prusko se postavilo na stranu liberálních sil, kterým pomohlo vysláním vojska do Hesenska. Přímý vojenský konflikt byl odvrácen podpisem Olomoucké punktace, která značně ponížila Prusko.

8. DUBEN 1866

SPOJENECTVÍ PRUSKA A ITÁLIE

Táhlé spory Pruska a Rakouska o nově nabytá území spěly k nevyhnutelnému ozbrojenému střetu a staly se záminkou k dlouho očekávané válce o nadvládu nad Německým spolkem. Počátku mobilizace předcházelo uzavření spojenečství mezi Pruskem a Itálií, která toužila po území Benátska. Zatímco Prusko připravilo moderní ofenzivní taktiku, Rakousko se spoléhalo na osvědčené způsoby boje.

23.–26. ČERVEN 1866

POSTUP ARMÁD DO ČECH

Většinová rakouská tzv. severní armáda se soustředila na území Čech v blízkosti Olomouce, odkud postupně směřovala k pevnosti Josefov. Dne 23. července začal na opačné straně postup pruských armád směrem k Čechám. K prvním větším střetům nepřátelských armád došlo 26. června u Kuřívod, Jezové, Českého Dubu a Sychrova. Prusové získali výhodný přechod přes řeku Jizeru.

27. ČERVEN 1866

BITVA U NÁCHODA

K první velké bitvě prusko-rakouské války na území Čech došlo v osadě Václavice u Náchoda, v místě středověké vsi Dobenín. Přestože rakouské jednotky měly v počáteční fázi boje výhodu, nově příchozí pruské posily brzy stabilizovaly situaci a donutily Rakušany k ústupu. Bitva skončila vysokými ztrátami na obou stranách, Rakušané přišli o více než 5 700 vojáků, Prusové ztratili přes 1 100 mužů.

BITVA U TRUTNOVA

Téhož dne se odehrála bitva u Trutnova, která skončila vítězstvím pro Rakušany, kteří zde přišli téměř o 4 800 vojáků. Prusové následně připravily rakouský X. armádní sbor o dalších cca 3 800 mužů při ústupu armády v bitvě u Rokytínku.

29. ČERVEN 1866

BITVA U JIČINA

Místem soustředění severní armády se dle původních plánů mělo stát město Jičín, kolem kterého byla soustředěna obrana rakousko-saské armády prince Alberta a generála Clam-Gallase, k níž se měly připojit posily od České Skalice. Zpožděná zpráva o její porážce a přesunu hlavní základny k Hradci Králové zapříčinila další porážku Spojenců, kteří se rozhodli neprodleně zamířit k Josefovu.

BITVA U SVINIŠŤAN

Pruské jednotky díky vyhraným bitvám u Sviníšťan a u Dvora Králové mezitím donutily ustoupit unavené rakouské vojsko až za řeku Labe, čímž získaly celou řadu strategických pozic. Obě strany zaznamenaly další stovky padlých.

22. ČERVENEC 1866

BITVA U LAMAČE

Poslední větší konflikt obou armád se odehrál u Lamače nedaleko dnešní Bratislavy. Prusové se pokusili zajistit strategicky výhodný přístup k mostu vedoucímu přes řeku Dunaj, zaskočila je však převaha Rakušanů, kterým dorazily posily II. armádního sboru. Bitva byla přerušena zprávou o nastolení příměří, Rakušané v tu dobu však ztratili již téměř 470 a Prusové okolo 200 mužů.

(Fučíková & Krolupperová, 2017; Munzar, 2016)

I.4 BITVA U HRADCE KRÁLOVÉ

A) STRUČNÉ SHRNUTÍ VÁLEČNÉHO KONFLIKTU

Bitva u Hradce Králové (na Chlumu, u Sadové) je nejvýznamnějším a rozhodujícím střetnutím prusko-rakouské války odehrané roku 1866. Jedná se o 2. největší bitvu 19. století a jedno z nejstrašnějších jezdeckých střetnutí v evropské historii.

➔ V 19. století ve středoevropském prostoru existovaly silné mocenské celky: **habsburská monarchie** (1526–1804), jejíž součástí byly země Koruny české a která se roku 1804 změnila v **Rakouské císařství** (v čele rakouský císař František Josef I.), **Sasko** **x** **Pruské království** (v čele pruský král Vilém II. Pruský, významná osobnost kancléř Otto von Bismarck), **Italské království**

➔ Bismarck si uvědomoval, že je nutné vytlačit Rakousko z dění v Německém spolku (= politický svazek německých států, který vznikl po rozpadu Svaté říše římské v roce 1815), a to nejlépe vojenskou cestou. Záminkou války byl spor o budoucnost Šlesvicka-Holštýnska (válku si nepřál nikdo v Berlíně ani ve Vídni, Bismarckovi se ji přesto podařilo prosadit).

➔ Válku Rakousku vyhlásilo Prusko, ale také Itálie, která byla nově sjednocená a chtěla ke svému území připojit Benátsko, které bylo pod nadvládou Rakouského císařství. Takto došlo ke spojení Pruska a Itálie proti Rakousku.

➔ V reakci na prusko-italský pakt se četné státy Německého spolku spojily proti Prusku, jejich vojenská pomoc Rakousku však byla mizivá (na pomoc Rakousku vyslalo své vojsko nakonec pouze Sasko).

B) DŮSLEDKY BITVY U HRADCE KRÁLOVÉ

- ztráta velmocenského postavení Rakouska a definitivní uzavření jeho moci ovlivňovat dění v rozdrobeném Německu
- sjednocení Německa v pruských rukách, vytvoření ještě silnějšího hegemonia střední Evropy (Rakousko muselo odstoupit Benátsko Itálii, vzdát se práv na Šlesvicko-Holštýnsko ve prospěch Pruska a především souhlasit s rozpuštěním Německého spolku a s vytvořením Severoněmeckého spolku pod vedením Pruska)
- dualismus a vznik Rakouska-Uherska r. 1867 = velká autonomie pro uherské země
- význam pro české země: české země byly obsazeny pruskými jednotkami
- velká vlna zklamání z politického vývoje, spory s německou menšinou, vyostření situace, zesílení národnostního cítění

I.5 SITUACE BITVY

- ➔ Rakouská armáda se rozdělila na dvě části:
 - 1) **I. rakouská Severní armáda** se spojeneckou **Saskou armádou**, kterou do bitvy vyslal saský král Jan pod vedením korunního prince Alberta. Jednalo se o početnější armádu, jejímž velitelem byl polní zbrojmistr Ludwik von Benedek, jež měla rozhodnout o výsledku války. Armáda se nejprve soustředila v okolí pevnostního města Olomouc, po vpádu pruské armády na české území se vojska přesunula do východních Čech.
 - 2) **II. rakouská Jižní armáda**, jež byla početně slabší a jejímž úkolem bylo porazit italskou armádu ve sporu o Benátsko (tzv. bitvy u Custozzy 1866).

➔ Pruská armáda postupovala ve třech proudech, které se měly spojit v místě bojiště. Autorem strategického plánu byl zkušený válečník pruského generálního štábu Helmut von Moltke. První dva proudy pruské armády překročily hranice Rakouského císařství u Rumburka (**Labská armáda**) a Liberce (**1. pruská armáda**), odkud se přemístily do východních Čech a směrem od západu a severozápadu útočily směrem na Nechanice, Popovice a na oblast u Sadové. Třetí proud tvořený **2. pruskou armádou** překročil hranice u Trutnova a Náchoda, poté se soustředil u Dvora Králové nad Labem.

VOJENSKÁ STRATEGIE MÍSTA BOJIŠTĚ NA CHLUMU:

➔ Na vyvýšeném místě na vrchu Chlum bylo zřízeno hlavní velitelské stanoviště I. rakouské Severní armády a spojenecké Saské armády. Další stanoviště bylo na návrší mezi Probluzí a Dolním Přímem.

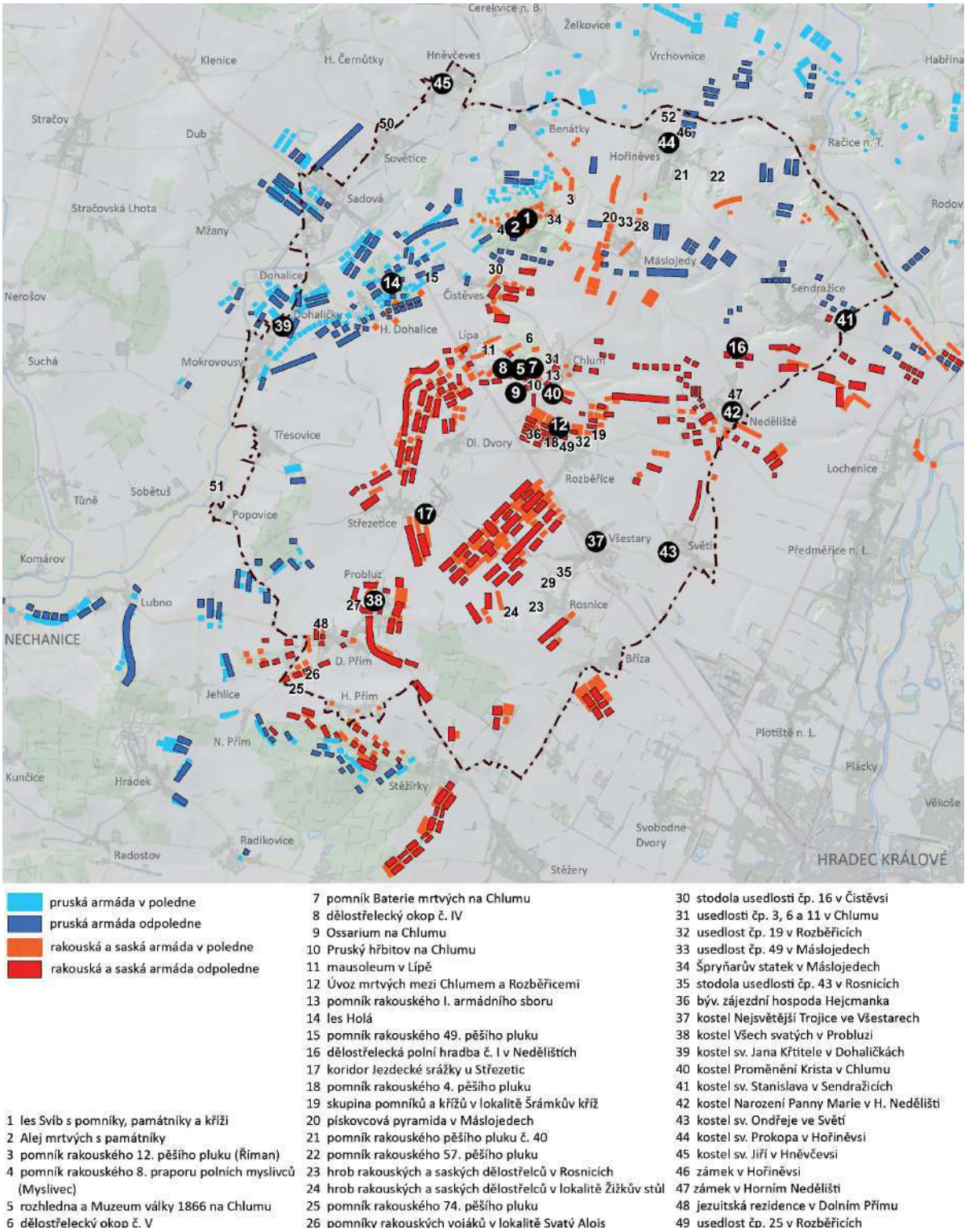
➔ Hlavní operační linie byla rozdělena na operační úseky rakouského středu a dvou křídel. Vedla od Nechanic na Sobětuš, Mokrovousy, Dohalice, dále ve směru Sadová, Sovětice, Hněvčeves, Benátky, Hoříněves, Račice nad Trotinou a Trotina.

➔ Velitelské stanoviště pruského generálního štábu bylo umístěno na vyvýšenině Bukvice (severně od vsi Dub, tedy mimo území stávající KPZ).

POČETNÍ ZTRÁTY NA ŽIVOTECH:

- ➔ Rakousko: 6 000 padlých, 8 500 zraněných, 22 000 zajatých + ztraceno 188 děl (původně cca 215 000 mužů)
- ➔ Prusko: 2 000 padlých, 7 000 zraněných (původně cca 220 000 mužů)
- ➔ Významnou roli v bitvě mohla hrát výzbroj pruské armády, která používala tzv. **zadovky** = modernější pušky nabíjené zezadu (jehlovky). Rakousko mělo oproti pruské straně výrazně modernější děla s vnitřním závitem.

ZNÁZORNĚNÍ PRŮBĚHU BITVY:

zdroj: KUČA, Karel; KUČOVÁ, Věra; SALAŠOVÁ, Alena; VOREL, Ivan a WEBER, Martin. *Krajinné památkové zóny České republiky*. Praha: Národní památkový ústav, 2015. ISBN 978-80-7480-045-0.

II

„Ráno dne 3. července, byly jsme i my, děti, matkou brzy vzbuzeny, proti obvyklé době, a hned jsme se museli ustrojit. Bylo z rána mlhavo, bez deště, avšak bohatá rosa padla. Teprv asi po osmé hodině počal padat zcela jemný déšť, tak jemný, že když jsme jím pak dlouho knáčeli, ani jsme nepromokli. Tento deštík trval do poledne, teprve ke 2. hodině se mraky počaly trbat a slunce se počalo prodírat.

Po sedmé hodině ranní počal na silnici čilý ruch. Počaly tryskem přejíždět vozy, za chvíli děla. Zděné naše stavení se počalo hrozně otrásat. O půl osmé hodině vypálena byla z rakouského děla od Dobalic první rána na pruské hulány, kteří vyjeli ze Mžan, za tehdejší panskou stodolu. Za chvíličku kol osmé hodiny pálilo již 40 rakouských děl z ‚Tumplace‘ – dnes ‚Rejdiště‘ zvaného – nad Hoříněvsi směrem k Benátkám a Želkovicům.

Jiná baterie rakouská od Čistěvse pálila přes Bystřici k Dubu, kde jeden granát zabil 4 hulány v blízkosti příbyvního sem krále pruského. Jiný granát zaryl se před králem, sloup země vyletěl do výšky, avšak střela neexplodovala. Kuň knálův se vzeplal do výšky, Bismarck přicválal, vzal koně králova za uzdu a odvedl jej do zadu, z nebezpečí. Současně s děly počaly brčet celé salvy výstřelů z pušek.“

—— (dobové svědectví Josefa Volfa, rodáka z obce Máslojedy)

PŘÍRODNÍ PODMÍNKY

II.1 KLIMATICKÉ POMĚRY

X.I KLIMATICKÉ OBLASTI A REGIONY

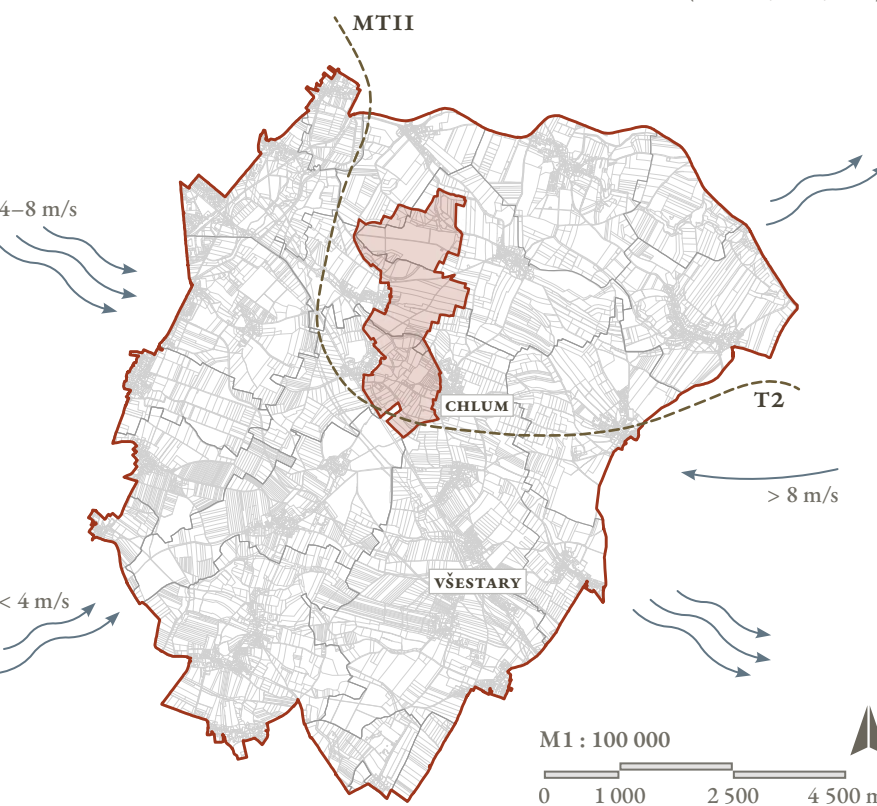
Krajinná památková zóna Areálu bojiště bitvy u Hradce Králové se dle Quittovy klimatické regionalizace rozprostírá na rozhraní mírně teplé (MT11) a teplé (T2) klimatické oblasti a v teplém, mírně vlhkém klimatickém regionu (T3). Charakteristiky uvedených klimatických jednotek jsou následující:

KLIMATICKÁ OBLAST	JARO	LÉTO	PODZIM	ZIMA
MTII	krátké, mírně teplé	dlouhé, teplé, suché	krátký, mírně teplý	krátká, mírně teplá, velmi suchá
T2	poměrně krátké, teplé až mírně teplé	dlouhé, teplé, suché	poměrně krátký, teplý až mírně teplý	krátká, mírně teplá, suchá až velmi suchá

(Hruban, 2018 cit. dle Quitt, 1971).

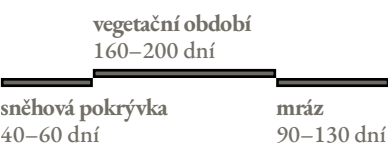
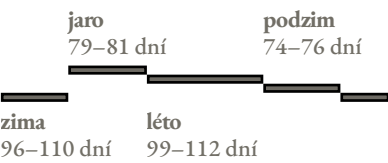
KLIMATICKÝ REGION	SUMA TEPLOT NAD 10 °C	VLÁHOVÁ JISTOTA	SUCHÁ VEGETAČNÍ OBDOBÍ	PRŮMĚRNÉ ROČNÍ TEPLoty	ROČNÍ ÚHRN SRÁŽEK
T3	2 500–2 800	4–7	10–20	7–9 °C	550–700 mm

(VÚMOP, v. v. i., 2022).

STANDARDNÍ PRŮBĚH ROKU

I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
---	----	-----	----	---	----	-----	------	----	---	----	-----

Počet jasných dní: 40–50 dní
Počet zatažených dní: 120–150 dní
Počet tropických dní: 10–30 dní
Počet ledových dní: 30–40 dní

KLIMA

Zájmové území je situované na pomezí oceánskeho a pevninského klimatickeho prostredia stredoevropskeho zemepisneho priestoru. Strideni rocnich obdobii je preto prubezne narušovano tzv. *poveetnostnymi singularitami*, krátkodobymi odchylkami od klimatickeho prumeru v danem mesiaci, ktoré sa prejavuji oteplenim či ochladenim.

(ČHMÚ, 2024; Žaluda & kol., 2011)

◀ LEGENDA

- hranice KPZ Areálu bojiště bitvy u Hradce Králové
- jádro KPZ (řešené území)
- hranice katastrálních území
- - - rozhraní klimatických oblastí

Rozhraní klimatických oblastí MT11 a T2 prochází západně od lesa Svíb, jihozápadně od obcí Čistěves a Lípa, jižně od obce Chlum a dále k obci Neděliště. Převážná část řešeného území se nachází v mírně teplé klimatické oblasti MT11.

- převažující směr větru 4–8 m/s
- převažující směr větru < 4 m/s
- převažující směr větru > 8 m/s

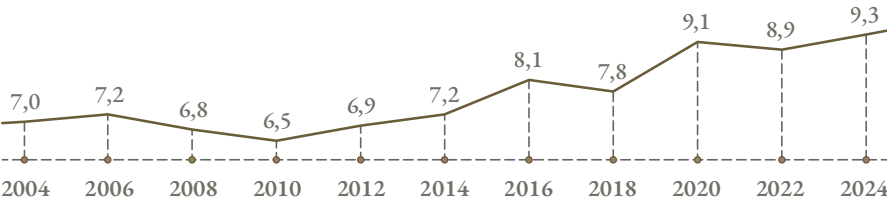
V oblasti bojiště převládají jihovýchodní větry o rychlosti v intervalu 4–8 m/s, popřípadě severovýchodní větry s rychlostí do 4 m/s. Silnější větry o rychlosti vyšší jak 8 m/s vanou zpravidla západním směrem.

(Ústav fyziky atmosféry AV ČR, v. v. i., 2024)

I.1 TEPLOTY

Vzhledem k nížinné poloze zde převládají mírné, relativně vyrovnané teploty, které jsou ve srovnání s průměrnými teplotami v České republice mírně nadprůměrné. Nevýrazné teplotní výkyvy v průběhu roku jsou hlavním důvodem, proč je okolí Všestar významnou zemědělskou oblastí. Průměrná roční teplota v jádrové oblasti KPZ se za posledních dvacet let zvýšila cca o 2,3 °C, což poukazuje na celosvětový a lokální trend postupného oteplování klimatu. V důsledku změn v atmosférickém proudění vzduchu dochází k prodlužování vegetačního období a ke zkracování období zimy. Změny v teplotách se významně projevují v zemědělství, neboť podporují růst nových druhů plodin, zároveň však zvyšují riziko suchých období a extrémních výkyvů počasí (Evropská unie, 2007; ČHMÚ, 2024).

Vývoj průměrných ročních teplot v oblasti Všestar za posledních 20 let (°C):

I.2 SRÁŽKY

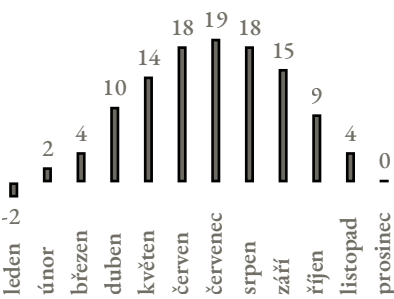
Zdejší klimatické prostředí je v kontextu České republiky považováno za srážkově průměrné až podprůměrné. Nejvyšší úhrn srážek obvykle připadá na letní měsíce, kdy intenzivní srážky střídají četná suchá období, jež mají negativní dopad na zemědělství a místní ekosystémy. Vláhová jistota je po většinu roku poměrně vysoká, klesá pouze ve druhé polovině vegetačního období. Oblast se nenachází ve srážkovém stínu, neboť v její blízkosti nejsou žádná horská pásma (ČHMÚ, 2024).

Průměrný roční úhrn srážek: 576 mm
Průměrný měsíční úhrn srážek: 48 mm
Průměrný úhrn srážek ve vegetačním období: 437 mm
Průměrná výška sněhové pokrývky v zimních měsících: 20–30 cm (ČHMÚ, 2024).

I.3 VĚTRNÉ CHARAKTERISTIKY

SMĚR VĚTRU [°]	RELATIVNÍ ČETNOST (VE VÝŠCE 10 M NAD ZEMÍ)			
	SUMA	< 4 M/S	4–8 M/S	> 8 M/S
0	2,40 %	1,86 %	0,50 %	0,04 %
30	10,50 %	6,41 %	3,96 %	0,12 %
60	14,80 %	10,96 %	3,80 %	0,05 %
90	10,70 %	9,94 %	0,76 %	0,00 %
120	14,90 %	9,75 %	5,14 %	0,01 %
150	8,30 %	5,58 %	2,63 %	0,09 %
180	4,50 %	4,05 %	0,44 %	0,01 %
210	4,30 %	3,37 %	0,90 %	0,03 %
240	8,10 %	5,28 %	2,37 %	0,45 %
270	11,10 %	5,58 %	4,34 %	1,18 %
300	7,30 %	3,85 %	2,80 %	0,65 %
330	3,00 %	2,67 %	0,33 %	0,00 %
CELKEM	100,00 %	69,29 %	27,98 %	2,63 %

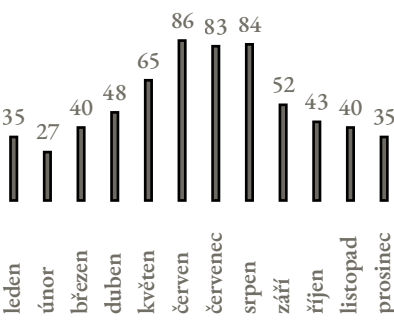
PRŮMĚRNÉ TEPLOTY [°C]

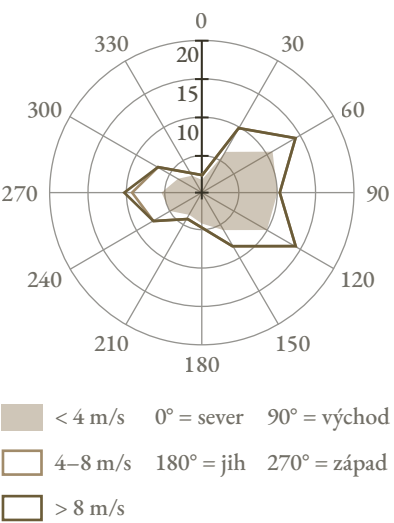
Průměrná roční teplota: **9,3 °C**
ČR: 9,1 °C
Průměrná teplota ve vegetačním období: **14,9 °C**
ČR: 14,5 °C

Na základě historických klimatických studií lze předpokládat, že průměrná roční teplota se okolo roku 1866 pohybovala v rozmezí 7–8 °C.

PRŮMĚRNÉ SRÁŽKY [MM]

SMĚR A RYCHLOST VĚTRU

(Ústav fyziky atmosféry AV ČR, v. v. i., 2024)

II.2 OSLUNĚNÍ A ZASTÍNĚNÍ

2.1 DÉLKA SLUNEČNÍHO SVITU

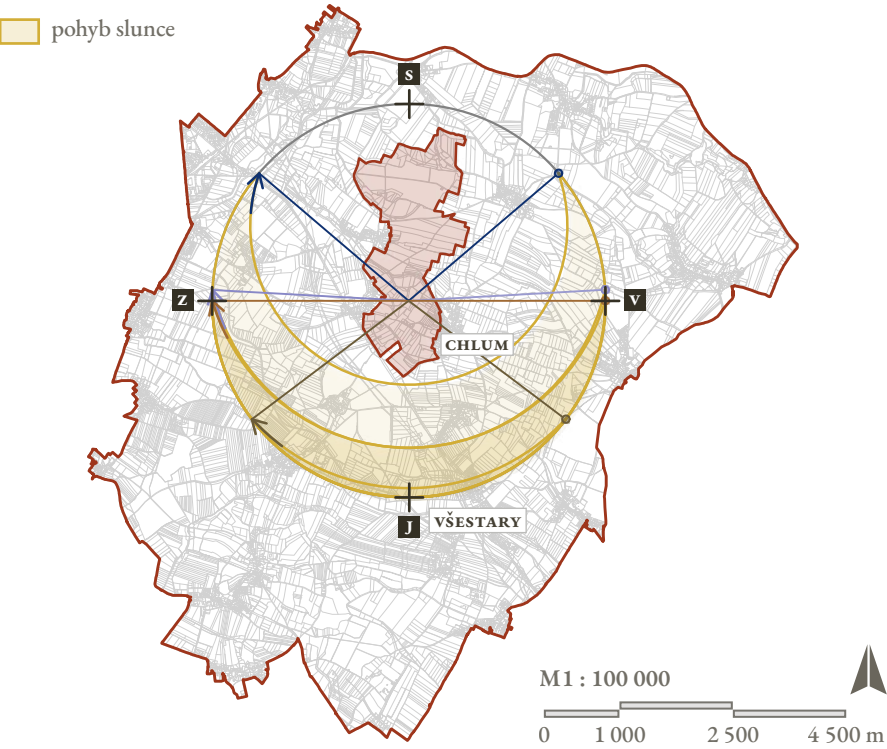
Během roku dochází k výrazným rozdílům v délce a intenzitě slunečního svitu. V létě slunce stoupá vysoko na oblohu, dny jsou dlouhé, noci krátké. V zimě se naopak denní světlo zkracuje, slunce je nízko nad obzorem, svítí s nižší intenzitou, prodlužuje délku noci. Tyto sezónní rozdíly ovlivňují veškeré přírodní procesy a lidské aktivity, včetně zemědělské produkce a turistického ruchu v lokalitě.

	JARNÍ ROVNODENNOST	LETNÍ SLUNOV RAT	PODZIMNÍ ROVNODENNOST	ZIMNÍ SLUNOV RAT
SVÍTÁNÍ	05:25 h	04:01 h	06:13 h	07:16 h
VÝCHOD SLUNCE	05:57 h	04:46 h	06:45 h	07:54 h
ZÁPAD SLUNCE	18:13 h	21:12 h	18:53 h	15:57 h
SOUMRAK	18:45 h	21:57 h	19:25 h	16:35 h
DÉLKA DENNÍHO SVĚTLA	12 h 16 min	16 h 26 min	12 h 8 min	8 h 3 min
DÉLKA TMY	11 h 44 min	7 h 34 h	11 h 52 min	15 h 57 min

(SunCalc, 2024).

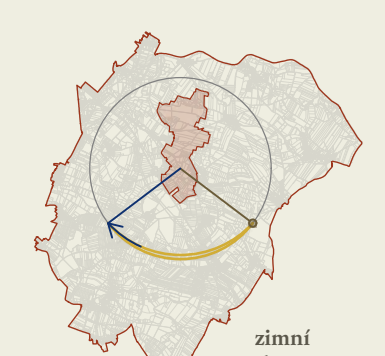
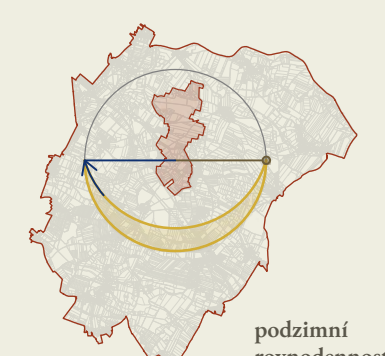
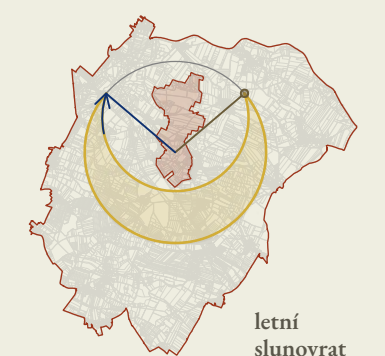
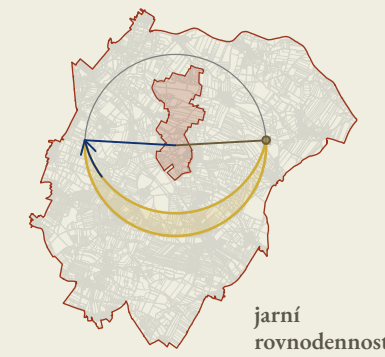
2.2 POHYB SLUNCE BĚHEM ROKU

— hranice KPZ Areálu bojiště bitvy u Hradce Králové
— jádro KPZ (řešené území)
— pohyb slunce
— jarní rovnodennost
— letní slunovrat
— podzimní rovnodennost
— zimní slunovrat

POLOHA SLUNCE NA OBLOZE

— východ slunce
— pohyb slunce
— západ slunce

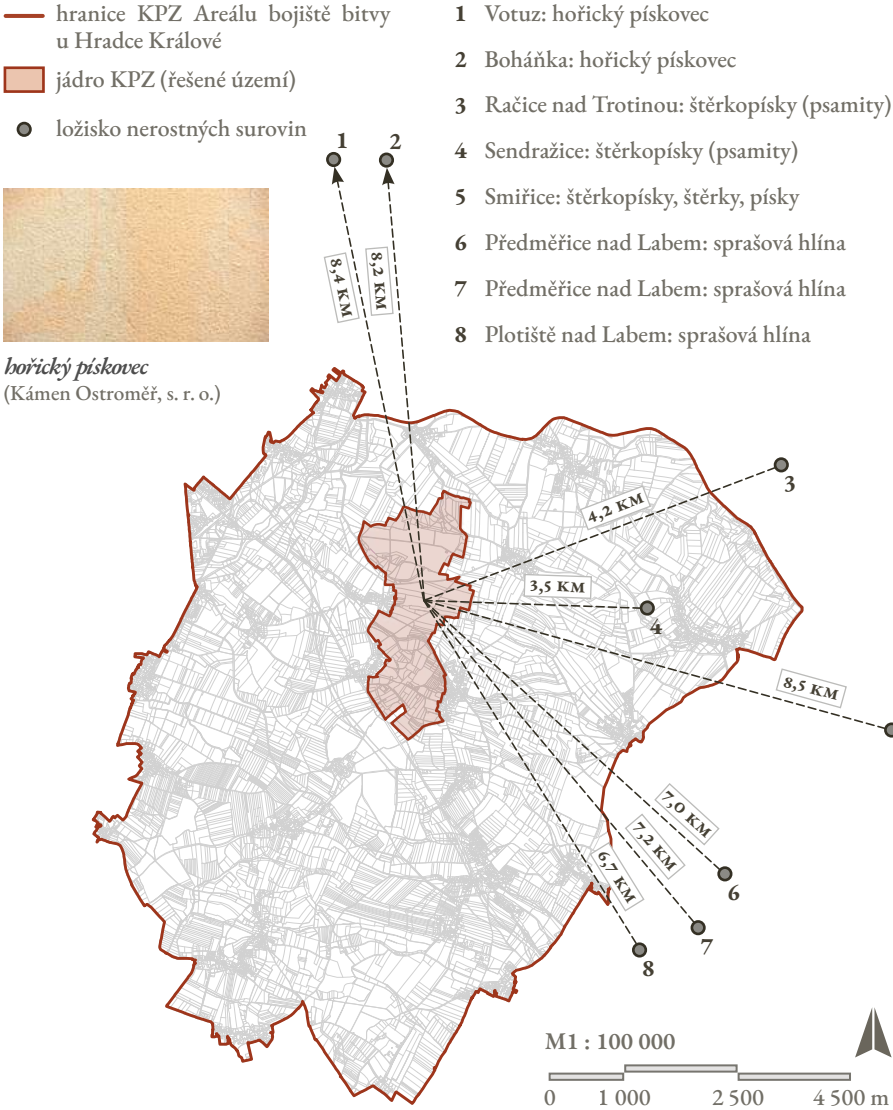

II.3 GEOLOGIE

3.1 HORNINOVÉ PODLOŽÍ

Zkoumaná oblast je součástí nejstarší geologické jednotky v České republice zvané Český masív. Většinu rovinatého území Polabí pokrývá Česká křídová pánev, která je tzv. *krytovým úložištěm* neporušených sedimentů ležících na starších geologických vrstvách. Značnou část lokality tvoří kvartérní spraše a sprašové hlíny, jež nalézají uplatnění zejména v cihlářském průmyslu. Zalesněné oblasti v jádrovém území se rozkládají na druhohorních jílovcích, slínovcích, vápencích a prachovcích, případně na kvartérních píscích a štěrčích. V údolních nivách řek Labe a Bystřice dominují úrodné nivní a smíšené sedimenty. Nejbližší ložiska nerostných surovin se nacházejí v Sendražicích a Račicích nad Trotinou, kde se těží štěrkopísky. Významnou lokální horninou je hořícký pískovec, jenž se uplatňuje ve stavebnictví, především jako dekorační kámen (Žaluda & kol., 2011).

3.2 LOŽISKA NEROSTNÝCH SUROVIN

► GEOLOGICKÁ MAPA

LEGENDA

— jádro KPZ Areálu bojiště bitvy u Hradce Králové (řešené území)

spraš, sprašová hlína
větrek naváté, jemnozrnné, sedimenty křemenných zrn s jílovou a vápnitou příměsí, typické pro nížinné oblasti s úrodnou zemědělskou půdou

(blinito) kamenitý sediment
hrubozrnné sedimenty složené z jílu, siltu, písku a valounů různé velikosti; často tvoří podloží říčních niv nebo horských oblastí, odkud jsou snadno odplavovány v důsledku vodní eroze; zpravidla méně úrodná podloží

písek, štěrk
nezpevněné, převážně pískovcové sedimenty o velikosti zrn od 0,06 mm do 2 mm (písek) či o něco větší valounky (štěrk); používány jsou ve stavebnictví, sklářství, slévárenství a v keramickém průmyslu

vápnité jílovce, vápnité prachovce, slínovce
zpevněné jíly, které obsahují více jak 10 % uhlíkatu vápenatého; hybridní sedimentární horniny jílu (jílovce) a vápence; sedimentární horniny zpevněného prachu; užívají se převážně ve stavebnictví

vápnité jílovce, slínovce a prachovce, podřadně vločky jílovitého vápence
zpevněné jíly, které obsahují více než 10 % uhlíkatu vápenatého; hybridní sedimentární horniny jílu (jílovce) a vápence; sedimentární horniny zpevněného prachu; usezené horniny s převládajícím obsahem jílu; využití nalézají ve stavebnictví (zejména v cementářství)

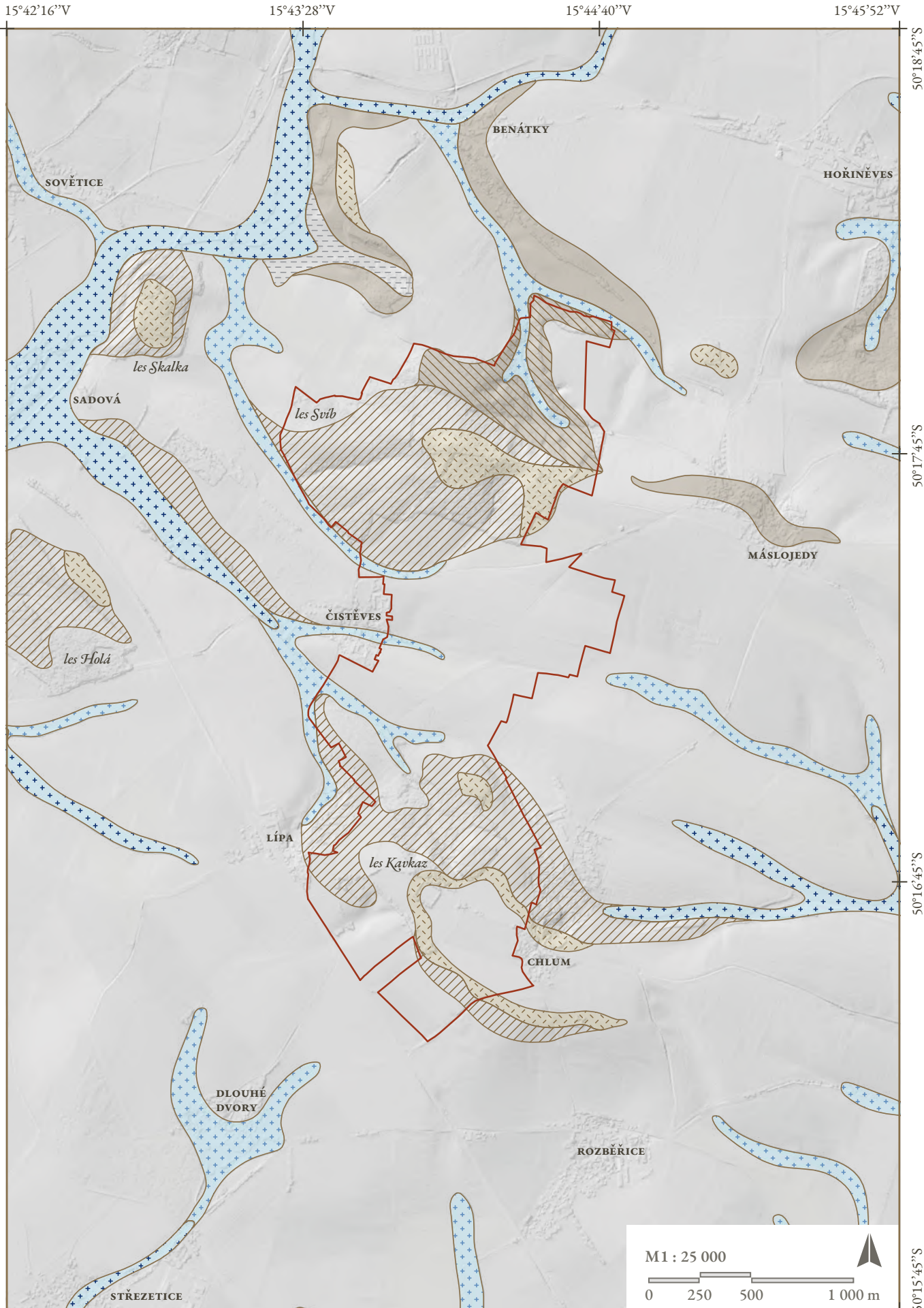
slínovce s polohami či konkracemi vápenců, rytmy či cykly slínovce – vápenec (jílovitovápnité prachovce)
hybridní sedimentární horniny jílu (jílovce) a vápence; uplatňují se v cementářství či hrnčířství

nivní sediment
jemnozrnné, siltové a jemně písčité sedimenty, které se při povodních ukládají v dolních tocích řek; úrodné podloží s organickou složkou

smíšený sediment
jemnozrnné sedimenty s vysokým zastoupením sedimentů nivních

(Petránek, 2016; Česká geologická služba, 2024)

SWAZEK I – ANALYTICKÁ ČÁST
xx. Pamětová kostra krajiny
SWAZEK I – ANALYTICKÁ ČÁST

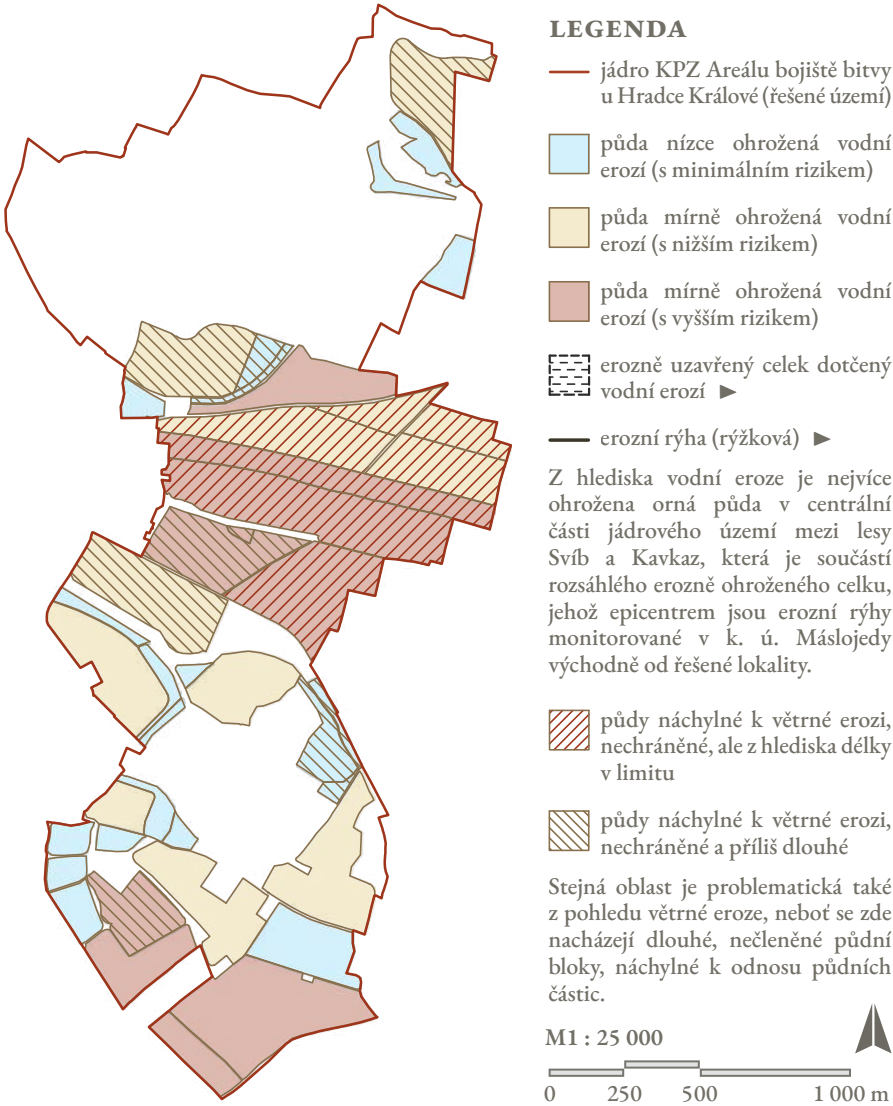
II. přírodní podmínky

II.4 PEDOLOGIE

4.1 PŮDNÍ PROSTŘEDÍ

Z pedologického hlediska se jedná o významnou zemědělskou oblast, v níž převládají hluboké, záhřevné a nevysychavé půdy, které jsou bohaté na humus, živiny a minerály (zejména na Ca, Mg, K a P). V zemědělské krajině se vyskytují hluboce prohumózněné šedozemě a hnědozemě. Mimo jádrové území se rovněž nacházejí nasycené černozemě a černice. Lesní porosty rostou na středně úrodných pelozemích či méně úrodných regozemích, jež snadno podléhají erozním procesům. Údolní nivy řek Labe a Bystřice tvoří fluvické gleje, které jsou periodicky zaplavovány vodou, čímž vytvářejí optimální podmínky pro rozvoj břehových porostů. Do jádrového území zasahují také modální gleje, jež obvykle porůstají trvalými travními porosty. Vznikají tak vlhké louky, které jsou cenným biotopem řady ohrožených rostlinných a živočišných druhů (Evropská unie, 2007).

4.1 EROZNÍ OHROŽENOST ZEMĚDĚLSKÉ PŮDY

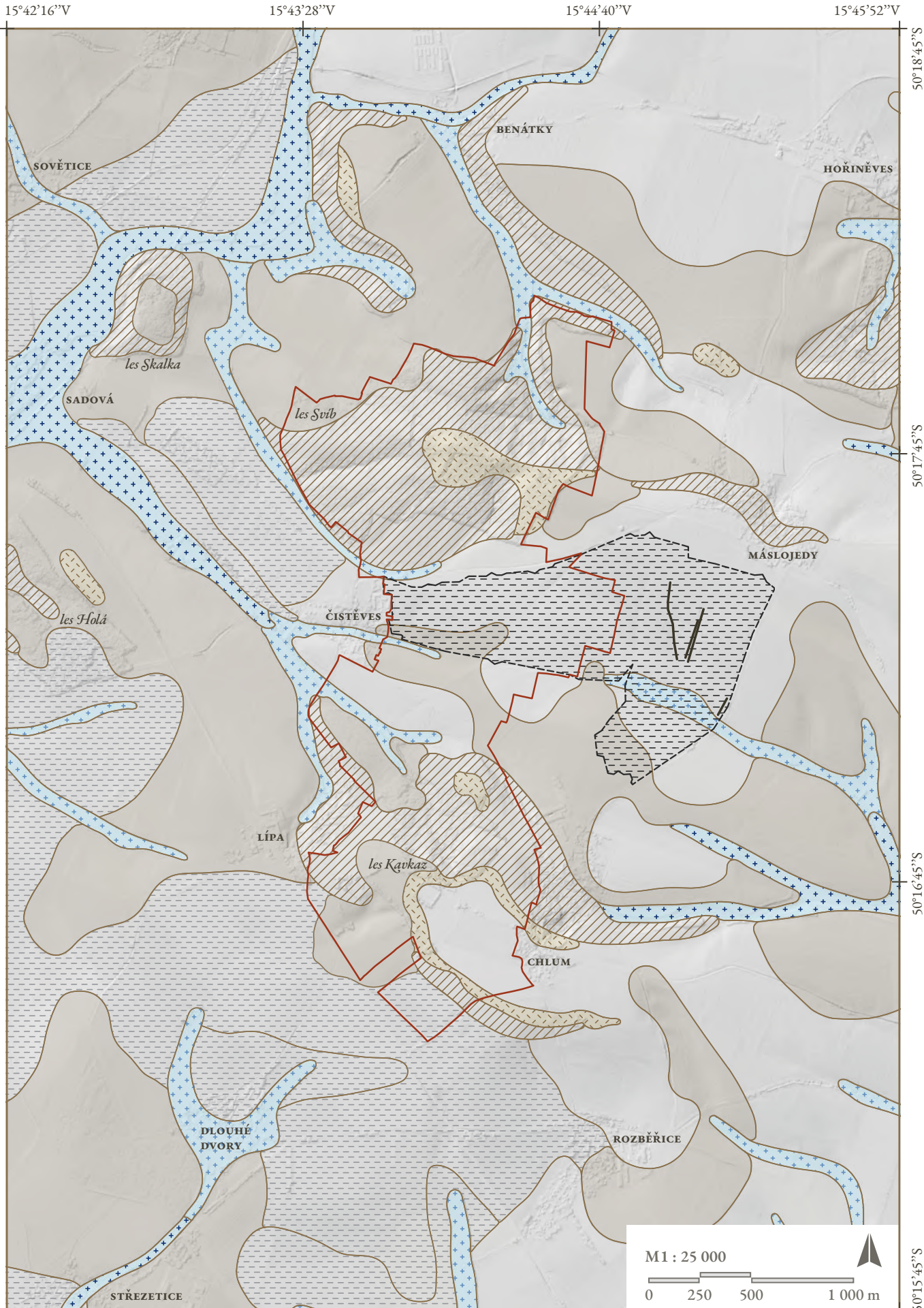
► PEDOLOGICKÁ MAPA

LEGENDA

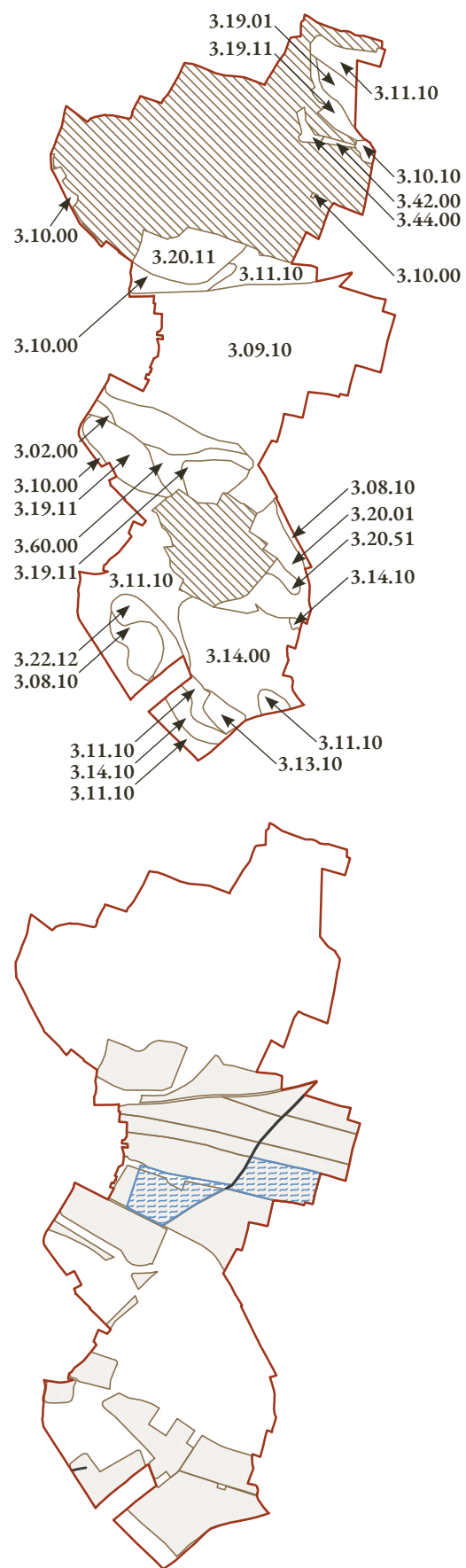
- jádro KPZ Areálu bojiště bitvy u Hradce Králové (řešené území)
- šedozem modální**
půdy s hlubokým prohumózněným horizontem (> 0,4 m); zemědělsky využívané substráty s příznivými úrodnostními parametry (vyšší obsah humusu, mírně kyselá reakce)
- hnědozem modální**
nasycené půdy na spraších; zemědělsky využívané substráty se střední nebo vyšší úrodností, vhodné zejména pro pěstování obilnin
- pelozem modální karbonátová**
zrnitostně těžké půdy s vysokým obsahem jílu; substráty se střední až nižší úrodností
- regozem arenická**
půdy vyvinuté ze sypaných sedimentů v rovinatých oblastech štěrkopísků či vátých písků; jejich častým pokryvem jsou borové háje, snadno podléhají erozi
- černozem černická / luvičká / pelická**
půdy s hlubokým prohumózněným horizontem (0,4–0,6 m), výrazně nasycené; zemědělsky neúrodnější půdy vhodné k pěstování široké škály plodin
- černice modální**
půdy s hlubokým prohumózněným horizontem (0,4–0,6 m) na těžších podložích; zemědělsky neúrodnější půdy vhodné k pěstování široké škály plodin; díky vysokému stupni nasycení jsou nazývány také jako lužní půdy
- glej fluvický**
půdy na nivních sedimentech, které se typicky nacházejí v říčních nivách, kde dochází k jejich zaplavování; obsahují úrodné, organické složky; roste na nich pouze hydromorfní vegetace (snášející alespoň dočasné zamokření)
- glej modální**
půdy na nivních sedimentech, obvykle pod trvalými travními porosty, které podléhají intenzivnímu odvodnění; vlhké louky typické pro tyto oblasti jsou obvyklým stanovištěm vzácných druhů rostlin a živočichů

(Česká geologická služba, 2024; Penížek & kol., 2020; VÚMOP, v. v. i., 2024)

SWAZEK I – ANALYTICKÁ ČÁST
xx. Pamětová kostra krajiny
SWAZEK I – ANALYTICKÁ ČÁST

II. přírodní podmínky

◀ BPEJ

LEGENDA

— jádro KPZ Areálu bojiště bitvy
u Hradce Králové (řešené území)

 nezemědělská půda
(BPEJ neevidováno)

3.02.00
vysoce produkční černoze
(bodová výnosnost 95/100)

3.02.10
velmi produkční černozemě
(bodová výnosnost 85/100)

3.08.10
středně produkční černozemě
(bodová výnosnost 68/100)

3.09.10
velmi produkční hnědozemě
(bodová výnosnost 82/100)

3.10.00
vysoce produkční hnědozemě
(bodová výnosnost 93/100)

3.11.10
velmi produkční hnědozemě
(bodová výnosnost 82/100)

3.13.10
středně produkční hnědozemě
(bodová výnosnost 67/100)

3.19.01
středně produkční rendziny
(bodová výnosnost 71/100)

3.19.11
méně produkční rendziny
(bodová výnosnost 63/100)

3.20.01
méně produkční rendziny
(bodová výnosnost 71/100)

3.20.11
málo produkční rendziny
(bodová výnosnost 55/100)

3.20.51
velmi málo produkční rendziny
(bodová výnosnost 42/100)

3.22.12
velmi málo produkční regozemě
(bodová výnosnost 38/100)

3.42.00
produkční pseudogleje
(bodová výnosnost 75/100)

3.44.00
středně produkční pseudogleje
(bodová výnosnost 68/100)

M1 : 30 000

► TRÍDY OCHRANY ZPF

LEGENDA

— jádro KPZ Areálu bojiště bitvy
u Hradce Králové (řešené území)

půdy I. třídy ochrany ZPF
produkčně nejceněnější půdy, které se nacházejí na rovinatých nebo mírně sklonitých pozemcích; půdy, jež lze odejmout ze ZPF pouze výjimečně, především pro záměry související s obnovou ekologické stability krajiny, případně pro liniové stavby zásadního významu

 půdy II. třídy ochrany ZPF
nadprůměrně produkční, vysoce chráněné půdy, jež lze odejmout ze ZPF pouze podmíněně, zejména s ohledem na územní plánování; půdy jen podmíněně využitelné pro stavební účely

 půdy III. třídy ochrany ZPF
průměrně produkční půdy, které lze využít pro výstavbu i jiné nezemědělské účely

 půdy IV. třídy ochrany ZPF
půdy s podprůměrnou produkční
schopností a omezenou mírou
ochrany, jež lze využít pro výstavbu
i jiné nezemědělské účely

*V zájmové lokalitě se nenacházejí
půdy V. třídy ochrany ZPF.*

◀ MELIORACE

LEGENDA

— jádro KPZ Areálu bojiště bitvy
u Hradce Králové (řešené území)

stávající bloky orné půdy dle LPIS

— úprava toku trubní

Přirozený drobný vodní tok, který diagonálně protíná středovou část jádrového území, byl v minulosti zatrubněn. Potrubí přetrvává v orné půdě do současnosti. Koncová část jiného zatrubněného vodního toku zasahuje do jihozápadní části řešené lokality.

 plochy meliorací

Technická opatření k odvodnění orné půdy (nejspíše v podobě podzemních trubkových drenáží), jsou koncentrována rovněž v centrální části jádrového území.

(Státní pozemkový úřad, 2024;
VÚMOP, v. v. i., 2024)

SVAZEK I – ANALYTICKÁ ČÁST

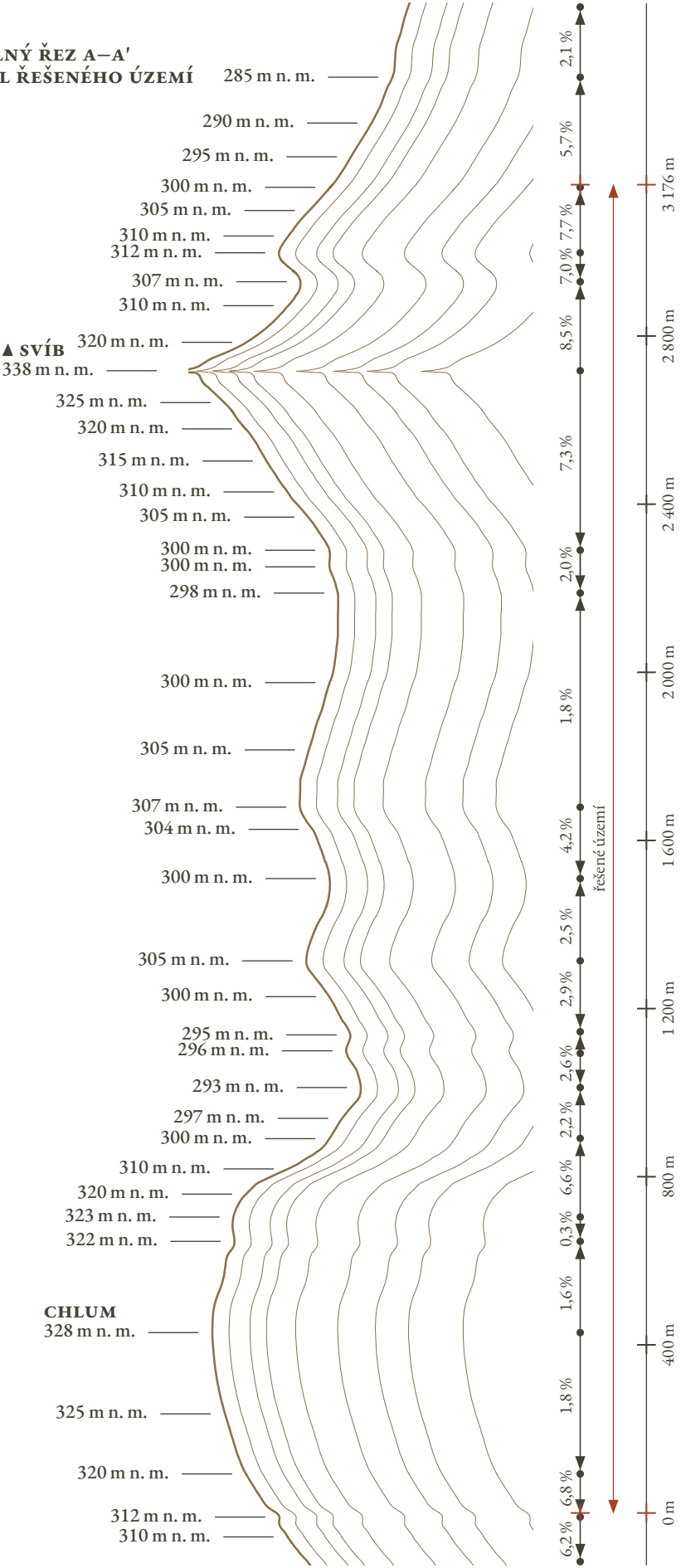
xx. Paměťová kostra krajiny

SVAZEK I – ANALYTICKÁ ČÁST

II. přírodní podmínky

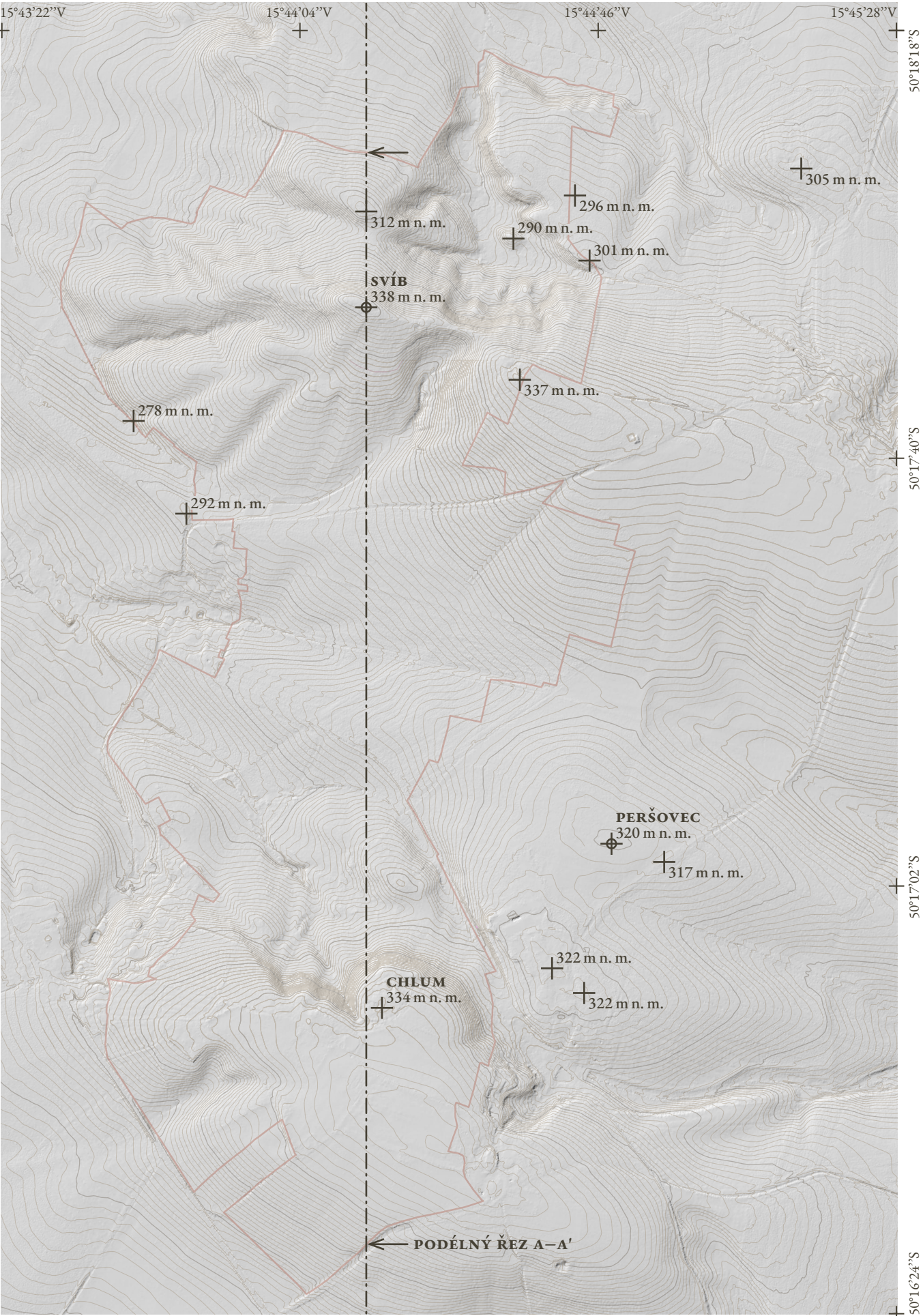
PODÉLNÝ ŘEZ A–A'
PROFIL ŘEŠENÉHO ÚZEMÍ

► VÝŠKOPIS

LEGENDA

- jádro KPZ Areálu bojiště bitvy u Hradce Králové (řešené území)
- vrstevnice (ekvidistanta 1 m)
- vrstevnice (ekvidistanta 10 m)
- vrchol

III

„Také vysoké lesy ve Svíbu a v Holé mnoho škod utrpěly střelbou děl. Mnohé kmeny byly zpřeráženy, mnohé stromy po válce uschly následkem zarytého střepu granátu neb koule. Žádný majitel pily nekoupil kmen dubu neb smrku k řezání ze Svíbu neb Holé z obavy, že je v něm skryté nebezpečí, totiž zarostlý střep granátu, který při řezání kmene je schopen zničit neb těžce poškodit jeho pilu.

V lese Svíbu byl vysoký borový les obecní tak poškozen, že musil býti vykácen. Olověných kulí z pušek nalezeno a přerézáno v kmenech ze Svíbu pocházejících velmi mnoho. Avšak v žádném kmenu jich nebylo tolik vestřelených, jako v našich 72 vrbách kol louky pod lesem ‚Prokopkou‘, jež měly v průřezu metr i více. Když jsem tyto vrby, co hospodář, vždy po osmi kmenech ročně nechal vykopat, schovával jsem nalezené kule vždy s kouskem dřeva, v němž vězela. A tak mi zbyl na památku kus 15 cm silného smrku, v němž zaražen je střep granátu.

V lese Holé u Sadové bylo mezi dubovým porostem mnoho věkovitých dubů, které byly částečně zpřeráženy, částečně větví zbaveny. Prusové za této brozné kanonády rakouské v lese Holé dlíci, vyprávěli, že trpěli padajícími kusy kmenů dubových a větvemi uraženými tolik, jako granáty.“

———— (dobové svědectví Josefa Volfa, rodáka z obce Máslojedy)

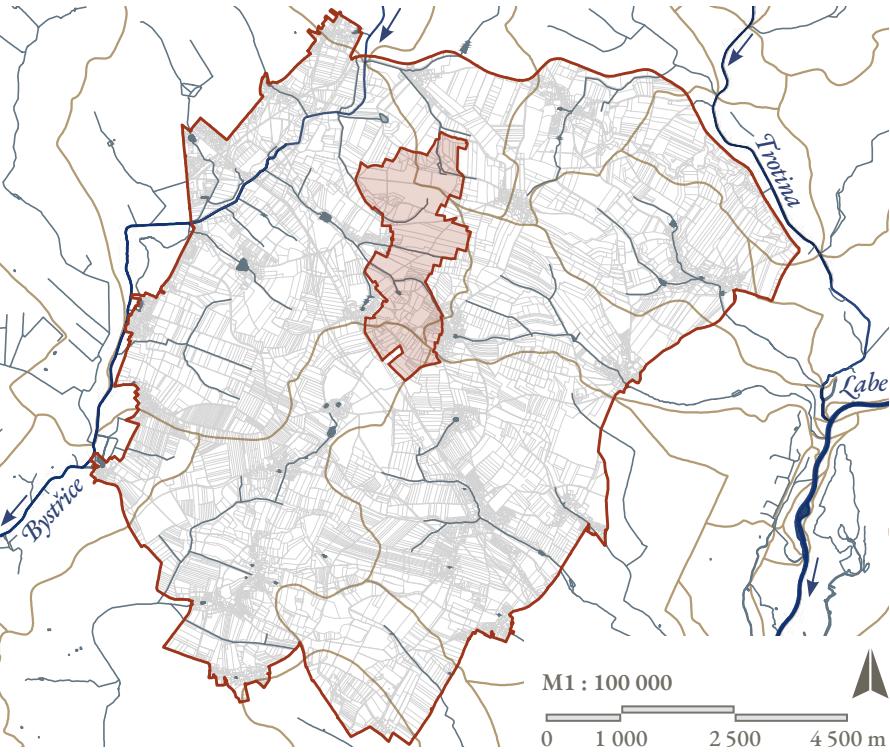
KOSTRA EKOLOGICKÉ STABILITY

IV.I HYDROLOGIE

VODSTVO

Převážná část území KPZ je situována mezi dvěma velkými vodními toky. Její severovýchodní částí protéká řeka Bystřice, která dále pokračuje jihozápadním směrem k Chlumci nad Cidlinou, u něž se vlévá do řeky Cidliny. Podél severovýchodní hranice KPZ protéká řeka Labe, která je hlavním tokem celé oblasti. Poloha řešeného území na vyvýšené plošině Chlumecké tabule zaručuje absenci povodní, kterými trpí sousední regiony, jimiž protékají řeky odvodňující horské a podhorské oblasti Krkonoš.

Vyvýšená poloha znemožňuje rozvoj rybníkářství ani dalších vodních ploch. Největší z potoků je tok Melounka, odvodňující bezprostřední okolí Všestar, dále tok Olšovka a několik dalších bezejmenných potůčků se zanedbatelnými průtoky, směřující do řeky Bystřice. Díky propustným horninám a geologickému podloží je celá oblast součástí CHOPAV Východočeská křída.

► HYDROLOGICKÁ MAPA

LEGENDA

- jádro KPZ Areálu bojiště bitvy u Hradce Králové (řešené území)
- velký vodní tok (řeka)
- menší vodní tok (potok)
- drobná bezejmenná vodoteč
- zatrubněný vodní tok
- směr toku vody
- rozvodnice
- vodní plocha
- prameniště
- niva vodního toku
- záplavové území pro Q5
- záplavové území pro Q20
- záplavové území pro Q100
- záplavové území pro Q500

◀ VODSTVO

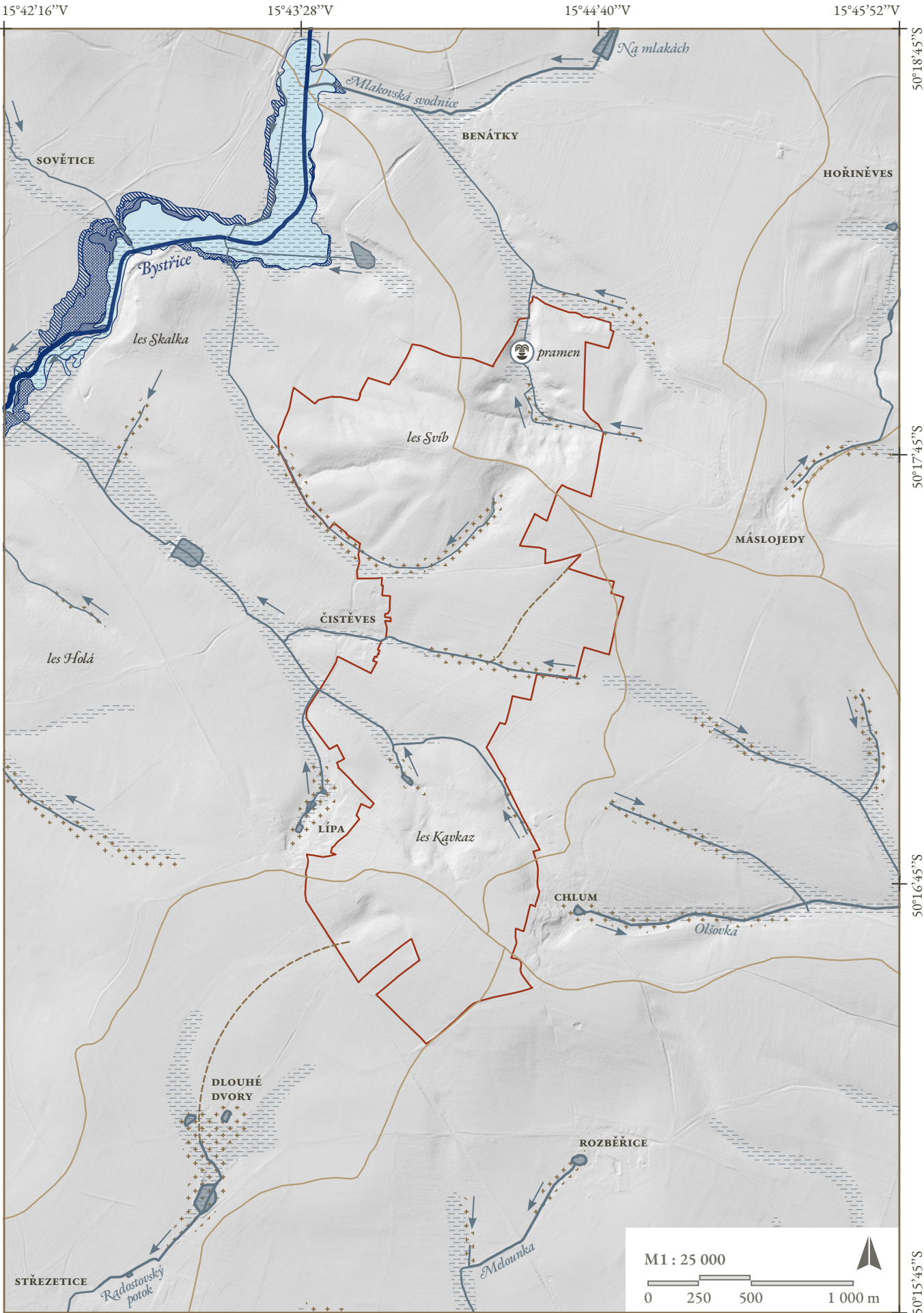
LEGENDA

- hranice KPZ Areálu bojiště bitvy u Hradce Králové
- jádro KPZ (řešené území)
- hranice katastrálních území
- velký vodní tok (řeka)
- menší vodní tok (potok)
- směr toku vody
- rozvodnice

Rozhraní klimatických oblastí MT11 a T2 prochází západně od lesa Svíb, jihozápadně od obcí Čistěves a Lípa, jižně

od obce Chlum a dále k obci Neděliště. Převážná část řešeného území se nachází 8 m/s vanou zpravidla západním směrem.

(VÚMOP, v. v. i., 2024)

METODIKA TERÉNNÍHO PRŮZKUMU LESNÍCH POROSTŮ

POSTUP SBĚRU DAT

A) PŘEVZETÍ PODKLADŮ Z JIŽ EXISTUJÍCÍCH LESNICKÝCH ZDROJŮ:

♦ OBLASTNÍ PLÁN ROZVOJE LESŮ (OPRL)

Jedná se o metodický nástroj státní lesnické politiky, který doporučuje zásady hospodaření v lesích. Slouží jako podklad pro zpracování lesních hospodářských plánů (LHP) a lesních hospodářských osnov (LHO). Obsah OPRL se vztahuje k vybrané přírodní lesní oblasti (PLO), na niž klade požadavky vyplývající z „Programu trvale udržitelného hospodaření v lesích“ (Svoboda et al., 2015), jehož základní principy spočívají v zachování a podpoře: (1) zdraví a vitality lesních ekosystémů, které jsou významnou součástí globálního koloběhu uhlíku; (2) produkčních funkcí lesů (těžba dřevní hmoty a dalších produktů lesa); (3) mimoprodukčních funkcí lesů (funkce vodoochranná, půdoochranná, klimatická, ekologická, hygienická, rekreační).

♦ LESNÍ HOSPODÁŘSKÝ PLÁN (LHP)

Základním nástrojem vlastníka lesa, jenž obsahuje závazná a doporučující ustanovení pro budoucí hospodaření v lesích, je lesní hospodářský plán. Zpracovává se pro vybraný lesní hospodářský celek (LHC) na následující období deseti let. Mezi závazná ustanovení lesního hospodářského plánu, jejichž dodržování povinně ukládá lesní zákon, se řadí: (1) maximální celková výše těžeb; (2) minimální podíl melioračních a zpevňujících dřevin při obnově porostu; (3) minimální plošný rozsah výchovných zásahů v porostech do 40 let věku /platí pouze pro lesy státní a lesy ve vlastnictví obcí/.

♦ LESNÍ HOSPODÁŘKÉ OSNOVY (LHO)

Pro zjištění stavu lesa a pro výkon státní správy lesů se pro všechny lesy o výměře menší než 50 hektarů zpracovávají lesní hospodářské osnovy. Vztahují se pouze k lesům fyzických či právnických osob, které nemají zpracovaný LHP. Standardní doba platnosti LHO je deset let. Mezi závazná ustanovení tohoto nástroje patří: (1) maximální celková výše těžeb; (2) minimální podíl melioračních a zpevňujících dřevin při obnově porostu /platí pouze pro vlastníky lesů o výměře větší než 3 ha/.

— (Zákon č. 289/1995 Sb., „lesní zákon“)

Jako podklady pro analýzu současného stavu lesních porostů byly použity tyto veřejně přístupné dokumenty a databáze: ♦ „OPRL pro PLO č. 17 (Polabí) na období 2001–2020“ (Mikeska, 2001); ♦ „Podklad k základnímu šetření OPRL pro přírodní lesní oblast č. 17 (Polabí)“ (Mansfeld et al., 2023); ♦ „LHP Hořice v Podkrkonoší pro období 2018–2027“ (Lesy ČR, s. p., 2024); ♦ „LHO Hradec Králové – Chlumec pro období 2016–2025“ (ÚHÚL, 2024); ♦ historické mapy a letecké snímky (ČÚZK, 2024).

Vymezení souvisejících lesnických pojmů:

„les“
(1) lesní porosty s jejich prostředím;
(2) pozemky určené k plnění funkcí lesa

„porost“
(1) základní jednotka rozdělení lesa v prostoru, identifikovatelná v terénu a zobrazená na lesnické mapě

„lesní porost“
(1) stromy a keře lesních dřevin, které v daných podmínkách plní funkce lesa

„pozemky určené k plnění funkcí lesa“
(1) pozemky s lesními porosty;
(2) plochy, na nichž byly lesní porosty odstraněny za účelem obnovy;
(3) lesní pozemky, na nichž byly lesní porosty dočasně odstraněny na základě rozhodnutí orgánu státní správy lesů;
(4) lesní průseky a nezpevněné lesní cesty, nejsou-li širší než 4 m;
(5) zpevněné lesní cesty, drobné vodní plochy, ostatní plochy, pozemky nad horní hranicí dřevinné vegetace (hole), s výjimkou pozemků zastavěných a jejich příjezdních komunikací;
(6) lesní pastviny a políčka pro zvěř, pokud nejsou součástí zemědělského půdního fondu, jestliže s lesem souvisí nebo slouží lesnímu hospodářství

„funkce lesa“
(1) přínosy podmíněné existencí lesa, které se člení na produkční a mimoprodukční.

Lesy se dle převažujících funkcí dělí do následujících tří kategorií:

„lesy ochranné“
(1) lesy na mimořádně nepříznivých stanovištích (sutě, kamenná moře, prudké svahy, strže, nestabilizované náplavy a písky, rašeliniště, odvaly a výsypky apod.);
(2) vysokohorské lesy pod hranicí stromové vegetace chránící níže položené lesy a lesy na exponovaných hřebenech;
(3) lesy v klečovém lesním vegetačním stupni

„lesy zvláštního určení“
(1) lesy, které nejsou lesy ochrannými;
(2) lesy nacházející se v pásmech hygienické ochrany vodních zdrojů I. stupně;
(3) lesy, které se nacházejí v ochranných pásmech vodních zdrojů přírodních léčivých a stolních minerálních vod;
(4) lesy nacházející se na území národních parků a národních přírodních rezervací;

B) TERÉNNÍ PRŮZKUM LESNÍCH POROSTŮ:

♦ INVENTARIZACE LESŮ

Dle lesního zákona se inventarizací lesů rozumí zjišťování jejich skutečného stavu. Inventarizaci provádí ministerstvem pověřená osoba, jež je povinna: (1) zajišťovat aktuálnost, bezpečnost a ochranu shromážděných údajů; (2) shromažďovat, zpracovávat a poskytovat údaje o výskytu invazního nepůvodního druhu dřeviny; (3) vyhodnocovat dopady invazního nepůvodního druhu dřeviny na stav a vývoj lesních ekosystémů a posuzovat účinnost regulačních opatření realizovaných k minimalizaci jeho negativních dopadů; (4) přijímat oznámení orgánů státní správy a vlastníků lesů, která se týkají invazního nepůvodního druhu dřeviny; (5) předávat údaje a poznatky získané v rámci výkonu své činnosti AOPK ČR.

♦ Skutečné aktuální údaje o lesních porostech byly získány opakovanými terénními průzkumy lesů v řešeném území. V rámci průzkumů byly zjišťovány především dendrometrické veličiny a druhová skladba lesních porostů. Údaje byly zjišťovány okulárním odhadem, který toleruje nízkou míru chybovosti.

♦ Pro potřeby diplomního projektu byla sbírána pouze data o stromovém, keřovém a bylinném patře jednotlivých lesních porostů.

♦ V průběhu terénních šetření byl zaznamenáván výskyt invazních nepůvodních druhů rostlin.

♦ Během terénních průzkumů byla pořizována průběžná fotodokumentace současného stavu porostních skupin v lesích Kavkaz a Svíb.

C) ZPRACOVÁNÍ, SROVNÁNÍ A VYHODNOCENÍ FINÁLNÍCH DAT:

♦ Data převzatá z OPRL, LHP, LHO a podkladů ČÚZK byla účelově posouzena z hlediska aktuálnosti a výpovědní hodnoty. Údaje sesbírané v rámci terénních průzkumů byly přehledně zpracovány do logických celků.

♦ Vybrané informace převzaté z existujících lesnických zdrojů byly následně srovnány s údaji zjištěnými během terénních průzkumů, jež byly doplněny o relevantní chybějící data.

♦ V závěrečné fázi byla sestavena finální inventarizační tabulka obsahující vyhodnocená data s provázanou fotodokumentací současného stavu jednotlivých porostních skupin.

(5) lesy, u kterých všeobecný veřejný zájem na zlepšení a ochranu životního prostředí nebo jiný oprávněný zájem na plnění mimoprodukčních funkcí lesa je nadřazen funkcím produkčním, tedy: ♦ lesy v prvních zónách chráněných krajinných oblastí; ♦ lesy v přírodních rezervacích; ♦ lesy v národních přírodních památkách a přírodních památkách; ♦ lesy lázeňské; ♦ lesy příměstské a další lesy se zvýšenou rekreační funkcí; ♦ lesy sloužící lesnickému výzkumu a lesnické výuce; ♦ lesy se zvýšenou funkcí půdoochrannou, vodoochrannou, klimatickou nebo jinou funkcí krajinyotvornou; ♦ lesy potřebné pro zachování biologické rozmanitosti; ♦ lesy v uznaných oborách a bažantnicích; ♦ lesy v nichž jiný veřejný zájem vyžaduje odlišný způsob hospodaření

„lesy hospodářské“
(1) lesy, které nejsou zařazeny v kategorii lesů ochranných nebo lesů zvláštního určení;
(2) lesy s hlavním posláním v produkci dřeva, případně dalších surovin.

♦ O zařazení lesních porostů do kategorie lesů ochranných či do kategorie lesů zvláštního určení a o jejich vyřazení z těchto kategorií rozhoduje orgán státní správy lesů na návrh vlastníka lesa nebo z vlastního podnětu.

♦ Zvláštní kategorií jsou lesy pod vlivem emisí, které jsou řazeny do čtyř pásem ohrožení dle právního předpisu ministerstva.

— (Zákon č. 289/1995 Sb.)

Definice pojmů souvisejících se zvolenou metodikou sběru dat:

„přírodní lesní oblast“
(1) souvislá oblast s obdobnými růstovými podmínkami pro les;
(2) rozsáhlejší územní celek, pro který je zpracováván oblastní plán rozvoje lesů (OPRL)

„lesní hospodářský celek“
(1) nejvyšší jednotka prostorového rozdělení lesa vymezená na základě vlastnických hranic parcel středních či větších subjektů;
(2) soubor lesních pozemků, k němuž se vztahují ustanovení jednoho společného lesního hospodářského plánu (LHP).

— (Simon & Vacek, 2008)

METODIKA HODNOCENÍ STAVU LESNÍCH POROSTŮ

V rámci terénních průzkumů byla provedena inventarizace stávajících porostních skupin v řešeném území, konkrétně v lese Kavkaz a v lese Svíb. Vzhledem k výskytu zkoumaných porostních skupin na území krajinné památkové zóny byl obsah inventarizačních tabulek hodnotících jejich současný stav inspirován existujícími dokumenty, které se věnují jak lesním porostům, tak dřevinám rostoucím mimo les v kontextu krajinářské architektury a památkové péče. Hodnocené atributy byly vybrány tak, aby sloužily jako hodnotný podklad pro návrhovou část diplomové práce.

- Níže uvedená metodika terénního průzkumu vychází z těchto zdrojů:
- ♦ arboristický standard SPPK A01 001 „Hodnocení stavu stromů“ (Kolařík et al., 2008);
 - ♦ arboristický standard SPPK A02 008 „Zakládání a péče o porosty dřevin“ (Fišr et al., 2023);
 - ♦ arboristický standard SPPK D02 005 „Standard opatření ke zlepšení struktury lesních porostů“ (Kolibáč et al., 2014);
 - ♦ „Metodika hodnocení dřevin pro potřeby památkové péče“ (Pejchal & Šimek, 2018);
 - ♦ „Metodika návrhu péstebních opatření u porostů dřevin pro potřeby památkové péče“ (Borusík et al., 2022);
 - ♦ „Metodická pomůcka k uplatnění autenticity dřevin v památkách zbradního umění“ (Pejchal & Štefl, 2020);
 - ♦ „Katalog biotopů České republiky“ (Chytrý et al., 2010).

A) METODICKÉ, STANOVIŠTNÍ A TAXONOMICKÉ ÚDAJE:

„porost dřevin“

Základní vegetační prvek tvořený souborem dřevin stromovitého či keřovitého vzrůstu, případně jejich kombinací. Obvykle vytváří souvislý kompaktní celek plošného charakteru, v němž se formují vzájemné vazby mezi jednotlivými dřevinami a porostními patry. Lesním porostem se rozumí soubor dřevin, jenž se nachází na pozemku určeném k plnění funkcí lesa (PUPFL).

„porostní skupina“

Vymezená dílčí plocha dřevinného porostu, která má v celé své ploše přibližně stejné atributy (homogenní funkci, strukturu porostních pater, druhovou a věkovou skladbu, prostorovou kompozici, zdravotní stav apod.). Porostní skupiny byly vymezeny na základě platného lesního hospodářského plánu (Lesy ČR, s. p., 2018) a lesních hospodářských osnov (ÚHÚL, 2016).

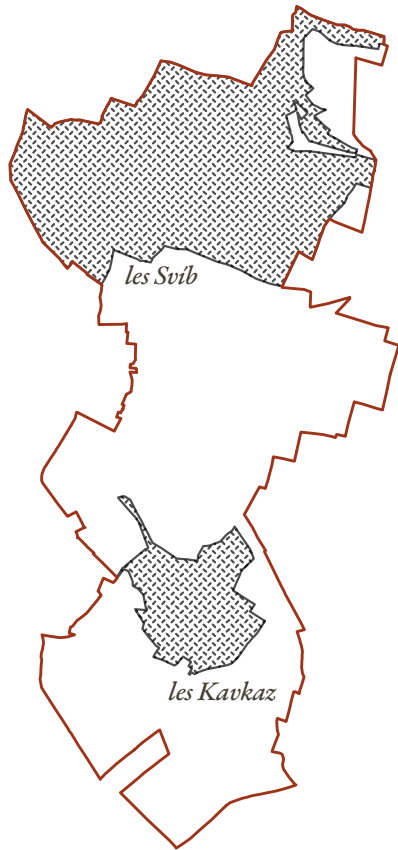
„číslo“

Individuální označení porostní skupiny sloužící k propojení inventarizační tabulky s grafickým výstupem terénního průzkumu (včetně fotodokumentace). Zkratka porostní skupiny se skládá z písmen „LP“ („lesní porost“) a jejího pořadového čísla.

„stávající charakter“

Jedinečný soubor vlastností vázaný k jedné porostní skupině, který utváří její celkovou atmosféru z hlediska estetického působení na lidské vnímání. Charakter porostní skupiny je ovlivněn např. druhovou a věkovou skladbou, přirozeností, prostorovou kompozicí a výškou porostu, stanovištními podmínkami či sklonitostí terénu. Jedná se o subjektivní posouzení vyplývající z terénních šetření.

LES SVÍB
102,82 ha
počet hodnocených porostních skupin: 40
převažující charakter porostních skupin:
převažující taxon: dub zimní (<i>Quercus petraea</i>)

LES KAVKAZ
23,48 ha
počet hodnocených porostních skupin: 23
převažující charakter porostních skupin:
převažující taxon: dub zimní (<i>Quercus petraea</i>)

„kategorie“

Zatřídění porostní skupiny v rámci lesního porostu do jedné ze tří kategorií dle převažujících produkčních a mimoprodukčních funkcí (*lesy ochranné, lesy zvláštního určení, lesy hospodářské*).

„lesní typ“

Základní jednotka klasifikačního systému lesnické typologie, do níž jsou sdružovány jednotlivé lesní porosty osídlující příbuzná stanoviště. Tvoří jej trojmístný kód tvořený číselným označením lesního vegetačního stupně, písmenným označením příslušné stanovištní (*edafické*) kategorie a číselným označením charakteristického druhu fytoocenózy.

„patro“

Soubor rostlin v porostní skupině, které dosahují stejného nebo podobného výškového vzrůstu. Porostní patro vymezuje výšku nad zemí, ve které je soustředěna většina biomasy asimilačních orgánů rostlin. V inventarizačních tabulkách je rozlišeno patro stromové (*rostliny vyšší než 3 m nad zemí*) a keřové (*rostliny o výšce 1 až 3 m*). Informace o výskytu bylinného (*rostliny o výšce do 1 m*), popřípadě přízemního patra (*mechy, lišejníky*) jsou uvedeny v poznámce.

„taxon“

Vědecký název konkrétní dřeviny v porostní skupině (*v pořadí rod, druh, případně název vnitrodruhové jednotky*). Latinské názvosloví je uvedeno dle Linného (1735), české názvosloví dle Hurýcha (2003).

„zastoupení taxonu“

Plošný podíl taxonu dřeviny v rámci porostní skupiny vyjádřený v procentech. Dřeviny základní mají zastoupení větší než 30 %, přimíšené 10–30 % a vtroušené do 10 %. Listnaté porosty se skládají výhradně z dřevin listnatých, jehličnaté pouze z dřevin jehličnatých. Různorodé porosty jsou označeny jako smíšené, stejnorodé jako nesmíšené. Převzato z dat LHP a LHO, prověřeno odhadem. Cílová druhová skladba porostů je uvedena v návrhové části diplomního projektu.

B) DENDROMETRICKÉ KVANTITATIVNÍ ÚDAJE:

„střední výška“

Průměrná hodnota určitého počtu měřených výšek dřevin daného taxonu se střední výčetní tloušťkou. Zjišťuje se měřením na několika středních kmenech u každého zastoupeného taxonu dřeviny v celých metrech. Převzato z dat LHP a LHO, prověřeno odhadem.

„výčetní tloušťka“

Tloušťka kmene dřeviny měřená ve výšce 1,3 m nad terénem. V inventarizačních tabulkách je uvedena tzv. *střední výčetní tloušťka* porostní skupiny, která se zjišťuje jako tloušťka středního (*průměrného*) kmene hlavního porostu pro každý zastoupený taxon dřeviny. Převzato z dat LHP a LHO, prověřeno odhadem.

„plocha“

Plocha porostní skupiny odečtená z polohopisného zaměření vyjádřená v m².

„střední věk“

Číselný údaj o stáří porostu od doby jeho založení či přirozené obnovy. V inventarizačních tabulkách je uveden tzv. *střední věk* porostní skupiny, který je váženým průměrem dřevin různého věku. Údaj převzatý z dat LHP a LHO.

VÝVOJOVÁ FÁZE	SPECIFIKACE	POPIS
mladý porost	kultura	Nejmladší věková fáze porostu (<i>týká se zejména porostů lesního charakteru v zahuštěných výsadbách nebo výsevech</i>), od období umělého založení do doby zapojování korun. Druhov ^á skladba a spon jsou dány druhovou skladbou a množstvím použitého sadebního materiálu. V této věkové fázi se jedná o nezajištěný porost.
	nálet	Nejmladší věková fáze porostu, od období vzklíčení semen vysemeněných z mateřského porostu do doby zapojování korun. Druhov ^á skladba a spon jsou dány druhovou skladbou dřevin mateřského porostu a množstvím semenáčků. V této věkové fázi se jedná o nezajištěný porost.
	nárost	Zajištěný zapojený porost vznikající z náletu ve stádiu počínající prostorové diferenciace korunové vrstvy.
	mlazina	Zajištěný porost vznikající z kultury, popř. z nárostu ve stádiu zapojování korunového prostoru jedinců, doprovázené počínající prostorovou diferenciací korunové vrstvy. Koruny jednotlivých stromků jsou již navzájem prorostlé, ale jsou doposud hluboce zavětvené. Dochází k dynamickému odumírání jednotlivých stromů.
porost středního věku	tyčkovina	Porost ve věkové fázi navazující na mlazinu, typická výrazným konkurenčním tlakem v korunovém prostoru spojeném s diferenciací kmínků a korun stromků. Tloušťka kmínku v 1 m nad zemí nedosahuje 7 cm. Dochází k prosychání spodních částí korun, vyvětvování a dynamickému odumírání jednotlivých stromů.
	tyčovina	Porost ve věkové fázi navazující na tyčkovinu. Fáze typická dynamickým výškovým přírůstem, při němž dochází k prodlužování a tloustnutí kmínků stromků. Tloušťka kmínku v 1 m nad zemí je 7 až 13 cm. Spodní část korun je již tvořena suchými větvemi. Porost má jednotný charakter vyznačující se nízkou hmotovou rozrůzněností.
	nastávající kmenovina	Porost ve věkové fázi navazující na tyčovinu, fáze typická pokračováním dynamického výškového přírůstu, při němž dochází k výraznému zvyšování nasazení zelené koruny. V této věkové fázi dochází k další výrazné výškové a prostorové diferenciaci, při níž se uvnitř porostu přirozeně vytváří etáže (<i>lze rozlišit etáž nadúrovně, hlavní úrovně a podúrovně</i>). Většina kmenů dosahuje výčetní tloušťky do 25 cm (<i>tj. obvod kmene v 1 m nad zemí je do 80 cm</i>).
dospívající až dospělý porost	kmenovina	V této věkové fázi dochází k výraznému zpomalení výškového přírůstu, pokračuje tloušťkový přírůst. Dochází ke stabilizaci výšky nasazení zelené koruny u stromů v hlavní úrovni a v nadúrovni. Pokračuje diferenciace (<i>disproporce</i>) mezi jednotlivými etážemi porostu spojená se zvětšováním hmotové rozrůzněnosti.

Stupnice hodnocených atributů:

„vitalita“

1 optimální – dřeviny v porostní skupině bez nebo jen s nepatrnými odchylkami od optima, s dobrým předpokladem dlouhodobého zachování tohoto stavu; 2 mírně snížená – dřeviny v porostní skupině s mírnými odchylkami od optima, stav se může s velkou pravděpodobností vrátit ke stupni 1, pominou-li vnější negativní vlivy; 3 středně snížená – dřeviny v porostní skupině s výraznými odchylkami od optima, existence porostní skupiny však není bezprostředně ohrožena; 4 silně snížená – dřeviny v porostní skupině s velmi silnými odchylkami od optima, její existence je ohrožena bezprostředně nebo během poměrně krátkého období, možnost zlepšení stavu je jen málo pravděpodobná; 5 žádná – v porostní skupině převládají jedinci zcela bez projevu života

„zdravotní stav“

1 výborný až dobrý – dřeviny v porostní skupině bez patrných mechanických poškození, bez přítomnosti silných suchých větví v koruně, bez symptomů infekce dřevokaznými houbami; 2 zhoršený – dřeviny v porostní skupině s mechanickým narušením významného charakteru (*větší poškození větví či kmene, dutiny, infekce, vyvíjející se tlaková větvení, rakovinné útvary*); 3 výrazně zhoršený – dřeviny v porostní skupině s výraznými defekty, které snižují její dlouhodobou perspektivu (*rozsáhlé infekce, velké dutiny, odlomené části koruny, zcela vyvinutá tlaková větvení*); 4 silně narušený – dřeviny v porostní skupině se zásadními defekty, kvůli kterým je porostní skupina dlouhodobě neperspektivní; 5 kritický – v porostní skupině převládají celkově se rozpadající či zcela rozpadlé dřeviny (*torza*)

„perspektiva“

P perspektivní – porostní skupina, která je na stanovišti vhodná a udržitelná v horizontu desetiletí; K krátkodobě perspektivní – porostní skupina, která je na stanovišti jen dočasně udržitelná, popřípadě ve stavu, kdy nelze očekávat její dlouhodobou perspektivu; N neperspektivní – porostní skupina, která je na stanovišti nevhodná, popřípadě s velmi krátkou předpokládanou dobou ponechání (*předržení*)

„dendrologický potenciál“

1 vysoký – porosty vysoce kompozičně hodnotné, které se nacházejí ve struktuře

VÝVOJOVÁ FÁZE	POPIS
rozpadající se porost	V této věkové fázi dochází k úplnému útlumu výškového přírůstu a k výraznému zpomalení tloušťkového přírůstu. Dochází k přirozenému prořezávání korun a k samovolnému úhynu jednotlivých stromů. Tento proces vede k postupnému prořezávání porostu a následně k jeho rozpadu.
věkově a prostorově diferencovaný porost	Porost s výraznou porostní diferenciací, stratifikací a přítomností více vývojových fází; zahrnuje také porosty s vysokou biologickou hodnotou (<i>senescentní</i>).

„vitalita“

Fyziologická aktivita porostní skupiny se zohledněním genetické predispozice daného taxonu (*tzv. životaschopnost stromu*). Zahrnuje současný stav i vývojovou tendenci jedinců v porostní skupině. Stanovuje se v terénu pozorováním jakékoli odchylky od optimálních poměrů. Stupnice hodnocení 1–5.

„zdravotní stav“

Zhodnocení zdravotního stavu jedinců v porostní skupině z hlediska narušení jejich kořenových systémů, kmenů a větví. Jedná se o růstové defekty (*např. tlaková větvení*), mechanická poškození (*rány zasahující do dřeva, stržená krycí pletiva kmene apod.*) a symptomy napadení patogenními organismy (*zejména dřevokaznými houbami*). Stupnice hodnocení 1–5.

„perspektiva a dendrologický potenciál“

Perspektiva charakterizuje předpokládanou délku existence porostní skupiny na daném stanovišti, která je odvozena od celkového stavu převažující většiny dřevin v porostu (*vitalita, zdravotní stav*). Dendrologický potenciál je související souhrnnou charakteristikou, vyjadřující stabilitu a perspektivu hodnocené porostní skupiny. Stupnice hodnocení tříbodová (P, K, N / 1–3).

„domnělá podoba porostu v roce 1866“

Pravděpodobná či doložená skladba porostní skupiny v době bitvy u Hradce Králové, zjištěná z dostupných historických map a archeologických podkladů (ČÚZK, 2024; Holas, 2023).

„vlastník a správce“

Fyzická či právnická osoba, která je zapsána v katastru nemovitostí jako vlastník pozemku určeného k plnění funkcí lesa (PUPFL). V závorce je uveden subjekt, který na daném lesním pozemku hospodaří (*nejedná-li se o jeho vlastníka*).

„ocenění porostu dle metodiky AOPK ČR“

Finanční hodnota porostních skupin (*resp. jejich ekologická újma v důsledku případného kácení či poškození*) byla pro účely diplomního projektu vyčíslena pomocí internetové kalkulačky AOPK ČR, jež slouží mj. k návrhu kompenzačních opatření za kácené či poškozené dřeviny. Uvedené ocenění porostních skupin je pouze orientační.

prostorového uspořádání, jež odpovídá cílovým funkcím daného porostu (*porosty střednědobě až dlouhodobě stabilní, v dobrém zdravotním stavu s dominantním zastoupením stanovištně vhodné druhové skladby*);

• podíl stromů, které nesplňují tato kritéria, je přípustný maximálně v takové míře, aby nedosahoval meze, při níž by byla narušena požadovaná vnitřní struktura porostní výstavby;

2 střední – porosty vysoce kompozičně hodnotné až středně prostorově hodnotné s narušenou strukturou prostorového uspořádání, umožňující pouze dočasné plnění cílových funkcí (*porosty střednědobě až krátkodobě stabilní ve zdravotním stavu, který umožňuje případně prodloužení jejich stability realizací stabilizačních péstebních opatření*);

• nutnou podmínkou je, že stromový inventář obsahuje dostatečné množství jedinců v pěstebně plně využitelném stavu a s dominantním zastoupením odpovídající druhové skladby;

• porost obsahuje takový podíl stromů ve zhoršeném stavu, při němž již dochází k narušení vnitřní struktury prostorové výstavby, celkový podíl takových stromů je přípustný maximálně v takové míře, aby nedosahoval meze, při níž by byla ohrožena vlastní podstata existence porostu;

3 nízký – porosty se střední až nízkou kompoziční hodnotou a s významně narušenou strukturou prostorového uspořádání, neumožňující ani dočasné plnění cílových funkcí (*tzv. porosty na počátku rozpadu, popř. již rozpadlé, ve zdravotním stavu, který neumožňuje ani dočasnou stabilizaci realizací stabilizačních péstebních opatření a je tudíž nutné přistoupit k jejich obnově*);

• v případě, že stromový inventář obsahuje dílčí podíl jedinců v pěstebně využitelném stavu s dominantním zastoupením stanovištně odpovídající druhové skladby, je možno tyto jedince využít v procesu obnovy porostu;

• porost obsahuje takový podíl stromů ve zhoršeném stavu, při němž již dochází k rozpadu vnitřní struktury prostorové výstavby, celkový podíl takových stromů převyšuje míru, při níž je ohrožena vlastní podstata existence porostu.

TERÉNNÍ PRŮZKUM DŘEVIN LESNÍCH POROSTŮ /LES KAVKAZ/

charakteristický taxon daného lesního typu

invazní taxon

ČÍSLO	STÁVAJÍCÍ CHARAKTER A KATEGORIE	LESNÍ TYP	PATRO	TAXON					PLOCHA (M²)	STŘEDNÍ VĚK (K ROKU 2025)	FYZIOLOGICKÁ VITALITA (I–5)	ZDRAVOTNÍ STAV (I–5)	PERSPEKTIVA (P, K, N) A POTENCIÁL (I–3)	DOMNĚLÁ PODOBA POROSTU V ROCE 1866	POZNÁMKA	VLASTNÍK (SPRÁVCE)	OCENĚNÍ POROSTU DLE METODIKY AOPK ČR
				ČESKÝ NÁZEV	LATINSKÝ NÁZEV	ZASTOUPENÍ TAXONU (%)	STŘEDNÍ VÝŠKA (M)	VÝČETNÍ TLOUŠŤKA (CM)									
LPI	listnato-jehličnatý, vysokokmenný, hospodářský les, LBK 8	2K5	S	dub zimní	<i>Quercus petraea</i>	45	22	28	1 488	142	3	3–4	P, 2	vzrostlý jehličnato-listnatý les	♦ prostupná, mladší až stará, smíšená, řídkce zapojená kmenovina s množstvím mrtvého dřeva / <i>duby, modříny</i> / ♦ starou kmenovinu tvoří duby, borovice a modříny při okraji lesa, modříny jsou výrazně proschlé až zcela suché ♦ mladší kmenovinu tvoří javory a duby ♦ keřové patro je vyvinuto řídkce, převažují v něm nálety zmlazených dřevin stromového patra / <i>javory, duby</i> / ♦ v bylinném patře převládá travní podrost	soukromý	1 039 996,- Kč /870 480 b./
				borovice lesní	<i>Pinus sylvestris</i>	20	24	34									
				javor klen	<i>Acer pseudoplatanus</i>	15	20	26									
				dub letní	<i>Quercus robur</i>	10	22	28									
				modřín opadavý	<i>Larix decidua</i>	10	24	40									
			K	javor klen / <i>nálet</i> /	<i>Acer pseudoplatanus</i>	40	2	–									
				dub zimní / <i>nálet</i> /	<i>Quercus petraea</i>	40	1	–									
				růže šípková	<i>Rosa canina</i>	20	1	–									
LP2	listnatý, vysokokmenný, hospodářský les, LBK 8	2K5	S	dub zimní	<i>Quercus petraea</i>	55	23	30	2 272	90	2	2–3	P, 2	vzrostlý jehličnato-listnatý les	♦ prostupná, mladší až starší, smíšená, řídkce zapojená kmenovina na okraji lesa ♦ starší kmenovinu tvoří duby a ustupující břízy, které jsou v závěrečném věkovém stádiu ♦ mladší kmenovinu tvoří duby a javory ♦ keřové patro je vyvinuto řídkce, převažují v něm nálety zmlazených dřevin stromového patra / <i>javory, duby</i> / ♦ bylinné patro je vytlačeno nálety, není zastoupeno ♦ v porostu se vyskytuje invazní taxon / <i>dub červený</i> /	soukromý	1 429 155,- Kč /1 196 208 b./
				dub červený	<i>Quercus rubra</i>	25	23	26									
				bříza bělokorá	<i>Betula pendula</i>	10	24	28									
				javor klen	<i>Acer pseudoplatanus</i>	5	20	26									
				dub letní	<i>Quercus robur</i>	5	23	26									
			K	javor klen / <i>nálet</i> /	<i>Acer pseudoplatanus</i>	40	2	–									
				dub zimní / <i>nálet</i> /	<i>Quercus petraea</i>	40	1	–									
				hloh jednosemenný	<i>Crataegus monogyna</i>	10	1,5	–									
LP3	listnato-jehličnatý, vysokokmenný, hospodářský les, LBK 8	2K5	S	javor klen	<i>Acer pseudoplatanus</i>	45	30	27	1 452	150	3–4	4	P, 2	vzrostlý jehličnato-listnatý les	♦ prostupná, mladší až stará, smíšená, hustě zapojená kmenovina s množstvím mrtvého dřeva / <i>javory, borovice</i> / ♦ starou kmenovinu tvoří javory a borovice, značná část borovic byla vyvrácena v červenci 2024 během silné bouře, na kmenech javorů se objevují dřevokazné houby ♦ mladší kmenovinu tvoří podrost javorů a dubů ♦ keřové patro je vyvinuto řídkce, převažují nálety javoru ♦ bylinné patro je vytlačeno nálety, není zastoupeno	soukromý	913 351,- Kč /764 478 b./
				borovice lesní	<i>Pinus sylvestris</i>	30	30	30									
				dub zimní	<i>Quercus petraea</i>	25	28	26									
			K	javor klen / <i>nálet</i> /	<i>Acer pseudoplatanus</i>	55	2	–									
				líška obecná	<i>Corylus avellana</i>	25	2	–									
				javor mléč / <i>nálet</i> /	<i>Acer platanoides</i>	20	2	–									
LP4	jehličnato-listnatý, vysokokmenný, hospodářský les	2O4	S	smrk ztepilý	<i>Picea abies</i>	40	30	40	13 220	160	2–3	3	P, 2	vzrostlý jehličnato-listnatý les	♦ neprostupná, mladší až stará, smíšená, hustě zapojená kmenovina ♦ stará kmenovina je převážně jehličnatá, s množstvím mrtvého dřeva / <i>smrky, borovice, modříny, duby</i> / ♦ mladší kmenovina je zastoupena duby a buky ♦ keřové patro je bohatě vyvinuté, s hustým zápojem ♦ bez travního podrostu, v bylinném patře se vyskytují rostliny typické pro lesní typ 2O4	ČR (Lesy ČR, s. p.) + soukromý	8 315 771,- Kč /6 960 330 b./
				dub zimní	<i>Quercus petraea</i>	15	26	30									
				buk lesní	<i>Fagus sylvatica</i>	5	26	32									
				modřín opadavý	<i>Larix decidua</i>	5	28	40									
				javor mléč / <i>nálet</i> /	<i>Acer platanoides</i>	30	2	–									
			K	svída krvavá	<i>Cornus sanguinea</i>	30	1	–									
				bez černý	<i>Sambucus nigra</i>	30	1	–									
				ostružník maliník	<i>Rubus idaeus</i>	10	1	–									
LP5	jehličnato-listnatý, vysokokmenný, hospodářský les, LBK 8	2H6	S	borovice lesní	<i>Pinus sylvestris</i>	45	26	36	8 707	160	3–4	4	P, 2	vzrostlý jehličnato-listnatý les	♦ neprostupná, mladší až stará, smíšená, hustě zapojená kmenovina v blízkosti přírodního amfiteátru ♦ starou kmenovinu tvoří borovice, smrky a břízy, jehličnany jsou proschlé či vyvrácené v důsledku bouře ♦ nastávající kmenovinu tvoří duby a jeřáby ♦ keřové patro je bohatě vyvinuté, tvoří jej nálety javoru ♦ bez travního podrostu, v hustě zapojeném bylinném patře se vyskytují rostliny typické pro lesní typ 2H6	soukromý	5 476 961,- Kč /4 584 236 b./
				smrk ztepilý	<i>Picea abies</i>	35	28	32									
				bříza bělokorá	<i>Betula pendula</i>	10	26	34									
				dub zimní	<i>Quercus petraea</i>	5	23	24									
				jeřáb ptačí	<i>Sorbus aucuparia</i>	5	4	16									
			K	javor mléč / <i>nálet</i> /	<i>Acer platanoides</i>	100	2	–									

ČÍSLO	STÁVAJÍCÍ CHARAKTER A KATEGORIE	LESNÍ TYP	PATRO	TAXON					PLOCHA (M ²)	VĚK (K ROKU 2025)	FYZIOLOGICKÁ VITALITA (I–5)	ZDRAVOTNÍ STAV (I–5)	PERSPEKTIVA (P, K, N) A POTENCIÁL (I–3)	DOMNĚLÁ PODOBA POROSTU V ROCE 1866	POZNÁMKA	VLASTNÍK (SPRÁVCE)	OCENĚNÍ POROSTU DLE METODIKY AOPK ČR
				ČESKÝ NÁZEV	LATINSKÝ NÁZEV	ZASTOUPENÍ TAXONU (%)	STŘEDNÍ VÝŠKA (M)	VÝČETNÍ TLOUŠŤKA (CM)									
LP6	jehličnatý, vysokokmenný, hospodářský les	2O4	S	smrk ztepilý	<i>Picea abies</i>	85	16	19	2 113	60	2–3	3	P, 3	vzrostlý jehličnato-listnatý les	♦ zanedbaná, neprostupná, jehličnatá tyčovina a nastávající až mladší, jehličnatá, hustě zapojená kmenovina s množstvím mrtvého dřeva / <i>smrky, modřiny</i> / ♦ keřové patro je bohatě vyvinuté, s nálety javoru a jeřábu ♦ bez travního podrostu, v hustě zapojeném bylinném patře se vyskytují rostliny typické pro lesní typ 2O4	soukromý	1 329 140,- Kč /1 112 495 b./
				modřín opadavý	<i>Larix decidua</i>	10	20	22									
				douglaska tisolistá	<i>Pseudotsuga menziesii</i>	5	20	24									
			K	javor mléč / <i>nálet</i> /	<i>Acer platanoides</i>	40	2	–									
				jeřáb ptačí / <i>nálet</i> /	<i>Sorbus aucuparia</i>	40	2	–									
				ostružiník maliník	<i>Rubus idaeus</i>	20	1	–									
LP7	listnatý, vysokokmenný, hospodářský les	2H6	S	bříza bělokorá	<i>Betula pendula</i>	35	23	26	6 134	105	3–4	4	K, 3	vzrostlý jehličnato-listnatý les	♦ prostupná, mladší až starší, listnatá, řídce zapojená kmenovina s množstvím mrtvého dřeva / <i>břízy, javory</i> / ♦ starší kmenovinu tvoří ustupující břízy, které jsou v závěrečném věkovém stádiu ♦ mladší kmenovinu tvoří duby ♦ nastávající kmenovinu tvoří javory a jeřáby ♦ keřové patro je bohatě vyvinuté, s nálety javoru a jeřábu ♦ bez travního podrostu, v řídce zapojeném bylinném patře se vyskytují rostliny typické pro lesní typ 2H6 ♦ v porostu je zastoupen invazní taxon / <i>dub červený</i> /	soukromý	3 858 467,- Kč /3 229 551 b./
				dub červený	<i>Quercus rubra</i>	30	23	25									
				dub zimní	<i>Quercus petraea</i>	20	23	25									
				javor klen	<i>Acer pseudoplatanus</i>	10	22	22									
				jeřáb ptačí	<i>Sorbus aucuparia</i>	5	4	14									
			K	javor mléč / <i>nálet</i> /	<i>Acer platanoides</i>	50	2	–									
				jeřáb ptačí / <i>nálet</i> /	<i>Sorbus aucuparia</i>	30	1,5	–									
				svída krvavá	<i>Cornus sanguinea</i>	10	1	–									
				ostružiník maliník	<i>Rubus idaeus</i>	5	1	–									
				bez černý	<i>Sambucus nigra</i>	5	1	–									
LP8	listnato- jehličnatý, vysokokmenný, hospodářský les	2BI, 2H6, 2II, 2S5	S	smrk ztepilý	<i>Picea abies</i>	45	28	28	1 666	56	2	3	P, 2	vzrostlý jehličnato-listnatý les	♦ obtížnější prostupná, mladší až starší, smíšená, řídce zapojená kmenovina na strmém svahu v blízkosti přírodního amfiteátru s množstvím mrtvého dřeva / <i>smrky</i> / ♦ starší kmenovinu tvoří smrky ♦ nastávající kmenovinu tvoří javory, duby a třešně ♦ keřové i bylinné patro je vyvinuto pouze řídce, bez travního podrostu ♦ v porostu je zastoupen invazní taxon / <i>dub červený</i> /	ČR (Lesy ČR, s. p.)	1 047 963,- Kč /877 149 b./
				javor mléč	<i>Acer platanoides</i>	15	25	24									
				javor klen	<i>Acer pseudoplatanus</i>	10	22	18									
				dub červený	<i>Quercus rubra</i>	10	18	18									
				dub zimní	<i>Quercus petraea</i>	10	22	22									
				třešeň ptačí	<i>Prunus avium</i>	10	26	24									
			K	svída krvavá	<i>Cornus sanguinea</i>	70	1,5	–									
				ostružiník maliník	<i>Rubus idaeus</i>	30	1	–									
LP9	listnato- jehličnatý, vysokokmenný, hospodářský les, LBK 8, LBK 9, LBC 15 Chlum	2BI, 2H6, 2II, 2S5	S	smrk ztepilý	<i>Picea abies</i>	25	26	30	14 951	94	2–3	3	P, 2	vzrostlý jehličnato-listnatý les	♦ neprostupná, mladší až starší, smíšená, hustě zapojená kmenovina na strmém svahu v blízkosti přírodního amfiteátru ♦ starší kmenovinu tvoří smrky, modříny a duby ♦ nastávající kmenovinu tvoří podrost borovic, dubů, javorů, douglasek, buků, bříz a habrů ♦ keřové i bylinné patro je vyvinuto pouze řídce, bez travního podrostu ♦ v porostu je zastoupen invazní taxon / <i>dub červený</i> / a vyskytuje se v něm velké množství mrtvého dřeva / <i>smrky, modřiny</i> /	ČR (Lesy ČR, s. p.)	9 404 622,- Kč /7 871 702 b./
				modřín opadavý	<i>Larix decidua</i>	15	30	30									
				borovice lesní	<i>Pinus sylvestris</i>	15	27	24									
				dub zimní	<i>Quercus petraea</i>	10	24	26									
				dub červený	<i>Quercus rubra</i>	10	18	18									
				javor mléč	<i>Acer platanoides</i>	5	22	18									
				douglaska tisolistá	<i>Pseudotsuga menziesii</i>	5	24	24									
				buk lesní	<i>Fagus sylvatica</i>	5	20	20									
				bříza bělokorá	<i>Betula pendula</i>	5	26	24									
				habr obecný	<i>Carpinus betulus</i>	5	22	20									
			K	svída krvavá	<i>Cornus sanguinea</i>	70	1,5	–									
				ostružiník maliník	<i>Rubus idaeus</i>	30	1	–									
LPIO	listnatý, vysokokmenný, hospodářský les, LBK 9, LBC 15 Chlum	IB3	S	dub zimní	<i>Quercus petraea</i>	40	32	28	20 529	96	1–2	1–2	P, I	vzrostlý jehličnato-listnatý les	♦ prostupná, mladší až starší, listnatá, řídce zapojená kmenovina s travním podrostem na dělostřeleckém okopu ♦ starší kmenovinu tvoří duby a buky, jejichž kmeny jsou hustě porostlé břečtanem popínavým (<i>Hedera helix</i>) ♦ mladší kmenovinu tvoří javory a jeřáby ♦ keřové i bylinné patro je vyvinuto pouze řídce, s nálety	ČR (Lesy ČR, s. p.)	9 271 121,- Kč /7 759 962 b./
				buk lesní	<i>Fagus sylvatica</i>	35	27	26									
				javor klen	<i>Acer pseudoplatanus</i>	15	24	18									
				javor mléč	<i>Acer platanoides</i>	5	24	18									
				jeřáb ptačí	<i>Sorbus aucuparia</i>	5	8	16									
			K	jeřáb ptačí / <i>nálet</i> /	<i>Sorbus aucuparia</i>	100	1,5	–									

ČÍSLO	STÁVAJÍCÍ CHARAKTER A KATEGORIE	LESNÍ TYP	PATRO	TAXON					PLOCHA (M ²)	VĚK (K ROKU 2025)	FYZIOLOGICKÁ VITALITA (I–5)	ZDRAVOTNÍ STAV (I–5)	PERSPEKTIVA (P, K, N) A POTENCIÁL (I–3)	DOMNĚLÁ PODOBA POROSTU V ROCE 1866	POZNÁMKA	VLASTNÍK (SPRÁVCE)	OCENĚNÍ POROSTU DLE METODIKY AOPK ČR
				ČESKÝ NÁZEV	LATINSKÝ NÁZEV	ZASTOUPENÍ TAXONU (%)	STŘEDNÍ VÝŠKA (M)	VÝČETNÍ TLOUŠŤKA (CM)									
LPII	listnato- jehličnatý, vysokokmenný, hospodářský les, LBK 4	IB3	S	dub červený	<i>Quercus rubra</i>	30	25	28	58 043	90	3	3–4	P, 2	vzrostlý jehličnato-listnatý les	♦ zanedbaná, mladší až starší, smíšená, hustě zapojená kmenovina na částečně oploceném pozemku (myslivecky využívaná obora s daňky) ♦ starší kmenovinu tvoří duby, břízy a modříny ♦ mladší kmenovinu tvoří olše, borovice, habry, topoly, javory, smrky a jírovce ♦ ve výběžku lesa se vyskytuje malá vodní nádrž zarostlá olšemi, s velkým množstvím mrtvého dřeva / <i>olše</i> / ♦ keřové patro je bohatě vyvinuté, s nárosty smrku ♦ v hustě zapojeném bylinném patře se vyskytují rostliny typické pro lesní typ 1B3, místy roste travní podrost ♦ v porostu jsou dominantně zastoupeny invazní taxony / <i>dub červený</i> , <i>netýkavka žláznatá</i> / ♦ duby červené jsou napadeny obalečem dubovým (<i>Tortrix viridana</i>), téměř všechny jírovce klíněnkou jírovcovou (<i>Cameraria obridella</i>)	Myslivecký spolek Na Bojišti Chlum + soukromý	22 086 758,- Kč /18 486 696 b./
				bříza bělokorá	<i>Betula pendula</i>	25	23	26									
				modřín opadavý	<i>Larix decidua</i>	15	26	28									
				dub zimní	<i>Quercus petraea</i>	10	24	27									
				olše lepkavá	<i>Alnus glutinosa</i>	8	22	24									
				borovice lesní	<i>Pinus sylvestris</i>	2	24	26									
				habr obecný	<i>Carpinus betulus</i>	2	17	17									
				topol osika	<i>Populus tremula</i>	2	23	27									
				javor klen	<i>Acer pseudoplatanus</i>	2	24	27									
				smrk ztepilý	<i>Picea abies</i>	2	23	24									
				jírovec maďal	<i>Aesculus hippocastanum</i>	2	20	22									
			K	smrk ztepilý / <i>nárost</i> /	<i>Picea abies</i>	40	2,5	–									
				bez černý	<i>Sambucus nigra</i>	30	1,5	–									
				svída krvavá	<i>Cornus sanguinea</i>	30	1,5	–									
LPI2	jehličnato- listnatý, vysokokmenný, hospodářský les	IB3	S	modřín opadavý	<i>Larix decidua</i>	40	32	44	1 729	145	3	3–4	P, 2	vzrostlý jehličnato-listnatý les	♦ neprostupná, listnatá mlazina a stará, smíšená, hustě zapojená kmenovina ♦ starou kmenovinu tvoří modříny, smrky a duby s množstvím mrtvého dřeva / <i>modříny</i> / ♦ mlazinu tvoří břízy ♦ keřové patro je vyvinuto pouze řídce ♦ bez travního podrostu, v hustě zapojeném bylinném patře se vyskytují rostliny typické pro lesní typ 1B3	soukromý	845 906,- Kč /708 026 b./
				smrk ztepilý	<i>Picea abies</i>	25	32	40									
				bříza bělokorá	<i>Betula pendula</i>	20	3	6									
				dub zimní	<i>Quercus petraea</i>	15	27	37									
			K	bez černý	<i>Sambucus nigra</i>	40	1,5	–									
				svída krvavá	<i>Cornus sanguinea</i>	40	1,5	–									
				ostružiník maliník	<i>Rubus idaeus</i>	20	1	–									
LPI3	listnatý, vysokokmenný, hospodářský les	IB3	S	bříza bělokorá	<i>Betula pendula</i>	80	8	8	2 384	30	1	1	P, I	vzrostlý jehličnato-listnatý les	♦ prostupná, listnatá, řídce zapojená mlazina až tyčovina, kterou tvoří břízy, duby a jeřáby ♦ keřové patro je vyvinuto řídce, se zastoupením jeřábu ♦ místy travní podrost, v bohatě vyvinutém bylinném patře se vyskytují rostliny typické pro lesní typ 1B3	soukromý	666 492,- Kč /557 856 b./
				dub zimní	<i>Quercus petraea</i>	10	8	8									
				jeřáb ptačí	<i>Sorbus aucuparia</i>	10	8	8									
			K	svída krvavá	<i>Cornus sanguinea</i>	35	1,5	–									
				jeřáb ptačí / <i>nálet</i> /	<i>Sorbus aucuparia</i>	35	3	–									
				bez černý	<i>Sambucus nigra</i>	30	1,5	–									
LPI4	jehličnato- listnatý, vysokokmenný, hospodářský les	IB3	S	smrk ztepilý	<i>Picea abies</i>	55	30	35	3 408	152	2	2–3	P, 2	vzrostlý jehličnato-listnatý les	♦ prostupná, mladší až stará, smíšená, řídce zapojená kmenovina s dominantně zastoupeným smrkem ♦ starou kmenovinu tvoří smrky a duby ♦ mladší kmenovinu tvoří jasaný ♦ keřové patro není vyvinuto ♦ bez travního podrostu, v řídce vyvinutém bylinném patře se vyskytují rostliny typické pro lesní typ 1B3	soukromý	952 770,- Kč /797 472 b./
				dub zimní	<i>Quercus petraea</i>	25	26	37									
				jasan ztepilý	<i>Fraxinus excelsior</i>	20	27	35									
			K	–	–	–	–	–									
LPI5	listnatý, vysokokmenný, hospodářský les, LBK 4	IB3	S	dub zimní	<i>Quercus petraea</i>	80	28	46	2 149	152	3	3–4	P, 2	vzrostlý jehličnato-listnatý les	♦ prostupná, mladší až stará, listnatá, řídce zapojená kmenovina s velkým množstvím mrtvého dřeva / <i>duby</i> / ♦ starou kmenovinu tvoří duby a jasaný ♦ mladší kmenovinu tvoří olše ♦ keřové patro je vyvinuto pouze řídce ♦ bez travního podrostu, v řídce vyvinutém bylinném patře se vyskytují rostliny typické pro lesní typ 1B3	soukromý	1 051 389,- Kč /880 016 b./
				olše lepkavá	<i>Alnus glutinosa</i>	15	22	26									
				jasan ztepilý	<i>Fraxinus excelsior</i>	5	28	48									
			K	svída krvavá	<i>Cornus sanguinea</i>	45	1,5	–									
				bez černý	<i>Sambucus nigra</i>	35	1,5	–									
				ostružiník maliník	<i>Rubus idaeus</i>	20	1	–									

ČÍSLO	STÁVAJÍCÍ CHARAKTER A KATEGORIE	LESNÍ TYP	PATRO	TAXON					PLOCHA (M²)	VĚK (K ROKU 2025)	FYZIOLOGICKÁ VITALITA (I–5)	ZDRAVOTNÍ STAV (I–5)	PERSPEKTIVA (P, K, N) A POTENCIÁL (I–3)	DOMNĚLÁ PODOBA POROSTU V ROCE 1866	POZNÁMKA	VLASTNÍK (SPRÁVCE)	OCENĚNÍ POROSTU DLE METODIKY AOPK ČR
				ČESKÝ NÁZEV	LATINSKÝ NÁZEV	ZASTOUPENÍ TAXONU (%)	STŘEDNÍ VÝŠKA (M)	VÝČETNÍ TLOUŠŤKA (CM)									
LPI6	jehličnato- listnatý, vysokokmenný, hospodářský les, LBK 4	1O2	S	smrk ztepilý	<i>Picea abies</i>	45	22	27	17 048	139	2–3	3–4	P, 2	vzrostlý jehličnato-listnatý les	♦ neprostupná, mladší až stará, smíšená, hustě zapojená kmenovina s dominantně zastoupeným smrkem ♦ starou kmenovinu tvoří duby, modříný a borovice s množstvím mrtvého dřeva / <i>duby, modříny</i> / ♦ mladší kmenovinu tvoří smrky ♦ keřové patro je bohatě vyvinuté, s nálety dubu ♦ bez travního podrostu, v hustě zapojeném bylinném patře se vyskytují rostliny typické pro lesní typ 1O2	ČR (Lesy ČR, s. p.)	8 340 652,- Kč /6 981 156 b./
				dub letní	<i>Quercus robur</i>	35	31	38									
				modřín opadavý	<i>Larix decidua</i>	15	24	28									
				borovice lesní	<i>Pinus sylvestris</i>	5	24	28									
			K	dub letní / <i>nálet</i> /	<i>Quercus robur</i>	40	1,5	–									
				svída krvavá	<i>Cornus sanguinea</i>	40	1,5	–									
				hloh obecný	<i>Crataegus laevigata</i>	20	1	–									
LPI7	listnato- jehličnatý, vysokokmenný, hospodářský les, LBC 15 Chlum	1O2	S	dub letní	<i>Quercus robur</i>	45	30	34	2 113	96	1–2	2	P, 2	vzrostlý jehličnato-listnatý les	♦ neprostupná, mladší až starší, smíšená, hustě zapojená kmenovina s dominantně zastoupeným dubem ♦ starší kmenovinu tvoří vzrostlé duby, jejichž kmeny jsou porostlé břečtanem popínavým (<i>Hedera helix</i>) ♦ mladší kmenovinu tvoří podrost smrků, borovic, javorů a buků ♦ keřové patro je bohatě vyvinuté, zvláště podél cest ♦ bez travního podrostu, v hustě zapojeném bylinném patře se vyskytují rostliny typické pro lesní typ 1O2 ♦ v porostu je zastoupena invazní netýkavka žláznatá (<i>Impatiens glandulifera</i>)	ČR (Lesy ČR, s. p.)	590 729,- Kč /494 442 b./
				smrk ztepilý	<i>Picea abies</i>	25	22	26									
				borovice lesní	<i>Pinus sylvestris</i>	20	22	26									
				javor mléč	<i>Acer platanoides</i>	5	20	26									
				buk lesní	<i>Fagus sylvatica</i>	5	26	28									
			K	javor mléč / <i>nálet</i> /	<i>Acer platanoides</i>	50	2,5	–									
				svída krvavá	<i>Cornus sanguinea</i>	30	1,5	–									
LPI8	jehličnatý, vysokokmenný, hospodářský les, LBK 4, LBC 15 Chlum	2H6	S	smrk ztepilý	<i>Picea abies</i>	70	26	32	7 626	115	3	4	P, 2	vzrostlý jehličnato-listnatý les	♦ prostupná, starší, jehličnatá, hustě zapojená kmenovina, kterou tvoří smrky a borovice ♦ v porostu se vyskytuje velké množství mrtvého dřeva / <i>smrky, borovice</i> /, smrky jsou výrazně proschlé ♦ keřové patro je vyvinuto pouze řídce ♦ bez travního podrostu, v hustě zapojeném bylinném patře se vyskytují rostliny typické pro lesní typ 2H6 ♦ v porostu je zastoupena invazní netýkavka žláznatá (<i>Impatiens glandulifera</i>)	ČR (Lesy ČR, s. p.)	3 731 474,- Kč /3 123 257 b./
				borovice lesní	<i>Pinus sylvestris</i>	30	28	34									
			K	bez černý	<i>Sambucus nigra</i>	50	2	–									
				ostružiník maliník	<i>Rubus idaeus</i>	50	1	–									
LPI9	listnatý, vysokokmenný, hospodářský les, LBK 5, LBC 15 Chlum	2H6	S	dub letní	<i>Quercus robur</i>	40	30	32	8 717	94	1–2	2	P, 2	vzrostlý jehličnato-listnatý les	♦ prostupná, mladší až starší, listnatá, řídké zapojená kmenovina s travním podrostem ♦ starší kmenovinu tvoří duby a buky, jejichž kmeny jsou hustě porostlé břečtanem popínavým (<i>Hedera helix</i>) ♦ keřové patro není vyvinuto ♦ bylinné patro je vyvinuto pouze řídce ♦ v porostu je zastoupen invazní taxon / <i>dub červený</i> /	ČR (Lesy ČR, s. p.)	2 437 000,- Kč /2 039 778 b./
				dub zimní	<i>Quercus petraea</i>	20	30	32									
				dub červený	<i>Quercus rubra</i>	20	28	28									
				buk lesní	<i>Fagus sylvatica</i>	20	30	32									
			K	–	–	–	–	–									
LP2O	jehličnato- listnatý, vysokokmenný, hospodářský les, LBK 5	2H6	S	smrk ztepilý	<i>Picea abies</i>	75	26	28	1 684	80	2–3	3–4	P, 3	vzrostlý jehličnato-listnatý les	♦ obtížněji prostupná, mladší až starší, smíšená, hustě zapojená tyčovina až kmenovina, v nedávné době z velké části vykácená ♦ starší kmenovinu tvoří ustupující břízy, které jsou v závěrečném věkovém stádiu ♦ tyčovinu a mladší kmenovinu tvoří proschlé smrky s množstvím mrtvého dřeva ♦ bez travního podrostu, keřové i bylinné patro je vyvinuto pouze řídce, s netýkavkou žláznatou	ČR (Lesy ČR, s. p.)	470 794,- Kč /394 056 b./
				bříza bělokorá	<i>Betula pendula</i>	25	29	32									
			K	bez černý	<i>Sambucus nigra</i>	100	1,5	–									

ČÍSLO	STÁVAJÍCÍ CHARAKTER A KATEGORIE	LESNÍ TYP	PATRO	TAXON					PLOCHA (M ²)	VĚK (K ROKU 2025)	FYZIOLOGICKÁ VITALITA (I–5)	ZDRAVOTNÍ STAV (I–5)	PERSPEKTIVA (P, K, N) A POTENCIÁL (I–3)	DOMNĚLÁ PODOBA POROSTU V ROCE 1866	POZNÁMKA	VLASTNÍK (SPRÁVCE)	OCENĚNÍ POROSTU DLE METODIKY AOPK ČR
				ČESKÝ NÁZEV	LATINSKÝ NÁZEV	ZASTOUPENÍ TAXONU (%)	STŘEDNÍ VÝŠKA (M)	VÝČETNÍ TLOUŠŤKA (CM)									
LP21	jehličnato- listnatý, vysokokmenný, hospodářský les	2H6	S	smrk ztepilý	<i>Picea abies</i>	50	22	24	4 007	83	3	3–4	P, 2	vzrostlý jehličnato-listnatý les	♦ neprostupná, mladší až starší, smíšená, hustě zapojená kmenovina na okraji lesa ♦ starší kmenovinu tvoří modříný, břízy a duby s množstvím mrtvého dřeva / <i>modříný, břízy</i> / ♦ nastávající kmenovinu tvoří podrost smrků, dubů a habrů ♦ duby tvoří lesní lem, břízy jsou v závěrečném věkovém stádiu a postupně ustupují ♦ keřové patro je bohatě vyvinuté, s nálety javoru, jasanu a dubu ♦ bez travního podrostu, bylinné patro je zastoupeno pouze řídce, s typickými taxony lesního typu 2H6 ♦ v porostu je zastoupen invazní taxon / <i>dub červený</i> /	soukromý	1 960 406,- Kč /1 640 867 b./
				modřín opadavý	<i>Larix decidua</i>	25	25	28									
				bříza bělokorá	<i>Betula pendula</i>	5	28	26									
				dub zimní	<i>Quercus petraea</i>	5	28	26									
				dub červený	<i>Quercus rubra</i>	5	24	22									
				dub letní	<i>Quercus robur</i>	5	26	22									
			K	habr obecný	<i>Carpinus betulus</i>	5	20	18									
				javor klen / <i>nálet</i> /	<i>Acer pseudoplatanus</i>	30	2	–									
				jasan ztepilý / <i>nálet</i> /	<i>Fraxinus excelsior</i>	25	2	–									
				svída krvavá	<i>Cornus sanguinea</i>	20	1,5	–									
				bez černý	<i>Sambucus nigra</i>	15	1,5	–									
				ostružiník maliník	<i>Rubus idaeus</i>	5	1	–									
LP22	listnato- jehličnatý, vysokokmenný, hospodářský les, LBK 4	2I5	S	borovice lesní	<i>Pinus sylvestris</i>	25	32	29	39 039	75	1–2	2	P, 2	vzrostlý jehličnato-listnatý les	♦ oplocená, zanedbaná, neprostupná, mladší až starší, smíšená, hustě zapojená kmenovina ♦ starší kmenovinu tvoří převýšené borovice a modříný ♦ nastávající a mladší kmenovinu tvoří břízy, duby, javory, jasaný, habry a jírovce ♦ keřové patro je bohatě vyvinuté, s nálety javoru a dubu ♦ travní podrost, v hustě zapojeném bylinném patře se vyskytují rostliny typické pro lesní typ 2I5 ♦ v porostu jsou zastoupeny invazní taxony / <i>dub červený, netýkavka žláznatá</i> / ♦ jírovce jsou napadeny klíněnkou jírovcovou (<i>Cameraria ohridella</i>)	Římsko- katolická farnost Všestary (Diecézní lesy Hradec Králové, s. r. o.)	14 855 279,- Kč /12 433 922 b./
				modřín opadavý	<i>Larix decidua</i>	20	28	28									
				bříza bělokorá	<i>Betula pendula</i>	15	26	22									
				dub zimní	<i>Quercus robur</i>	10	28	26									
				javor klen	<i>Acer pseudoplatanus</i>	10	18	15									
				dub červený	<i>Quercus rubra</i>	5	28	28									
				jasan ztepilý	<i>Fraxinus excelsior</i>	5	20	16									
				habr obecný	<i>Carpinus betulus</i>	5	22	18									
			K	jírovec maďal	<i>Aesculus hippocastanum</i>	5	26	26									
				svída krvavá	<i>Cornus sanguinea</i>	30	1,5	–									
				bez černý	<i>Sambucus nigra</i>	30	1,5	–									
				javor klen / <i>nálet</i> /	<i>Acer pseudoplatanus</i>	20	1,5	–									
				ostružiník maliník	<i>Rubus idaeus</i>	10	1	–									
				dub červený / <i>nálet</i> /	<i>Quercus rubra</i>	10		–									
LP23	jehličnato- listnatý, vysokokmenný, hospodářský les	2I5	S	dub červený	<i>Quercus rubra</i>	25	20	22	17 111	62	3	3	P, 2	vzrostlý jehličnato-listnatý les	♦ prostupná, smíšená, řídké zapojená tyčovina až nastávající kmenovina, jež tvoří duby, borovice, modříný, smrky, duby, buky, břízy a habry ♦ velké množství mrtvého dřeva / <i>modříný, smrky, duby</i> / ♦ modříný znatelně prosychají, smrky jsou často polámané v důsledku bouře ♦ keřové patro je vyvinuto pouze řídce ♦ v řídké vyvinutém bylinném patře se vyskytují rostliny typické pro lesní typ 2I5, místy roste travní podrost ♦ v porostu jsou dominantně zastoupeny invazní taxony / <i>dub červený, netýkavka žláznatá</i> /	Zemědělské družstvo Všestary	8 371 475,- Kč /7 006 955 b./
				borovice lesní	<i>Pinus sylvestris</i>	20	18	21									
				smrk ztepilý	<i>Picea abies</i>	20	19	20									
				modřín opadavý	<i>Larix decidua</i>	15	23	24									
				buk lesní	<i>Fagus sylvatica</i>	10	18	19									
				bříza bělokorá	<i>Betula pendula</i>	5	21	20									
				habr obecný	<i>Carpinus betulus</i>	5	16	18									
			K	bez černý	<i>Sambucus nigra</i>	35	2	–									
				svída krvavá	<i>Cornus sanguinea</i>	35	1,5	–									
				ostružiník maliník	<i>Rubus idaeus</i>	10	1	–									
				hloh obecný	<i>Crataegus laevigata</i>	10	2,5	–									
				hloh jednosemenný	<i>Crataegus monogyna</i>	10	2,5	–									

FOTODOKUMENTACE /LES KAVKAZ/

— porostní skupina se zastoupením invazního taxonu
— hodnotná porostní skupina

LP1 hodnotná listnato-jehličnatá kmenovina /*Quercus petraea*, *Pinus sylvestris*/ s řídké vyvinutým keřovým patrem, v bylinném patře převládá travní podrost

LP2 listnatá kmenovina /*Quercus petraea*/ s řídké vyvinutým keřovým patrem, bylinné patro vytlačují nálety, bez travního podrostu, výskyt invazního taxonu /*Quercus rubra*/

LP3 hodnotná listnato-jehličnatá kmenovina /*Acer pseudoplatanus*, *Pinus sylvestris*/ s řídké vyvinutým keřovým patrem, bylinné patro vytlačují nálety, bez travního podrostu

LP10 listnatá kmenovina /*Quercus petraea*/, pouze s řídké vyvinutým keřovým a bylinným patrem, převládá hustý podrost břečtanu popínavého (*Hedera helix*)

LP11 listnato-jehličnatá kmenovina /*Quercus rubra*, *Larix decidua*/ s bohatě vyvinutým keřovým a bylinným patrem, místy s travním podrostem, invazní dub červený a netýkavka

LP12 listnatá mlazina /*Betula pendula*/ a jehličnato-listnatá kmenovina /*Larix decidua*, *Quercus petraea*/ s řídké vyvinutým keřovým patrem a hustým podrostem bylin, bez trávy

LP4 hodnotná jehličnato-listnatá kmenovina /*Picea abies*, *Quercus petraea*/ s bohatě vyvinutým keřovým i bylinným patrem, bez travního podrostu

LP5 hodnotná jehličnato-listnatá kmenovina /*Pinus sylvestris*, *Betula pendula*/ s bohatě vyvinutým keřovým i bylinným patrem, bez travního podrostu

LP6 jehličnatá tyčovina a kmenovina /*Picea abies*/ s bohatě vyvinutým keřovým i bylinným patrem, bez travního podrostu

LP13 listnatá mlazina až tyčovina /*Betula pendula*/ s řídké vyvinutým keřovým a bohatě vyvinutým bylinným patrem, místy s travním podrostem

LP14 hodnotná jehličnato-listnatá kmenovina /*Picea abies*, *Quercus petraea*/ bez keřového patra, s řídké vyvinutým bylinným patrem, bez travního podrostu

LP15 hodnotná listnatá kmenovina /*Quercus petraea*/ s řídké vyvinutým keřovým i bylinným patrem, bez travního podrostu

LP7 listnatá kmenovina /*Betula pendula*/ s bohatě vyvinutým keřovým i bylinným patrem, bez travního podrostu, výskyt invazního taxonu /*Quercus rubra*/

LP8 jehličnato-listnatá kmenovina /*Picea abies*, *Acer platanoides*/ s řídké vyvinutým keřovým i bylinným patrem, bez travního podrostu, výskyt invazního taxonu /*Quercus rubra*/

LP9 jehličnato-listnatá kmenovina /*Picea abies*, *Quercus robur*/ s řídké vyvinutým keřovým i bylinným patrem, bez travního podrostu, výskyt invazního taxonu /*Quercus rubra*/

LP16 hodnotná jehličnato-listnatá kmenovina /*Picea abies*, *Quercus robur*/ s bohatě vyvinutým keřovým i bylinným patrem, bez travního podrostu

LP17 listnato-jehličnatá kmenovina /*Quercus robur*, *Picea abies*/ s bohatě vyvinutým keřovým i bylinným patrem, bez podrostu trávy, výskyt invazního taxonu /*Impatiens glandulifera*/

LP18 jehličnatá kmenovina /*Picea abies*/ s řídké vyvinutým keřovým patrem a bohatě vyvinutým bylinným patrem, bez podrostu trávy; výskyt invazního taxonu /*Impatiens glandulifera*/

LP19 listnatá kmenovina /*Quercus robur*/, bez keřového patra s řídce vyvinutým bylinným patrem, bez travního podrostu, výskyt invazního taxonu /*Quercus rubra*/

LP20 jehličnato-listnatá kmenovina /*Picea abies*, *Betula pendula*/ s řídce vyvinutým keřovým i bylinným patrem, bez travního podrostu, v nedávné době kácená, netýkavka

LP21 jehličnato-listnatá kmenovina /*Picea abies*, *Betula pendula*/ s bohatě vyvinutým keřovým i bylinným patrem, výskyt invazního taxonu /*Quercus rubra*/, hustý podrost břečtanu

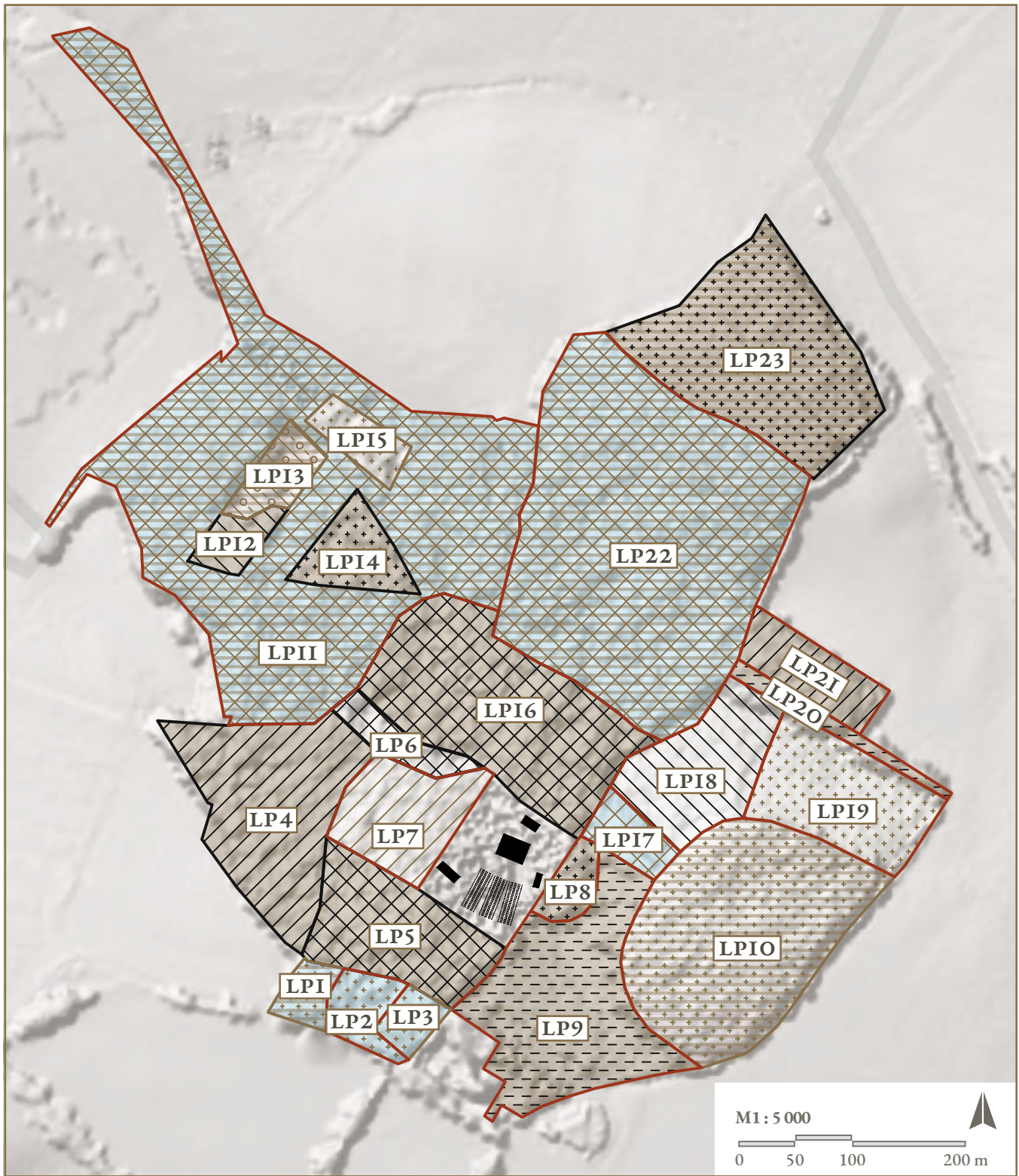

LP22 listnato-jehličnatá kmenovina /*Betula pendula*, *Pinus sylvestris*/ s bohatě vyvinutým keřovým i bylinným patrem, výskyt invazních taxonů /*Quercus robur*, *Impatiens glandulifera*/

LP23 jehličnato-listnatá kmenovina /invazní *Quercus robur*, *Pinus sylvestris*/ s řídce vyvinutým keřovým patrem a bohatě vyvinutým bylinným patrem, výskyt invazní netýkavky žláznaté

přehledová situace porostních skupin: les Kavkaz

TERÉNNÍ PRŮZKUM DŘEVIN LESNÍCH POROSTŮ /LES SVÍB/

charakteristický taxon daného lesního typu

invazní taxon

ČÍSLO	STÁVAJÍCÍ CHARAKTER A KATEGORIE	LESNÍ TYP	PATRO	TAXON					PLOCHA (M ²)	VĚK (K ROKU 2025)	FYZIOLOGICKÁ VITALITA (I–5)	ZDRAVOTNÍ STAV (I–5)	PERSPEKTIVA (P, K, N) A POTENCIÁL (I–3)	DOMNĚLÁ PODOBA POROSTU V ROCE 1866	POZNÁMKA	VLASTNÍK (SPRÁVCE)	OCENĚNÍ POROSTU DLE METODIKY AOPK ČR
				ČESKÝ NÁZEV	LATINSKÝ NÁZEV	ZASTOUPENÍ TAXONU (%)	STŘEDNÍ VÝŠKA (M)	VÝČETNÍ TLOUŠŤKA (CM)									
LP24	listnatý, vysokokmenný, hospodářský les, RBC 983 Svíb	1O2	S	dub letní	<i>Quercus robur</i>	80	29	28	9 255	135	2	2–3	P, I	vzrostlý listnato-jehličnatý les	♦ obtížněji prostupná, mladší až stará, listnatá, hustě zapojená kmenovina s množstvím mrtvého dřeva / <i>duby</i> / ♦ starou kmenovinu tvoří vzrostlé duby a buky ♦ nastávající kmenovinu tvoří jasany a habry ♦ keřové patro je bohatě vyvinuté, s dominantně zastoupenou svídou a nálety dubu, javoru a jasanu ♦ místy s travním podrostem, v hojně vyvinutém bylinném patře se vyskytují rostliny typické pro lesní typ 1O2 ♦ kmeny stromů jsou hustě porostlé břečtanem popínavým (<i>Hedera helix</i>)	Zemědělské družstvo Všestary	6 468 521,- Kč /5 414 175 b./
				jasan ztepilý	<i>Fraxinus excelsior</i>	10	18	16									
				buk lesní	<i>Fagus sylvatica</i>	5	26	25									
				habr obecný	<i>Carpinus betulus</i>	5	20	18									
			K	svída krvavá	<i>Cornus sanguinea</i>	50	1,5	–									
				dub letní / <i>nálet</i> /	<i>Quercus robur</i>	20	1,5	–									
				javor mléč / <i>nálet</i> /	<i>Acer pseudoplatanus</i>	10	1,5	–									
				jasan ztepilý / <i>nálet</i> /	<i>Fraxinus excelsior</i>	10	1	–									
LP25	listnatý, vysokokmenný, hospodářský les, RBC 983 Svíb	1O2	S	bez černý	<i>Sambucus nigra</i>	10	1	–	10 606	31	1–2	2	P, I	vzrostlý listnatý les	♦ prostupná, mladší, listnatá, řídce zapojená tyčovina až starší kmenovina na okraji lesa s množstvím mrtvého dřeva / <i>duby</i> , <i>buky</i> / ♦ starší kmenovinu tvoří vzrostlé duby ♦ tyčovinu tvoří jasany, buky a habry ♦ keřové i bylinné patro je vyvinuté pouze řídce ♦ v bylinném patře převládá travní podrost ♦ vlhčí stanoviště, podrost břečtanu (<i>Hedera helix</i>)	soukromý	6 671 487,- Kč /5 584 059 b./
				jasan ztepilý	<i>Fraxinus excelsior</i>	40	7	10									
				dub letní	<i>Quercus robur</i>	40	25	34									
				buk lesní	<i>Fagus sylvatica</i>	15	4	6									
			K	habr obecný	<i>Carpinus betulus</i>	5	14	12									
				svída krvavá	<i>Cornus sanguinea</i>	50	1,5	–									
				jasan ztepilý / <i>nálet</i> /	<i>Fraxinus excelsior</i>	25	3	–									
				dub letní / <i>nálet</i> /	<i>Quercus robur</i>	25	2	–									
LP26	listnatý, vysokokmenný, hospodářský les, RBC 983 Svíb	1O2	S	jasan ztepilý	<i>Fraxinus excelsior</i>	40	7	10	37 363	135	2	2–3	P, I	vzrostlý listnatý les	♦ obtížněji prostupná, mladší až starší, listnatá, hustě zapojená kmenovina s množstvím mrtvého dřeva / <i>duby</i> / ♦ starší kmenovinu tvoří vzrostlé, letité duby ♦ nastávající kmenovinu tvoří habry a javory ♦ keřové patro je bohatě vyvinuté, s dominantně zastoupenou svídou a nálety dubu a javoru ♦ bez travního podrostu, v hojně vyvinutém bylinném patře se vyskytují rostliny typické pro lesní typ 1O2 ♦ kmeny stromů jsou hustě porostlé břečtanem popínavým (<i>Hedera helix</i>)	soukromý	23 502 432,- Kč /19 671 620 b./
				dub letní	<i>Quercus robur</i>	50	26	25									
				habr obecný	<i>Carpinus betulus</i>	40	18	20									
			K	javor klen	<i>Acer pseudoplatanus</i>	10	10	14									
				svída krvavá	<i>Cornus sanguinea</i>	60	1,5	–									
				dub letní / <i>nálet</i> /	<i>Quercus robur</i>	20	1	–									
				javor klen / <i>nálet</i> /	<i>Acer pseudoplatanus</i>	5	1	–									
				javor mléč / <i>nálet</i> /	<i>Acer platanoides</i>	5	1	–									
LP27	listnatý, vysokokmenný, hospodářský les, RBC 983 Svíb	1O2	S	bez černý	<i>Sambucus nigra</i>	5	1	–	2 471	85	2–3	3	P, 2	vzrostlý listnatý les	♦ prostupná, středně stará, listnatá, řídce zapojená kmenovina, kterou tvoří duby a břízy s uschlými vrcholy ♦ keřové patro je vyvinuté poměrně řídce ♦ bez travního podrostu, v hojně vyvinutém bylinném patře se vyskytují rostliny typické pro lesní typ 1O2 ♦ kmeny stromů jsou porostlé břečtanem popínavým (<i>Hedera helix</i>)	obec Čistěves	1 554 333,- Kč /1 300 982 b./
				dub letní	<i>Quercus robur</i>	95	23	35									
			K	bříza bělokorá	<i>Betula pendula</i>	5	22	28									
				svída krvavá	<i>Cornus sanguinea</i>	30	1,5	–									
				jeřáb ptačí	<i>Sorbus aucuparia</i>	20	2	–									
				bez černý	<i>Sambucus nigra</i>	30	1,5	–									
LP28	listnatý, vysoký, hospodářský les, RBC 983 Svíb	1O2	S	jeřáb ptačí	<i>Sorbus aucuparia</i>	20	2	–	9 966	86	1–2	1–2	P, I	vzrostlý listnatý les	♦ prostupná, nastávající, zapojená, dubová kmenovina s řídce vyvinutým keřovým a bohatě vyvinutým bylinným patrem ♦ bez travního podrostu, kmeny stromů jsou porostlé břečtanem popínavým (<i>Hedera helix</i>)	soukromý	6 268 909,- Kč /5 247 099 b./
				dub letní / <i>nálet</i> /	<i>Quercus robur</i>	20	1	–									
			K	bez černý	<i>Sambucus nigra</i>	60	1,5	–									
				svída krvavá	<i>Cornus sanguinea</i>	30	1	–									
LP29	listnatý, vysoký, hospodářský les, RBC 983 Svíb	1O2	S	dub letní	<i>Quercus robur</i>	100	24	26	8 773	90	1–2	1–2	P, I	vzrostlý listnato-jehličnatý les	♦ prostupná, mladší, rozvolněná, dubová kmenovina s řídce vyvinutým keřovým a hustě zapojeným bylinným patrem ♦ bez travního podrostu, kmeny stromů jsou hustě porostlé břečtanem popínavým (<i>Hedera helix</i>)	obec Čistěves + soukromý	5 518 477,- Kč /4 618 985 b./
				bez černý	<i>Sambucus nigra</i>	70	1	–									
			K	svída krvavá	<i>Cornus sanguinea</i>	20	0,5	–									
				dub letní / <i>nálet</i> /	<i>Quercus robur</i>	10	0,5	–									

ČÍSLO	STÁVAJÍCÍ CHARAKTER A KATEGORIE	LESNÍ TYP	PATRO	TAXON					PLOCHA (M²)	VĚK (K ROKU 2025)	FYZIOLOGICKÁ VITALITA (I–5)	ZDRAVOTNÍ STAV (I–5)	PERSPEKTIVA (P, K, N) A POTENCIÁL (I–3)	DOMNĚLÁ PODOBA POROSTU V ROCE 1866	POZNÁMKA	VLASTNÍK (SPRÁVCE)	OCENĚNÍ POROSTU DLE METODIKY AOPK ČR
				ČESKÝ NÁZEV	LATINSKÝ NÁZEV	ZASTOUPENÍ TAXONU (%)	STŘEDNÍ VÝŠKA (M)	VÝČETNÍ TLOUŠŤKA (CM)									
LP30	listnato- jehličnatý, vysokokmenný, hospodářský les, RBC 983 Svfb	1O2	S	dub letní	<i>Quercus robur</i>	60	24	27	19 403	90	2–3	3	P, 2	vzrostlý jehličnatý les	♦ obtížněji prostupná, smíšená tyčovina a mladší až starší, smíšená, hustě zapojená kmenovina s množstvím mrtvého dřeva / <i>duby, břízy</i> / ♦ nastávající až starší kmenovinu tvoří duby a břízy ♦ tyčovinu tvoří smrky a jeřáby ♦ keřové patro je bohatě vyvinuté, s dominantně zastoupenou svídou a bezem, s nálety dubu a jeřábu ♦ bez travního podrostu, v hojně vyvinutém bylinném patře se vyskytují rostliny typické pro lesní typ 1O2 ♦ kmeny stromů jsou porostlé břečtanem popínavým (<i>Hedera helix</i>) ♦ v porostu je zastoupen invazní taxon / <i>dub červený</i> /	soukromý	9 492 824,- Kč /7 945 528 b./
				bříza bělokorá	<i>Betula pendula</i>	20	23	27									
				smrk ztepilý	<i>Picea abies</i>	10	19	21									
				jeřáb ptačí	<i>Sorbus aucuparia</i>	5	10	15									
				dub červený	<i>Quercus rubra</i>	5	25	29									
			K	svída krvavá	<i>Cornus sanguinea</i>	40	1	–									
				bez černý	<i>Sambucus nigra</i>	40	1,5	–									
				dub letní / <i>nálet</i> /	<i>Quercus robur</i>	10	1	–									
				líška obecná	<i>Corylus avellana</i>	5	1,5	–									
				jeřáb ptačí / <i>nálet</i> /	<i>Sorbus aucuparia</i>	5	1	–									
LP31	listnatý, vysokokmenný, hospodářský les, RBC 983 Svfb	1O4	S	dub letní	<i>Quercus robur</i>	50	25	28	7 979	95	1–2	2	P, 2	vzrostlý listnatý les	♦ prostupná, listnatá tyčkovina a mladší až starší, listnatá, řídkce zapojená kmenovina na okraji lesa ♦ mladší až starší kmenovinu tvoří duby a břízy ♦ tyčkovinu tvoří buky ♦ keřové patro je vyvinuté řídkce, s nálety dubu ♦ bohatý travní podrost, v bylinném patře se vyskytují rostliny typické pro lesní typ 1O4 ♦ v porostu je zastoupen invazní taxon / <i>dub červený</i> /	soukromý	3 903 688,- Kč /3 267 401 b./
				bříza bělokorá	<i>Betula pendula</i>	20	23	25									
				buk lesní	<i>Fagus sylvatica</i>	20	4	6									
				dub červený	<i>Quercus rubra</i>	10	22	24									
			K	bez černý	<i>Sambucus nigra</i>	40	1,5	–									
				svída krvavá	<i>Cornus sanguinea</i>	40	1	–									
				dub červený / <i>nálet</i> /	<i>Quercus rubra</i>	10	1	–									
				dub letní / <i>nálet</i> /	<i>Quercus robur</i>	10	1	–									
LP32	listnato- jehličnatý, vysokokmenný, hospodářský les, RBC 983 Svfb	1O2, 1O4	S	dub letní	<i>Quercus robur</i>	35	25	48	16 044	115	3	3–4	P, 2	vzrostlý listnatý les	♦ obtížněji prostupná, smíšená tyčovina a mladší až starší, listnatá, hustě zapojená kmenovina s množstvím mrtvého dřeva / <i>duby</i> / ♦ starší kmenovinu tvoří vzrostlé, letité duby ♦ nastávající kmenovinu tvoří duby a habry ♦ tyčovinu tvoří smrky a vrby ♦ keřové patro je bohatě vyvinuté, s nálety dubu a vrby ♦ travní podrost, v hojně vyvinutém bylinném patře se vyskytují rostliny typické pro lesní typ 1O2 a 1O4	soukromý	7 849 450,- Kč /6 570 018 b./
				habr obecný	<i>Carpinus betulus</i>	30	12	13									
				vrba jíva	<i>Salix caprea</i>	20	5	6									
				smrk ztepilý	<i>Picea abies</i>	15	3	5									
			K	bez černý	<i>Sambucus nigra</i>	40	1,5	–									
				svída krvavá	<i>Cornus sanguinea</i>	40	1,5	–									
				dub letní / <i>nálet</i> /	<i>Quercus robur</i>	10	1	–									
				vrba jíva / <i>nálet</i> /	<i>Salix caprea</i>	10	1	–									
LP33	listnato- jehličnatý, vysokokmenný, hospodářský les, RBC 983 Svfb	2H6	S	dub zimní	<i>Quercus petraea</i>	60	26	30	75 169	135	2–3	3	P, 2	vzrostlý jehličnatý les	♦ obtížněji prostupná, mladší až starší, smíšená, hustě zapojená kmenovina s množstvím mrtvého dřeva / <i>duby, modříny, břízy</i> / ♦ starší kmenovinu tvoří vzrostlé, letité duby a modříny ♦ nastávající kmenovinu tvoří břízy, habry a javory ♦ keřové patro je bohatě vyvinuté, s nálety dubu ♦ travní podrost, v hojně vyvinutém bylinném patře se vyskytují rostliny typické pro lesní typ 2H6	ČR (Lesy ČR, s. p.)	36 776 073,- Kč /30 781 705 b./
				dub letní	<i>Quercus robur</i>	20	26	30									
				modřín opadavý	<i>Larix decidua</i>	5	28	30									
				bříza bělokorá	<i>Betula pendula</i>	5	23	25									
				habr obecný	<i>Carpinus betulus</i>	5	14	16									
				javor klen	<i>Acer pseudoplatanus</i>	5	12	10									
			K	bez černý	<i>Sambucus nigra</i>	30	1,5	–									
				svída krvavá	<i>Cornus sanguinea</i>	30	1,5	–									
				líška obecná	<i>Corylus avellana</i>	20	1,5	–									
				dub letní / <i>nálet</i> /	<i>Quercus robur</i>	20	1	–									
LP34	listnatý, vysoký, hospodářský les, RBC 983 Svfb	1O2	S	dub letní	<i>Quercus robur</i>	40	28	32	65 569	110	1–2	1–2	P, I	mýtina s naskládanými kmeny pokácených stromů a mladým podrostem	♦ prostupná, mladší až starší, listnatá, řídkce zapojená kmenovina ♦ starší kmenovinu tvoří duby, mladší kmenovinu buky ♦ keřové patro je vyvinuté řídkce, s nálety dubu a javoru ♦ hustý travní podrost, v bylinném patře se vyskytují rostliny typické pro lesní typ 1O2	ČR (Lesy ČR, s. p.)	18 331 040,- Kč /15 343 146 b./
				dub zimní	<i>Quercus petraea</i>	35	26	30									
				buk lesní	<i>Fagus sylvatica</i>	25	22	26									
			K	dub letní / <i>nálet</i> /	<i>Quercus robur</i>	45	1	–									
				javor mléč / <i>nálet</i> /	<i>Acer platanoides</i>	35	1	–									
				ostružiník maliník	<i>Rubus idaeus</i>	20	0,5	–									

ČÍSLO	STÁVAJÍCÍ CHARAKTER A KATEGORIE	LESNÍ TYP	PATRO	TAXON					PLOCHA (M ²)	VĚK (K ROKU 2025)	FYZIOLOGICKÁ VITALITA (I–5)	ZDRAVOTNÍ STAV (I–5)	PERSPEKTIVA (P, K, N) A POTENCIÁL (I–3)	DOMNĚLÁ PODOBA POROSTU V ROCE 1866	POZNÁMKA	VLASTNÍK (SPRÁVCE)	OCENĚNÍ POROSTU DLE METODIKY AOPK ČR
				ČESKÝ NÁZEV	LATINSKÝ NÁZEV	ZASTOUPENÍ TAXONU (%)	STŘEDNÍ VÝŠKA (M)	VÝČETNÍ TLOUŠŤKA (CM)									
LP35	listnatý, vysokokmenný, hospodářský les	1O2	S	dub letní	<i>Quercus robur</i>	50	30	34	177 214	155	2–3	3	P, I	mladý listnatý les s duby, lipami a habry výšky dospělého muže (cca 170 cm), v západní části se nacházela mýтина s naskládanými kmeny pokácených stromů a mladým podrostem	♦ prostupná, listnatá tyčovina a mladší až starší, listnatá, hustě zapojená kmenovina s mrtvým dřevem / <i>duby</i> / ♦ starší kmenovinu tvoří vzrostlé, letité duby, často se suchými větvemi a tlakovým větvením v korunách ♦ mladší kmenovinu tvoří habry a buky ♦ tyčovinu tvoří jasaný ♦ keřové patro je vyvinuté řídce, s nálety jasanu a dubu ♦ hustý travní podrost, v bylinném patře se vyskytují rostliny typické pro lesní typ 1O2 ♦ kmeny některých stromů jsou porostlé břečtanem popínavým (<i>Hedera helix</i>)	ČR (Lesy ČR, s. p.)	123 858 715,- Kč /103 670 190 b./
				habr obecný	<i>Carpinus betulus</i>	20	17	20									
				jasan ztepilý	<i>Fraxinus excelsior</i>	15	10	12									
				buk lesní	<i>Fagus sylvatica</i>	15	22	20									
			K	svída krvavá	<i>Cornus sanguinea</i>	40	1,5	–									
				líška obecná	<i>Corylus avellana</i>	15	1,5	–									
				jasan ztepilý /nálet/	<i>Fraxinus excelsior</i>	15	1	–									
				bez černý	<i>Sambucus nigra</i>	15	1,5	–									
				dub letní /nálet/	<i>Quercus robur</i>	10	1	–									
				hloh obecný	<i>Crataegus monogyna</i>	5	1	–									
LP36	listnatý, vysokokmenný, hospodářský les	2II	S	dub zimní	<i>Quercus petraea</i>	85	23	26	7 407	77	2–3	3–4	P, 2	mladý listnatý les s duby, lipami a habry výšky dospělého muže (cca 170 cm)	♦ neprostupná, mladší až starší, listnatá, hustě zapojená kmenovina s množstvím mrtvého dřeva / <i>duby</i> , <i>břízy</i> / ♦ starší kmenovinu tvoří vzrostlé duby a břízy ♦ nastávající kmenovinu tvoří jasaný a jeřáby ♦ břízy jsou v závěrečném věkovém stádiu, ustupují ♦ keřové patro je bohatě vyvinuté, s nálety jeřábu a dubu ♦ bez travního podrostu, v bylinném patře se vyskytují rostliny typické pro lesní typ 2I1 ♦ v porostu je zastoupen invazní taxon / <i>dub červený</i> /	soukromý	5 176 913,- Kč /4 333 095 b./
				bříza bělokorá	<i>Betula pendula</i>	5	22	25									
				jasan ztepilý	<i>Fraxinus excelsior</i>	5	22	24									
				jeřáb ptačí	<i>Sorbus aucuparia</i>	5	16	18									
			K	bez černý	<i>Sambucus nigra</i>	50	1,5	–									
				jeřáb ptačí /nálet/	<i>Sorbus aucuparia</i>	30	1,5	–									
				dub letní /nálet/	<i>Quercus robur</i>	10	1	–									
				dub červený /nálet/	<i>Quercus rubra</i>	10	1	–									
LP37	listnato- jehličnatý, vysokokmenný, hospodářský les, RBC 983 Svřb	1O2	S	olše lepkavá	<i>Alnus glutinosa</i>	40	20	22	16 669	88	3	4	P, 2	z velké části pole přecházející ve vzrostlý listnatý les	♦ zanedbaná, prostupná, mladší až starší, smíšená, hustě zapojená kmenovina s množstvím mrtvého dřeva / <i>duby</i> , <i>modříný</i> / ♦ starší kmenovinu tvoří vzrostlé duby a modříný ♦ nastávající kmenovinu tvoří olše, jasaný a vrby ♦ keřové patro je bohatě vyvinuté, s nálety jeřábu a dubu ♦ bez travního podrostu, v bohatě vyvinutém bylinném patře se vyskytují rostliny typické pro lesní typ 1O2 ♦ vlhčí stanoviště, podrost břečtanu (<i>Hedera helix</i>) ♦ v porostu je zastoupen invazní taxon / <i>dub červený</i> /	soukromý	11 650 326,- Kč /9 751 365 b./
				dub letní	<i>Quercus robur</i>	25	26	30									
				dub červený	<i>Quercus rubra</i>	15	23	27									
				modřín opadavý	<i>Larix decidua</i>	10	22	40									
				jasan ztepilý	<i>Fraxinus excelsior</i>	5	18	20									
				vrba jíva	<i>Salix caprea</i>	5	18	20									
			K	bez černý	<i>Sambucus nigra</i>	30	2	–									
				svída krvavá	<i>Cornus sanguinea</i>	30	1,5	–									
				dub letní /nálet/	<i>Quercus robur</i>	20	1	–									
				dub červený /nálet/	<i>Quercus rubra</i>	20	1	–									
LP38	listnato- jehličnatý, vysokokmenný, hospodářský les, RBC 983 Svřb	1O4, 2B1, 2H6	S	dub letní	<i>Quercus robur</i>	35	26	32	83 876	95	3	3–4	P, 2	vzrostlý jehličnatý les	♦ zanedbaná, prostupná, smíšená tyčovina a mladší až starší, listnato-jehličnatá, hustě zapojená kmenovina s množstvím mrtvého dřeva / <i>duby</i> , <i>buky</i> , <i>modříný</i> / ♦ starší kmenovinu tvoří vzrostlé duby, břízy a modříný ♦ mladší kmenovinu tvoří buky, javory a jasaný ♦ tyčovinu tvoří habry, lípy a smrky ♦ keřové patro je bohatě vyvinuté, s nálety jeřábu a dubu ♦ místy s travním podrostem, v bohatě vyvinutém bylinném patře se vyskytují rostliny typické pro lesní typy 1O4, 2B1, 2H6 ♦ v porostu jsou dominantně zastoupeny invazní taxony / <i>dub červený</i> , <i>netýkavka žláznatá</i> /	ČR (Lesy ČR, s. p.)	58 622 759,- Kč /49 067 460 b./
				dub červený	<i>Quercus rubra</i>	35	25	30									
				habr obecný	<i>Carpinus betulus</i>	10	11	12									
				buk lesní	<i>Fagus sylvatica</i>	5	22	22									
				bříza bělokorá	<i>Betula pendula</i>	5	26	27									
				smrk ztepilý	<i>Picea abies</i>	2	10	12									
				javor klen	<i>Acer pseudoplatanus</i>	2	20	24									
				jasan ztepilý	<i>Fraxinus excelsior</i>	2	22	24									
				lípa srdčitá	<i>Tilia cordata</i>	2	8	10									
				modřín opadavý	<i>Larix decidua</i>	2	28	30									
			K	svída krvavá	<i>Cornus sanguinea</i>	30	1,5	–									
				bez černý	<i>Cornus sanguinea</i>	30	1,5	–									
				javor klen /nálet/	<i>Acer pseudoplatanus</i>	20	1	–									
				dub červený /nálet/	<i>Quercus rubra</i>	10	1	–									
				dub letní /nálet/	<i>Quercus robur</i>	10	1	–									

ČÍSLO	STÁVAJÍCÍ CHARAKTER A KATEGORIE	LESNÍ TYP	PATRO	TAXON					PLOCHA (M ²)	VĚK (K ROKU 2025)	FYZIOLOGICKÁ VITALITA (I–5)	ZDRAVOTNÍ STAV (I–5)	PERSPEKTIVA (P, K, N) A POTENCIÁL (I–3)	DOMNĚLÁ PODOBA POROSTU V ROCE 1866	POZNÁMKA	VLASTNÍK (SPRÁVCE)	OCENĚNÍ POROSTU DLE METODIKY AOPK ČR
				ČESKÝ NÁZEV	LATINSKÝ NÁZEV	ZASTOUPENÍ TAXONU (%)	STŘEDNÍ VÝŠKA (M)	VÝČETNÍ TLOUŠŤKA (CM)									
LP39	listnatý, vysokokmenný, hospodářský les, RBC 983 Svfb	IB3	S	dub zimní	<i>Quercus petraea</i>	45	27	29	97 303	80	1	2	P, 2	smíšený les s borovicemi, smrky, jedlemi a duby	♦ zanedbaná, neprostupná, listnatá tyčovina a mladší až středně stará, listnatá, hustě zapojená kmenovina ♦ středně starou kmenovinu tvoří duby ♦ mladší kmenovinu tvoří javory a habry ♦ tyčovinu tvoří javory, habry a lípy ♦ keřové patro je bohatě vyvinuté, s nálety javoru ♦ bez travního podrostu, v řídkém bylinném patře se vyskytují rostliny typické pro lesní typ 1B3	ČR (Lesy ČR, s. p.)	61 206 464,- Kč /51 230 030 b./
				javor klen	<i>Acer pseudoplatanus</i>	25	24	26									
				javor mlčč	<i>Acer platanoides</i>	20	24	26									
				habr obecný	<i>Carpinus betulus</i>	5	24	26									
				lípa srdčitá	<i>Tilia cordata</i>	5	10	12									
			K	bez černý	<i>Sambucus nigra</i>	30	1,5	–									
				javor klen /nálet/	<i>Acer pseudoplatanus</i>	30	1	–									
				javor mlčč /nálet/	<i>Acer platanoides</i>	30	1	–									
				ostružník maliník	<i>Rubus idaeus</i>	5	0,5	–									
				růže šípková	<i>Rosa canina</i>	5	0,5	–									
LP40	listnatý, vysokokmenný, hospodářský les	IB3	S	dub letní	<i>Quercus robur</i>	25	24	32	73 107	85	2–3	3	P, 2	vzrostlý listnatý les s duby, buky a lipami, v západní části se nacházela mýtina s naskládanými kmeny pokácených stromů a mladým podrostem	♦ zanedbaná, obtížně prostupná, mladší až starší, listnatá, hustě zapojená kmenovina ♦ starší kmenovinu tvoří vzrostlé duby, jejichž kmeny jsou hustě porostlé břečtanem popínavým (<i>Hedera helix</i>) ♦ mladší kmenovinu tvoří jasany, javory a habry ♦ keřové patro je bohatě vyvinuté, s nálety javoru a habru ♦ bez travního podrostu, v hustě zapojeném bylinném patře se vyskytují rostliny typické pro lesní typ 1B3 ♦ v porostu jsou v menšině zastoupeny invazní taxony /dub červený, netýkavka žláznatá/	ČR (Lesy ČR, s. p.)	45 986 464,- Kč /38 490 836 b./
				dub zimní	<i>Quercus petraea</i>	20	26	30									
				jasan ztepilý	<i>Fraxinus excelsior</i>	20	22	25									
				javor mlčč	<i>Acer platanoides</i>	15	22	26									
				habr obecný	<i>Carpinus betulus</i>	15	22	26									
				dub červený	<i>Quercus rubra</i>	5	20	25									
			K	jasan ztepilý /nálet/	<i>Fraxinus excelsior</i>	35	1,5	–									
				javor mlčč /nálet/	<i>Acer platanoides</i>	30	1,5	–									
				bez černý	<i>Sambucus nigra</i>	25	1,5	–									
				dub letní /nálet/	<i>Quercus robur</i>	5	1	–									
LP41	listnatý, vysokokmenný, hospodářský les	IB3	S	jasan ztepilý	<i>Fraxinus excelsior</i>	35	22	25	22 678	102	3	3–4	P, 2	vzrostlý listnatý les s duby, buky a lipami	♦ obtížně prostupná, mladší až starší, listnatá, hustě zapojená kmenovina na okraji lesa s množstvím mrtvého dřeva /duby, břízy/ ♦ starší kmenovinu tvoří jasany, duby, lípy a břízy ♦ nastávající kmenovinu tvoří habry a javory ♦ břízy jsou značně proslhlé, u dubů se objevují suché větve a tlaková větvení, ojediněle také dřevokazné houby ♦ keřové patro je bohatě vyvinuté, s nálety jasanu a javoru ♦ travní podrost, v hustě zapojeném bylinném patře se vyskytují rostliny typické pro lesní typ 1B3	soukromý	15 850 147,- Kč /13 266 630 b./
				dub zimní	<i>Quercus petraea</i>	25	26	28									
				lípa srdčitá	<i>Tilia cordata</i>	15	20	26									
				bříza bělokorá	<i>Betula pendula</i>	10	22	25									
				habr obecný	<i>Carpinus betulus</i>	5	18	20									
				javor klen	<i>Acer pseudoplatanus</i>	5	16	20									
				javor mlčč	<i>Acer platanoides</i>	5	16	20									
			K	jasan ztepilý /nálet/	<i>Fraxinus excelsior</i>	35	1	–									
				javor mlčč /nálet/	<i>Acer platanoides</i>	35	1	–									
				bez černý	<i>Sambucus nigra</i>	30	1,5	–									
LP42	listnato- jehličnatý, vysokokmenný, hospodářský les, RBC 983 Svfb	IO2	S	dub letní	<i>Quercus robur</i>	40	26	42	10 410	150	2	2	P, 2	vzrostlý listnatý les	♦ prostupná, jehličnatá tyčovina a mladší až starší, listnatá, hustě zapojená kmenovina na okraji lesa ♦ starší kmenovinu tvoří vzrostlé, letité duby ♦ mladší kmenovinu tvoří habry a jasany ♦ tyčovinu tvoří smrky ♦ keřové i bylinné patro je vyvinuto řídké, s nálety habru ♦ místy travní podrost	soukromý	2 910 310,- Kč /2 435 940 b./
				smrk ztepilý	<i>Picea abies</i>	30	10	12									
				habr obecný	<i>Carpinus betulus</i>	20	24	25									
				jasan ztepilý	<i>Fraxinus excelsior</i>	10	26	25									
			K	bez černý	<i>Sambucus nigra</i>	50	1,5	–									
				habr obecný /nálet/	<i>Carpinus betulus</i>	50	1,5	–									
LP43	listnato- jehličnatý, vysokokmenný, hospodářský les, RBC 983 Svfb	IO2	S	dub letní	<i>Quercus robur</i>	40	26	28	16 246	85	2–3	3	P, 2	vzrostlý jehličnatý les	♦ zanedbaná, neprostupná, mladší až středně stará, smíšená, hustě zapojená kmenovina ♦ středně starou kmenovinu tvoří duby ♦ nastávající kmenovinu tvoří habry a smrky ♦ keřové i bylinné patro je bohatě vyvinuté, s nálety jasanu, bez travního podrostu	soukromý	4 541 873,- Kč /3 801 564 b./
				habr obecný	<i>Carpinus betulus</i>	35	22	24									
				smrk ztepilý	<i>Picea abies</i>	25	18	21									
			K	bez černý	<i>Sambucus nigra</i>	40	1,5	–									
				jasan ztepilý /nálet/	<i>Fraxinus excelsior</i>	30	1,5	–									
				svída krvavá	<i>Cornus sanguinea</i>	30	1,5	–									

ČÍSLO	STÁVAJÍCÍ CHARAKTER A KATEGORIE	LESNÍ TYP	PATRO	TAXON					PLOCHA (M²)	VĚK (K ROKU 2025)	FYZIOLOGICKÁ VITALITA (I–5)	ZDRAVOTNÍ STAV (I–5)	PERSPEKTIVA (P, K, N) A POTENCIÁL (I–3)	DOMNĚLÁ PODOBA POROSTU V ROCE 1866	POZNÁMKA	VLASTNÍK (SPRÁVCE)	OCENĚNÍ POROSTU DLE METODIKY AOPK ČR
				ČESKÝ NÁZEV	LATINSKÝ NÁZEV	ZASTOUPENÍ TAXONU (%)	STŘEDNÍ VÝŠKA (M)	VÝČETNÍ TLOUŠŤKA (CM)									
LP44	listnato- jehličnatý, vysokokmenný, hospodářský les, RBC 983 Svíb, RBK 4	1O2	S	dub letní	<i>Quercus robur</i>	35	26	42	97 696	135	2–3	3	P, 2	vzrostlý jehličnatý les	♦ prostupná, středně stará až starší, smíšená, hustě zapojená kmenovina s množstvím mrtvého dřeva <i>/břízy, modříný/</i> ♦ starší kmenovinu tvoří duby, modříný a břízy ♦ středně starou kmenovinu tvoří smrky a borovice ♦ keřové patro je vyvinuté řídce, s nálety jeřábu a dubu ♦ v řídkém bylinném patře se vyskytují rostliny typické pro lesní typ 1O2, bez travního podrostu	soukromý	47 797 300,- Kč /40 006 512 b./
				smrk ztepilý	<i>Picea abies</i>	20	26	29									
				dub zimní	<i>Quercus petraea</i>	20	26	29									
				borovice lesní	<i>Pinus sylvestris</i>	10	25	29									
				bříza bělokorá	<i>Betula pendula</i>	10	24	28									
				modřín opadavý	<i>Larix decidua</i>	5	28	30									
			K	jeřáb ptačí /nálet/	<i>Sorbus aucuparia</i>	40	0,5	–									
				dub letní /nálet/	<i>Quercus robur</i>	30	0,5	–									
				bez černý	<i>Sambucus nigra</i>	30	0,5	–									
LP45	listnato- jehličnatý, vysokokmenný, hospodářský les, RBC 983 Svíb	1O2	S	dub letní	<i>Quercus robur</i>	70	26	30	4 884	28	3	3	P, 2	vzrostlý jehličnatý les	♦ prostupná, mladší až starší, smíšená, řídkce zapojená kmenovina na okraji lesa s množstvím mrtvého dřeva <i>/duby, modříný/</i> ♦ starší kmenovinu tvoří duby a modříný ♦ mladší kmenovinu tvoří borovice a smrky ♦ keřové patro není vyvinuto, bylinné patro je zastoupeno velmi řídkce, bez travního podrostu	soukromý	2 389 474,- Kč /1 999 998 b./
				borovice lesní	<i>Pinus sylvestris</i>	10	22	25									
				smrk ztepilý	<i>Picea abies</i>	10	26	28									
				modřín opadavý	<i>Larix decidua</i>	10	24	26									
LP46	listnato- jehličnatý, vysokokmenný, hospodářský les	1D3	S	dub zimní	<i>Quercus petraea</i>	45	30	32	10 109	95	2	3	P, 2	vzrostlý jehličnatý les	♦ oplocená, prostupná, mladší až starší, smíšená, hustě zapojená kmenovina s množstvím mrtvého dřeva <i>/břízy, topoly/</i> ♦ starší kmenovinu tvoří duby, břízy a borovice ♦ středně starou kmenovinu tvoří javory a topoly ♦ nastávající kmenovinu tvoří smrky ♦ keřové patro je vyvinuté řídkce, s nálety dubu ♦ travní podrost, v bohatě vyvinutém bylinném patře se vyskytují rostliny typické pro lesní typ 1D3 ♦ v porostu je zastoupen invazní taxon <i>/dub červený/</i>	soukromý	4 945 779,- Kč /4 139 635 b./
				bříza bělokorá	<i>Betula pendula</i>	30	22	26									
				borovice lesní	<i>Pinus sylvestris</i>	5	26	30									
				dub červený	<i>Quercus rubra</i>	5	30	32									
				javor klen	<i>Acer pseudoplatanus</i>	5	20	24									
				topol osika	<i>Populus tremula</i>	5	18	20									
				smrk ztepilý	<i>Picea abies</i>	5	17	18									
			K	svída krvavá	<i>Cornus sanguinea</i>	35	1	–									
				líška obecná	<i>Corylus avellana</i>	35	2,5	–									
				dub červený /nálet/	<i>Quercus rubra</i>	30	1	–									
LP47	listnato- jehličnatý, vysokokmenný, hospodářský les	1D3	S	dub zimní	<i>Quercus petraea</i>	40	24	28	11 879	88	2–3	3	P, 2	vzrostlý jehličnatý les	♦ prostupná, mladší až starší, smíšená, hustě zapojená kmenovina na okraji lesa s množstvím mrtvého dřeva <i>/ duby, břízy, topoly/</i> ♦ starší kmenovinu tvoří duby, břízy a topoly ♦ nastávající kmenovinu tvoří jasany, olše a smrky ♦ břízy a topoly jsou výrazně proschlé a napadené dřevokaznými houbami ♦ keřové patro je vyvinuté řídkce, s nálety dubu ♦ v řídkém bylinném patře se vyskytují rostliny typické pro lesní typ 1D3, místy travní podrost	soukromý	5 811 744,- Kč /4 864 451 b./
				jasan ztepilý	<i>Fraxinus excelsior</i>	25	25	24									
				olše lepkavá	<i>Alnus glutinosa</i>	15	20	22									
				bříza bělokorá	<i>Betula pendula</i>	10	24	26									
				smrk ztepilý	<i>Picea abies</i>	5	23	23									
				topol osika	<i>Populus tremula</i>	5	25	30									
			K	bez černý	<i>Sambucus nigra</i>	50	1,5	–									
				svída krvavá	<i>Cornus sanguinea</i>	30	1	–									
				dub letní /nálet/	<i>Quercus robur</i>	20	1	–									
LP48	listnatý, vysoký, hospodářský les	1D3	S	bříza bělokorá	<i>Betula pendula</i>	70	25	37	2 499	100	4	4	K, 3	vzrostlý jehličnatý les	♦ obtížněji prostupná, starší, listnatá, hustě zapojená kmenovina, bez keřového patra, s travním podrostem ♦ významný podíl dřevin v závěrečném věkovém stádiu	soukromý	1 222 623,- Kč /1 023 340 b./
				topol osika	<i>Populus tremula</i>	20	22	26									
				dub zimní	<i>Quercus petraea</i>	10	24	28									
LP49	listnato- jehličnatý, vysokokmenný, hospodářský les, RBC 983 Svíb, RBK 4	1O2	S	dub letní	<i>Quercus robur</i>	35	23	27	10 499	125	3	3	P, 2	vzrostlý jehličnatý les	♦ prostupná, středně stará až starší, smíšená, zapojená kmenovina s množstvím mrtvého dřeva <i>/břízy/</i> ♦ starší kmenovinu tvoří duby a břízy ♦ středně starou kmenovinu tvoří borovice a jasany ♦ keřové patro je vyvinuté řídkce, s nálety dubu ♦ travní podrost, v řídkém bylinném patře se vyskytují rostliny typické pro lesní typ 1O2	soukromý	5 136 586,- Kč /4 299 341 b./
				bříza bělokorá	<i>Betula pendula</i>	35	26	32									
				borovice lesní	<i>Pinus sylvestris</i>	20	22	40									
				jasan ztepilý	<i>Fraxinus excelsior</i>	10	24	28									
			K	bez černý	<i>Sambucus nigra</i>	50	1,5	–									
				dub letní /nálet/	<i>Quercus robur</i>	50	1	–									

ČÍSLO	STÁVAJÍCÍ CHARAKTER A KATEGORIE	LESNÍ TYP	PATRO	TAXON					PLOCHA (M ²)	VĚK (K ROKU 2025)	FYZIOLOGICKÁ VITALITA (I–5)	ZDRAVOTNÍ STAV (I–5)	PERSPEKTIVA (P, K, N) A POTENCIÁL (I–3)	DOMNĚLÁ PODOBA POROSTU V ROCE 1866	POZNÁMKA	VLASTNÍK (SPRÁVCE)	OCENĚNÍ POROSTU DLE METODIKY AOPK ČR
				ČESKÝ NÁZEV	LATINSKÝ NÁZEV	ZASTOUPENÍ TAXONU (%)	STŘEDNÍ VÝŠKA (M)	VÝČETNÍ TLOUŠŤKA (CM)									
LP50	listnato- jehličnatý, vysokokmenný, hospodářský les, RBC 983 Svfb, RBK 4	1D3	S	dub zimní	<i>Quercus petraea</i>	30	24	27	15 746	88	3	3–4	P, 2	vzrostlý jehličnatý les	♦ prostupná, mladší až starší, smíšená, hustě zapojená kmenovina s množstvím mrtvého dřeva / <i>duby, břízy, topoly</i> / ♦ starší kmenovinu tvoří duby, břízy a topoly ♦ nastávající kmenovinu tvoří javory, smrky, jasany a borovice ♦ břízy a topoly jsou výrazně proschlé a napadené dřevokaznými houbami, většina bříz má poraněné větve ♦ keřové patro je vyvinuté řídké, s nálety dubu a jeřábu ♦ v řídkém bylinném patře se vyskytují rostliny typické pro lesní typ 1D3, místy travní podrost	soukromý	7 703 655,- Kč /6 447 987 b./
				bříza bělokorá	<i>Betula pendula</i>	30	23	28									
				topol osika	<i>Populus tremula</i>	10	27	35									
				javor klen	<i>Acer pseudoplatanus</i>	10	20	22									
				smrk ztepilý	<i>Picea abies</i>	10	14	18									
				jasan ztepilý	<i>Fraxinus excelsior</i>	5	12	16									
				borovice lesní	<i>Pinus sylvestris</i>	5	14	18									
			K	bez černý	<i>Sambucus nigra</i>	40	1,5	–									
				dub letní / <i>nálet</i> /	<i>Quercus robur</i>	30	1	–									
				jeřáb ptačí / <i>nálet</i> /	<i>Sorbus aucuparia</i>	20	1,5	–									
				růže šípková	<i>Rosa canina</i>	10	1	–									
LP51	jehličnato- listnatý, vysokokmenný, hospodářský les, RBC 983 Svfb, RBK 4	1O6	S	smrk ztepilý	<i>Picea abies</i>	40	26	28	8 804	92	2	2	P, 2	vzrostlý jehličnatý les	♦ neprostupná, mladší až starší, smíšená, hustě zapojená kmenovina na okraji lesa ♦ starší kmenovinu tvoří smrky a modříny ♦ mladší kmenovinu tvoří borovice, javory a duby ♦ keřové patro je bohatě vyvinuté, s dominantním zastoupením bezu černého ♦ v hustě zapojeném bylinném patře se vyskytují rostliny typické pro lesní typ 1O6, bez travního podrostu	soukromý	2 461 323,- Kč /2 060 136 b./
				borovice lesní	<i>Pinus sylvestris</i>	40	24	27									
				modřín opadavý	<i>Larix decidua</i>	10	23	30									
				javor klen	<i>Acer pseudoplatanus</i>	5	25	28									
				dub letní	<i>Quercus robur</i>	5	28	32									
			K	bez černý	<i>Sambucus nigra</i>	70	2	–									
				ostružiník maliník	<i>Rubus idaeus</i>	20	1	–									
LP52	listnatý, vysoký, hospodářský les, RBK 4	1O6	S	javor klen	<i>Acer pseudoplatanus</i>	55	26	29	5 716	93	1–2	2	P, 2	vzrostlý jehličnatý les	♦ prostupná, mladší až starší, listnatá, řídké zapojená kmenovina na okraji lesa ♦ starší kmenovinu tvoří javory, duby a břízy ♦ mladší kmenovinu tvoří javory a habry ♦ keřové patro je vyvinuté řídké, s nálety dubu ♦ v řídkém bylinném patře se vyskytují rostliny typické pro lesní typ 1O6, bez travního podrostu ♦ v porostu je zastoupen invazní taxon / <i>dub červený</i> /	soukromý	1 598 015,- Kč /1 337 544 b./
				dub letní	<i>Quercus robur</i>	20	25	30									
				dub červený	<i>Quercus rubra</i>	15	25	30									
				habr obecný	<i>Carpinus betulus</i>	5	22	26									
				bříza bělokorá	<i>Betula pendula</i>	5	25	30									
			K	bez černý	<i>Sambucus nigra</i>	50	1,5	–									
				dub letní / <i>nálet</i> /	<i>Quercus robur</i>	25	1	–									
				dub červený / <i>nálet</i> /	<i>Quercus rubra</i>	25	1	–									
LP53	jehličnato- listnatý, vysokokmenný, hospodářský les, RBK 4	1D3, 1V3	S	smrk ztepilý	<i>Picea abies</i>	50	32	35	2 756	158	3	3–4	P, 2	vzrostlý jehličnatý les	♦ obtížněji prostupná, mladší až starší, smíšená, hustě zapojená kmenovina ♦ výrazně starší kmenovinu tvoří smrky a modříny ♦ mladší kmenovinu tvoří borovice a duby ♦ keřové patro je vyvinuté řídké, s nálety dubu ♦ v řídkém bylinném patře se vyskytují rostliny typické pro lesní typy 1D3 a 1V3, bez travního podrostu	soukromý	770 491,- Kč /644 904 b./
				borovice lesní	<i>Pinus sylvestris</i>	30	30	43									
				modřín opadavý	<i>Larix decidua</i>	10	30	40									
				dub letní	<i>Quercus robur</i>	10	26	28									
			K	bez černý	<i>Sambucus nigra</i>	50	1,5	–									
LP54	listnatý, vysoký, hospodářský les, RBK 4	1O6	S	dub letní	<i>Quercus robur</i>	65	25	30	13 719	93	3	3–4	P, 2	vzrostlý jehličnatý les	♦ obtížněji prostupná, mladší až starší, listnatá, hustě zapojená kmenovina s množstvím mrtvého dřeva / <i>duby, břízy, javory</i> / ♦ starší kmenovinu tvoří duby, javory, břízy a třešně ♦ nastávající kmenovinu tvoří habry a jasany ♦ keřové patro je bohatě vyvinuté, s nálety dubu a habru ♦ v hustě zapojeném bylinném patře se vyskytují rostliny typické pro lesní typ 1O6, bez travního podrostu ♦ v porostu je zastoupen invazní taxon / <i>dub červený</i> /	obec Máslojedy	6 711 956,- Kč /5 617 931 b./
				dub červený	<i>Quercus rubra</i>	10	26	34									
				javor klen	<i>Acer pseudoplatanus</i>	5	26	32									
				bříza bělokorá	<i>Betula pendula</i>	5	26	32									
				třešeň ptačí	<i>Prunus avium</i>	5	24	33									
				habr obecný	<i>Carpinus betulus</i>	5	20	22									
				jasan ztepilý	<i>Fraxinus excelsior</i>	5	20	22									
			K	bez černý	<i>Sambucus nigra</i>	50	1,5	–									
				dub letní / <i>nálet</i> /	<i>Quercus robur</i>	25	1	–									
				habr obecný / <i>nálet</i> /	<i>Carpinus betulus</i>	25	1	–									

ČÍSLO	STÁVAJÍCÍ CHARAKTER A KATEGORIE	LESNÍ TYP	PATRO	TAXON					PLOCHA (M ²)	VĚK (K ROKU 2025)	FYZIOLOGICKÁ VITALITA (I–5)	ZDRAVOTNÍ STAV (I–5)	PERSPEKTIVA (P, K, N) A POTENCIÁL (I–3)	DOMNĚLÁ PODOBA POROSTU V ROCE 1866	POZNÁMKA	VLASTNÍK (SPRÁVCE)	OCENĚNÍ POROSTU DLE METODIKY AOPK ČR
				ČESKÝ NÁZEV	LATINSKÝ NÁZEV	ZASTOUPENÍ TAXONU (%)	STŘEDNÍ VÝŠKA (M)	VÝČETNÍ TLOUŠŤKA (CM)									
LP55	jehličnatý, vysokokmenný, hospodářský les, RBK 4	IV3	S	smrk ztepilý	<i>Picea abies</i>	40	24	34	3 475	65	2	2–3	P, 2	vzrostlý jehličnatý les a vlhké louky	♦ prostupná, jehličnatá tyčkovina a mladší až starší, smíšená, hustě zapojená kmenovina ♦ starší kmenovinu tvoří smrky, jasany a borovice ♦ nastávající kmenovinu tvoří třešně a olše ♦ tyčovinu tvoří modříny ♦ keřové patro je vyvinuté řídce, s nálety habru ♦ v řídkém bylinném patře se vyskytují rostliny typické pro lesní typ IV3, místy travní podrost	obec Máslojedy	971 501,- Kč /813 150 b./
				modřín opadavý	<i>Larix decidua</i>	35	4	6									
				jasan ztepilý	<i>Fraxinus excelsior</i>	10	30	39									
				třešeň ptačí	<i>Prunus avium</i>	5	14	20									
				olše lepkavá	<i>Alnus glutinosa</i>	5	12	18									
				borovice lesní	<i>Pinus sylvestris</i>	5	18	26									
			K	bez černý	<i>Sambucus nigra</i>	50	1,5	–									
				habr obecný /nálet/	<i>Carpinus betulus</i>	25	1,5	–									
				ostružiník maliník	<i>Rubus idaeus</i>	25	0,5	–									
LP56	listnatý, vysokokmenný, hospodářský les, RBK 4	IV3, 2I5	S	habr obecný	<i>Carpinus betulus</i>	30	20	22	9 338	50	3	3	P, 2	vlhké louky	♦ neprostupná, listnatá tyčkovina a mladší, hustě zapojená kmenovina s množstvím mrtvého dřeva /topoly, břízy/ ♦ nastávající kmenovinu tvoří habry, topoly, duby, břízy a jasany ♦ tyčovinu tvoří olše ♦ keřové patro je bohatě vyvinuté, s nálety habru a dubu ♦ v řídkém bylinném patře se vyskytují rostliny typické pro lesní typy IV3 a 2I5, bez travního podrostu	obec Máslojedy	4 568 572,- Kč /3 823 911 b./
				topol osika	<i>Populus tremula</i>	20	18	18									
				olše lepkavá	<i>Alnus glutinosa</i>	20	5	6									
				dub letní	<i>Quercus robur</i>	10	20	22									
				bříza bělokorá	<i>Betula pendula</i>	10	17	17									
				jasan ztepilý	<i>Fraxinus excelsior</i>	10	19	20									
			K	habr obecný /nálet/	<i>Carpinus betulus</i>	30	1,5	–									
				dub letní /nálet/	<i>Quercus robur</i>	30	1,5	–									
				bez černý	<i>Sambucus nigra</i>	20	1,5	–									
				růže šípková	<i>Rosa canina</i>	10	1	–									
LP57	listnato- jehličnatý, vysokokmenný, hospodářský les, RBK 4	IO6	S	olše lepkavá	<i>Alnus glutinosa</i>	30	21	23	2 454	70	2	3	P, 2	vlhké louky	♦ neprostupná, smíšená, mladší až starší, hustě zapojená kmenovina na okraji lesa ♦ starší kmenovinu tvoří modříny a duby ♦ nastávající kmenovinu tvoří olše, jasany a jeřáby ♦ keřové patro je bohatě vyvinuté, s nálety habru a dubu ♦ v řídkém bylinném patře se vyskytují rostliny typické pro lesní typ IO6, bez travního podrostu	obec Máslojedy	686 062,- Kč /574 236 b./
				modřín opadavý	<i>Larix decidua</i>	30	20	28									
				jasan ztepilý	<i>Fraxinus excelsior</i>	30	18	20									
				dub letní	<i>Quercus robur</i>	5	20	22									
				jeřáb ptačí	<i>Sorbus aucuparia</i>	5	10	18									
			K	bez černý	<i>Sambucus nigra</i>	40	1,5	–									
				habr obecný /nálet/	<i>Carpinus betulus</i>	40	1,5	–									
				dub letní /nálet/	<i>Quercus robur</i>	20	1	–									
LP58	listnato- jehličnatý, vysokokmenný, hospodářský les, RBK 4	IH5	S	dub zimní	<i>Quercus petraea</i>	30	23	28	20 286	90	2	3	P, 2	vzrostlý jehličnatý les	♦ obtížněji prostupná, mladší až starší, smíšená, hustě zapojená kmenovina s množstvím mrtvého dřeva /duby, břízy, modříny/ ♦ starší kmenovinu tvoří duby, břízy a modříny ♦ mladší kmenovinu tvoří jasany, smrky, borovice a duby ♦ keřové patro je bohatě vyvinuté, s nálety jasanu a dubu ♦ v hustě zapojeném bylinném patře se vyskytují rostliny typické pro lesní typ IH5, převládá hustý travní podrost ♦ v porostu je zastoupen invazní taxon /dub červený/	obec Máslojedy	9 924 828,- Kč /8 307 117 b./
				bříza bělokorá	<i>Betula pendula</i>	20	22	26									
				jasan ztepilý	<i>Fraxinus excelsior</i>	20	27	28									
				smrk ztepilý	<i>Picea abies</i>	10	26	27									
				borovice lesní	<i>Pinus sylvestris</i>	10	24	26									
				modřín opadavý	<i>Larix decidua</i>	5	26	31									
				dub červený	<i>Quercus rubra</i>	5	25	33									
			K	jasan ztepilý /nálet/	<i>Fraxinus excelsior</i>	50	1,5	–									
				dub červený /nálet/	<i>Quercus rubra</i>	50	1	–									
LP59	listnatý, vysoký, hospodářský les, RBK 4	2I5	S	topol osika	<i>Populus tremula</i>	35	18	18	2 148	30	3	3	P, 2	pole	♦ neprostupná, listnatá, nastávající, hustě zapojená kmenovina na okraji lesa, kterou tvoří topoly, břízy, jasany a habry ♦ keřové patro je bohatě vyvinuté ♦ v hustě zapojeném bylinném patře se vyskytují rostliny typické pro lesní typ 2I5, bez travního podrostu	obec Máslojedy	600 514,- Kč /502 632 b./
				bříza bělokorá	<i>Betula pendula</i>	30	17	17									
				jasan ztepilý	<i>Fraxinus excelsior</i>	25	19	20									
				habr obecný	<i>Carpinus betulus</i>	10	18	18									
			K	bez černý	<i>Sambucus nigra</i>	70	1,5	–									
				trnka obecná	<i>Prunus spinosa</i>	30	1,5	–									

ČÍSLO	STÁVAJÍCÍ CHARAKTER A KATEGORIE	LESNÍ TYP	PATRO	TAXON					PLOCHA (M ²)	VĚK (K ROKU 2025)	FYZIOLOGICKÁ VITALITA (I–5)	ZDRAVOTNÍ STAV (I–5)	PERSPEKTIVA (P, K, N) A POTENCIÁL (I–3)	DOMNĚLÁ PODOBA POROSTU V ROCE 1866	POZNÁMKA	VLASTNÍK (SPRÁVCE)	OCENĚNÍ POROSTU DLE METODIKY AOPK ČR
				ČESKÝ NÁZEV	LATINSKÝ NÁZEV	ZASTOUPENÍ TAXONU (%)	STŘEDNÍ VÝŠKA (M)	VÝČETNÍ TLOUŠŤKA (CM)									
LP60	listnato- jehličnatý, vysokokmenný, hospodářský les	IH5	S	dub zimní	<i>Quercus petraea</i>	30	23	28	10 062	80	2	2–3	P, 2	vzrostlý jehličnatý les, vlhké louky	♦ obtížněji prostupná, mladší až starší, smíšená, hustě zapojená kmenovina ♦ starší kmenovinu tvoří duby, jasan, břízy, smrky a modřín ♦ mladší kmenovinu tvoří habry a javory ♦ keřové patro je vyvinuté řídké, s nálety habru, dubu a javoru ♦ v hustě zapojeném bylinném patře se vyskytují rostliny typické pro lesní typ 1H5, bez travního podrostu ♦ v porostu je zastoupen invazní taxon <i>/dub červený/</i>	obec Máslojedy	2 813 020,- Kč /2 354 508 b./
				jasan ztepilý	<i>Fraxinus excelsior</i>	25	27	28									
				bříza bělokorá	<i>Betula pendula</i>	10	22	26									
				smrk ztepilý	<i>Picea abies</i>	10	26	27									
				modřín opadavý	<i>Larix decidua</i>	10	26	31									
				habr obecný	<i>Carpinus betulus</i>	5	10	15									
				dub červený	<i>Quercus rubra</i>	5	25	33									
			K	javor klen	<i>Acer pseudoplatanus</i>	5	10	15									
				ostružiník maliník	<i>Rubus idaeus</i>	30	1	–									
				bez černý	<i>Sambucus nigra</i>	20	1,5	–									
				habr obecný <i>/nálet/</i>	<i>Carpinus betulus</i>	20	1,5	–									
				dub letní <i>/nálet/</i>	<i>Quercus robur</i>	20	1	–									
				javor mléč <i>/nálet/</i>	<i>Acer platanoides</i>	10	1	–									
LP61	listnatý, vysoký, hospodářský les	IH5	S	jasan ztepilý	<i>Fraxinus excelsior</i>	25	21	20	5 602	72	2	2	P, 2	vlhké louky	♦ obtížněji prostupná, nastávající, listnatá, hustě zapojená kmenovina na okraji lesa, kterou tvoří jasan, lípy, olše, javory, topoly a třešně ♦ keřové patro je vyvinuté řídké, s nálety jasanu a javoru ♦ v řídkém bylinném patře se vyskytují rostliny typické pro lesní typ 1H5, bez travního podrostu	obec Máslojedy	1 566 144,- Kč /1 310 868 b./
				lípa srdčitá	<i>Tilia cordata</i>	15	20	19									
				olše lepkavá	<i>Alnus glutinosa</i>	15	19	20									
				javor klen	<i>Acer pseudoplatanus</i>	15	20	20									
				topol osika	<i>Populus tremula</i>	15	22	24									
				třešeň ptačí	<i>Prunus avium</i>	10	22	24									
			K	javor mléč	<i>Acer platanoides</i>	5	18	20									
				bez černý	<i>Sambucus nigra</i>	30	1,5	–									
				jasan ztepilý <i>/nálet/</i>	<i>Fraxinus excelsior</i>	30	1,5	–									
				javor klen <i>/nálet/</i>	<i>Acer pseudoplatanus</i>	20	1,5	–									
LP62	listnatý, vysoký, hospodářský les, RBK 4	IB3	S	dub zimní	<i>Quercus petraea</i>	30	18	22	12 787	138	2	2	P, 2	les Havranec tvořený křovisky olše a lípy	♦ obtížněji prostupná, nastávající, listnatá, hustě zapojená kmenovina na okraji lesa, kterou tvoří duby, habry, topoly, javory a olše ♦ keřové patro je bohatě vyvinuté, s nálety dubu a javoru ♦ travní podrost, v hojně vyvinutém bylinném patře se vyskytují rostliny typické pro lesní typ 1B3 ♦ v porostu je zastoupen invazní taxon <i>/dub červený/</i>	soukromý	3 574 845,- Kč /2 992 158 b./
				habr obecný	<i>Carpinus betulus</i>	20	12	15									
				topol osika	<i>Populus tremula</i>	20	12	16									
				javor mléč	<i>Acer platanoides</i>	10	14	16									
				olše lepkavá	<i>Alnus glutinosa</i>	10	20	24									
				dub červený	<i>Quercus rubra</i>	10	16	18									
			K	svída krvavá	<i>Cornus sanguinea</i>	40	1	–									
				dub letní <i>/nálet/</i>	<i>Quercus robur</i>	30	1	–									
				javor mléč <i>/nálet/</i>	<i>Acer platanoides</i>	30	1	–									
LP63	listnatý, vysoký, hospodářský les, RBK 4	ID3	S	dub zimní	<i>Quercus petraea</i>	25	23	25	10 246	95	2–3	3	P, 2	les Havranec tvořený křovisky olše a lípy	♦ prostupná, mladší až starší, listnatá, řídké zapojená kmenovina na okraji lesa ♦ starší kmenovinu tvoří duby, jasan a topoly ♦ nastávající kmenovinu tvoří břízy, olše, třešně a vrby ♦ keřové patro je vyvinuté řídké, s nálety dubu ♦ v bohatě vyvinutém bylinném patře se vyskytují rostliny typické pro lesní typ 1D3, místy s travním podrostem	soukromý	2 864 461,- Kč /2 397 564 b./
				bříza bělokorá	<i>Betula pendula</i>	20	17	20									
				olše lepkavá	<i>Alnus glutinosa</i>	20	22	24									
				jasan ztepilý	<i>Fraxinus excelsior</i>	15	24	28									
				topol osika	<i>Populus tremula</i>	10	24	28									
				třešeň ptačí	<i>Prunus avium</i>	5	20	22									
				vrba jíva	<i>Salix caprea</i>	5	18	20									
			K	bez černý	<i>Sambucus nigra</i>	50	1,5	–									
				svída krvavá	<i>Cornus sanguinea</i>	35	1	–									
				dub letní <i>/nálet/</i>	<i>Quercus robur</i>	15	1	–									

I. FOTODOKUMENTACE /LES SVÍB/

LP24 hodnotná listnatá kmenovina /*Quercus robur*/ s bohatě vyvinutým keřovým i bylinným patrem, bez travního podrostu, kmeny stromů jsou hustě porostlé břečtanem (*Hedera helix*)

LP25 listnatá tyčovina /*Fraxinus excelsior*/ až kmenovina /*Quercus rubra*/ s řídce vyvinutým keřovým i bylinným patrem, podrost břečtanu (*Hedera helix*), vlhčí stanoviště

LP26 hodnotná listnatá kmenovina /*Quercus robur*/ s bohatě vyvinutým keřovým i bylinným patrem, bez travního podrostu, kmeny stromů jsou hustě porostlé břečtanem (*Hedera helix*)

LP33 hodnotná listnato-jehličnatá kmenovina /*Quercus petraea*, *Larix decidua*/ s bohatě vyvinutým keřovým a bylinným patrem, travní podrost

LP34 listnatá kmenovina /*Quercus robur*/ s řídce vyvinutým keřovým a bohatě vyvinutým bylinným patrem, travní podrost

LP35 hodnotná listnatá tyčovina /*Fraxinus excelsior*/ a kmenovina /*Quercus robur*/ s řídce vyvinutým keřovým patrem a podrostem trávy, kmeny stromů jsou porostlé břečtanem

LP27 listnatá kmenovina /*Quercus robur*/ s řídce vyvinutým keřovým a bohatě vyvinutým bylinným patrem, bez podrostu trávy, kmeny stromů jsou porostlé břečtanem (*Hedera helix*)

LP28 listnatá kmenovina /*Quercus robur*/ s řídce vyvinutým keřovým a bohatě vyvinutým bylinným patrem, bez podrostu trávy, kmeny stromů jsou porostlé břečtanem (*Hedera helix*)

LP29 listnatá kmenovina /*Quercus robur*/ s řídce vyvinutým keřovým a hustě zapojeným bylinným patrem, kmeny stromů jsou hustě porostlé břečtanem (*Hedera helix*)

LP36 listnatá kmenovina /*Quercus petraea*/ s bohatě vyvinutým keřovým i bylinným patrem, bez travního podrostu; výskyt invazního taxonu /*Quercus rubra*/

LP37 listnato-jehličnatá kmenovina /*Alnus glutinosa*, *Larix decidua*/ s bohatě vyvinutým keřovým i bylinným patrem, bez travního podrostu, výskyt invazního taxonu /*Quercus rubra*/

LP38 listnato-jehličnatá tyčovina /*Carpinus betulus*, *Picea abies*/ a kmenovina /*Quercus robur*, *Larix decidua*/ s bohatě vyvinutým keřovým i bylinným patrem, invazní dub červený

LP30 jehličnato-listnatá tyčovina /*Picea abies*/ a listnato-jehličnatá kmenovina /*Quercus robur*/ s bohatě vyvinutým keřovým i bylinným patrem, bez trávy, výskyt invazního dubu červeného

LP31 listnatá tyčovina /*Fagus sylvatica*/ a kmenovina /*Quercus robur*/ s řídce vyvinutým keřovým patrem a hustým travním podrostem, výskyt invazního taxonu /*Quercus rubra*/

LP32 listnatá kmenovina /*Quercus robur*/ a listnato-jehličnatá tyčovina /*Salix caprea*, *Picea abies*/ s hustě vyvinutým, zapojeným keřovým a bylinným patrem a travním podrostem

LP39 listnatá tyčovina /*Acer pseudoplatanus*/ a kmenovina /*Quercus petraea*/ s bohatě vyvinutým keřovým i bylinným patrem, bez travního podrostu

LP40 listnatá kmenovina /*Quercus robur*/ s bohatě vyvinutým keřovým i bylinným patrem, bez podrostu trávy, výskyt invazních taxonů /*Quercus rubra*, *Impatiens glandulifera*/

LP41 listnatá kmenovina /*Fraxinus excelsior*/ s bohatě vyvinutým keřovým a bylinným patrem, travní podrost

— porostní skupina se zastoupením invazního taxonu
— hodnotná porostní skupina

LP42 jehličnatá tyčovina /*Picea abies*/ a listnato-jehličnatá kmenovina /*Quercus robur*/ s řídkce vyvinutým keřovým patrem, v bylinném patře převládá travní podrost

LP43 listnato-jehličnatá kmenovina /*Quercus robur*, *Picea abies*/ s bohatě vyvinutým keřovým i bylinným patrem, bez travního podrostu

LP44 hodnotná listnato-jehličnatá kmenovina /*Quercus robur*, *Picea abies*/ s řídkce vyvinutým keřovým i bylinným patrem, bez travního podrostu

LP51 jehličnatá listnatá kmenovina /*Picea abies*, *Acer pseudoplatanus*/ s bohatě vyvinutým keřovým i bylinným patrem, bez travního podrostu

LP52 listnatá kmenovina /*Acer pseudoplatanus*/ s řídkce vyvinutým keřovým i bylinným patrem, bez travního podrostu, výskyt invazního taxonu (*Quercus rubra*)

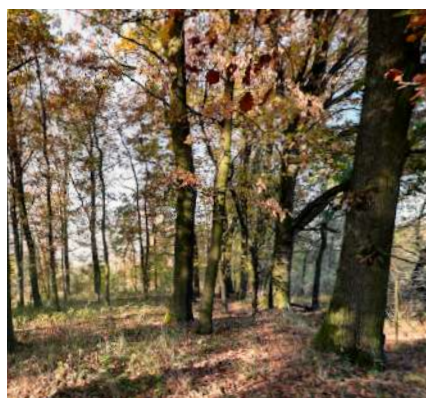
LP53 jehličnatá listnatá kmenovina /*Larix decidua*, *Quercus robur*/ s řídkce vyvinutým keřovým i bylinným patrem, bez travního podrostu

LP45 listnato-jehličnatá kmenovina /*Quercus robur*, *Pinus sylvestris*/, bez keřového patra, s řídkým bylinným patrem, bez travního podrostu

LP46 listnato-jehličnatá kmenovina /*Quercus robur*, *Pinus sylvestris*/, s řídkce vyvinutým keřovým patrem a travním podrostem; výskyt invazního taxonu (*Quercus rubra*)

LP47 listnato-jehličnatá kmenovina /*Quercus petraea*, *Picea abies*/ s řídkce vyvinutým keřovým i bylinným patrem, místy se objevuje travní podrost

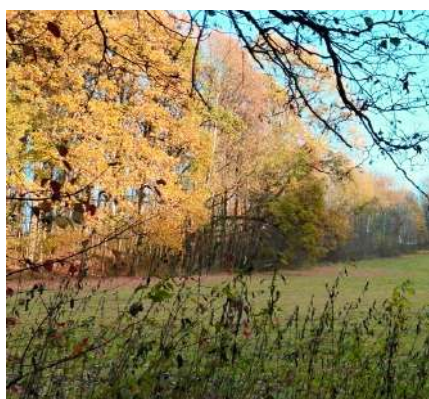
LP54 listnatá kmenovina /*Quercus robur*/ s bohatě vyvinutým keřovým i bylinným patrem, bez travního podrostu, výskyt invazního taxonu (*Quercus rubra*)

LP55 jehličnatá tyčovina /*Larix decidua*/ a jehličnatá listnatá kmenovina /*Picea abies*, *Fraxinus excelsior*/ s řídkce vyvinutým keřovým i bylinným patrem, místy s travním podrostem

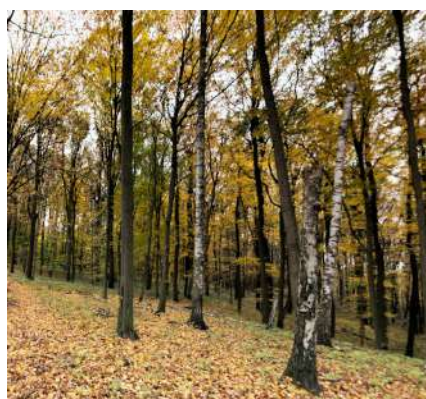
LP56 listnatá tyčovina /*Alnus glutinosa*/ a kmenovina /*Carpinus betulus*/ s bohatě vyvinutým, zapojeným keřovým patrem a řídkým bylinným patrem, bez podrostu trávy

LP48 listnatá kmenovina /*Betula pendula*/ bez keřového patra, s travním podrostem, dlouhodobě neperspektivní

LP49 listnato-jehličnatá kmenovina /*Quercus robur*/ s řídkce vyvinutým keřovým i bylinným patrem, travní podrost

LP50 listnato-jehličnatá kmenovina /*Quercus petraea*, *Picea abies*/ s řídkce vyvinutým keřovým i bylinným patrem, travní podrost

LP57 listnato-jehličnatá kmenovina /*Alnus glutinosa*, *Larix decidua*/, s bohatě vyvinutým keřovým patrem a řídkým bylinným patrem, bez travního podrostu

LP58 listnato-jehličnatá kmenovina /*Quercus robur*, *Picea abies*/ s bohatě vyvinutým keřovým i bylinným patrem a travním podrostem, výskyt invazního taxonu (*Quercus rubra*)

LP59 listnatá, nstávající kmenovina /*Populus tremula*/ s bohatě vyvinutým keřovým a bylinným patrem, bez travního podrostu

LP60 listnato-jehličnatá kmenovina /*Quercus petraea*, *Picea abies*/ s řídké vyvinutým keřovým patrem a hustě zapojeným bylinným patrem, výskyt invazního taxonu /*Quercus rubra*/

LP61 listnatá, nstávající kmenovina /*Fraxinus excelsior*/ s řídké vyvinutým keřovým i bylinným patrem, bez travního podrostu

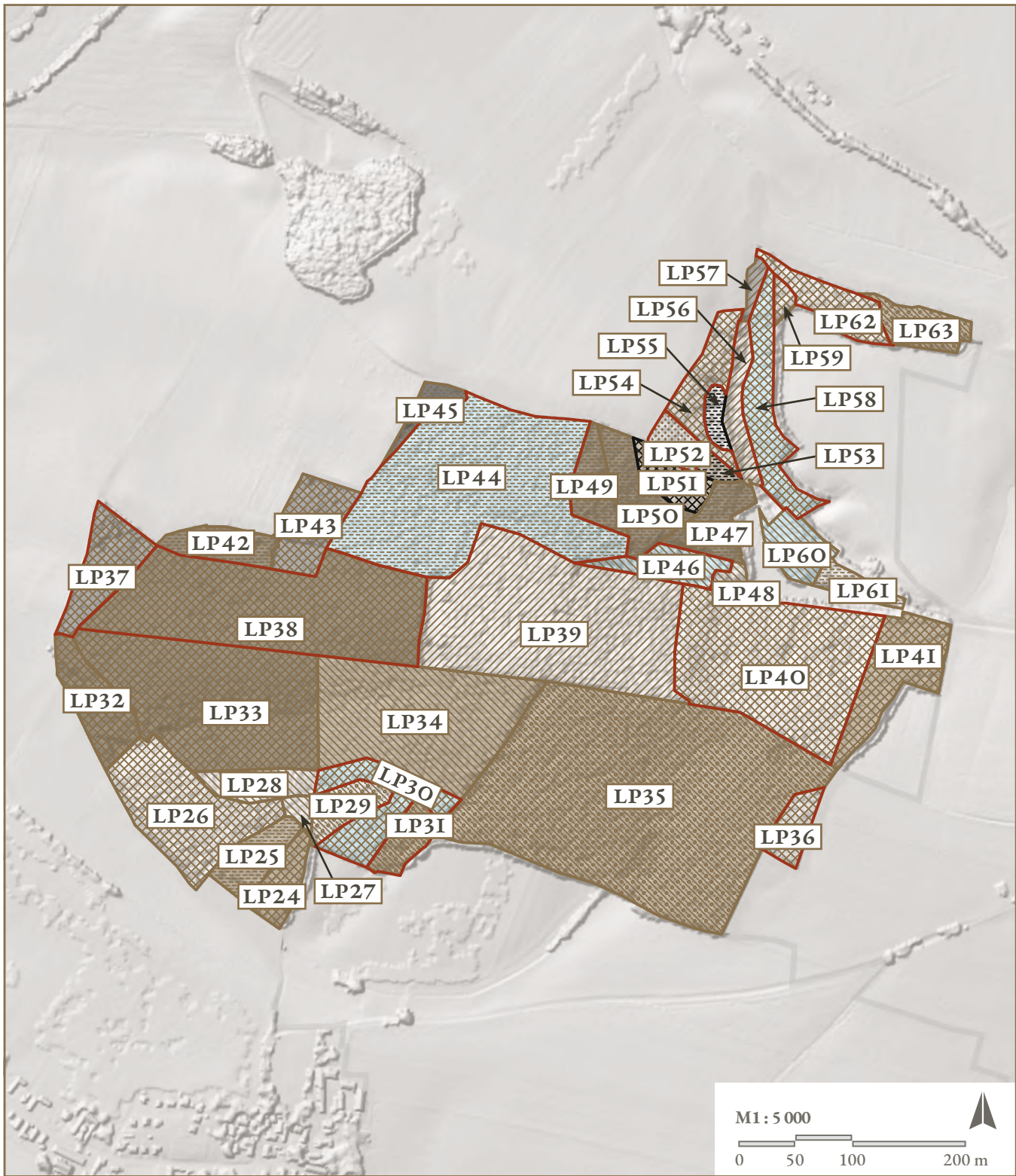

LP62 listnatá nstávající kmenovina /*Quercus petraea*/ s bohatě vyvinutým keřovým i bylinným patrem, travní podrost, výskyt invazního taxonu (*Quercus rubra*)

LP63 listnatá kmenovina /*Quercus petraea*/ s řídké vyvinutým keřovým a hustě vyvinutým bylinným patrem, místy s travním podrostem

přehledová situace porostních skupin: les Svíř

IV

„Když vyšli jsme ve středu dne 4. července as po 8. hodině ráno ze dvora Zderaz, byl opět slunný červencový den, ale chvílemi se slunce skrylo za mraky.

U dnešní okresní silnice, vedoucí od cukrovaru smiřického ke Trotině, při samém ústí jejím na státní silnici po pravé straně v příkopě ležel zabitý rakouský voják. Prvý to, ke kterému jsme přišli. Všichni lidé, kteří s námi šli, se kol něho seskupili a já po chvilce váhání jsem se naň šel také podívat, pak jsme si jej důkladně s bratrem prohlédli, nechajíce ostatních odejíti. Byl oblečen v plášti, ležel obličejem dolů obrácen, obě ruce měl podél hlavy natažené a pěstě s prsty ležely ve dvou jamkách, v drnu v příkopu vyhrabaných. Tato posice mrtvolý prozrazovala těžký skon muže.

Dále po panských polích od státní silnice k Rodovu se táhnoucí bylo viděti tu a tam osamotnělého zabitého vojína, dle odhadu staršího bratra viděli jsme jich tu 15–20. Mezi nimi po polích pobíhalo několik psíků, malých pudlíků, kteří čuchajíce nosem po zemi, hledali své pány.“

—— (dobové svědectví Josefa Volfá, rodáka z obce Máslojedy)

PROBLÉMY A HODNOTY ŘEŠENÉHO ÚZEMÍ
= SHRUTÍ SOUČASNÉHO STAVU BOJIŠTĚ

PROBLÉMY ŘEŠENÉHO ÚZEMÍ

Řešené území centrální části KPZ Areálu bojiště bitvy u Hradce Králové se v současnosti potýká s řadou problémů, které pramení z obecně platných nedostatků týkajících se většiny vyhlášených krajinných památkových zón v České republice.¹ Těmito problémy jsou zejména:

- a) nedostatečná komunikace orgánů státní památkové péče s místní samosprávou KPZ Areálu bojiště bitvy u Hradce Králové,²
- b) řídká databáze ucelených podkladů, analýz, rozborů a průzkumů, na jejichž základě může dojít k přesnému vymezení předmětu ochrany KPZ Areálu bojiště bitvy u Hradce Králové (např. chybějící Standardizovaný záznam KPZ s podrobným popisem kulturních hodnot), absence navazujícího Plánu ochrany KPZ³ či Koncepce regenerace KPZ,
- c) příliš obecné metodické pokyny památkové péče (jež nejsou cíleně zaměřeny na ochranu kulturních hodnot KPZ), na jejichž základě jsou dotčenými orgány státní správy pro daná území KPZ vydávána závazná stanoviska,⁴
- d) nízké povědomí a nedostatečná edukace široké veřejnosti o významu KPZ (např. absence informací o KPZ na internetových portálech dotčených obcí apod.).⁵

Další problémy byly v řešeném území identifikovány na základě rešerší a terénních průzkumů. Vztahují se k současnému stavu území a jsou stěžejními východisky pro návrhovou část diplomové práce:

1 Velké množství vlastníků a správců území KPZ Areálu bojiště bitvy u Hradce Králové.

Parcely v řešeném území jsou majetkem mnoha různých subjektů s individuálními zájmy, plány činností a cíli směřování, jež se v mnohém vzájemně prolínají i liší. Komplikované majetkové poměry představují složité východisko pro realizaci jednotného záměru, neboť je nutné, aby se všechny subjekty nejprve podřídily společnému cíli. Jakékoli změny v území jsou závislé na souhlasech jednotlivých vlastníků parcel, jejichž získání může být vzhledem k velkému počtu subjektů náročné a zdlouhavé.

2 Striktní limity využití území KPZ Areálu bojiště bitvy u Hradce Králové stanovené Krajským úřadem Královéhradeckého kraje, které jsou ukotveny v platné ÚPD dotčených obcí.

V návrhové části diplomové práce je nutné zohlednit přípustná, nepřípustná, popř. podmíněně přípustná využití funkčních ploch stanovená v územních plánech obcí Benátky, Čistěves, Hoříněves, Máslojedy a Všestary. V ÚP obce Všestary je za účelem ochrany kulturních hodnot KPZ vymezena plocha *jádrového území KPZ*, v níž je jakákoli změna využití území podmíněna zpracováním územní studie, která zde prověří funkční zásady, rozvojové priority, kompoziční vztahy, komunikační uspořádání, umístění infrastruktury pro návštěvníky, ploch zeleně, parkovacích kapacit apod.⁶ Podrobné limity využití území pro plochu veřejné zeleně stanovené Odborem kultury, památkové péče a cestovního ruchu KÚ Královéhradeckého kraje v jádru lesa na Chlumu, kde se nachází přírodní amfiteátr, jsou uvedeny v územní studii *Jádrové území krajinné památkové zóny – I. etapa* zpracované projektovou kanceláří Žaluda v roce 2016.

¹ Tyto problémy se vztahují především ke KPZ, které byly v 90. letech 20. století na našem území prohlášeny mezi prvními, u nichž se jevil předmět ochrany jako evidentní, bez potřeby další specifikace. Mezi ně se řadí např. KPZ Bojiště bitvy u Slavkova či KPZ Lednicko-valtický areál.

² KUČOVÁ, V., STROBLOVÁ, L., WEBER, M. Ochrana a péče o historickou kulturní krajinu v České republice prostřednictvím institutu krajinných památkových zón (SWOT analýza). *Zprávy památkové péče*, 2013, roč. 73., č. 4, s. 340–346. ISSN 0044-4863.

³ V květnu 2022 byla Královéhradeckým krajem zadána veřejná zakázka na zpracování databáze potřebné k vyhlášení Plánu ochrany části KPZ Areálu bojiště u Hradce Králové v rozsahu správního území obce Hoříněves. Výsledná dokumentace bude po jejím prohlášení opatřením obecné povahy používána jako modelový dokument pro ostatní obce v KPZ.

⁴ Vyvozeno z korespondence s Územním odborným pracovištěm NPÚ v Josefově (říjen 2023).

⁵ KUČOVÁ, V., STROBLOVÁ, L., WEBER, M. Ochrana a péče o historickou kulturní krajinu v České republice prostřednictvím institutu krajinných památkových zón (SWOT analýza). *Zprávy památkové péče*, 2013, roč. 73., č. 4, s. 340–346. ISSN 0044-4863.

⁶ DEJDAROVÁ, M., ŽALUDA, E. *Jádrové území krajinné památkové zóny – I. etapa*. Praha, 2016. (Územní studie pořizená Magistrátem města Hradec Králové, objednatel obec Všestary, zpracovatel projektová kancelář ŽALUDA ve spolupráci s a23 architekti).

3 Fragmentace a postupná proměna historické kulturní krajiny KPZ Areálu bojiště bitvy u Hradce Králové v důsledku suburbanizace a budování nové dopravní a technické infrastruktury.

V posledních třiceti letech se do krajiny bojiště a jeho okolí významně vepsal proces suburbanizace, jehož dopady lze pozorovat zejména v panoramatických pohledech z rozhledny na Chlumu. Jedná se především o novostavby rodinných domů na periferiích přilehlých obcí, z mnoha míst bojiště lze pozorovat zemědělské či tovární stavby, na jejichž rušivé vizuální vazby lze adekvátním způsobem reagovat v návrhu. Radikální novodobou stavbou v blízkosti jádrové části bojiště se v blízké budoucnosti stane čtyřprúdá dálnice D35 (úsek Sadová–Plotiště), která se i přes snahy částečného zařízení vozovky pod úroveň stávajícího terénu významně propíše do blízkých i dálkových pohledů. Plánovaný úsek dálnice je nyní ve fázi stavebního povolení, jeho výstavba započne v roce 2024.

Obr. 1 Nová zástavba rodinných domů na okraji obce Čistěves nedaleko lesa Svib

Obr. 2 Pohled na zemědělské budovy v Čistěvsi směrem od lesa Svib

Obr. 3 Pohled na původní i novou zástavbu obce Benátky směrem od lesa Svib

4 Stagnace rozvoje kulturní krajiny KPZ v důsledku obav z devastace kulturních hodnot a narušení piety související s hrozícím vzestupem masového turismu v jádrové oblasti bojiště.

Řada subjektů a klíčových aktérů působících v řešeném území vyjádřila obavy spojené s negativními dopady hrozícího masového turismu, jenž by mohl vést k narušení pietního charakteru bojiště kvůli výstavbě hotelových komplexů, parkovišť apod. V návrhové části diplomové práce je třeba nalézt optimální cestu dalšího směřování vývoje centrální části KPZ, která nepovede k zániku stávajících kulturních hodnot, a zároveň území bojiště vymaní z idealizovaných představ dokonale zakonzervovaného historického prostředí v podobě připomínající rok 1866. S problémem stagnace a uchopení koncepce se v současnosti potýká většina militárních krajin v České republice.

Obr. 4 Shromáždění návštěvníků bojiště během 150. výročí bitvy u Hradce Králové

Obr. 5 Návštěvníci bojiště v jádrové části KPZ u pomníku Baterie Mrtvých

Obr. 6 Průvod rodičů s dětmi lesem Svib během výroční akce

5 Nízká pobytová kvalita jádrového území KPZ z pohledu stávající turistické poptávky:

➡ stezky pro pěší vedou převážně po místních komunikacích a nezpevněných cestách a pěšinách

Trasy stávajících turistických, cyklistických a naučných stezek vedou pouze po místních komunikacích se smíšeným provozem vozidel a chodců či po nezpevněných cestách a lesních pěšinách. V jádrové části bojiště zcela chybí hipostezky (nejbližší jezdecký klub se nachází v Dolním Přímu vzdáleném 5 km od rozhledny na Chlumu).

Obr. 7 Živičná místní komunikace mezi obcemi Čistěves a Věstary

Obr. 8 Lesní cesta na Chlumu nedaleko obory s daňky

Obr. 9 Lesní pěšina v jádrové části bojiště ma Chlumu

➔ zastaralý stávající mobiliář či jeho úplná absence v odlehlých lokalitách mimo ohniska nejvýznamnějších památek

Mobiliář, tzn. lavičky, turistické přístřešky a odpadkové koše, se v současnosti nacházejí pouze v turisticky nejatraktivnějších částech bojiště – v blízkosti hostince U polních myslivců, rozhledny a Muzea války 1866 na Chlumu a v centrální části lesa Svíb. Ve většině případů se jedná o jednoduché dřevěné konstrukce, které v kontextu aktuálních potřeb návštěvníků zastarávají. Stávající mobiliář je ve zhoršeném či špatném stavebním stavu a neprobíhá u něj pravidelná údržba.

Obr. 10 Současný stav laviček v jádrovém území bojiště (zde u rozhledny na Chlumu)

Obr. 11 Stávající dřevěná lavička u parkoviště nedaleko lesa Svíb

Obr. 12 Turistický přístřešek nedaleko rozhledny na Chlumu

➔ pouze základní či zcela chybějící orientační a navigační systém

V jádrové části bojiště na Chlumu i v lese Svíb je částečně zaveden alespoň základní orientační a navigační systém KČT, který však zcela opomíjí existenci dalších turisticky zajímavých míst v okolí. V odlehlých částech bojiště (mimo hlavní kulturní památky) orientační a navigační systém zcela chybí.

Obr. 13 Orientační systém KČT v lese Svíb

Obr. 14 Navigační systém KČT v lese Svíb

Obr. 15 Turistické značení na území bojiště

➔ neucelený, zastaralý či zcela chybějící informační a edukační systém.

Informační a edukační tabule (dominantně zasvěcené historii prusko-rakouské války) se na území bojiště nacházejí pouze v místech nejkrvavějších bojů a v bezprostřední blízkosti nejvýznamnějších kulturních a stavebních památek. Nejčastěji jsou spjaty s naučnými stezkami zřízenými Královéhradeckým krajem prostřednictvím Muzea východních Čech, další vznikly z iniciativy místních spolků, občanských sdružení a dalších subjektů působících v území. Současné pojetí informačního a edukačního systému postrádá kreativní pojetí bitevní tematiky, která je prezentována skrze dlouhé texty na naučných tabulích.

Obr. 16 Dřevěný informační nosič nedaleko lesa Svíb

Obr. 17 Stávající edukační systém bojiště ve formě dřevěných naučných tabulí

Obr. 18 Detail poškození většiny naučných tabulí na území bojiště

6 Nereprezentativní veřejná prostranství v bezprostředním okolí významných památek v jádrovém území bojiště na Chlumu.

Veřejná prostranství v okolí Muzea války 1866, památníku Baterie Mrtvých a rozhledny na Chlumu jsou zanedbaná, neudržovaná a nereprezentativní. Jedním z témat k řešení v návrhové části diplomové práce je zpracování bezprostředního okolí významných i drobných kulturních památek vztahujícím se k prusko-rakouské válce, které jsou rozestry po celém území bojiště.

Obr. 19 Současný stav veřejného prostranství v okolí Muzea války 1866 na Chlumu.

Obr. 20 Stávající řešení bezprostředního okolí nejvýznamnějšího památníku bojiště

Obr. 21 Stávající zrezivělé oplocení u rozhledny na Chlumu

7 Stávající neutěšený stav Lesního divadla, jehož snahy o stále potřebnější obnovu a kontextuální ukotvení v rámci bojiště naráží na striktní limity využití funkčních ploch stanovené platnou ÚPD.

V počátcích příprav nového územního plánu obce Věstary bylo místním dobrovolníkům ze spolku Amfiteátr Chlum, kteří již tehdy usilovali o obnovu přírodního amfiteátru, přislíbeno, že území Lesního divadla zůstane ve funkční ploše, která umožní jeho kompletní revitalizaci. Ve finální verzi územního plánu z roku 2011 bylo však Lesní divadlo zařazeno do funkční plochy veřejná prostranství (veřejná zeleň) s velmi striktním hlavním, přípustným a podmíněně přípustným využitím. V roce 2016 se spolek snažil prosadit revitalizaci amfiteátru skrze územní studii, jejíž zpracování je podmínkou pro jakýkoli stavební záměr v jádrové části bojiště dle ÚP Věstary. Tehdejší paní starostka tuto územní studii odmítla schválit z obavy, že se oblast bojiště promění v ohnisko komerčních aktivit, jako je výstavba hotelů, sportovišť, golfových hřišť apod. Přírodní amfiteátr proto zůstal v původním stavu.

IV. hodnoty a problémy, tendence v území

Obr. 22 Současný stav Lesního divadla v přírodních kulisách

Obr. 23 Kameny svým vzhledem připomínají drobné památky rozeté v okolní krajině

Obr. 24 Stávající kamenné schodiště vedoucí k jevišti přírodního amfiteátru

8 Nedostatečné kapacity stávajících parkovišť.

Stávající počet a kapacity parkovišť vyhrazených pro návštěvníky bojiště jsou vzhledem ke značnému rozsahu území a velkému počtu kulturních památek nedostačující. Zaparkovat se dá pouze v okolí Muzea války 1866, na odstavné ploše sportoviště u rozhledny na Chlumu v blízkosti lesa Svíb. V případě konání výročních akcí je pro parkování osobních automobilů vyhrazena plocha v rámci trvalých travních porostů luk a polí na Chlumu.

Obr. 25 Současný stav odstavné plochy v blízkosti sportoviště Sokola Chlum

Obr. 26 Stávající parkoviště nedaleko lesa Svíb (nedostatečná kapacita)

Obr. 27 Problematická situace parkování v areálu bojiště během konání výroční akce

9 Nevyužitý potenciál zanikajících vodotečí, vodních ploch a studánek.

V řešeném území se nachází množství bezejmenných vodotečí, malých vodních nádrží a studánek, které spějí k postupnému zániku v důsledku absence údržby.

Obr. 27 Vyschlé koryto vodoteče (les Chlum)

Obr. 28 Zanikající vodní nádrž (les Chlum)

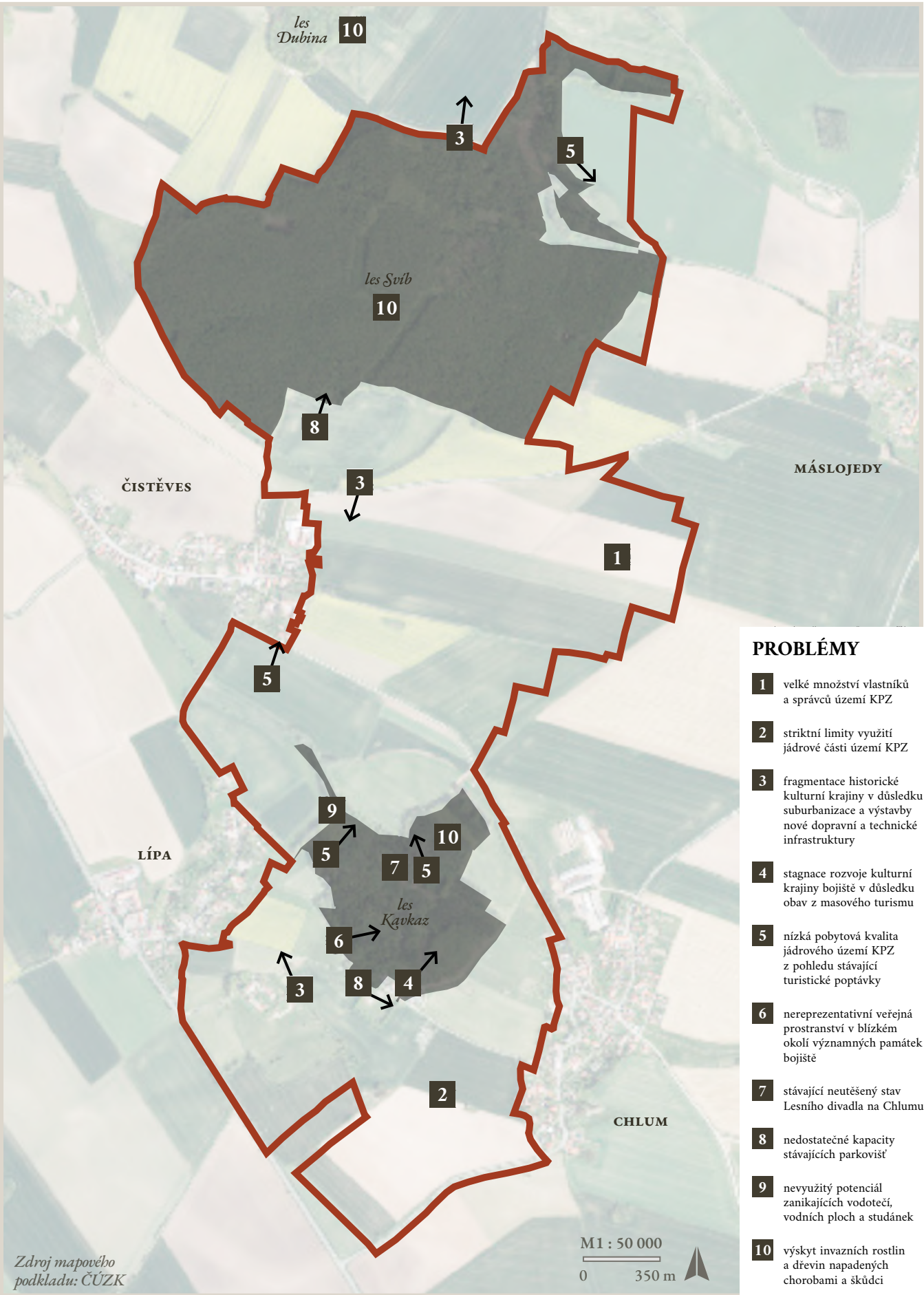

Obr. 29 Malá vodní nádrž (les Chlum)

10 Výskyt invazních a náletových rostlin a dřevin napadených chorobami a škůdci.

Na území bojiště se nachází některé invazní rostliny (např. *Quercus rubra*) a dřeviny napadené chorobami a škůdci.

VÝKRES PROBLÉMŮ ŘEŠENÉHO ÚZEMÍ

IV. hodnoty a problémy, tendence v území

HODNOTY ŘEŠENÉHO ÚZEMÍ

Krajinná památková zóna bojiště byla prohlášena díky značné koncentraci kulturních památek v oblasti Chlumu a Svíbu, jež podávají svědectví o významné události evropských dějin. Hodnotami řešeného území však nejsou pouze kulturní památky, ale i přírodní, duchovní a další složky a struktury, které lze najít v tamější zemědělské a lesní krajině.

Hodnoty řešeného území uvádím jako vlastní poznatky zjištěné na základě rešerší a terénních průzkumů. Stejně jako již dříve identifikované problémy se vztahují k současnému stavu území a jsou stěžejními východisky pro návrhovou část diplomové práce:

1 Pietní atmosféra bojiště, *genius loci*, symbolika

Atmosféra bojiště připomíná události z dob minulých, které se vryly do paměti společnosti v celoevropském kontextu. Pietní charakter je nejvíce citelný v lese Svíb, kde se uskutečnily nejkrvavější červencové boje prusko-rakouské války. Události bitvy připomínají místní toponyma (např. *Alej mrtvých* = lesní cesta, podél které jsou ve dvou řadách pohřbeni vojáci obou armád, kteří zahynuli v bojích o les Svíb), ale i rostliny jako břečťan (často spojován s hřbitovy) a svída krvavá (symbol prolité krve), které jsou typickou vegetací řešeného území.

Obr. 1 Alej mrtvých v lese Svíb, hromadné pohřebiště vojáků pruské i rakouské armády

Obr. 2 Pomník v lese Svíb, který je charakteristický výskytem stromů porostlých břečťanem

Obr. 3 Všudy přítomná svída krvavá, symbol prolité krve

2 Vysoká koncentrace kulturních památek souvisejících s pietou.

Na území KPZ Areálu bojiště bitvy u Hradce Králové se nachází značné množství kulturních památek i drobných pietních obejktů, které v současnosti nejsou pod památkovou ochranou (chybí-li jim základy). Nejvíce jsou tyto památky soustředěny v jádrové části KPZ v lese na Chlumu a v lese Svíb. Památníky, pomníky a křížky lze rozdělit do tří různých kategorií. Jednak se zde nachází sochařsky ztvárněné památníky/pomníky z dražších materiálů (obvykle ze zahraničního dovozu), dále se jedná o prostší pískovcové pomníky a jednoduché křížky s datací války.

Obr. 4 Pomník věnovaný památce padlých rakouského 8. praporu polních myslivců z dovezeného istrijského vápence

Obr. 5 Pomník k uctění památky padlých rakouských a pruských vojinů z horického pískovce

Obr. 6 Železný křížek s datací bitvy připomínající oběti padlé při bojích o les Svíb (pískovcová základna)

3 Dochované terénní modelace (valy, polní opevnění, šance apod.) z období prusko-rakouské války začleněné do nynější krajiny

V jádrové části bojiště a jejím bezprostředním okolí se dochovaly terénní modelace z období války, které sloužily jako obranné valy či opevnění před nepřátelskou armádou. V krajině jsou dodnes patrné úvozové cesty, jejichž existenci lze dohledat na historických mapách.

Obr. 7 Úvozová cesta mrtvých, kde rakouská armáda během bitvy za dvacet minut boje ztratila 6 600 pěšáků

Obr. 8 Terénní valy v jádrové části bojiště na Chlumu (jih)

Obr. 9 Terénní valy v jádrové části bojiště na Chlumu (sever)

4 Stavební objekty spojené s cestovním ruchem (postavené po válce)

V 90. letech 19. století byla postavena vyhlídková věž na Chlumu, v bývalé kuželně s tančítnou byl otevřen hostinec U polních myslivců. Rozhleda návštěvníkům nabízí unikátní pohled na krajinu bojiště z ptačí perspektivy.

Obr. 10 Vyhlídková věž/vysílač na Chlumu

Obr. 11 Hostinec U polních myslivců vedle rozhledny na Chlumu

Obr. 12 Pohled z rozhledny na hřbitov v Lípě a náves s kostelem Proměnění Páně

5 Drobné stavební objekty (včelíny, krmelce, krmítka)

V lesních oblastech bojiště se nacházejí drobné stavební objekty sloužící ke krmení lesní zvěře či včelaření.

Obr. 13 Krmítko pro bažanty v lese Svíb

Obr. 14 Krmec pro lesní zvěř na Chlumu

Obr. 15 Včelín na okraji lesa Svíb

6 Otevřené, volné, nezastavěné plochy v krajině bojiště

Území bojiště je tvořeno mozaikou otevřených ploch polí a luk, na nichž dodnes převažuje zemědělská činnost. Otevřené nezastavěné plochy nabízejí panoramata do okolní krajiny s pohledovými dominantami kostelních věží sousedních obcí a vizuálními vazbami drobných světských staveb v krajině (např. božích muk).

Obr. 16 Řepkové pole severně od lesa Svíb

Obr. 17 Otevřená zemědělská plocha severně od lesa na Chlumu

Obr. 18 Louka mezi lesem na Chlumu a lesem Svíb

7 Obora s daňky v lese na Chlumu

V západní části lesa na Chlumu poblíž obce Lípa se nachází obora s daňky a ovce, která je ve správě Lesů ČR. Obora může být jedním z turistických lákadel jádrové části bojiště.

Obr. 19 Výběh pro daňky a ovce při okraji lesa na Chlumu u Lípy

Obr. 20 Daněk v ohradě mimo lesní prostředí

Obr. 21 Daněk v ohradě v lesním prostředí na Chlumu

8 Přítomnost mrtvého dřeva hodnotného z hlediska biodiverzity

V lesních oblastech jádrové části bojiště se nachází velké množství mrtvého dřeva s biologickou hodnotou. Zakomponováním mrtvého dřeva do návrhu může významně přispět k podpoře biodiverzity v lokalitě.

Obr. 22 Mrtvé dřevo u pěšiny při západním okraji lesa na Chlumu

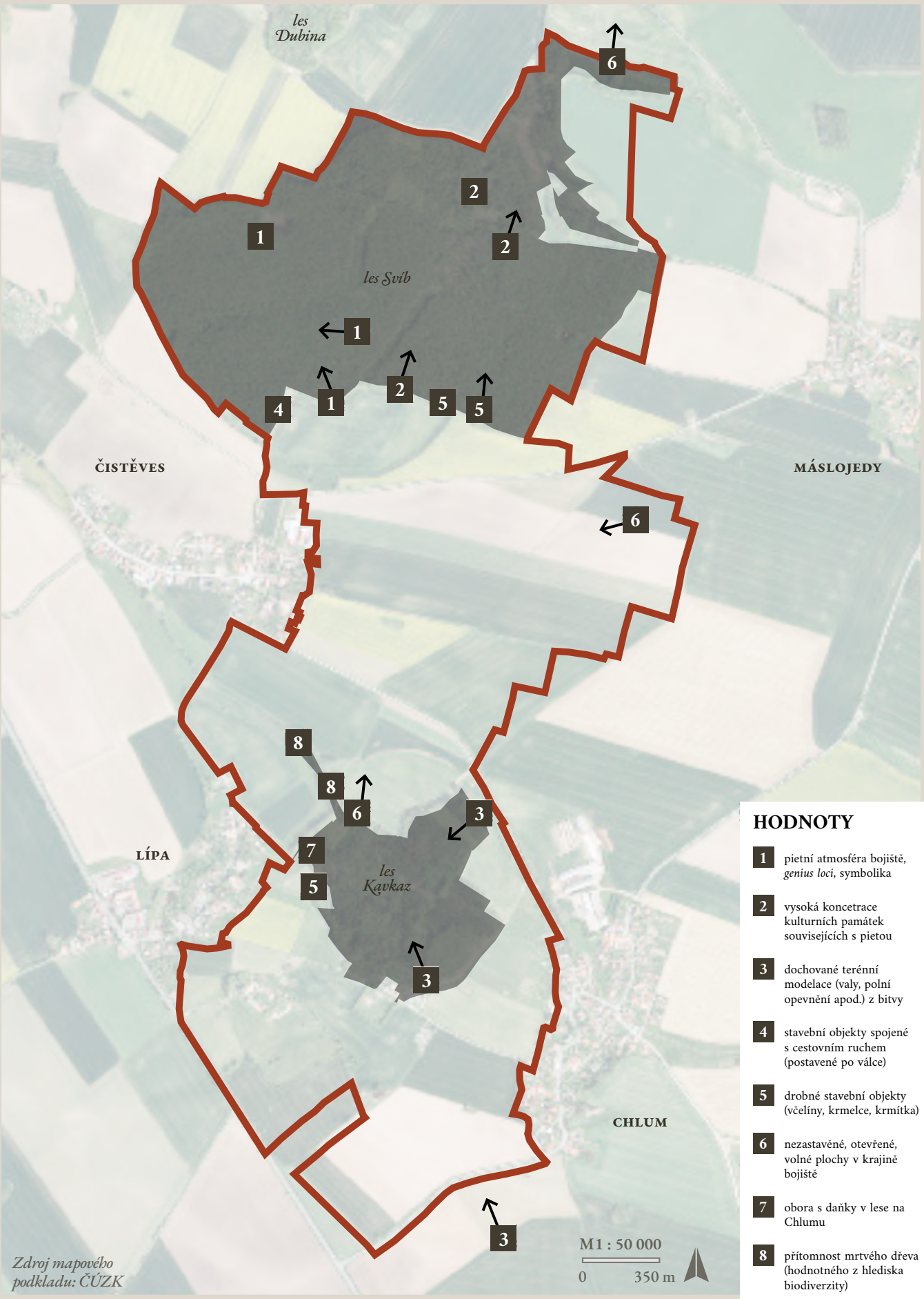

Obr. 23 Mrtvé dřevo v odlehlé části lesa Chlum (severní část lesa)

Obr. 24 Mrtvé dřevo v blízkosti zanikající vodní nádrže v lese na Chlumu

výkres hodnot řešeného území

IV.2 SILNIČNÍ DOPRAVA

2.I VÝZNAMNÉ DOPRAVNÍ TEPNY

SILNICE

Podél jihozápadní hranice jádrového území bojiště prochází dvoupruhová silnice I/35, jež spojuje Královéhradecký kraj s Pardubickým, Libereckým, Olomouckým, Zlínským a Moravskoslezským krajem. Jedná se o celostátní páteřní tah s vysokým podílem nákladní dopravy, který je součástí mezinárodní evropské silnice E442. Dopravní zatížení silnice I/35 je v současnosti již za hranicí únosnosti, výrazná část provozu bude v budoucnu převedena na dálnici D35, jejíž výstavba začala v září roku 2024. Na silnici I/35 se v Chlumu napojuje silnice II/325, která vede do Rudníku u Trutnova, řešeným územím pak přímo prochází silnice III/3258 spojující obce Dohalice, Čistěves a Máslojedy.

ŽELEZNICE

Severozápadním směrem od jádrového území bojiště prochází železniční trať č. 041 vedoucí z Hradce Králové přes obce Věstary, Sadová, Hněvčeves, Ostroměř, Jičín a Libuň do Turnova. V Hněvčevsi na trať č. 041 navazuje již neprovozovaná trať s původním číslem 046 Hněvčeves–Smiřice, která ukončila provoz k roku 2004.

DÁLNICE D35 SADOVÁ–PLOTIŠTĚ

Významný zásah do tamější krajiny představuje výstavba dálnice D35, jejíž koridor vede zpravidla po nezastavěných pozemcích, které byly doposud využívány převážně k zemědělské činnosti. Dálnice navazuje na již budovaný úsek Hořice–Sadová, odkud pokračuje přes obce Čistěves, Lípa, Rozběřice a Věstary až k hradecké části Plotišť, kde se napojuje na dálnici D11 Hradec Králové–Smiřice. V důsledku výstavby dálnice místní obyvatelé pocítí výrazný pokles provozu po komunikacích v přilehlých obcích, koridor dálnice však představuje významnou průchozí i pohledovou bariéru v území, ačkoli je jeho trasa z velké části zaříznuta v terénu.

Celková délka dálnice: 7 537 m
Objednatel: Ředitelství silnic a dálnic, s. p.
Zpracovatel DSP: Sdružení AF-CITYPLAN / SATRA
Zhotovitel: MI Roads, a. s.; Doprastav, a. s.; Duna Aszfalt

Časový průběh přípravy a realizace D35 (úsek Sadová–Plotišť):

EIA	ZP	ÚR	SP	VŘ	ZS	ÚP
07/2008	01/2015	01/2017	10/2023	11/2023	09/2024	2025 2026

- EIA stanovisko EIA
- ZP schválení záměru projektu
- ÚR vydání územního rozhodnutí
- SP vydání stavebního povolení
- VŘ vyhlášení výběrového řízení
- ZS zahájení stavby
- UP uvedení do provozu

(zdroj: Ředitelství silnic a dálnic, s. p.)

MAPA DOPRAVY

LEGENDA

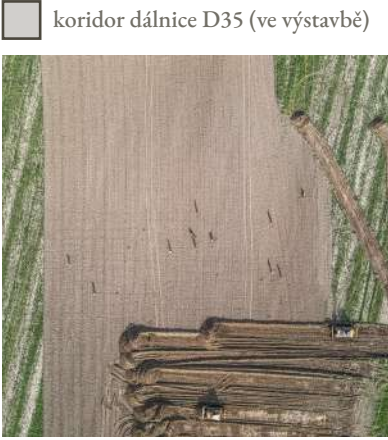
- jádro KPZ Areálu bojiště bitvy u Hradce Králové (řešené území)
- místní komunikace
- silnice III. třídy
- silnice II. třídy
- silnice I. třídy
- autobusová zastávka

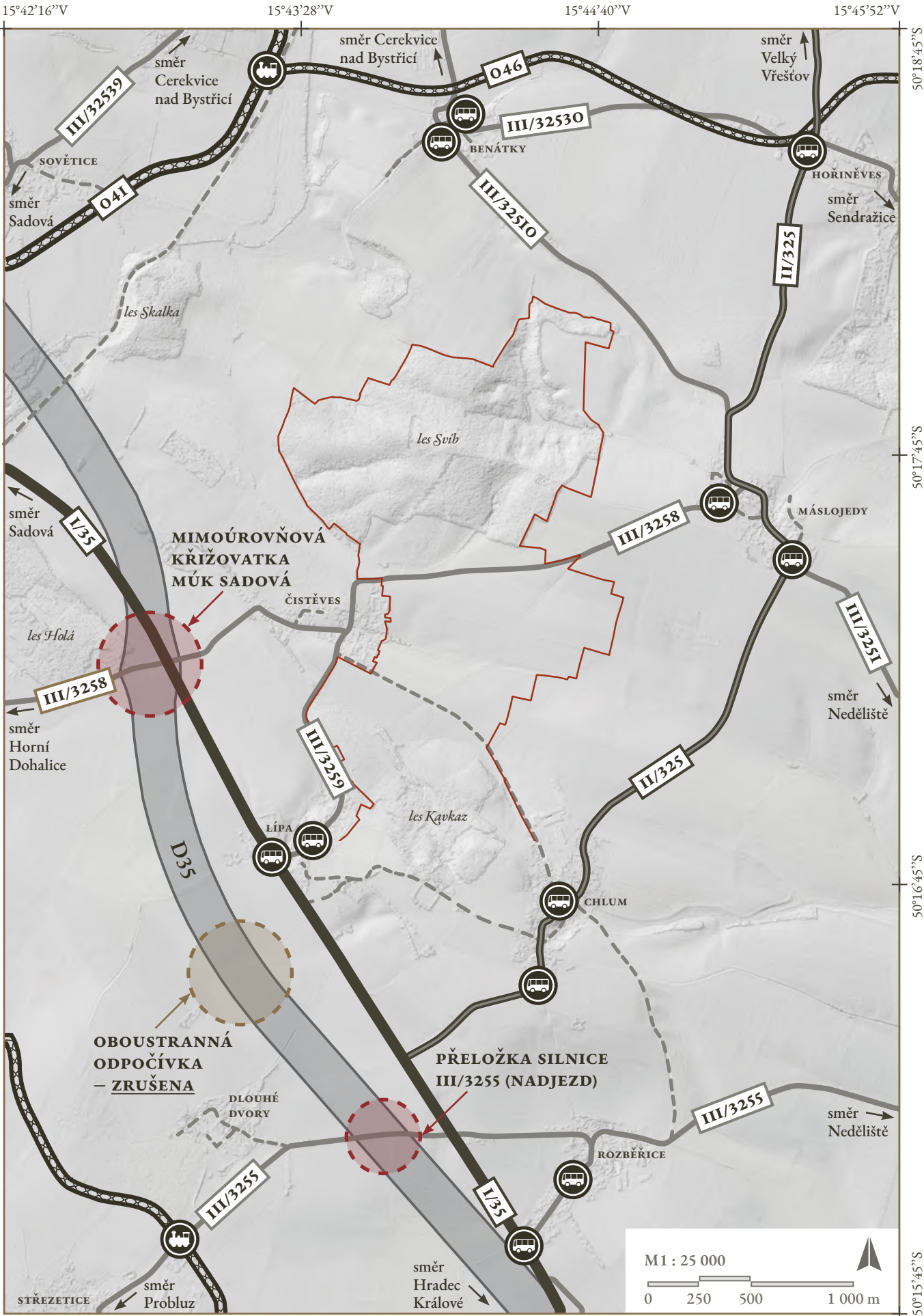
(zdroj foto: vlastní)

(zdroj foto: vlastní)

(zdroj foto: Skupina STIK)

IV.3 MAJETKOVÉ VZTAHY

3.1 VLASTNÍCI PARCEL

Vzhledem k velkému množství různých vlastníků parcel v jádrovém území KPZ Areálu bojiště bitvy u Hradce Králové je zde v současném stavu obtížné realizovat jakýkoli jednotný záměr, jelikož každý z „klíčových hráčů“ má snahu prosadit vlastní cíle. Těmito klíčovými hráči se rozumí zejména Královéhradecký kraj, s jehož majetkem zde hospodaří Muzeum východních Čech v Hradci Králové (*správce jádrového území bojiště*), dále Zemědělské družstvo Věstary, jež zde vlastní část orné půdy a TJ Sokol Chlum, na jehož pozemku se nachází Lesní divadlo. Realizace jakéhokoli záměru v území je závislá na souhlasech jednotlivých vlastníků parcel, jejichž získání je vzhledem k vysokému počtu dotčených aktérů poměrně náročné.

3.2 VÝZNAMNÍ AKTÉŘI V ÚZEMÍ

◀ *Královéhradecký kraj (hospodaření se svěřeným majetkem kraje: Muzeum východních Čech v Hradci Králové)*
V jádrovém území se nachází pobočka Muzea východních Čech, která se zabývá tematikou bitvy u Hradce Králové. Interiéry Muzea války 1866 právě procházejí rozsáhlou rekonstrukcí.

(zdroj foto: Muzeum východních Čech)

◀ *Zemědělské družstvo Věstary*
Jedná se o evropského producenta cibule a brokolice, který hospodaří na 2 500 ha orné půdy. Družstvo se kromě pěstování zemědělských plodin zabývá také chovem holštýnského skotu a s ním spojenou výrobou mléka. Založeno bylo v roce 1992, nicméně tradice pěstování cibule ve Věstarech sahá již do roku 1964.

(zdroj foto: ZD Věstary)

◀ *TJ Sokol Chlum*
Tělovýchovná jednotka Sokol Chlum provozuje sportoviště naproti hostinci U polních myslivců a Lesní divadlo, jehož správa spadá pod dobrovolnický spolek Amfiteátr Chlum. Ten zde zajišťuje bohatý divadelní a hudební program, ale také např. volnočasové aktivity pro místní děti a mládež.

(zdroj foto: Amfiteátr Chlum, z. s.)

► MAPA VLASTNÍKŮ PARCEL

LEGENDA

- jádro KPZ Areálu bojiště bitvy u Hradce Králové (řešené území)
- hranice parcel katastru nemovitostí

VLASTNICTVÍ STÁTU

- Česká republika (Lesy ČR, s. p.)
- Česká republika (Povodí Labe, s. p.)
- Česká republika (Státní pozemkový úřad, s. p.)

VLASTNICTVÍ KRAJE

- Královéhradecký kraj (Muzeum východních Čech)
- Královéhradecký kraj (Správa silnic Královéhradeckého kraje, a. s.)

VLASTNICTVÍ OBCE

- obce Benátky, Čistěves, Máslojedy, Věstary

VLASTNICTVÍ CÍRKVE

- Římskokatolická farnost Věstary

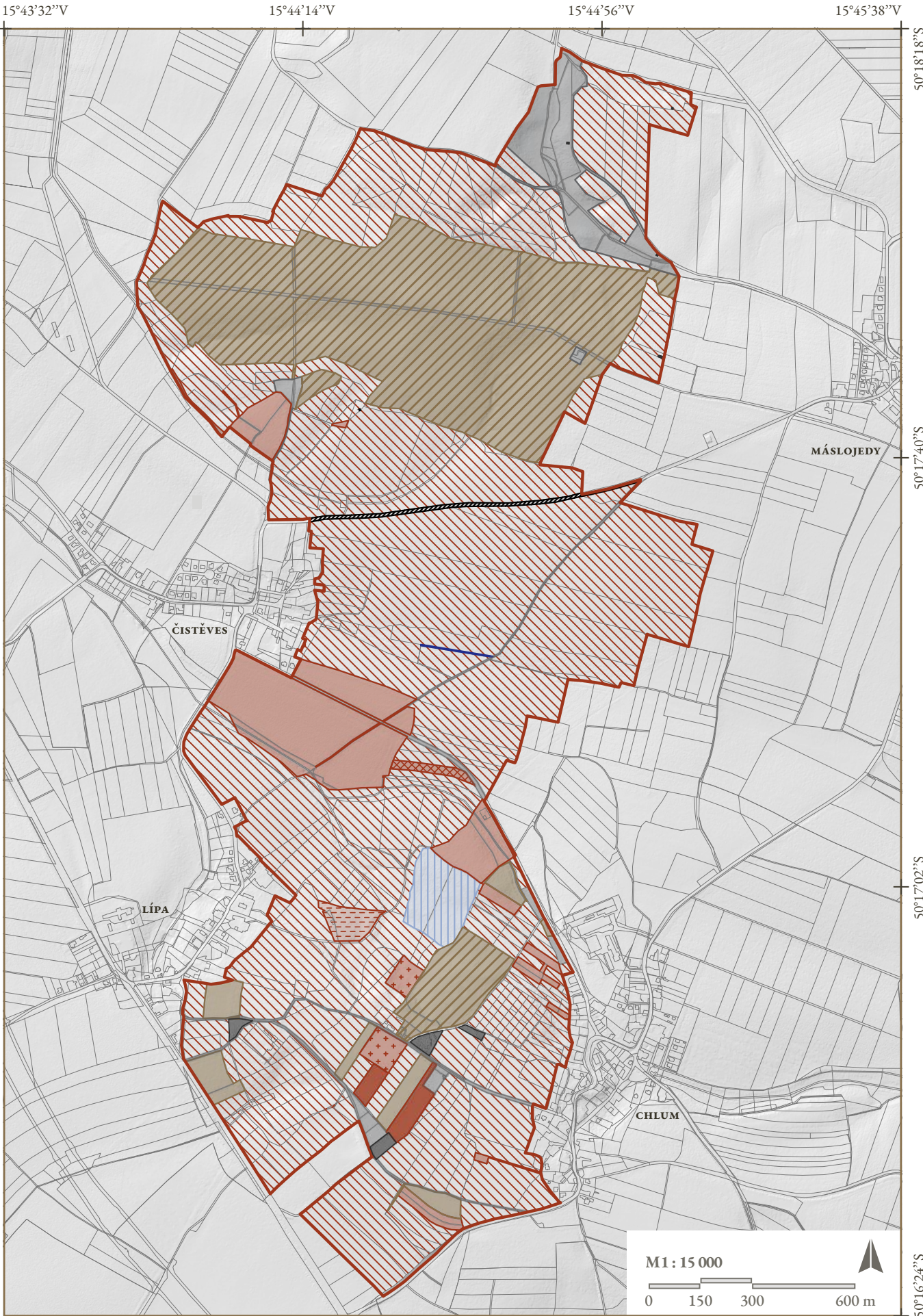
VLASTNICTVÍ SPOLKŮ

- Myslivecký spolek Chlum, z. s.
- TJ Chlum, z. s.

SOUKROMÉ VLASTNICTVÍ

- soukromí vlastníci
- FP majetková, a. s.
- Statek Dlouhé Dvory, s. r. o.
- Zemědělské družstvo Věstary

(ČÚZK, 2024)

IV. hodnoty a problémy, tendence v území

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ A LITERATURY

CONZEN, Michael Robert Gunter. Historical townscapes in Britain: A Problem in Applied Geography. *Northern Geographical Essays in Honour of G. H. J. Days*. Newcastle upon Tyne: Oriel Press, 1966, roč. 1, č. 1, s. 56–78.

ČESKO, 1992. Zákon č. 114 ze dne 19. února 1992, o ochraně přírody a krajiny. Online. In: *Zákony pro lidi*. 2010–2024. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-114> [cit. 2024-10-24].

ČESKO, 2000. Zákon č. 283 ze dne 13. července 2021, stavební zákon. Online. In: *Zákony pro lidi*. 2010–2024. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2021-283> [cit. 2024-10-24].

ČESKO, 2021. Zákon č. 128 ze dne 13. července 2021, zákon o obcích (obecní zřízení). Online. In: *Zákony pro lidi*. 2010–2024. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-128> [cit. 2024-10-24].

HABERMAS, Jürgen. *Strukturální přeměna veřejnosti: zkoumání jedné kategorie občanské společnosti*. Praha: Filosofia, 2022, 392 s. ISBN 978-80-7007-718-4.

HANDLER, Richard & SAXTON, William. Dyssimulation: Reflexivity, Narrative, and the Quest for Authenticity in “Living History”. *Cultural Anthropology*. Washington D. C.: American Anthropological Association, 1988, roč. 3, č. 3, s. 242–260. ISSN 0886-7356.

SALAŠOVÁ, Alena; DOHNALOVÁ, Barbora; FLEKALOVÁ, Markéta; KULIŠŤÁKOVÁ, Lenka; MATĚJKA, Daniel et al. *Nauka o krajině II*. Brno: Mendelova univerzita v Brně, 2014, 247 s. ISBN 978-80-7509-186-4.

LANGMAN, Lauren. From Virtual Public Spheres to Global Justice: A Critical Theory of Internetnetworked Social Movements. *Sociological Theory*. Loyola University of Chicago: American Sociological Association, 2005, roč. 23, č. 1, s. 42–74.

NORBERG-SCHULZ, Christian. *Genius loci: k fenomenologii architektury*. Praha: Odeon, 1994, 218 s. ISBN 80-207-0241-5.

SIWEK, Tadeusz. *Percepce geografického prostoru*. *Geographica*. Praha: Česká geografická společnost, 2011, 164 s. ISBN 978-80-904521-7-6.

SZALÓ, Csaba. *Paměť míst: kulturní sociologie vzpomínání*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2017, 183 s. ISBN 978-80-7419-181-7.

TUAN, Yi-Fu. *Space and place: The Perspective of Experience*. Minneapolis: University of Minnesota Press, 1977, 248 s. ISBN 0-8166-3877-2.

TUNKA, Martin. Veřejná infrastruktura a její pojetí ve stavebním zákoně a prováděcích právních předpisech. *Urbanismus a územní rozvoj*. Brno: Ústav územního rozvoje, 2013, roč. 16, č. 5, s. 10–13. ISSN 1212-0855.

VÁVRA, Jaroslav. Jedinec a místo, jedinec v místě, jedinec prostřednictvím místa. *Geografie: sborník České geografické společnosti*. Praha: Nakladatelství České geografické společnosti, 2010, roč. 115, č. 4, s. 461–478. ISSN 1212-0014.

Zdroj podkladových map: ČÚZK, 2025

Dílčí zdroje jsou uvedeny u jednotlivých dat.

memento mori
3. 7. 1866